

پښتو متلونه

چاپ اودري ژباړه

د

عبدالرؤف بينوا

انگریزي ژباړه

د

عبدالمحمد شينواري

د افغانستان د علومو اکاډمۍ

د پښتو وختيخ نو د بين المللي مرکز

خپرونه

کابل - ۱۳۵۸

د خپرونو پر لټه پسي کټه - ۸

د عبد الحسيب (حکیمی)

په زيار او اهتمام

متلونه

متلونه لنډې ، د جامع مفهوم لرونکې ، په ګڼه ه
برابري ويناوي دي چې يې نسل په نسل داسې لال د تاوید
لپاره د خبرو اترو په ترڅ کې وهل جاري دي . د لفظ
اوسنی له مخې يې اغېزې د زمانې د تجربو مخدر او تلې
او مشته بڼه يې غوره کړې ده .

متلونه دولسي ادب په بڼه کې يوه پېژړه پورې برخه
تشکيلوي چې د هغه نسل نه بل نسل ته د هغه واسنه بل واس ته
ورباندې افکار ، کلتور او دودونه د هماغه واس د هماغه
ذهنيت په منځني شوي چرکات کې لېږدول کېږي .
متلونه چې په هر ژبه کې د فولکلور يوه غوره برخه
تشکيلوي ، زياتره په ولسي خبرو کې داسې لال د تاوید
او د خبرو د بېکلا لپاره استعمالېږي او هر متل چې د چالخوا
استعمالېږي په مقابل اړخ باندې يې اغېزې دومره زياتې

وي چې په ځينو مواردو کې داسې بريښي لکه چې د مطلب د ثبوت لپاره يوازې د يوه پاڅه منلو نو وېل کفايت کوي .

پښتو ژبه په خپل شفا هی ادب کې د منلو نوله در که يوه شتمنه ژبه ده چې شمير يې زرا وومتلو نو ته ر سيږي . پښتانه د منلو نو د استعمال سره پوره مينه لري او زه تره وختونه يې د اخلاقي توصيو ، توانيزو لارښوونو او نورو مرامونو د ترسره کولو لپاره استعمال لوي .

د پښتو منلو نو دغه وړه مجموعه چې د افغانستان د علومو اکاډمۍ د پښتو څيړنو نړۍ وال مرکز له خوا خپلو ټولو گرانو هيواد والو او دنړۍ ادب مينانو ته په دري او انګليسي ژبو ژباړله شوې او په دري ژبه يې د استعمالېدو محابونه بدل شوي ، د پښتو منلو نو څخه جوړې شوې وړې تحفي په ډول وړاندې کيږي ، په پښتو ژبه کې د دېرو منلو نو څخه چا ن شوي منلو نه دي چې شمير يې (۴۵۰) دی .

د پښتو ژبه د پښتني فولکلور له مخې يوه بلواهه ژبه ده ، خو تراوسه پورې ورڅخه نړۍ وال ډير خبر نه دی

ښايي چې له دې وروسته د افغانستان د معلومو اکاډمۍ
 د پښتو څيړنو نړۍ وال مرکز د خپلو هلوځلو او زيارا پښتنو
 په سبب نړۍ والوته په دې اوهمدار ننگه د پښتو ژبې په
 نورو برخو کې د هغو معلوما تو په وړاندې کولو کې ، چې
 نړۍ وال ورته په عمومي ډول زياته اړتيا حس کوي او
 ورسره مينه لري ، تر څو د دغو د منلو وړ خدمت وکړي .
 پښتانه چې د آموښنداو ابا سن ترمنځه په خپل آهالي
 ټاټوبي کې خواږه واره پراته دي ، د خپل ابرو مند
 ژوندانه تيرولو لپاره په لويو او وړو وينا روڼو ، کليو او
 بانډو ، په د پښتو او ښو درو ، سمو ، غرو -
 او راڅو کې په کروند کړي ، پوونده توب ، کار کړي
 او د بېلا بېلو کسبونو په ترسره کولو اخته دي . په
 هره برخه کې د موضوع سره سم پويا څومتلونه لري ، خو ټول
 متلونه نه راتلونکي شوي او نه په کې په کافي اندازه -
 علمي څيړنې شوي دي ، پوره باوردي چې له دې وروسته
 به ، بې راتولو لولو او بې څيړلو پا تي نه شي ځکه

د ثور و ستر انقلاب چی د ۱۳۵۷ کال د ثور په اوومه
 (۷) نېټه د افغا نستان د خلکو د موکراتیک گوند
 د مرکزي کمیټې د عمومي منشي، د افغانستان د دموکراتیک
 جمهوریت د انقلابي شور او رئیس او لومړي وزیر ملا گري حفيظ الله
 امين په مستقیمه قوماندې او د وسله وال خلقي پوځ په سر بڼه نو
 او میرانو څرکندولو پرېالی شو، د افغان ولس ته یې
 دځانه سره په سیاسي، اقتصادي او کلتوري برخو کې
 د دهر و نیو گنه و او نیو کمر غړود سر چوښو
 پرانستلو خواږه زهري راوړي دي چې هم به افغان ولس
 د نیو کمر غنه ژوند څه بڼه نشي
 او هم به یې نړۍ والو سره هر اړخیزه پیژندل
 کلاوي او دوستانه اړیکې زیاتې شي .
 د گرانو اوستو نکو د زیاتو خوشاليو غوښتونکی
 څیر ندوی د وکتور دولت محمد لو دین
 د افغانستان د علومو اکاډمۍ د پښتو څیر نو
 نړۍ وال مرکز رئيس .

الف

۱- آره آره یوم پر غامه

ترجمه دری: آره آره بیل بر شا نه .

مورد استعمال: کلمه «آر» در ادب پښتو (معنی اصل و بنیاد آمده مثلا ملا الف هو نک شاعر پښتو گوید :

دی له آره و، بنا غلی

خه که شو په غم نتمی

یعنی «اواز اصل آقا بود، چه می شود اگر اکنون زبون گریه است» پس در ضرب المثل متذکره «آره» باید (معنی اصیل باشد - یعنی: ای اصیل! «ای اصیل! که بیل بر شا نه داری» و چون این ضرب المثل در اطراف ولایت

کندها در موسم بهار و وقتی که دهقانان بکنان و تصفیه
جوی ها بصورت دسته جمعی بنام «اش» اقدام می کنند
گفته می شود - بنابر آن اصلت زراعت را نزد مردم انغان
ثابت می سازد باین معنی که آنرا کار مردم اصیل
می دانند و هم می توان گفت که این کلمه «آره» با
کلمه «آرین» بمعنی اصیل و نجیب شاید بی ارتباط
نباشد و چون زراعت نزد آریائیها یک پیشه شریف و اصیل
پنداشته می شد لذا می باید این ضرب المثل از پندار
آریائیها باستان سرچشمه گرفته باشد.

1— 'Ara, ara, spade on your shoulder'.

The word ARA is used in Pashto literature to mean 'noble, for example, in the words of Mullah Alif Hotak,

1— Mulla Alif Hotak, "In origin he was noble, what then if he is now miserable?". It is apparent from the above verse that the word ara means "origin", "essence", and nature". Then, the first part of the verse means, "He was a man of good origin" The proverb may, therefore be translated as "O men of noble origin, carry the spade on your shoulder",

In Kandahar this proverb is often recited while the peasants perform collective works such as the cleaning of canals, the building of diversion dams, etc.

Since agriculture was a praised and noble activity among the Aryans and it is still so among the Pashtuns where craftsmanship is recongized as an ignoble business. It is, therefore, inferable that the term ara may be originally related to the name Aryan. These people had also considered themselves to had been of a more noble origin than the peoples whom they encountered during their times of expansion. It seems possible that the value system of the Aryans, where agriculture was a praised occupation, is the source of origin for the concerned Pashtuns.

۴-۱ بامه گوره خورجین نه گوره

ترجمه دری: پارانبین خورجینش ببین

مورد استعمال: ظاهراً در وقتی استعمال می شود

که یکی از بزرگان فامیل از سفر خانه می آید و چشمهای اعضای فامیل خیره صفاً از اطفال بیشتر بسوی خورجین مسافر مترجه بود، و منتظر رسیدن اشیاء باشد. ولی کنایه در باره کسی نیز گفته می شود که استفاده شخصی خود را از شخص دیگری نسبت به شخصیت آن شخص بیشتر مورد نظر قرار دهد و یا اینکه در باره گفتار و کردار یک شخص کنایه ازین باشد که: «بگفتارش ببین بکردارش ببین»

2— Dont look at Father, look in his saddle—bags'.

When the father of a family returns from a journey, it is usual for children to rush to look in his saddle—bags to see what gifts he has brought for them, while being unmindful of Father himself.

One is concerned only for one's own advantage.

۳- اختر پت میره نه دی

تر جمله دری: اختر پت مرد پنهان نیست (۱)

مورد استعمال: وقتی که یک شخص در پنهان نمودن یک عمل یا یک موضوع و یا یک خبر واضح و آشکار سعی نماید باز گفته می شود که «اختر پت میره نه دی» یعنی طوریکه «اختر» را هر کس می شناسد این عمل و یا موضوع و یا خبر را نیز نمی توان پنهان کرد.

(۱) اختر خان یکی از مجاهدین معروف زمیند اوری

بود که در کنار دریای هلمند با عسکر متجاوز انگلیس مبارزه کرده است و در آن مناطق شهرت بیشتر دارد. و هم کلمه «اختر» را میتوان به «عید» ترجمه کرد و چنین تعبیر نمود که این کارمانند روز عید آشکار و عیان است.

3— 'Akhtar (1) is not a personage (2) in secrecy'.

This proverb is often sarcastically recited. When **someone does things secretly and another becomes aware of it the latter will recite the above proverb** and may tell him, 'You are not a man of secrecy. Like Akhtar', you do things in the open'. That is, to betray him in a friendly way.

If the concealer finds out that he is being watched then he himself may recite the proverb either from anger or to pretend that he did not intend to hide his work from others.

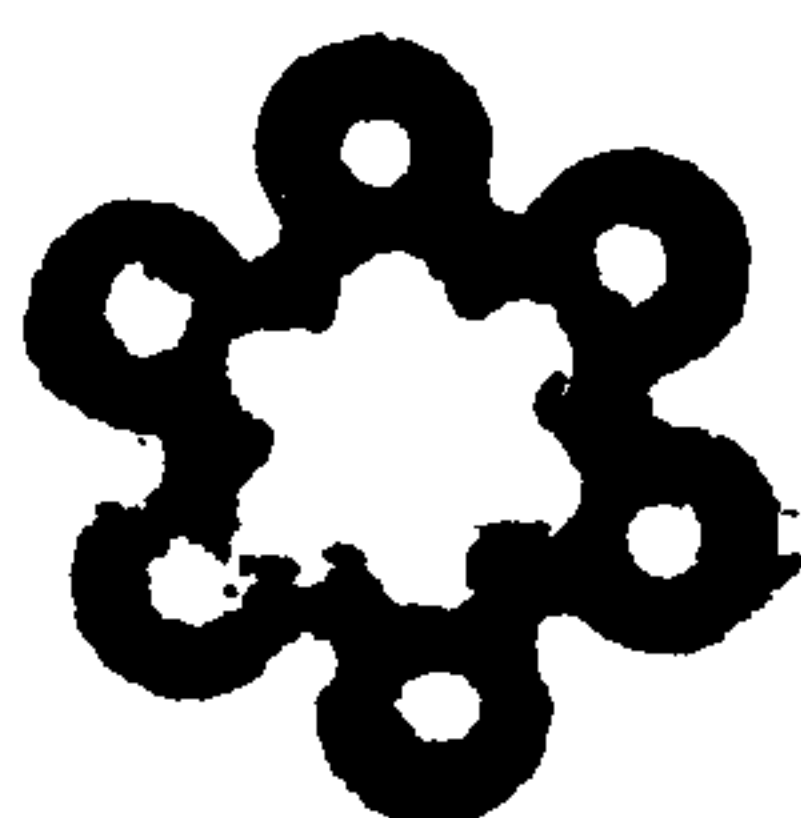
1 AKHTAR is the name of the two main festivals that are called Eid in Arabic. A person born at the days of the two festivals may also receive the name AKHTAR. According to Professor Habibi, AKHTAR, **in the given context, refers to the name of a famous chief.**

2 The Pashto term 'MERD' has two meanings. In particular it means "husband", in relation to "wife", in general it means a "generous man", "brave man", or both of them.

۴ ادب له بی ادبه زده کیبری

ترجمه دری: ادب از بی ادب یاد گرفته می شود .
 مورد استعمال: وجیزه نصیحت آمیز است که شکل
 ضرب المثل را بخود گرفته - البته مطلب در آن این است
 که کردۀ بی ادب را نکردن ادبست و اجتناب از کردار
 بی ادبانه انسان را با ادب می سازد .

4— 'Manners can be learned from an ill-mannered person. One has only to notice the conduct of such a one and do the opposite.

۵- آدم خان دی په خیال گوروان درغلی دی

ترجمه دری: آدم خان بنظر تو گاوچران آمده است

مورد استعمال: وقتی که يك شخص، شخصد یگری

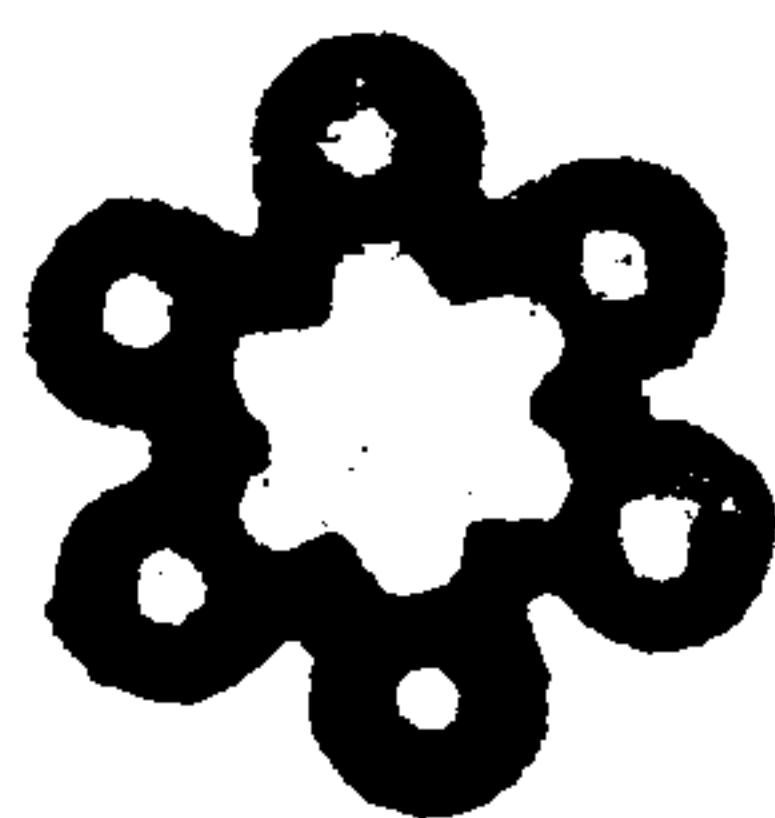
را نسبت بمقام وحیثیت و اهلیت و لیاقتش کمتر و پائین تر

جلوه دهد و یا خلاف واقعیت بنظر حقارت ببیند با و گفته

می شود که: «آدم خان دی په خیال گوروان درغلی دی».

5— Adam khan has come to be only a hard-man in your openion’.

When someone seems to someone else to be assum-ing a lyesser rank in society or is under—valuing him.

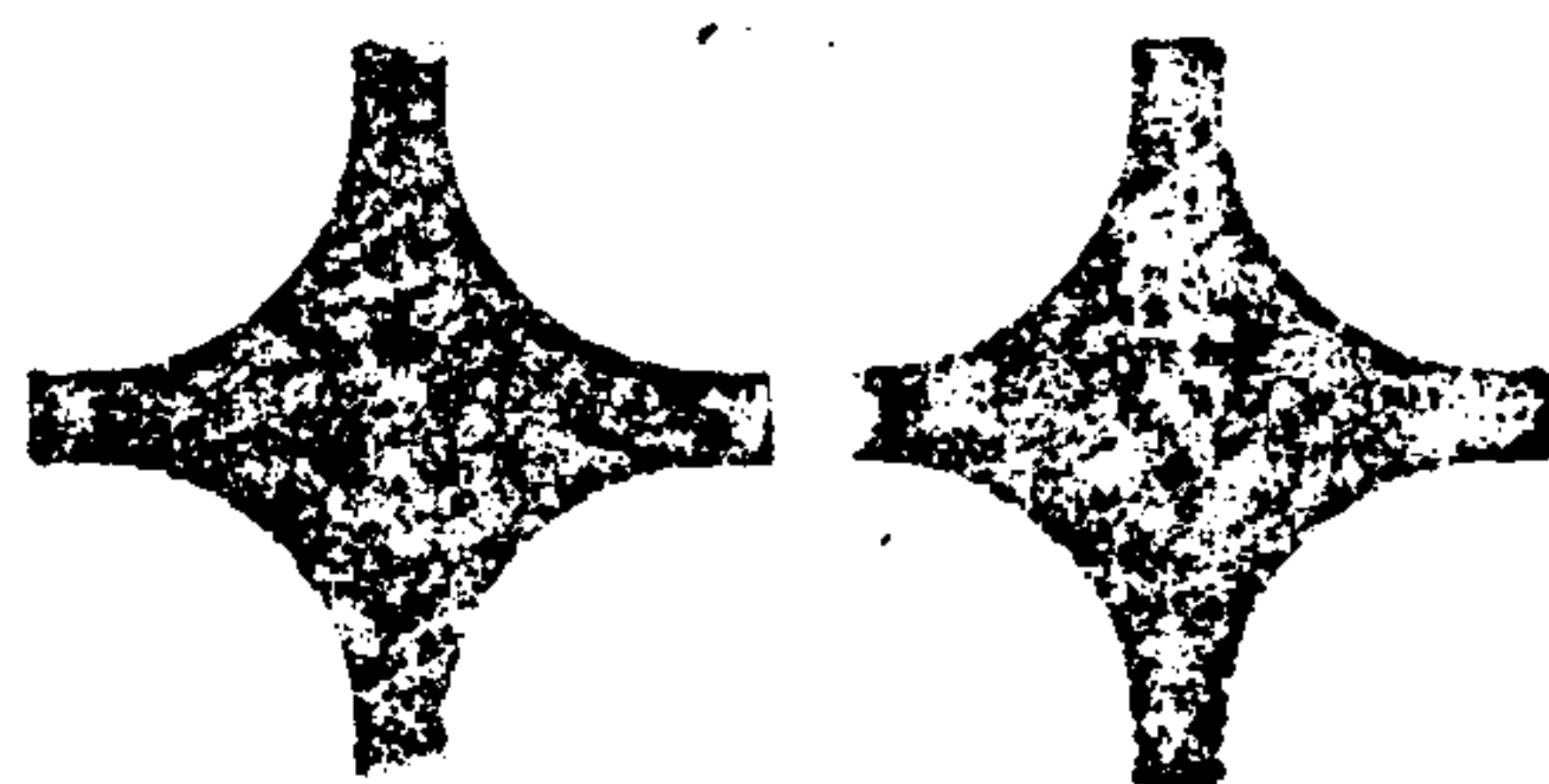
۶- ارزان بی‌علته نه‌وی گران بی‌حکمه

ترجمه دری: ارزان بی‌علت نیست و گران‌بها بی‌حکمت.

مورد استعمال: وجیزه اقتصا دیست که فرق بین جنس گران‌بها را توضیح می‌نماید. - ارزانی جنس و ابی‌علت نمی‌دانند و گران‌بها را بی‌حکمت. - و ضمناً توصیه به داشتن جنس گران‌بها در آن مضمور است.

6— 'Cheap things are not without a defect, and expensive things are not without a qualification.'

The proverb indicates that objects of higher value are of better quality in comparison to cheaper objects of the same kind. The proverb has commercial usage. It advises people to purchase expensive commodities.

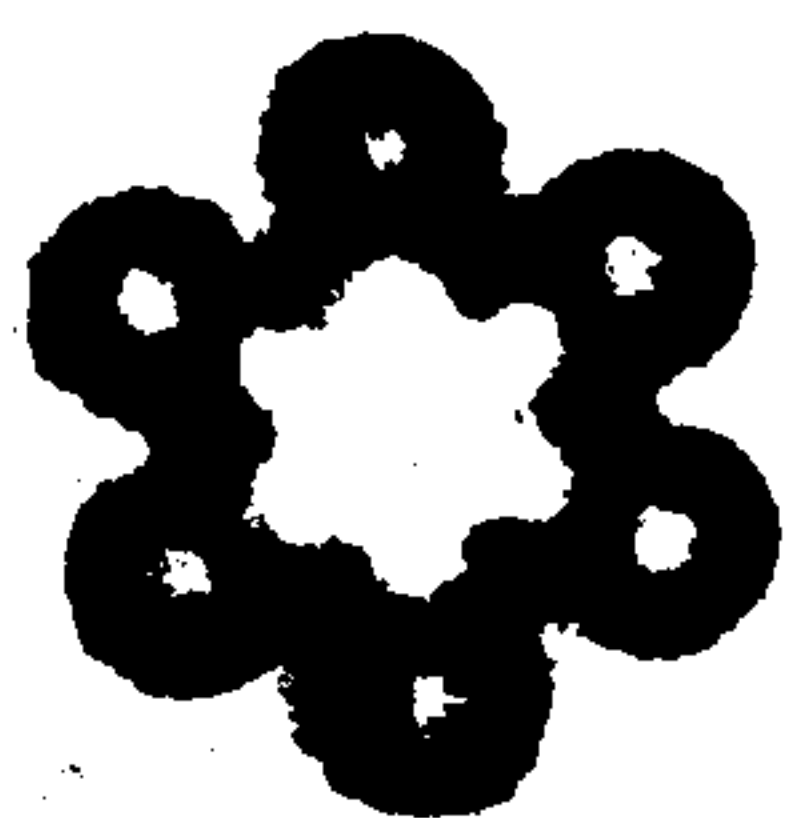

۷- ارمان چي وروستی عقل لومړی وای

ترجمه دري: کاش عقل وا پسين اولين می بود .
 مورد استعمال: و قتي گفته می شود که انسان از
 يك عملیکه نتیجه مطلوب بدست نمی آید پشیمان می گردد
 و به نتیجه غیر مطلوب آن عمل پی می برد- پس میگوید: کاش
 این عقل واپسين در اول می بود تا به آن عمل اقدام نمیکرد

7— 'It is regretful that the knowledge acquired afterwards is not available before the performance', This can also be expressed in other words.

'If only I had Known then what I know now Regret that subsequently acquired knowledge cannot be applied retrospectively.'

۸- از مویلی شوک نه آزموی

ترجمه دری: آزموده را کس از ما نیش می کند — یا اینکه: آزموده را نباید آزمود.

مورد استعمال: این ضرب المثل در مورد کسانی گفته می شود که در کار دارو گفته اند و با جمع ویا بر فقای خود استعان داد، و از آزمایش می فغانه برآمده باشند. یعنی این گونه اشخاص آزموده را نباید دوباره آزمود. در زبان دری میگویند: «آزمودن خطاست»

8—'Do not re-test some-one already tested.

Once you have made up your mind about some-one, it is unfair to test him again.

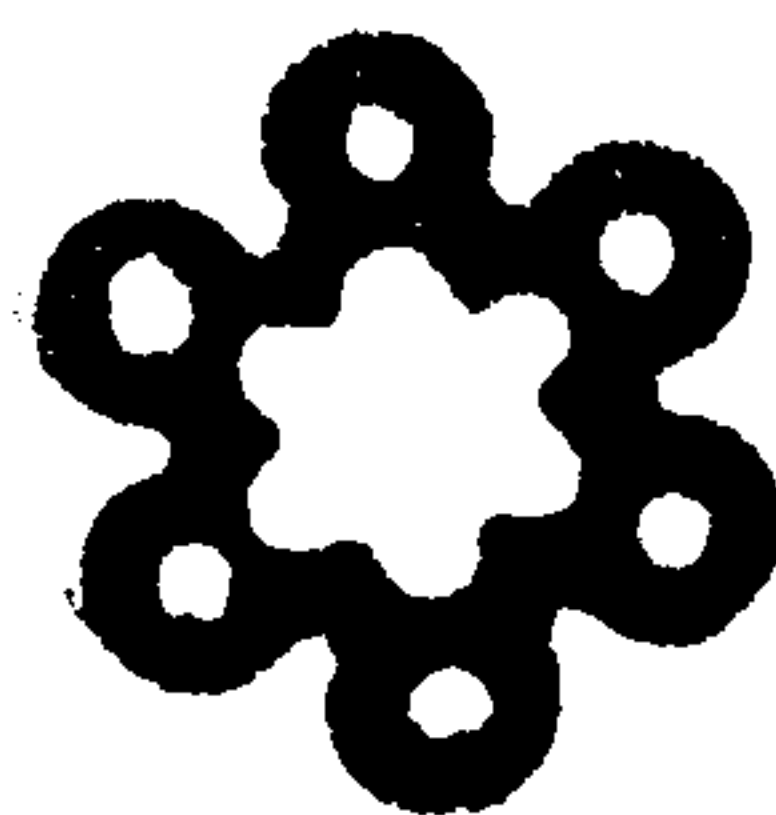

۹- آسان یسی په سوو گتی، میرونه یسی په خو لو گتی

ترجمه دری: اسپان از سمها فایده میگیرند و درد آن از
دهنها .

مورد استعمال: این ضرب المثل در ستایش و
اهمیت سخن آنچه که اسپان بزور سمهای خود کمایی می
کند، انسانان می توانند آنرا بواسطه سخنان بدست بیاورند

9— Horsese earn provisions with their hooves and
great men do with their tongues. To each his own
particular weapon.

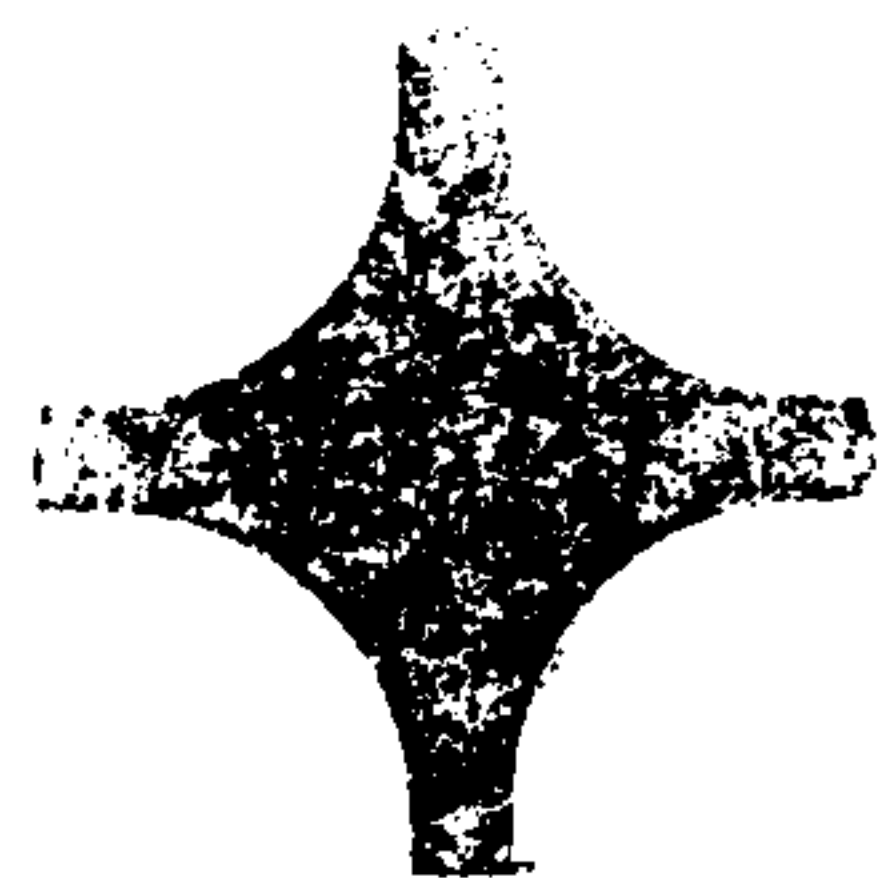

۱۰- آسان یی نا لول چو نگیبوهم پنی پورته کهری

ترجمه دری: آسان را نعل سی زدند بقه ها هم پا های
خود را بلند کردند

مورد استعمال : : در مورد اشخاص غیر مستحق گفته
می شود که بدون استحقاق با اشخاص مستحق اظهار همسری
و برابری می کنند.

10— 'The horses were being shod, the frogs also lift their feet. It is said in the case of people who are compete with eligible people and thus demand equal unfit for an offer, position, or duty, but they try to compete with eligible people and thus demand equal privileges.

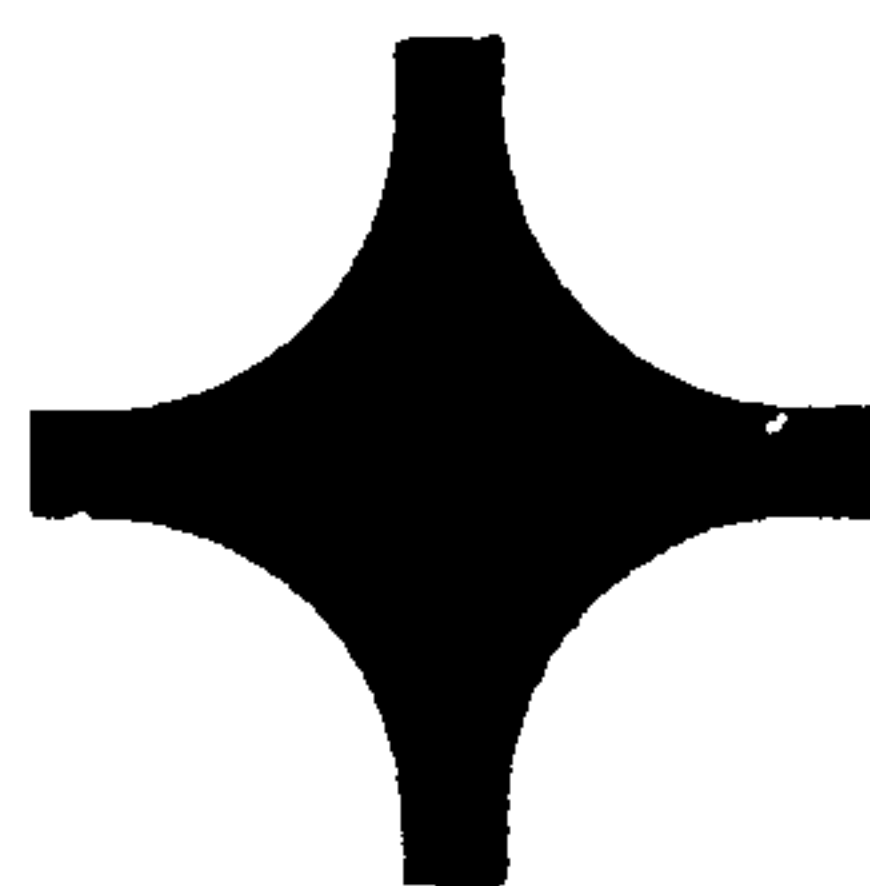
۱۱- آس ششخی خراپی غا تری نوری بلاوی واپی

ترجمه دری : اسم شاهین می کند خر خر غرمی کند قا طر
بلا های دیگر میگوید.

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که دوتن دریک
موضوع میان تهی و لایعنی با هم منا قشه و منا ظره داشته
باشند و شخص سوم دران در اخله کرده و خارج موضوع
سخن گوید.

11— "The horse neighs, the ass brays, and the mule says, "Oh". A calamity".

When two people quarrel about a triviality,
a third person has no business to meddle, or to
express any opinion at all.

۱۴- اسیل ته اشارت کم اصل ته کو تک

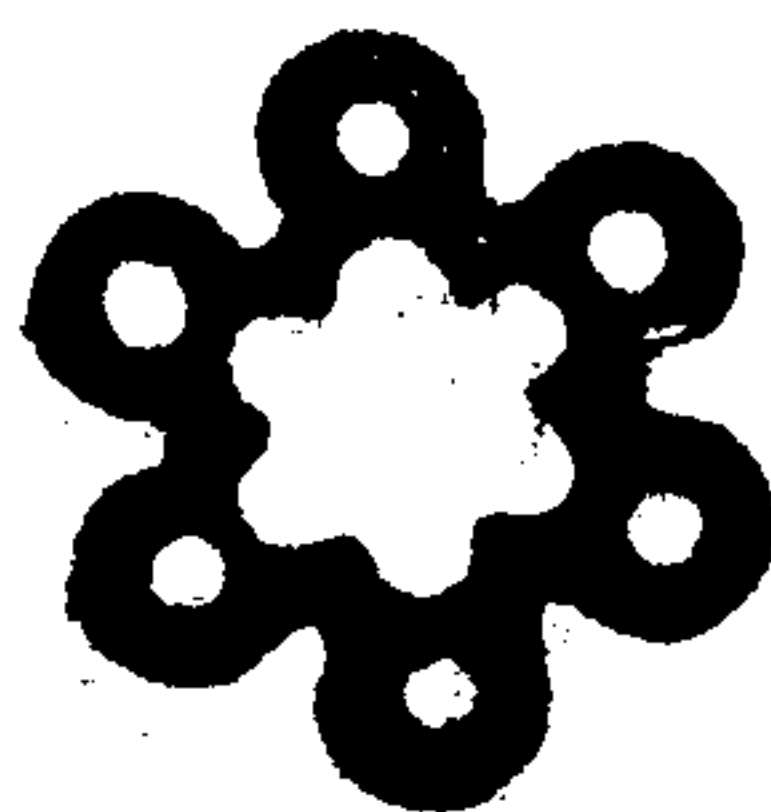
ترجمہ دری : : اسیل اشارت بہ کم اصل چوب دست .

مورد استعمال : یعنی شخص اسیل بہ یک اشارت

سی اہمہ و لای شخص کم اصل بخوب چوب .

12— A word to the wise is sufficient

Literally: For the noble, or wise, it is enough
to explain and discuss but for fools or inferiors stick
is necessary.

۱۴=اصیل ختا نه لری کم اصل و فا نه لری

ترجمه دری : اصیل خطا ندارد ، کم اصل و نا ندارد .

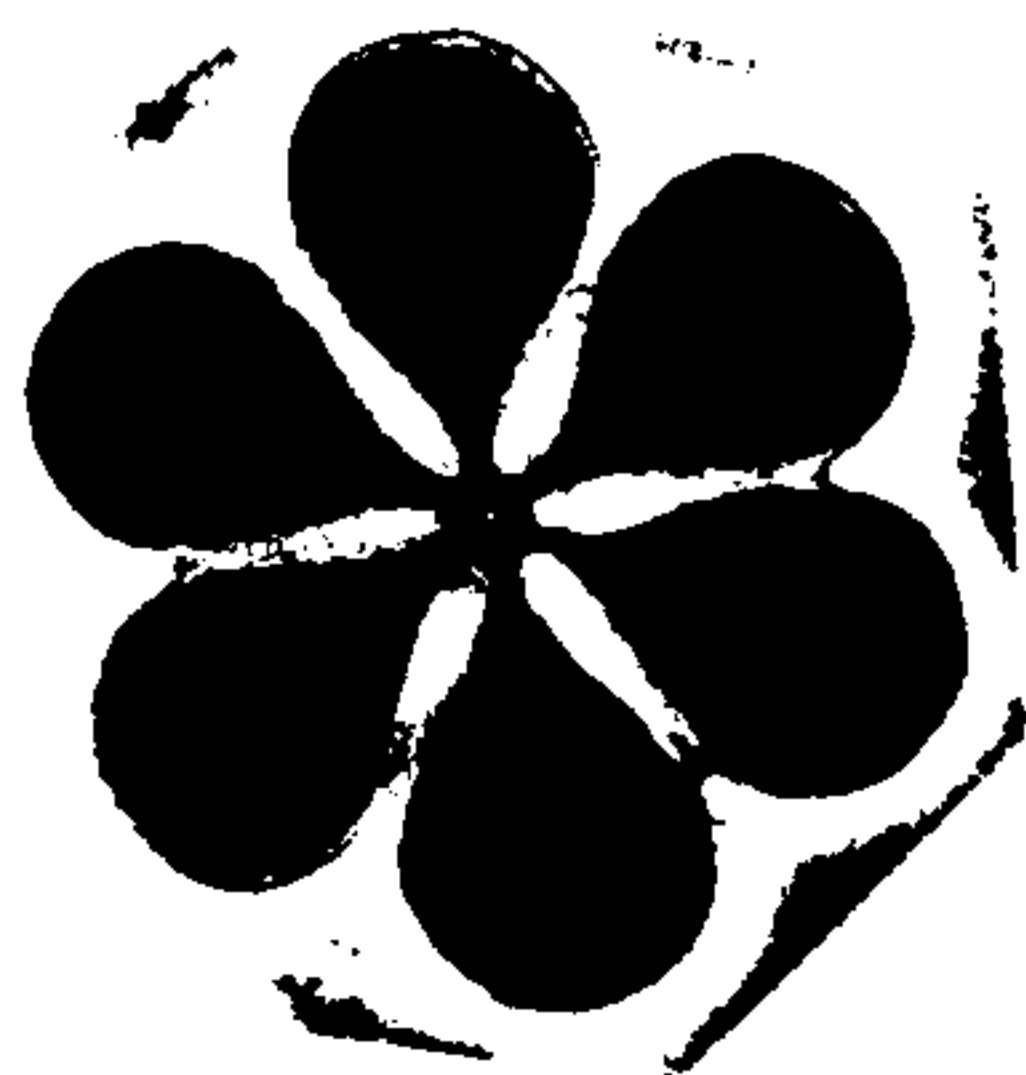
مورد استعمال : یعنی شخص اصیل در گفتار و کرد

ارخطا نمی کند و ای شخص کم اصیل در گفتار و کردار
ونا ندارد .

13— 'A noble does not break his word, and an inferior does not keep his'.

Perhaps a definition ?

.....

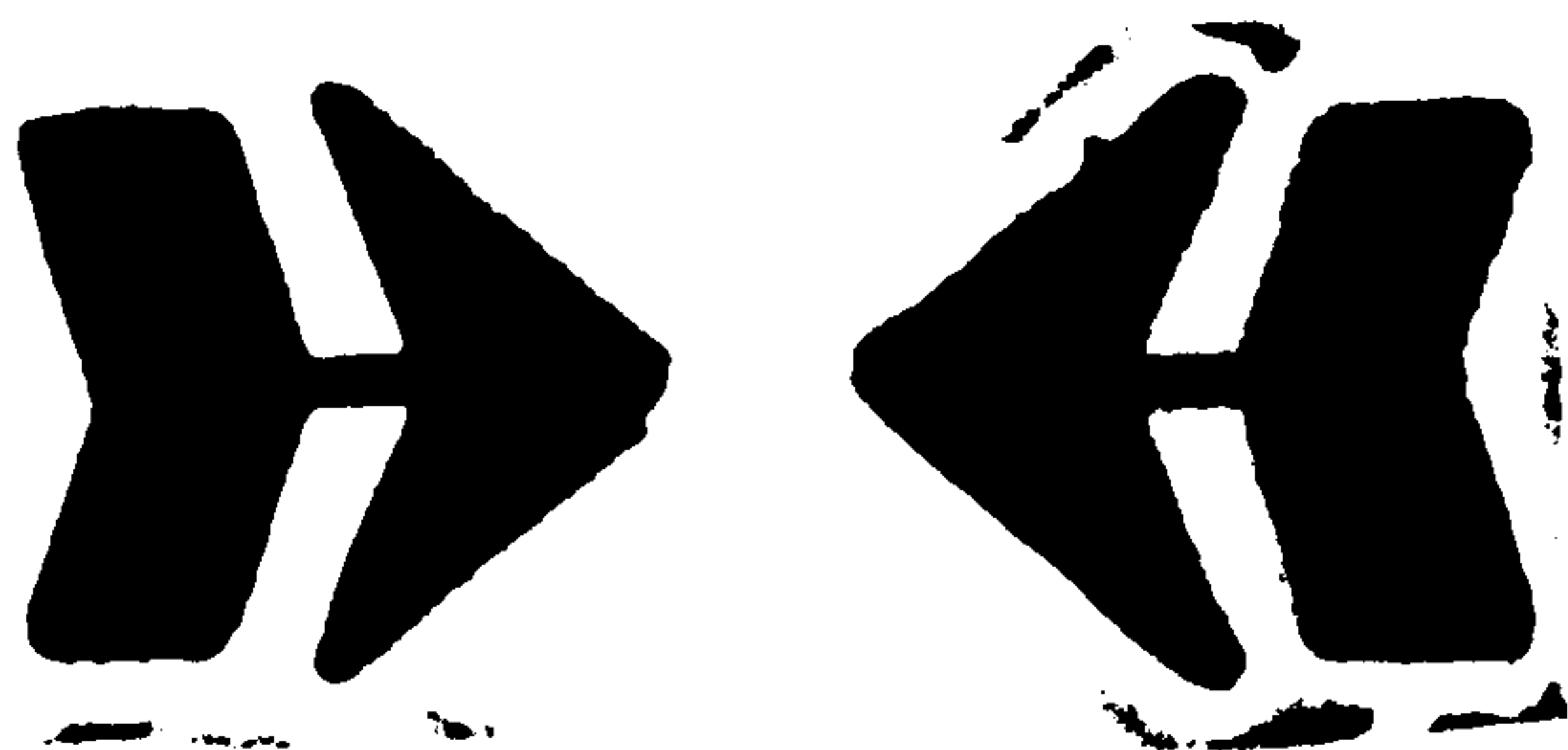

۱۴- اسیل کو قی ور ، کم اصل مخپھ و ر

ترجمہ دری : اصل کلان سر ، کم اصل کلان پای .
 مورد استعمال : این ضرب الامثل می رساند که سر
 بزرگ علامه اصیل بودن ، و پنجه کلان پای د لیل کم
 ذاتی و کم اصلی است .

14— 'A noble has a large head, and an inferior a large foot'.

One way to recognise a superior man, it is believed, is from his large head, whilst an inferior has particularly large feet.

۱۵- اغو زنده هکدا له، له پوره مخغه مخدا

ترجمه دری : ژنده بهوش ازوام بگریز.

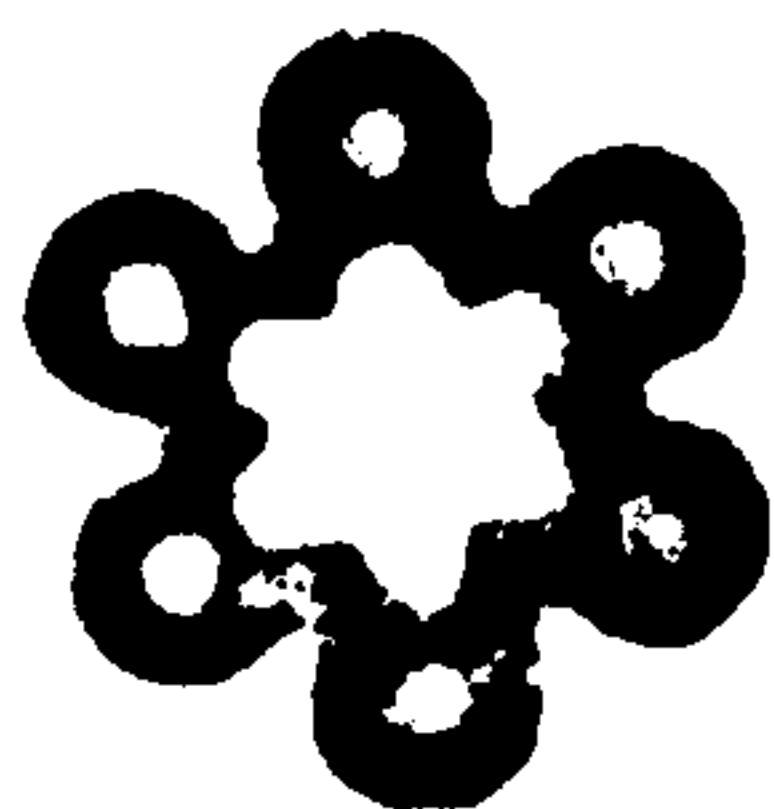
مورد استعمال: و چیزه پند و نصیحت است یعنی لباس

ژنده و کهنه بهتر است نه اینکه از راه قرض

جایه نود و برداشته باشی .

15.— 'Put on old clothes, but be free from debt.'

It is better to wear old clothes than new ones
bought on credit.

It is no good excusing evil acts by pointing to the good purpose they may serve; good ends cannot justify evil means.

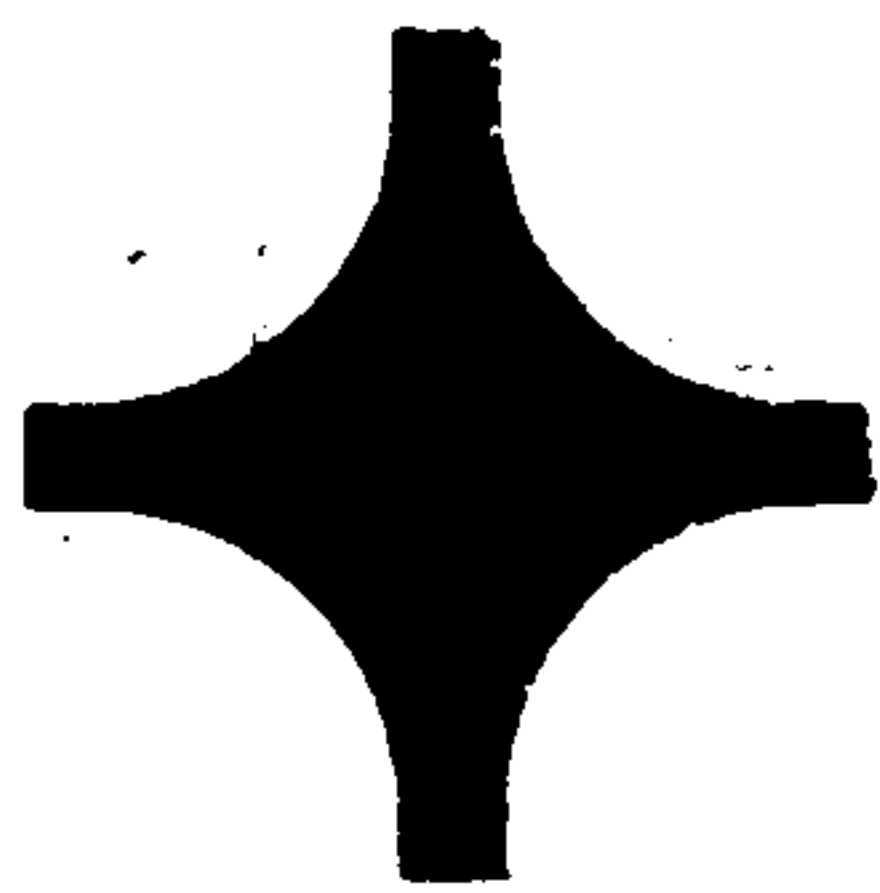
۱۷ = «الف» که خواهی لری «بی» هم لشکر نه لری

ترجمه دری : الف (حرف اول الفبا) اگر چیزی ندارد
حرف ((ب)) هم لشکر ندارد

مورد استعمال : بشخصی، یا قومی و یا ملتی گفته می شود
که طرف مقابل خود را برخلاف واقعیت نسبت بخود بسیار قوی
تصور نماید که : اگر حرف «ا» نقطه ندارد
«ب» هم لشکر ندارد یعنی تنها يك «نقطه» دارد.

17— If alif has no force, neither can “ba” have any

It is ridiculous to yourself as more
powerful than one who is powerless.

۱۸- اما نت معجکه هم نه خیا نتوی

ترجمه دری : اما نت رازمین هم خیا نت نمی کند .

مورد استعمال : وجیزه پند و نصیحت است که شتونده

را با امانت اری توصیه می نماید بعضی عوام با این عقیده استند

که اگر مرد در زمین بطور امانت دفن گردد تا وقتی که مرده

بحیث امانت باشد زمین جسد او را ضایع نمی کند ، و مرده

را وقتی امانت دهن می کنند که او بستانگان مردد ، بفکر

انتقال جسد مرده از یک جای به جای دیگر باشند - پس از وجیزه

فوق چنین نتیجه می گیرند : وقتی که زمین امانت را ضایع

نمی سازد انسان باید بطریق اولی امانت را ضایع نسازد .

18— 'The earth betrays no trust'.

For example, a body buried in the earth is not lost, but kept like a pledge for the Day of Judgement.

۱۹- امیری ورکوی، شیخ میری نه ورکوی

ترجمه دری : امیر میدهد شیخ میر نمی دهد .

مورد استعمال : در وقتی استعمال میگردد که يك

شخص دارنده و مقتدر بخواند بشخص دیگری بخشش دهد

ولی شخص سوم که عامل اراده شخص اول می باشد اجرای آن

عمل را بتعویق بیندازد . و یا امیر را بمعنی حقیقی آن باید

((امیر)) و یا ((بادشاه)) دانست و شیخ میر را کنایه

از وزیر آنان .

19.— 'The Emir gives generously, but his Wazir does not'.

Royal largesse is not often a practice which extends to subordinates.

۴۰- انا مړه سو آبه یی و شلیده

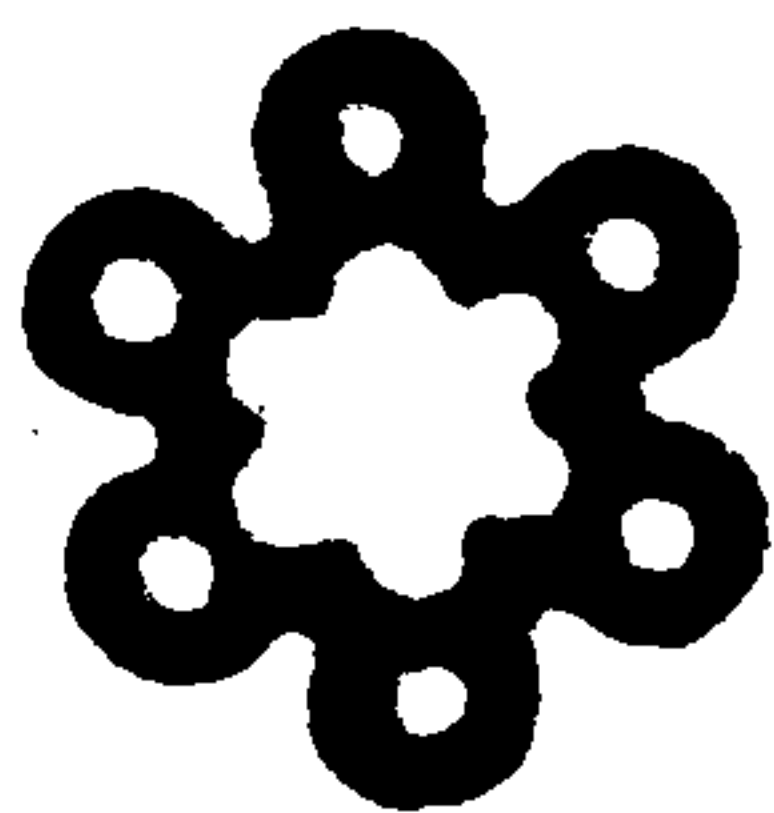
ترجمه دری : ما در کلان مرد، تبش قطع شد .

مورد استعمال: وقتیکه يك قضیه بکلی حل و فصل

میگردد این ضرب المثل را استعمال می کنند یعنی قضیه

کلا حل گردید پس در جزئیات آن زیاده پیچید .

20— 'Grandmother has, died, and her fever cured.'
Very cold confort indeed, but perhaps better than
none.

۴۱- انسان بی وزر و مرغی

ترجمه دری: انسان مرغ بی بال است.

مورد استعمال: وقتی که انسان بجای دورتر سفر می کند و یا از يك شهرى به شهر دیگر و یا از يك کشور به کشور دیگر می رود می گویند: ((انسان بی وزر و مرغی)) یعنی دیروز در اینجا و امروز در اینجا است. و هم گویند که: شخص تنبلی بود در زمستان همیشه يك سوی اجاغ آتش می نشست و از آنجا هیچ حرکت نمی کرد، روزی برخلاف عادت سوی دیگری اجاغ نشست و ماند اینک سفر دور و درازی کرد، باشد آهی کشید و گفت « راستی که انسان مرغ بی بال است: دیروز در آن سوی اجاغ بودم و امروز درین سو »

2— Man is a flightless bird.

Man is a prodigious traveller like the birds, and there is no limit to his journey.

۴۴-۱ انسان تا بع دا احسان

ترجمه دری: انسان تا بع احسان

مورد استعمال: وجیزه نهیعت آمیز و اند رزدهنده

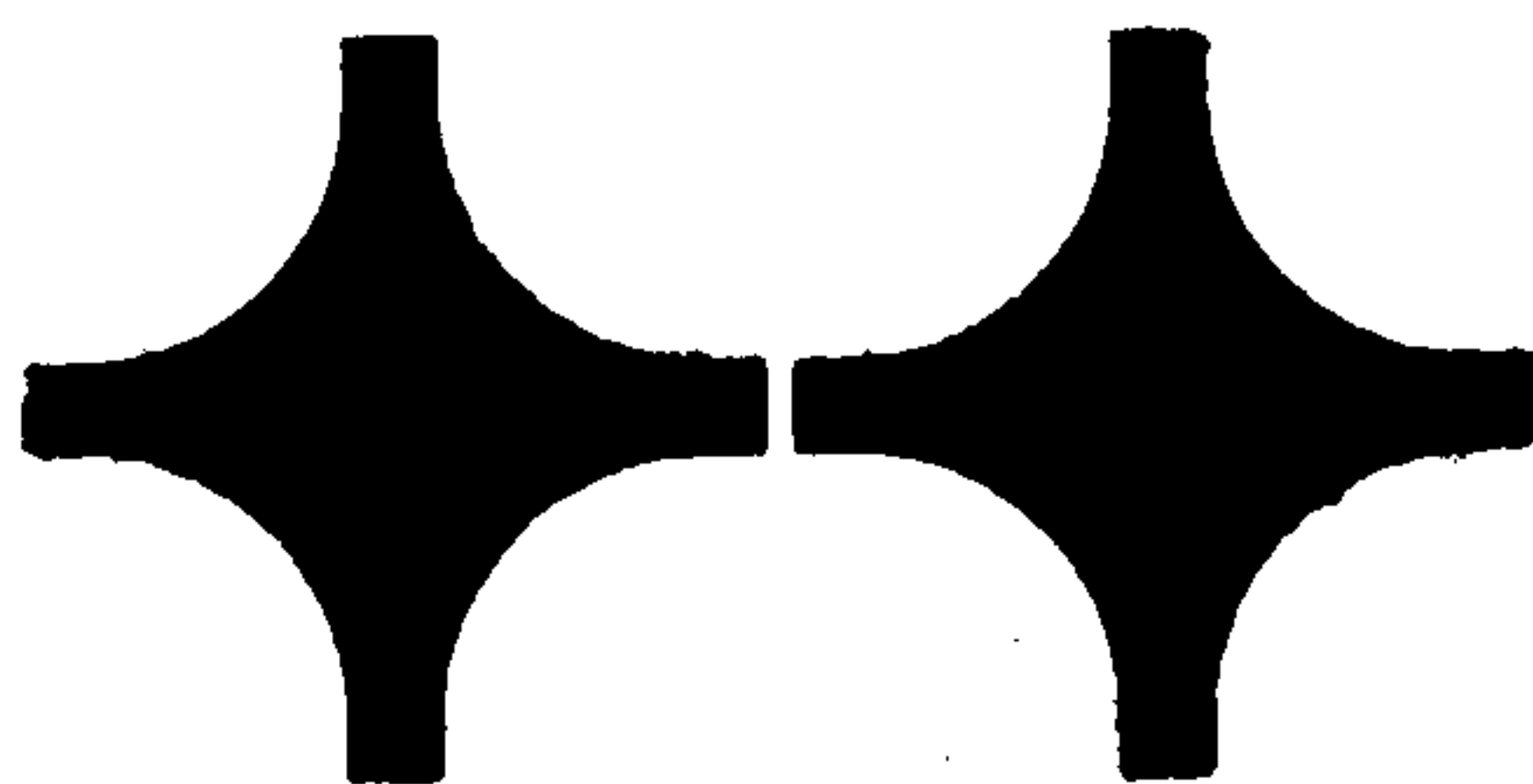
است یعنی انسان تا بع احسان انسان دیگر است و یا انسان

داد تا بع احسان انسان دیگر باشد و یا انسان باید احسان

فراموش نباشد .

22— 'One should never forget a kindness'.

Gratitude is a quality of noble souls.

۲۳- انسان در کافیه کلاک در گل ناز کدی

ترجمه دری : انسان از سنگ سخت تر و از گل نازکتر است

مورد استعمال: درین ضرب المثل با استعداد

فطری انسان اشاره شده است یعنی اگر انسان از عزم و اراده خود کار بگیرد، کارهای را که از سنگ سخت تر است انجام داد، می تواند و حتی سنگ را هم می شکند ولی اگر بیهوشی و استراحت و تنبلی بخورد از گل نازکتر است که با اصطلاح اگر ما ست را در خواب ببیند مبهلا بز کام می شود

23— 'Man is harder than a stone, and softer than a rose'.

Man can tackle successfully the most difficult tasks, but is also prey to the greatest weaknesses the merest phantom of his imagination can incapacitate him.

۲۴- او به په دانه بیل پری

ترجمه دری : آب بضر بچوب از هم جدا نمی گردد .
 مورد استعمال : و وقتی گفته می شود که صحبت در
 مورد اتفاق بین اعضای یک خانواده، یا در مورد اتحاد
 بین افراد یک قوم و قبیله، و یا در مورد وحدت ملی یک
 ملت در میان باشد و بخواهند که اتفاق و اتحاد و وحدت
 را بین شان ناگسسته می نشان دهند پس می گویند که :
 ((آب بضر بچوب از هم جدا شده نمی تواند))
 و در زبان دری نیز گفته می شود : « آب اگر صد پاره گردد
 باز با هم آشناست »

24— 'Water cannot be divided by striking it
 with a stick.

A real organic unity cannot be broken by
 violent means.

ن ۲۱- او به چی تر سر تیری سی خه یوه نېز • خه دوی نېزې

ترجمه دری : آب که ز سر گذشت چه یک نیزه و چه دو نیز
مورد استعمال: در وقتی گفته می شود که چاره
یک مشکل و علاج یک درد از دست رفته باشد پس در
مورد کمیت همان مشکل و یا اندازه همان درد این
ضرب المثل را استعمال می کند یعنی در صورتیکه چاره
مشکل و علاج درد از دست و اختیار بیرون شد پس سنجش
کمیت و اندازه آن اهمیت ندارد .

25— 'If the water rises up to the top of your head,
it does not matter then how much farther it rises'.

When it is impossible to deal with even a few diff-
iculties, it is also impossible to deal with many.

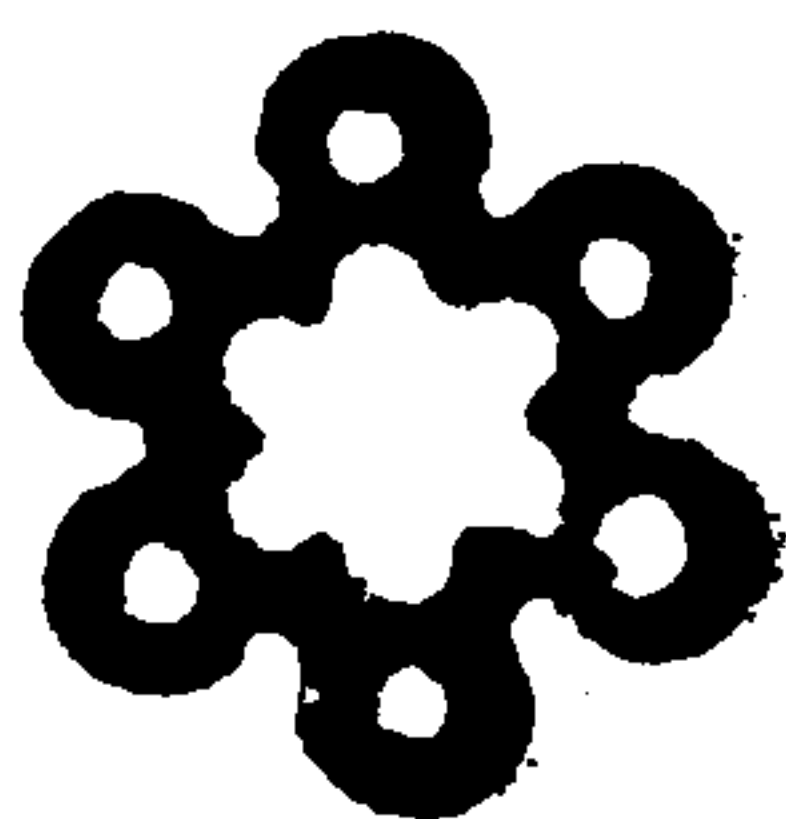
۴۶- او به دسر له خوا خړه لري

ترجمه دري : آب از سرخت می شود .

مورد استعمال: و قتيكه اداره امور چه در ساحه
فاميلي و قبيلوي وجه در ساحه رسمي وغيره با موافق
وركود و فساد رو برو گردد، در نزد مردم مسئوليت آن
بدوش روساء، بزرگك فاميل، قبيله و اداره هاي رسمي
تكيده می كند و ميگویند: «آب از سرچشمه خت است يعنی»
كار از بالا خراب است .

26— The water has been fouled at the source.

Look for the source of contamination not in the
taps, but in the reservoirs.

۴۷- او به په کمزوری ورخ ما تیبری:

ترجمه دری: آب در بند کمزور رخنه می کند.

مورد استعمال: در ضرب المثل و ضعیف طبقه ضعیف

و نا توان جا معه تمثیل گردیده و نشان میدهد که طبقات

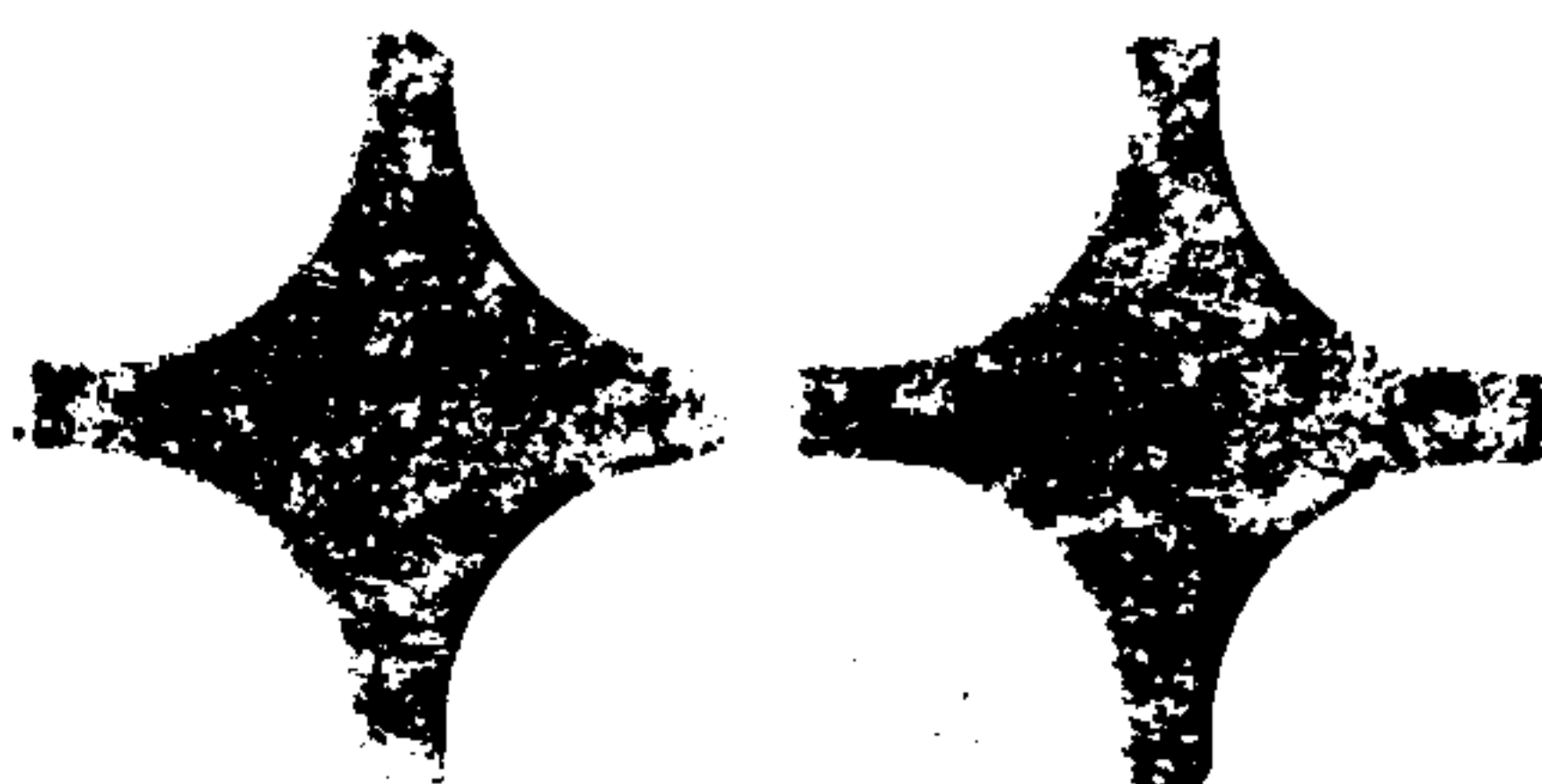
ضعیف و نا توان در او ضاع غیر عا دلانه همیشه، مورد ملات

قرار میگيرند، و یا اینکه نقطه ضعیف مورد حمله

واقع می گردد.

27— 'Water will make its way through a weak dam'.

Strength is given to exploiting weakness.

۲۸- اور بشی که سل منه په رو پی سی د خره په
کښی یوه لپه ده

ترجمه دری : جو اگر صد من یک رو پیه شود
نصیب خر یک لپه است.

مورد استعمال : و قتیکه یک شخص نا اهل پیش
از اهلیت و لیاقت و استحقاق خود ادعا می نماید برای
اقتناع او ابن ضرب المثل گفته می شود یعنی نصیب هر
کس با اندازه اهلیت اوست .

28— 'When a hundred weight of barley goes for one rupee, the portion of the ass is still only a handful.'

A person of no account
can never pretend to more than his merits deserve.

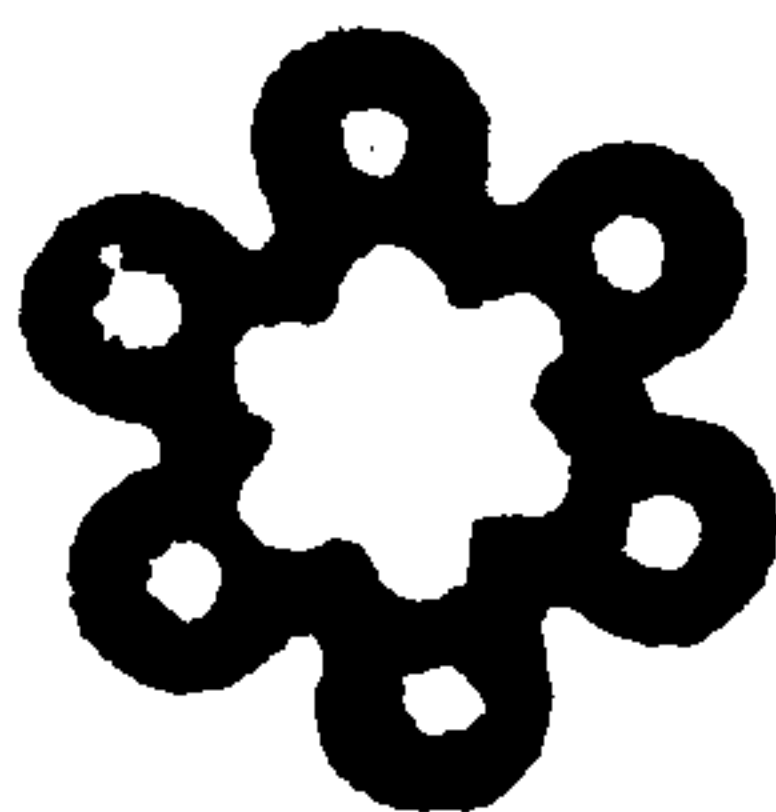
۴۹- اور آہ خپل اوپردی یودی

ترجمہ دری : نزد آتش خویش و بیگانہ یکہست ۔
 چنانچہ درزبان دری گویند : (آتش دوست و دشمن
 را نمی شناسد)

مورد استعمال : دروقتی می گویند کہ قوہ ناریہ
 بغالیت آغاز می کند و یا کنا یثاً وقتی گفته می شود کہ
 یک قوت ظلم واستبداد بمخرب دست بزند ۔

29— 'A fire burns friends and enemies alike'.

When a powerfull person turns his hand to oppression and injustice, then all alike suffer.

۳۰- اوچه یومو قې نه لری، تنو ری بی پر بام

جوچه کپری دی

ترجمه دری : يك دشت آرد ندارد ، تندوور ابر بام

ساخته است .

مورد استعمال: در مورد شخص گزاف گوی و لاف

زن گفتندی شود که تنها به لاف و گزاف میخواهد خود را

پیش ببرد، ولی مردم بدانند که به جز لاف و گزاف چیزی

ندارد و آن لاف و گزاف هم تنها برای نمایش است .

30.— 'He does not have even a handful of flour, yet he builds his oven on the rooftop said of a braggart who sells smoke.

۳۱- اوچه ئى يۈ موآى نسته شل ئى تنورونه

ترجمه درى : رديك دشت نيست تنور هاش بست
است .

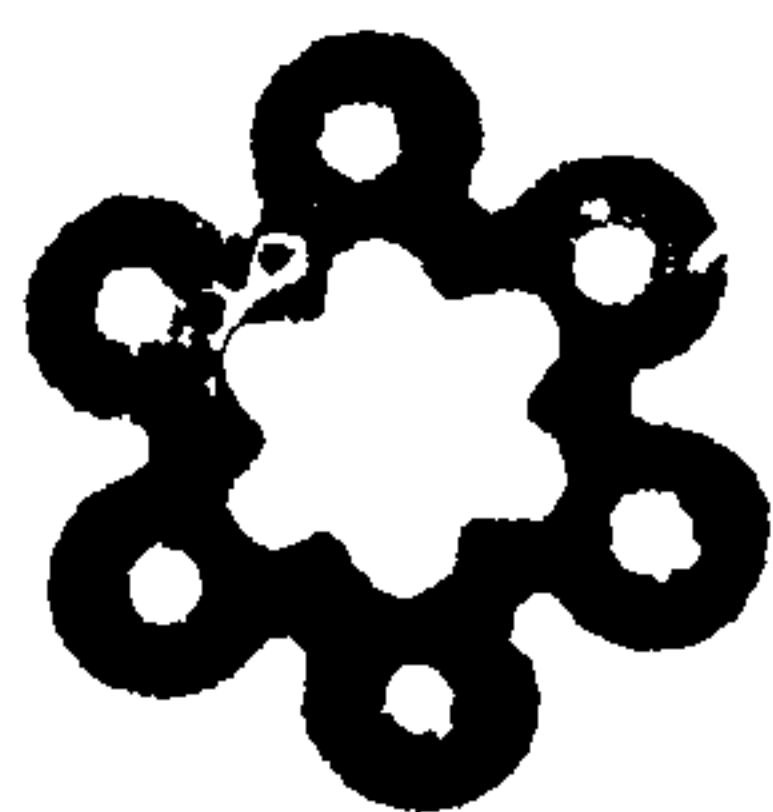
مورد استعمال: همان مورد استعمال ضرب اشل گذشته

است كه يك شخص تنها به لاف و گزاف خود را آنطور يكه

نيست نمايش دهد.

3— 'He has not even a handful of flour, yet he has twenty ovens'.

Similar to no. 30.

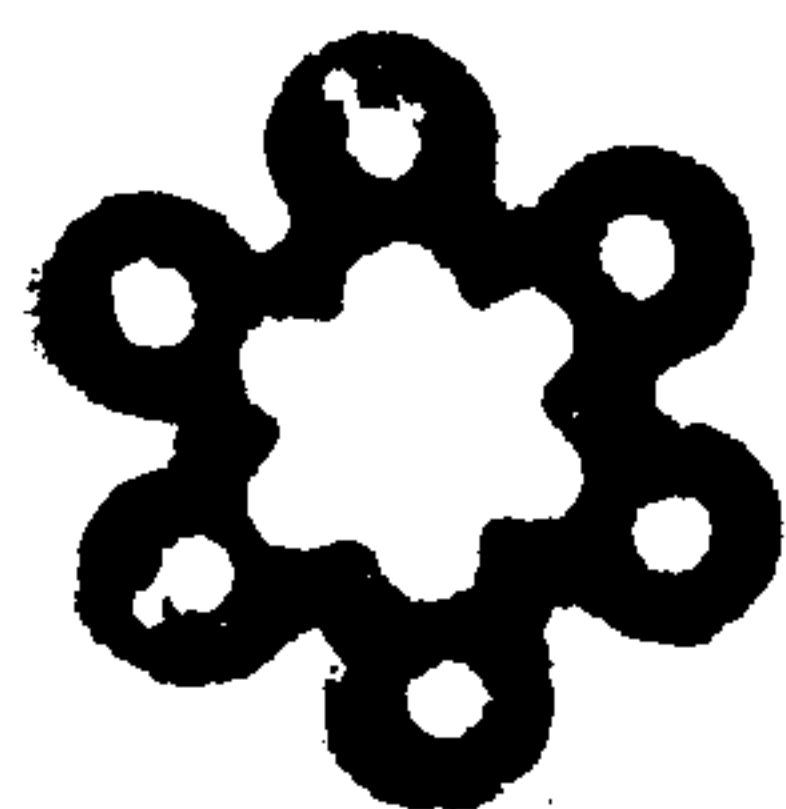
۳۲- اوسپنه په اوسپنه ما آیبری

ترجمه دری : آدن ما آهن می شکنند ! چنانچه در زبان
 دری می گویند ! « آهن با آهن بریاء می شود »
 مورد استعمال : مقصد اینکه برای مقابله با هر قوت باید
 با اندازه همان قوت آمادگی و نهیه گرفته شود و یا اینکه
 هر قوت بقوت مانندش می شکنند .

32— 'Iron is only broken by iron'.

....

A power can only be overcome by an equal power.

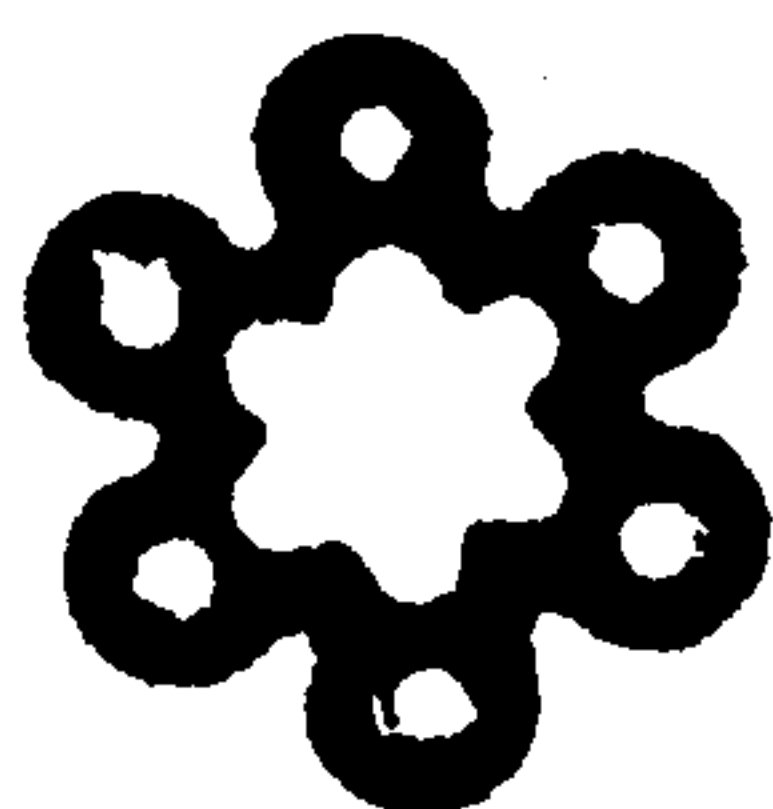
۳۳- او سپنه چي خوهر ه ټکيږي، هغوهره پخپري

ترجمه دي: آهن هر آنقدر که ضرب مي خورد همان اندازه پخته تر مي گردد.

مورد استعمال: در مورد شخصي استعمال مي شود که در زندگي تکاليف زياد دهد، باشد و براي تامين واقعاي گفته مي شود که «آهن هر قدر ضرب مي خورد پخته تر مي گردد» يعني انسان هر قدر تکاليف ببيند همان اندازه در امور زندگي تجربه مي آند و زود و پخته تر مي شود.

33— 'The more iron is beaten, the stronger it becomes'.

Overcoming difficulties makes one stronger, given initial strength.

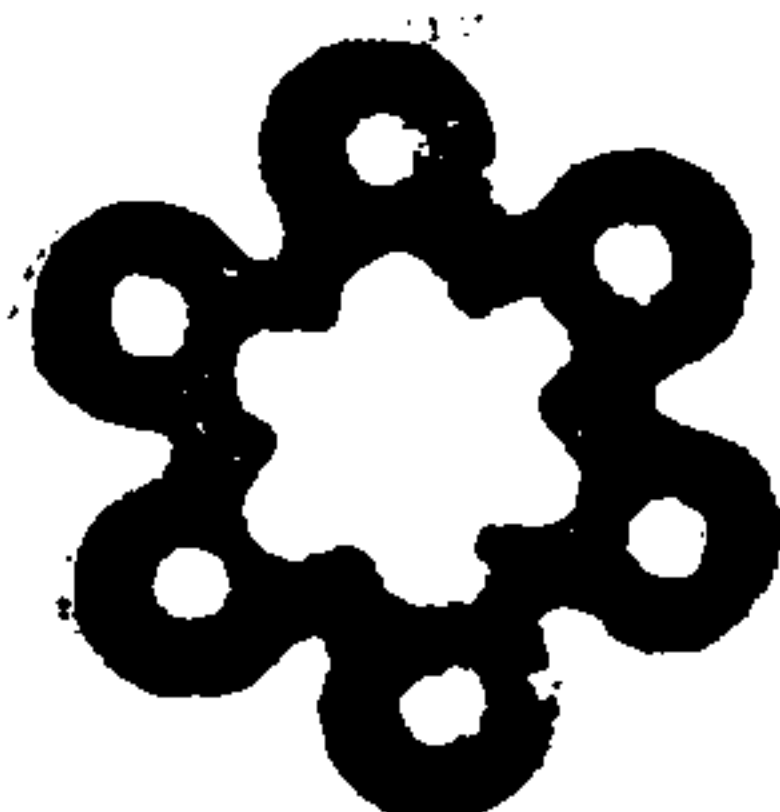

۳۴- اوبهان نه ژاړی بارونه ژاړی

ترجمه دري : شتران گريه نهی کنند بارها گریه می کنند.
 مورد استعمال: یعنی موضوعی اینکه شتران از گریه بارها
 شکوه کنند بارها از شتران گله دارند و این ضرب المثل
 در وقتی استعمال میگردد که شخص ظالم از مظلوم شکوه
 ظلم و یا شخص جابر از مجبور شکوه جبر، و یا حاکم از
 محکوم شکوه نماید و گناه خود را بگردن طرف مقابل اندازند.

34— 'It is not the camel that complains, but his load'.

The oppressor is loud in his protestations, but the oppressed do not even murmur.

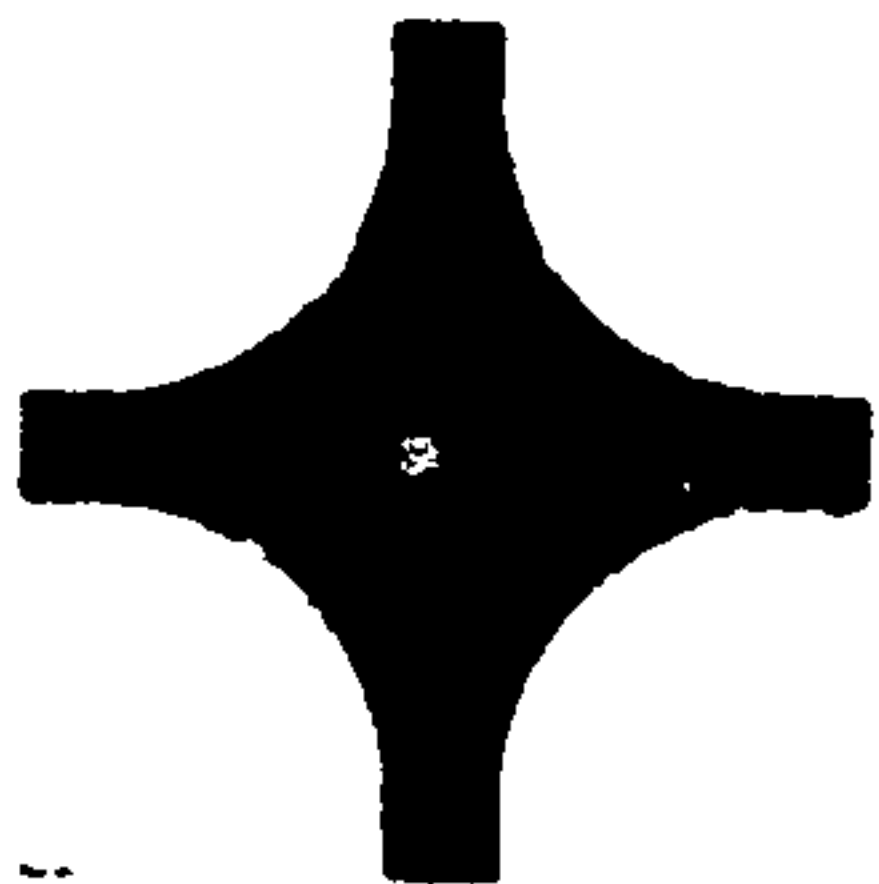

۳۵- او بنی په بله نه وهل کیږي

ترجمه دري : هتر وادر نینه نمی توان پنهان کرد .
 مورد استعمال : وقتی گفته می شود که شخصی سعی نماید
 يك كار ، يا يك موضوع و مطلب بزرگ را بوسیله كوچك
 پنهان سازد .

35—'You cannot hide a camel by mere sleight-of-hand.'

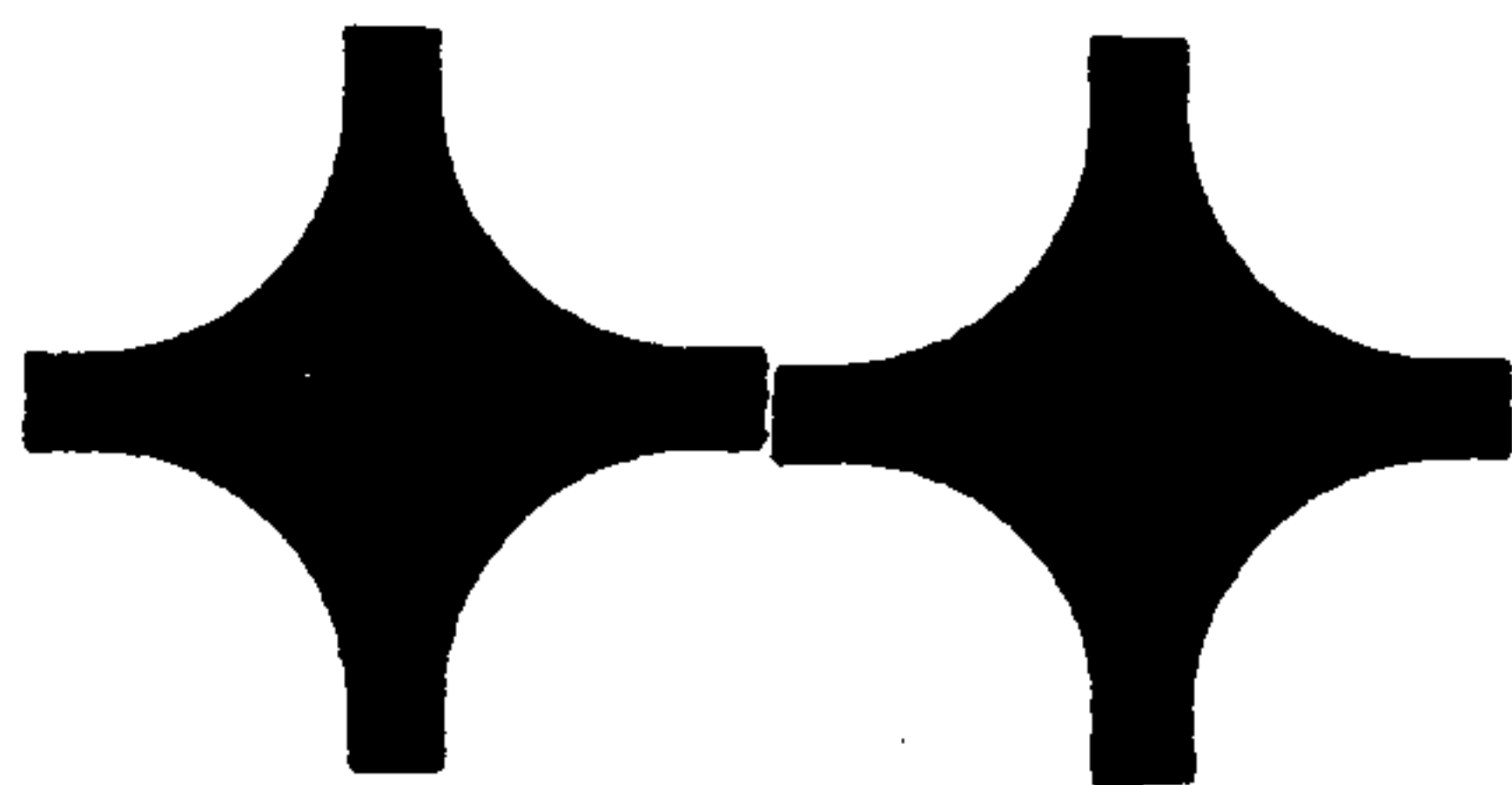
One cannot conceal an important matter by means of a small trick.

۴۶- اویش په غلبه پیل نه در زیږی

ترجمه دری : بارشتر بغربال سنگین نمی شود .
 مورد استعمال : درو قتن گفته می شود که در تعمیل
 اجرای امور کوچک توسط اشخاصیکه کارهای بزرگ را
 انجام داده می توانند نگرانی به میان آید و برای
 رفع چنین نگرانی گویند: « بارشتر بغربال سنگین نمی شود »
 یعنی تعمیل اجرای امور کوچک درجمله اجرای کارهای
 بزرگ سنگینی نمی کند .

36— 'A sieve is not burdensome for a camel'.

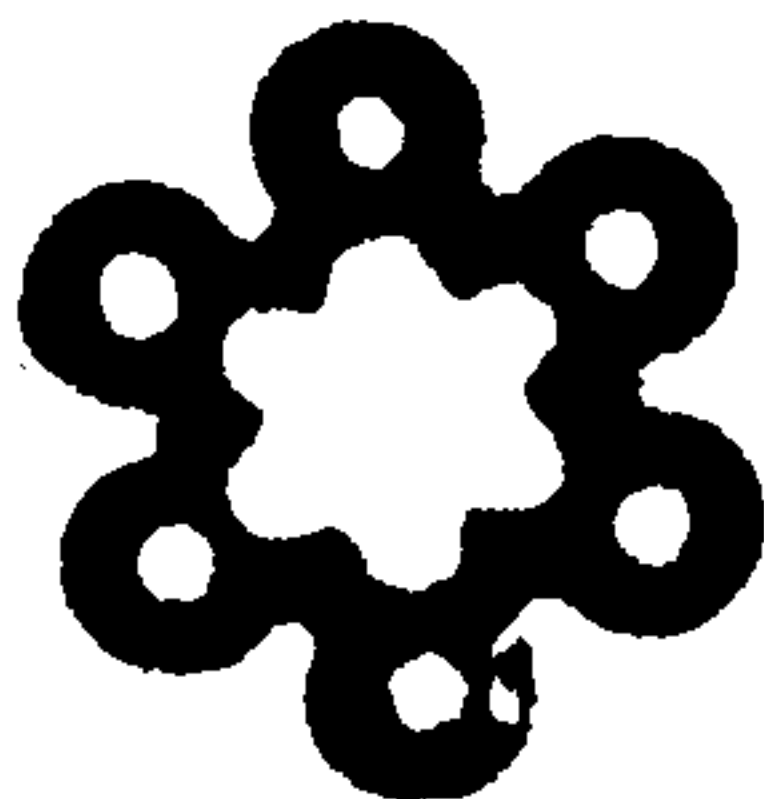

۳۷- او بنی تر پولی لاندی ناسی پتیدلای

ترجمه دری : شتر ازیر پلوان پنجا از شده اندر توانا .
 مورد استعمال : وقتی که يك كس كوشش كند تا با
 اعمال شایسته و یا ناشایسته خود را از نظر مردم درخفا
 نگاه دارد ، در حق وی این ضرب المثل را استعمال می کنند .

37— 'A camel cannot be hidden in a furrow'.

A large misdeed cannot be concealed by merely covering it with a handkerchief.

۳۸- اویش ته یی ویل اتن و که، ده جهر ونگان له بیخه و کنبل

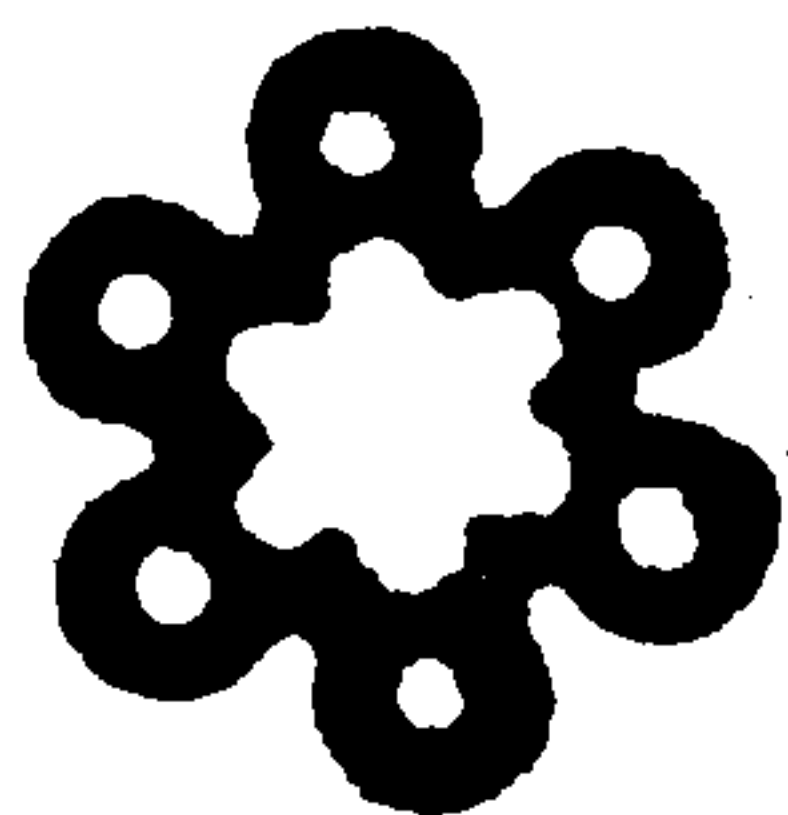
ترجمه دری : بشتر گفتند رقص کن او بیار ه های نا ایز
را از بیخ کند .

دو زبان دری میگویند : شتر را گفت غمزه کن زد فالیز را
ویران کرد .

مورد استعمال : وقتی گفته می شود که کار به نا اهل سوره
شود ، و او از آن کار بمنفع خود استفاد نموده نا جایز کند .

38— 'A camel was asked to dance, it outrooted the
vines (i.e. trailings of melons and vegetables).

Avoid bringing a bull into a china—shop.

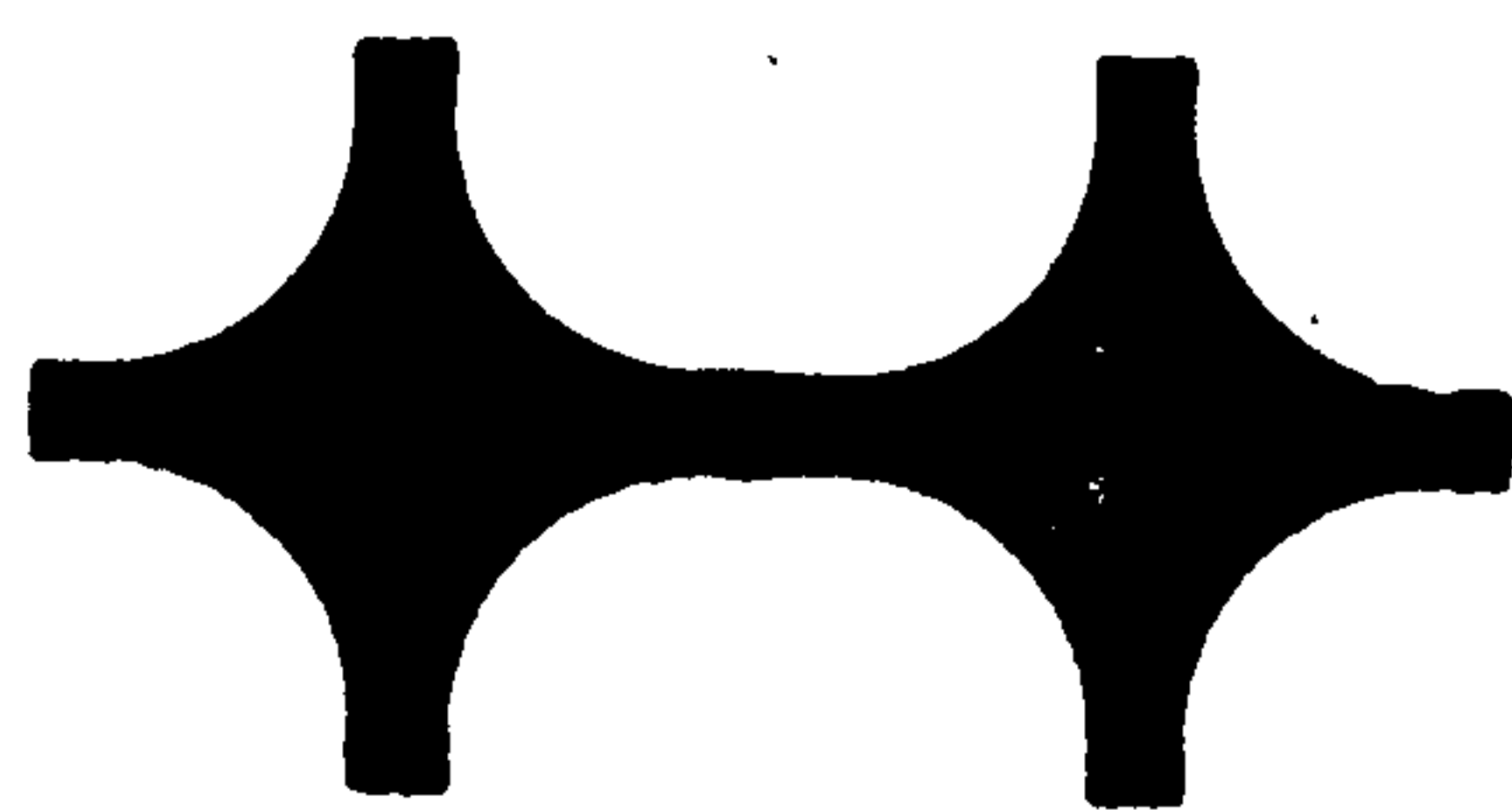
۳۹ - اوبش ته یې ویل غاړه دی کپړه ده ده ویل
کوم غځای می سموی

ترجمه دری : شتر گفتند که گردن تو کج است، گفت کدام
جای من راست است .

مورد استعمال: وقتیکه یک شخص و یا یک چیز و یا یک
کار عیوب و نواقص فراوان داشته باشد، ولی تنها از یک
عیب و یا از یک نقص آن صحبت بمیان آید این ضرب المثل
استعمال میگردد .

39— 'When they said to the camel, "Your neck is crooked", it answered, "What part of me is straight?"'.

When a whole enterprise is going very wrong, it is silly to pick out one small point for criticism.

۴۰ - اوین که هر خونه لوی دی اوتی له سی

ترجمه دری : شتر هر قدر کلان است پریده نمی تواند
 در زبان دری میگویند: (هر که را برای کاری آفرید،)
 مورد استعمال: در جواب کسانی گفته می شود که
 کیفیت ها و خاصیت های اشخاص و جانوران و یا اشیاء را
 نظر بکمیت ها و جسامت هایشان و فکر می کنند که
 کمیت ها و جسامت های بزرگ از عهده هر کار برآمده می
 توانند بلکه تفوق کیفیت ها و خاصیت ها را نمی توان
 بمعیار کمیت ها و جسامت ها سنجید .

40. 'Even the largest camel cannot fly'.

Mere quantity of anything is not sufficient for a
 purpose for which it is by nature unsuited.

۴۱- اوگره په تلو او زه سر یوړی

ترجمه دری : دلده بشتاب سرد نمی شود .

د رزبان دری میگویند: عجله کار شیطانت .

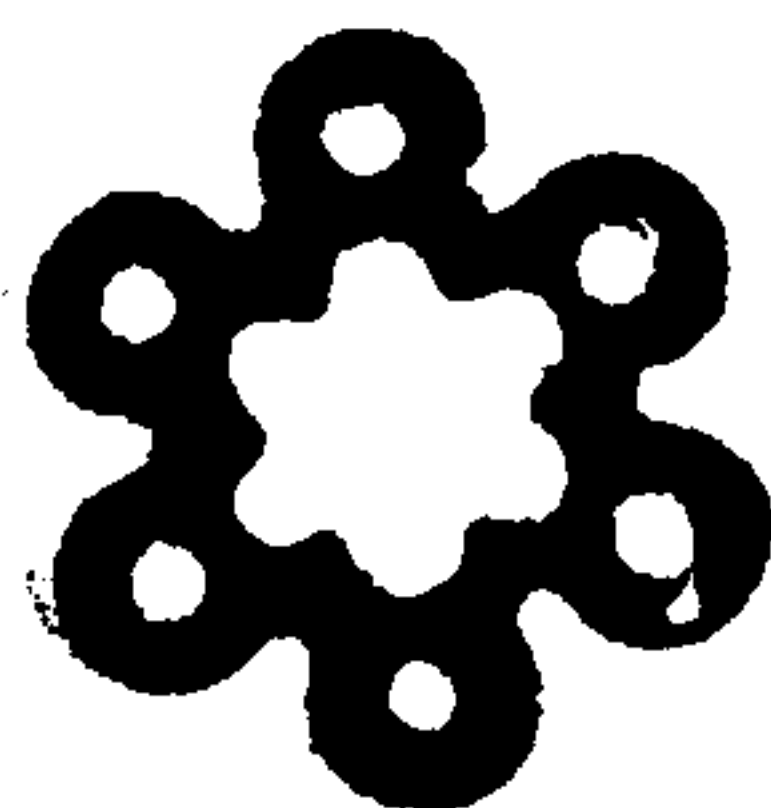
مورد استعمال: درین ضرب المثل شتاب و عجله در کار

نکوهیده شده است یعنی ما ندانیم که بعد از پختن زودتر

سرد نمی گردد ، کارها نیز بعجله و شتاب به سر نمی رسد و

و انسان باید در اجرای امور از عجله و شتاب کار نگیرد .

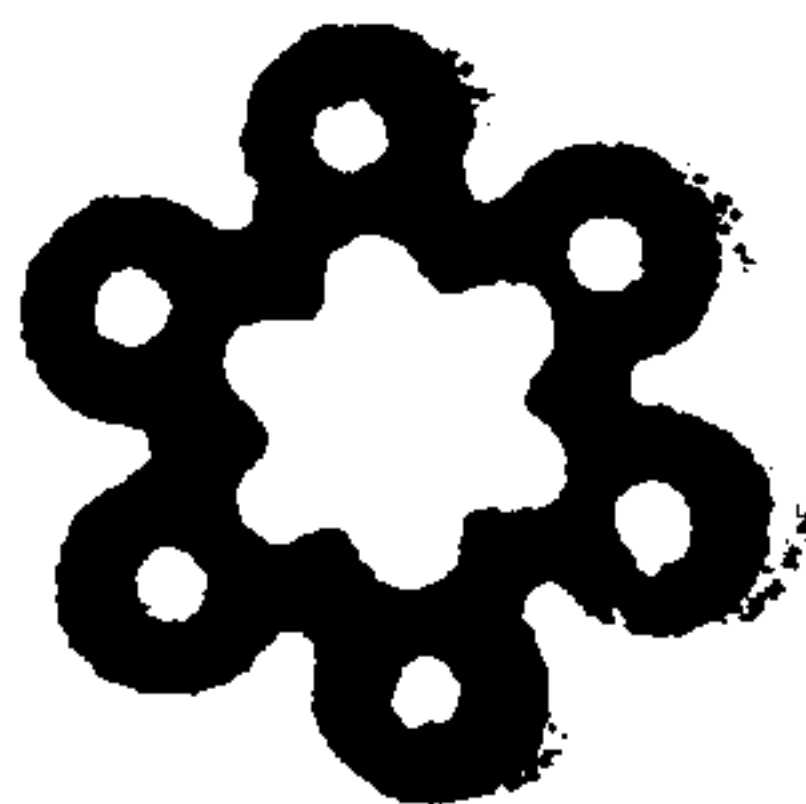
41— 'Hodgepodge cannot become coll by haste'.

۴۴.. او گره خیزی توی سوه و یل یی په نصیب می نه وه

ترجمه دری : د لده از پشش ر پخت گفت نصیبم نبود .
مورد استعمال : در و د شخص خوش با و ر و قانع و معتقد
به نصیب و قسمت استعمال میگردد که هر واقع را بنصیب
حواله می دهد .

42— 'A man spilled hodgepodge and said that was
not destined to be his portion.

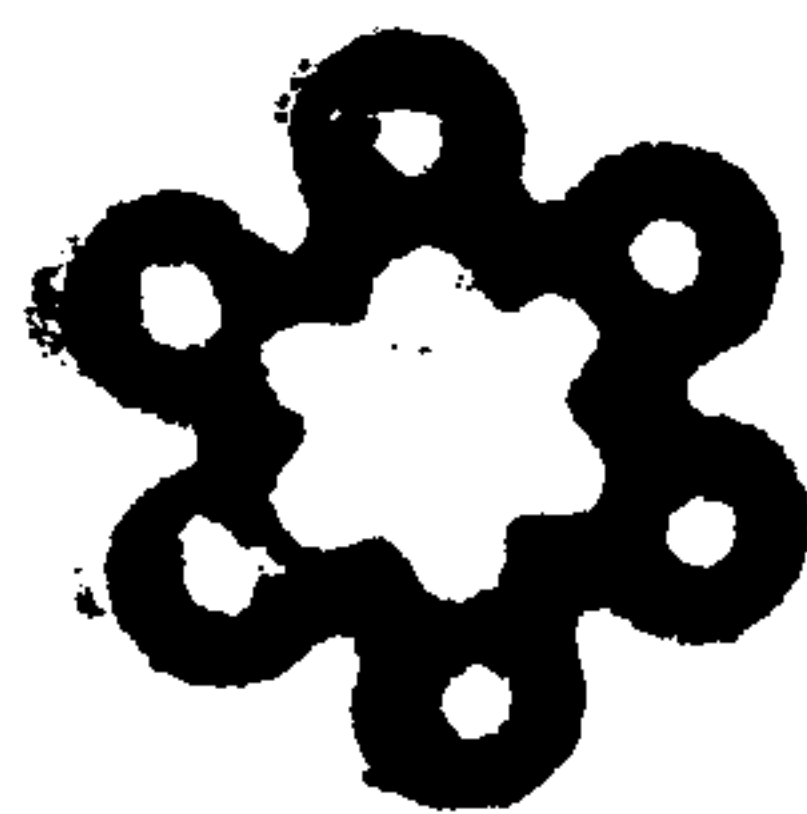

۴۳- اول اقامت پس کلام

ترجمه دری : اول طعام بعد کلام .
 مورد استعمال : در پشتون ها عموماً این بود که مهمانان را پیش از آن که از قصد سفرش نمی پرسید یعنی اول نان و پیرا دادند پس از آن دوباره مقصد سفر با مهمان صحبت میکردند تا اینکه این عادت ضرب المثل گردید .

43— 'Food first, questions afterwards.'

It used to be the custom amongst Pashtuns that a traveller was given refreshment before he was asked about his journey.

۴۴- اول عجمان پسی جهان

ترجمه دری : اول خود بعد جهان .

مورد استعمال : در وقت گفتن میشود که انسان زلف خود

را اولتر در نظر بگیرد ، و چون انسانان کثیرا سود خود

را برسد دیگران ترجیح میدهند بنا بران میگوید : (اول

خود بعد جهان)

44— 'First self, then the world'.

Everyone thinks of himself first.

۴۵- اول حق دسا و زهوی دی

ترجمه دری : حق اول از همسایه است .

مورد استعمال: پشتونها به همسایه احترام زیاد قایلند

بنا بر آن بطور ضرب المثل میگویند که: (حق اول از همسایه

است) یعنی در هر کار ذینفع حق اوایت همسایه دارد .

45— 'A neighbor's rights is prior to others'.

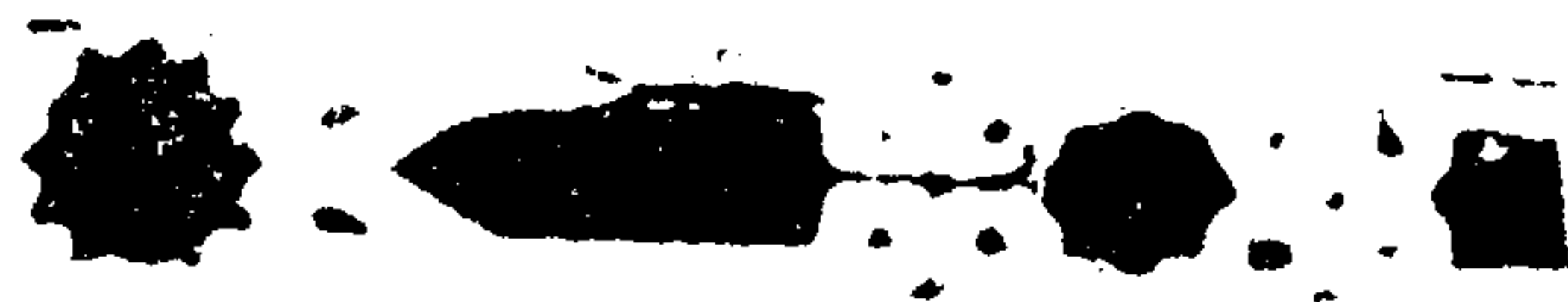

۴۶- اول زده کمر • بیا کوزده کمر •

ترجمه دری : اول یاد بگیر پس از آن عروسی کن .
 مورد استعمال : یکسایه می گفته می شود که پیش از آنکه
 مشکلات یک کار را در نظر بگیرد و در اطراف راع آن
 بر مشکلات فکر کند بکار بند کورا اقدام می نماید ، مطلب
 این ضرب المثل آنست که پیش از اقدام بکار در اطراف
 کار و راه عملی آن باید دقت بعمل آید .

46— 'First learn the matrimonial relations, then get married'.

Look before you leap.

۴۷- اول سلام بیا سلام

ترجمه دری: اول سلام پس از آن کلام .

مورد استعمال: وجیزه اخلاق است که يك انسان در

وقت ملاقات باید اول سلام دهد بعد از آن سخن گوید.

47— 'First a greeting, then conversation'.

It is necessary to observe polite usage.

۴۸- اول مردان به سیالیه و اوس سپیتا نه به سیالیه ده

ترجمه دری: اول مردانگی به سیالیه بود، اکنون سگگری
(پستی) به سیالیه است .

مورد استعمال: در وقتی گفته می شود که در این اعضای
يك خانواده، یا قبیله و یا يك جامعه چنان انحطاط اخلاقی
و اجتماعی پیدا کند که اعضای خانواده و یا قبیله و یا جامعه
در پستی با هم مساوی که کنند پس توسط این ضرب المثل
توبیخی به آنان داد و از اخلاق نیکوی گذشتگان یادآوری
می شود .

48— 'Formely men vied to be heroic and generous,
and now the vie to be coward and mean.

۴۹- ایلچی ته نه بند سته نه زندان

ترجمه دری: ایلچی را نه بند است نه زندان (۱)
 مورد استعمال: در حق کسی که بین دو طرف متخاصم
 برای اصلاح میا نجیگری نماید می شود و در تعارضات
 قبیله‌ای پستون‌ها بطور قطع قبول گردیده که «ایلچی» یعنی
 شخصیکه بین دو طرف متخاصم بحیث سفیر فعیا لیت می کند
 از تعالی مصئون است. در زبان دری نیز گویند:
 «ایلچی را نه بند است نه زندان»

49— 'There is neither restriction nor imperisonment for an ambassador'.

An ambassadore is a go—between who effects a settlement of a quarrel between two opponents, and custom protecs him from the violence of either.

(۱) ایلچی کسی را گویند که در زمان منازعه و حرب

بین دو طرف متخاصم خبررسان و سفارت و میا نجیگری نماید.

ب

۵۰- باذ چى پاسبى وى باران ئى ځېړندى وى
ترجمه درى : باد يکه از جانب بالا مى وزد باران آن
تند وى بارد

مورد استعمال: عوام خصوصاً دهقانان سمت شرق را جانب
بالا و سمت غرب را جانب پائين گویند و در اینجا مطلب
این است که اگر در موسم باران باد از جانب شرق وزد
عوام عقیده دارند که باران تند و تیز وى بارد و این
ضرر المثل در موسم کشت و موسم بهار من دهقانان گنبد
مى شود .

50— 'An East wind brings torrential rains'.

A common folk belief amongst peasants all over
Afghanistan.

۵۱- باد چي وي د پاسه باران ټپ سمدلاسه
باد چي وي د کښي اور يخي غملي لکه بزي

ترجمه دري: باد يکه از جانب بالاسي وزد باران مسلسل
سي بارد و باد يکه از جانب پائين (يعني غرب) سي وزد
ابر ها مانند بز ها سي دوند .

مورد استعمال: مورد استعمال اين ضرب المثل عيناََ مورد
استعمال ضرب المثل گذشته است باين فرق که در ضرب المثل
گذشته تنها از باد سمت شرق يا د گردیده ولي در
ضرب المثل تأثير باد غرب نیز تذکر يافته که ابر ها
را تيت و پراکنده سي سازند .

51—' An East wind brings continuous rain, but the
West wind brings clouds that scatter across the sky
like goats'.

۵۲- باران په تیراوسو، خړه یی د لږه موږی پوړه .

ترجمه دری : باران « برتیرا » بارید خړان را از

« لږه موږه » سیلاب برد

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که يك واقعه يا يك

کار و یا يك موضوع برخلاف انتظار بوجود آید و نتیجه غیر

مطلوب باشد .

و یا يك واقعه و کار و موضوع بواسطه يك شخص و یا يك

جمعیت معین صورت بگیرد ، ولی اثرات آن برخلاف واقع ،

شخص و یا جمعیت دیگری را متأثر سازد .

52— 'The rain comes down in Tera, and asses are drowned in Laramura.'

Tera and Laramura are two famous places, widely separated ; the downpour in one place has quite unforeseen calamitous effects in the other, very far away though it is.

۵۳ بار یی په شا نه سو وپای یولرگی لمی
لا بل هم پر کښینود

ترجمه دری: بار را برشت برده ندی توانست يك
چوب د بگر را نیز بران افزود .

مورد استعمال: زبانی گفته می شود که شخصی
از توان و طاقت خود بیشتر کاری را بر جود تخمیل نماید .

53— 'He could not carry the load at all, and yet he adds another straw to it'.

Contrast no. 35, here, one is warned against overestimating one's capacity'.

۵۴- باز چي خپله غا له پر يو دی غای دی دپا چا
منگول سی

ترجمه دری : از که آشیان خود را ترک کند در پنجه
دست پادشاه می نشیند و با در پنجه پادشاه می افتد.

مورد استعمال : این ضرب المثل را می توان دو
تعبیر نمود : اول اینکه هر که از خانۀ خود دری کاری
حرکت کند مقامش مانند باز نا قرب پادشاه می رسد
یعنی پیش می رود و ترقی می کند .

دوم اینکه هر که خانۀ خود را ترک کند یعنی اعتماد
بر خود را از دست دهد مانند باز به پنجه اوقات دیگر
گرفتار می گردد .

54— 'A falcon which leaves its nest sits on the
king's wrist;

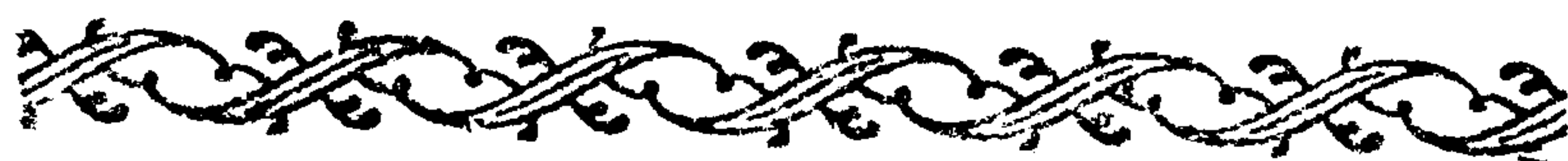
If an important person leaves familiar territory
and safety, he is bound to get involved with the power
of others elsewhere, either as master or servant.

۵۵ باز چی هر خو مره خوا رسی چو انگینی
نه خو ری

ترجمه داری : باز در قدر حقیر شود به ، ها را نمی خورد .
مورد استعمال : در آورد شخص بی بضاعت ولی نجیب
و عالی همت و با شخص تیکه با اعمال ناپسندود لیل متهم
گردد گفته می شود و عالی همتی او دلیل بر ائت او و انمود
میگردد .

55— 'A falcon even though weak does not hunt frogs'.

Noblesse oblige.

۵۶- باغ که با غوان لری چغال هم خدای لری

تر جمه دری: باغ اگر باغبان دارد شغال هم خدادارد.

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که اقویا در

مقابل ضعفا بقوت و قدرت خود، خود نمایی نم یند و بخوانند

واد معشیت و حیات را برای ضعفا ببینند.

56— If a garden has its gardener, a jackal has its God'.

For everwone there is a protector, even the weakest and least deserving'.

۵۷ بخت پاره آینه دلی، نه پاره مندره

ترجمه داری : بخت در پیشانی است نه در تیزدوانی
 مورد استعمال : وقتی که یک انسان زحماتش از سعی
 و زحمت خود بکامیابی نمی رسد ناچار نا کامی خود را
 از بخت شوم خود می انگارد و بخت را هم می بویست
 پیشانی و نظرت می داند نه به جهد و کوشش پس می گوید :
 « بخت در پیشانی است نه در تیزدوانی » و از اینجا
 اعتقاد مردم به « بخت » و « اقبال » آشکار می گردد .

57— 'Your fate is written on your forehead, and it cannot be changed by running fast'.

It is a common belief that one's fate is written on **one's forehead at birth**, and even the most strenuous efforts to change it are vain.

۵۸ بخشش به لک حساب به کک

ترجمه دری: بخشش به لک (صد هزار) و حساب به کک

(خس - ذره)

مورد استعمال: يك ضرب المثل آموزنده اقتصاديست

که یک انسان مقتصد، اگر صد هزار هم می بخشد باز هم

حساب يك خس ریز، را با به بگیرد - یعنی بر حساب خرج خود

حاکم باشد و نه باید بخشش پیش از آن حساب کم

غافل سازد. چنانچه در زبان دری می گویند: «حساب

بمثقال بخشش بخروار»

58— 'One lakh (100,000) can be presented as a gift, but the account of trifles ought to be kept'.

۵۹- بد با نجان پت نه و هی

تر جمہ دہری : باد نجان بد را آفت نرسد .

دروزبان دہری نیز گویند : باد نجان بد را ہلا نمی زند
یا « باد نجان بد آفت نہ ارد » .

مورد استعمال : وقتی کہ از یک حادثہ ناگوار شخصی
و یا متاع کم ارزش نجات می یابد بطور تمسخر گفتہ
می شود کہ :

« باد نجان بد را آفت نرسد » یعنی خطرات زیاد تر
متوجہ اشخاص خوب و متاع ارزندہ می باشد .

59— 'No calamity befalls a bad eggplant'.

A bad person or any worthless object survives long,
but a person of distinction dies untimely, and a valu-
able object gets easily damaged.

۶۰ بد به دی په زړه لرم سلام به دی په خوله لرم
 ترجمه دوی: بد تود ردل خوا هم داشت سلام تو بر زبان.
 مورد استعمال: یعنی اگر چه شخصی دردل باشد شخصی
 دیگری بد باشد، باز هم بزبان با بد او سلام و مدارا
 نماید و شیوه انسانیت را از دست ندهد.

60— 'I keep your wickedness to myself, and greet you normally'.

Greetings—formulae and custom take precedence over any resentments.

۶۱- بد به یم خونه له ووره سره

ترجمه دوی: بد خواهم بود و نی نه با برادر

مورد استعمال: و قتی گفته می شود که یک شخص

بد خو با برادر و خویشاوندانش بدی تحریک شود

61— 'If I do evil, it may not be to my brother'.

Blood is thicker than water.

۶۲ - بد تر بورپه بده ور غ په کار پوری

ترجه‌ده‌ری: او در زاده بد پروز بد بکار می آید.

مورد استعمال: در حیات قبیلوی و چیزه نصیحت

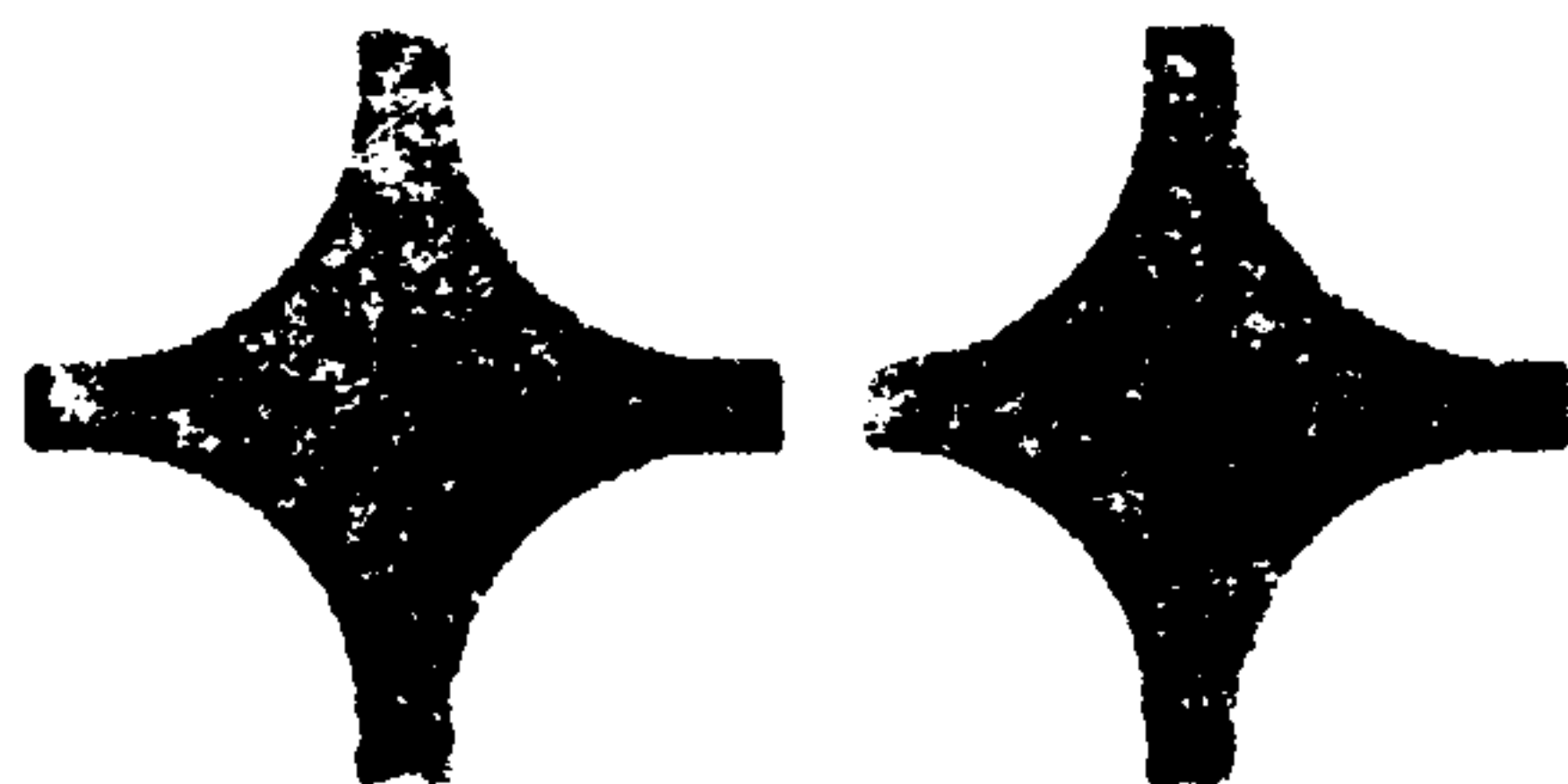
آمیز است یعنی از عم زاد کان و خویشاوندان زشت‌خوهم

نبا بد روا بطرا قطع نمود زیرا در روز بد همین

خویشاوندان گرچه زشت‌خو باشند بدرد می خورد.

62— 'Even a bad—tempered difficult cousin can be helpful.

Porticularly in tribal life, family ties are very strong, and a blood —relation is always closer than others who are not, regardless of his character.

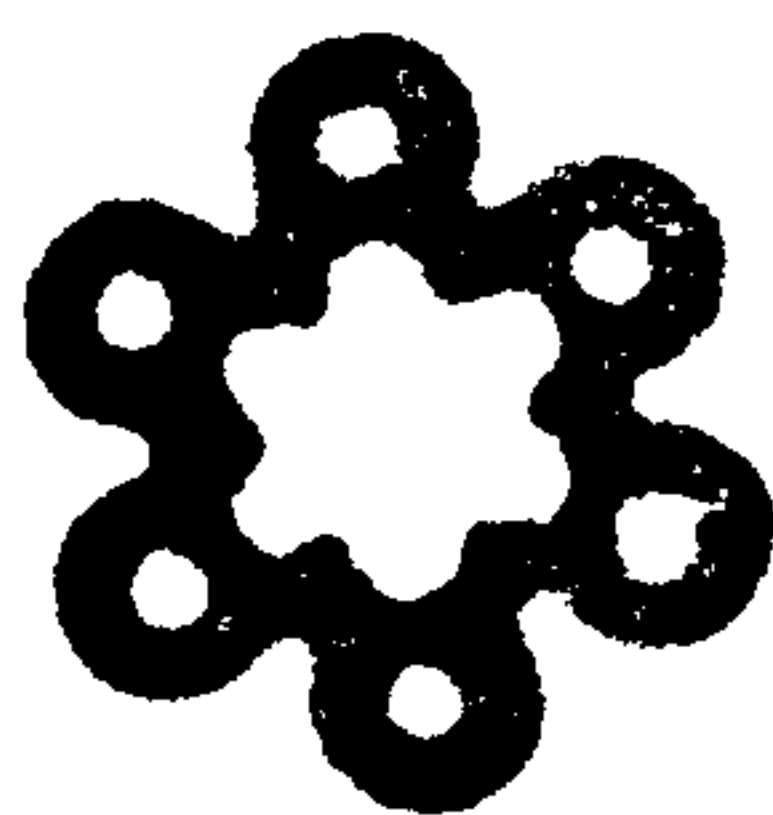

۶۳- بد خوی چی زور ورسی عقل مرورسی

اگر جمه‌داری: خوی بد که غالب گردد عقل از رده می‌گردد
مورد استعمال: در مورد اشخاص بد خواستعمال
می‌شود یعنی عقل با خوی زشت تضاد دارد جائیکه عقل
است خوی زشت راه ندارد و جائیکه خوی زشت باشد
عقل از آنجا بیگانه و آزرده می‌گردد.

63— 'When evil character grows stronger, reason gives up'.

When a person is used to performing evil acts he is out of mind.

۶۴- بدزوی نه زوی

ترجمه دری: پسر بد پسر نیست.

مورد استعمال: در مورد پسر بد گفته می شود یعنی
پسری که صالح نباشد نباید او را پسر خواند و با همزاد پسر
صالح دانست.

64— 'An evil son is no son'.

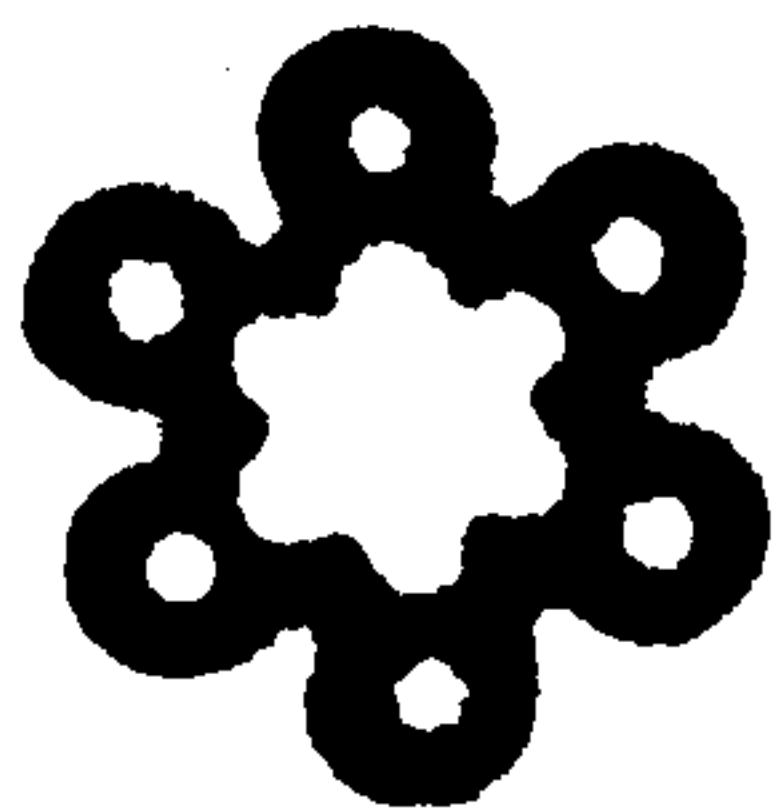
Even in a society with very strong blood ties, a son of bad character cannot pretend to anything from his father.

۶۵- بد مہ کوہ بد بہ نہ ویکی

ترجمہ دہری: بد مکن بد نہ خواہی دہ
مورد اسے اعمال: وجیزہ نصحت آمیز است کہ انسان را
با جتناب از بدی توصیه می نماید .

65— 'Do no evil; see no evil.'
Avoid evil—doers.

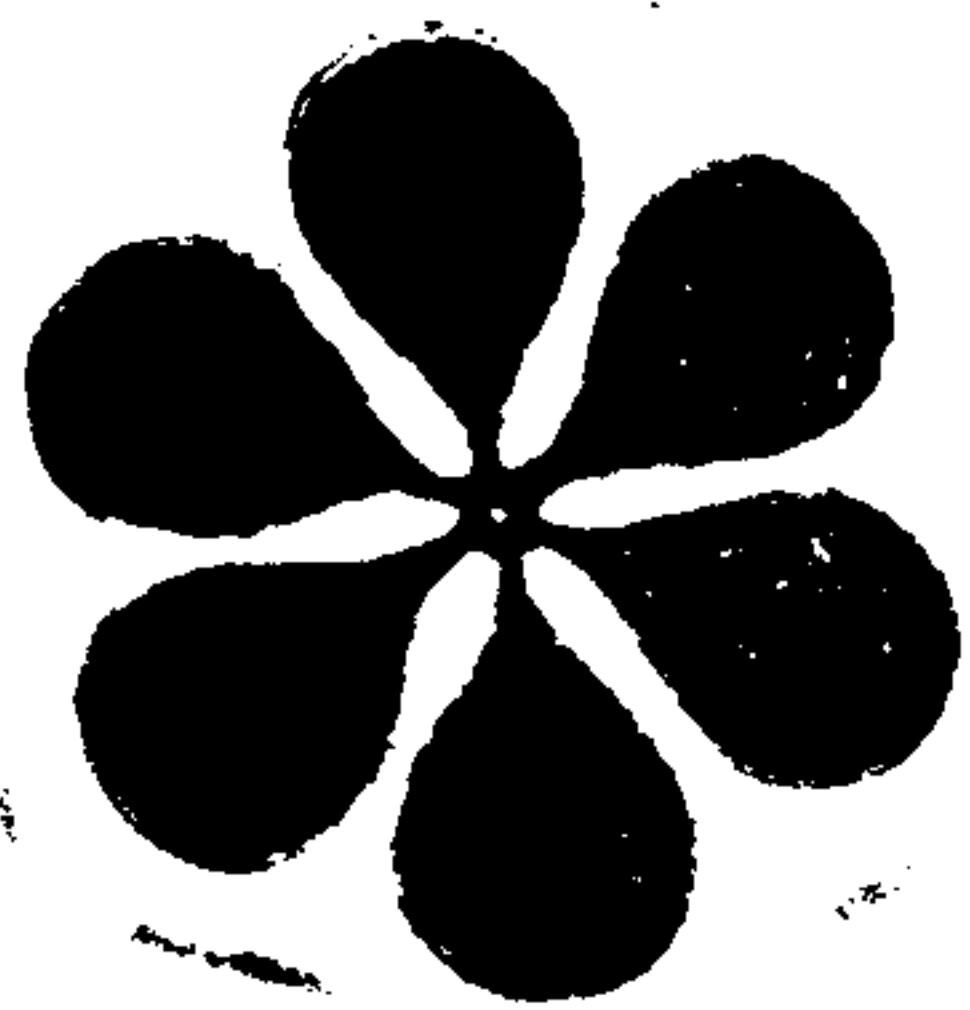
۶۶- بده بنیچه کبره یونبتهی ده ما آه به سی
خو سمه به نه سی

آرجمه دری: زن بد قبر غه کج است می شکند و لی
راست نخواهد شد.

مورد استعمال: در باره زن بد خو گفته می شود که
مانند قبر غه کج خود را از دست میدهد و لی از کجی
و بد خوئی خود دست بردار نیست.

66— 'A shrewish woman is like a crooked rib:
any attempt at straightening will cause it to break.

ILL— temper in a woman cannot be cured.

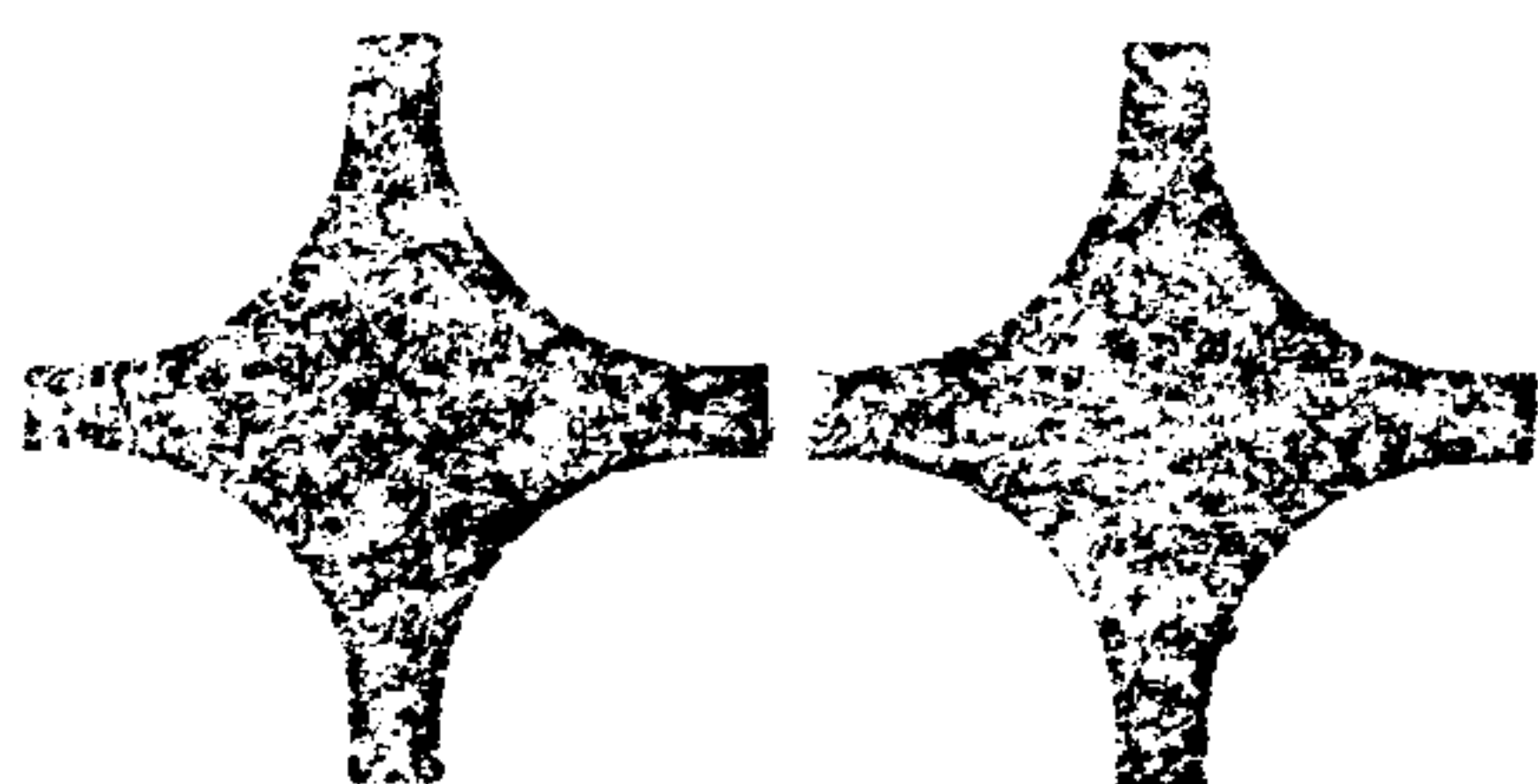
۶۷- بده ماینه پر پښو له کیرې بده کر هڼه
 نه پر پښو له کیرې

ترجمه دری: زوجه بدترک داده می شود ولی کشت بد
 گذاشته نمی شود .

مورد استعمال: ضرب المثل د هغه نی است که اهمیت
 کشت و زراعت را از نظر د هتمان توضیح و بیان می نما بد
 یعنی از زوجه بد می توان گذشت ولی از کشت و لو که
 بد باشد نمی توان صرف نظر نمود .

67— 'A shrevish wife can be divorced but cultivated
 field of any sort cannot be abandoned'.

You may have a bad harvest this year and perhaps
 next year too: but eventually it will come right;
 land must never be abandoned.

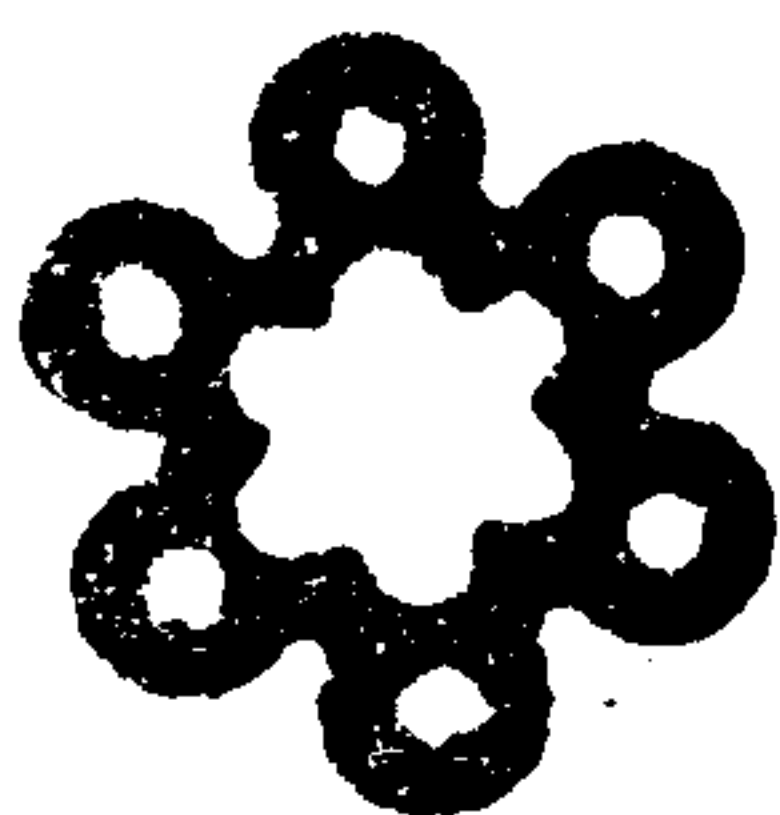

۶۸ = بد ماینه تنگه مو چنه ده

ریمه دری: زوجه بد پایزار تنگ است.

مورد استعمال: در این ضرب المثل زوجه بد وزشته خو
پایزار تنگ تشبیه گردیده است که از یک طرف شوهر
را تعذیب می کند و از جا نب دیگر شوهر بنا بر احتیاج چیکه
باو دارد او را از خود دور کرده نمی تواند بماند
پایزار تنگ که اگر پوشیده شود پای را بدر می آورد
و اگر دور انداخته شود پای برهنه می ماند.

68— "An ill—tempered wife is likened an ill—fitt—
ing shoe. It is very difficult to discard either; if the
shoe, one goes barefooted, if the wife, one would
remain single.

۶۹- بیا ای یه خواره گهی خواری بیا بیا

ترجمه دوی: ثروتمند از غریب کمائی می کند و غریب از

ثروتمند

مورد استعمال: ضرب المثل اقتصاد بست که ارتباط

بین ثروتمند و غریب و با بین کار و بگر و کار فرما را

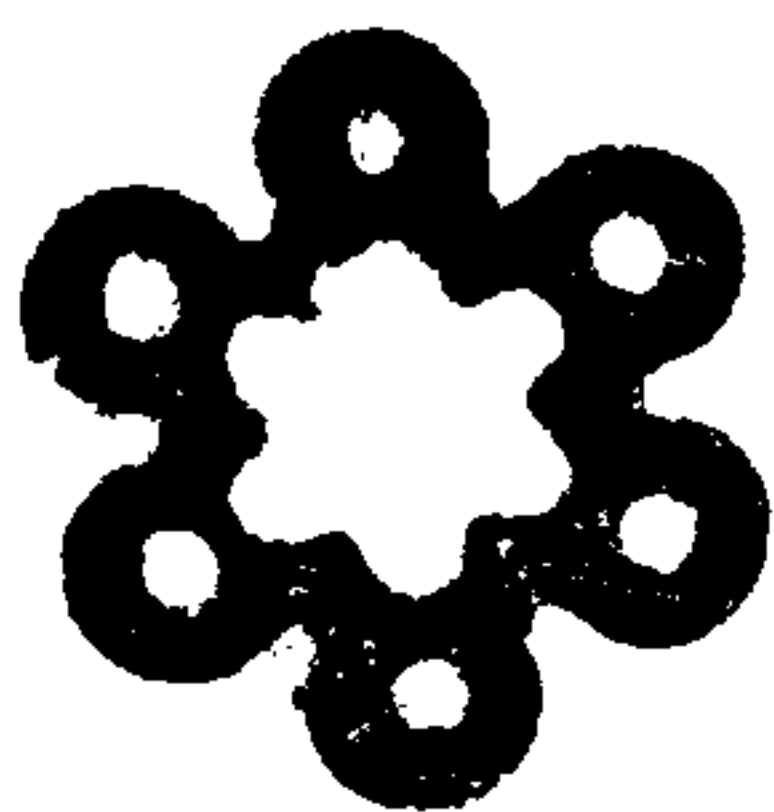
در باره استفاده از یکدیگر بیان میکند یعنی همان

طور یکدیگر کار فرما از زحمت کار بگر سود دیگری را بگر

نیز از ثروت کار فرما فایده بر میآید.

69— 'The rich make profit from the poor, and the poor from the rich'.

A rich man gives employment, and his employees work for him.

۷۰- بر بند لاری اوپی خو و بی نه اوپی

ترجمه دری : برهنه از راه بر میگردد، و یا راه را می گذارد - ولی گرسنه نمی گذارد .

مورد استعمال : وقتی گفته می شود که مقایسه بین برهنه و گرسنه در میان باشد و یا گوینده بخواند تأثیر گرسنگی را در حیات اجتماعی ثابت کند - و یا بعبارت دیگر برهنه را می توان بقوت منطق قانع ساخت و او را از راهی که برای طلب پوشاک بنده انداخته دور کرد ولی گرسنه را نمی توان بسخنان خالی سیر ساخت و از راهی که برای جستجوی خوراک گرفته است دور کرد .

70— 'The roads of the ragged and needy can be many, but the road of the hungry man is one'.

A traveller bound for a destination has a choice of several roads, or he may even renounce his journey; but a hungry man has no choice whatever.

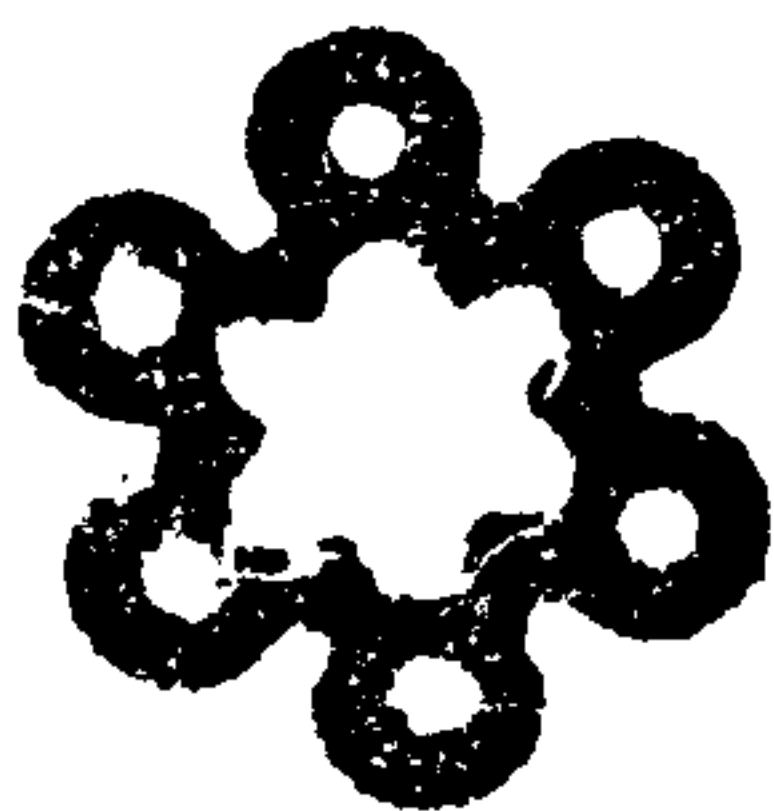

۷۱- بر جونه دی تر اسما له رسدای خوشپی دی
له لو بی مری

تر جمه دری : برجهايت تا اسما ن رسیده ولی سگهايت از
گرسنگی می میرند

مورد استعمال : ه در باره شخص خسیسی گفته
می شود که بظا هر ثروتمند بوده و قلعه اش برجهای سر بفلک
کشیده داشته باشد، ولی سختی اش بجای باشد که حتی سگانش
از گرسنگی جان دهند و این ضرب المثال عموماً بطور طعنه
گفته میشود

71— 'You have built your towers to reach the
sky, but your dogs are dying of hunger'. ..
Said of a miser.

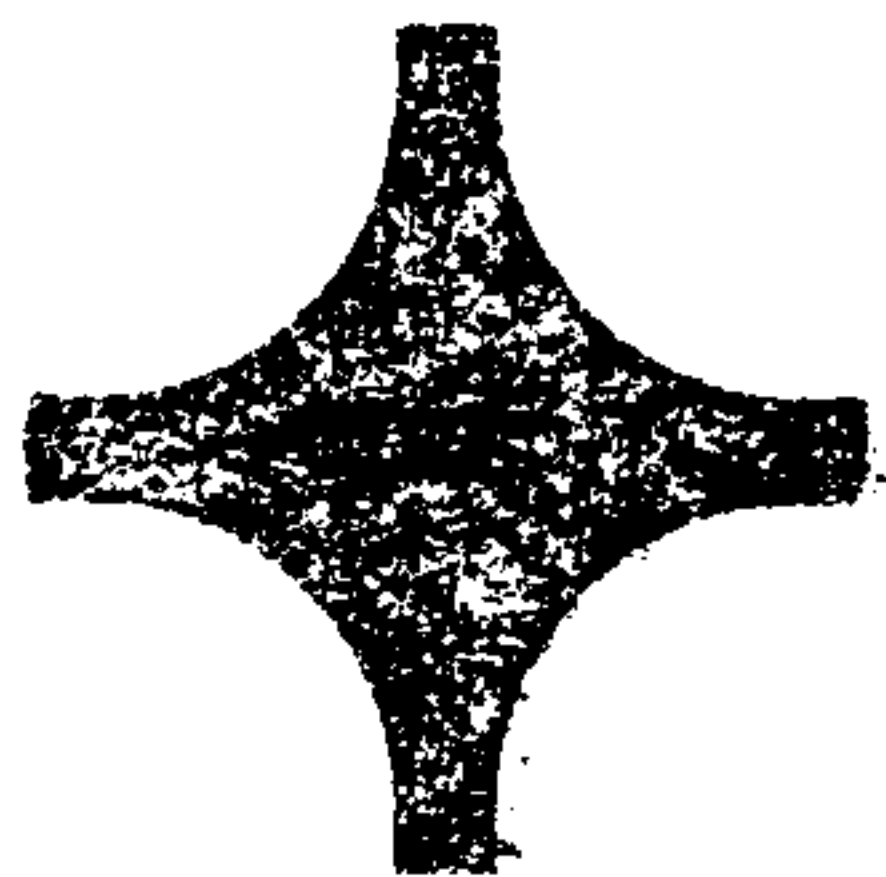

۷۲- برخی ویشه می و نه کوره

ترجمه دری : مردان را دید حصه ها را تقسیم کن .
 مورد استعمال : یعنی تقسیم بین افراد باید مطابق
 با اهلیت و قابلیت و لیاقت افراد صورت بگیرد تا بهر فرد
 براساس اهلیت و لیاقت و مساوی بارزش کار همان
 فرد حصه برسد و درین ضرب المثل خطاب بشخصی است که
 موظف و مسئول تقسیم بین افراد می باشد .

72— 'Evaluate the men and then divide their portions'.

Bestow gifts on those who deserve them, some more some less.

۷۳- بری بی سته برکت بی سته

ترحمه دری : بردارد و برکت نی

مورد استعمال : در وقتی استعمال میگردد که محصول يك

عمل نسبت بزرحمتیكه در اجرای آن عمل كشیده می شود كمتر

باشد یا كمیت يك چیز نسبت بگهفیت آن بزرگتر باشد ، یا

حجم يك شی بزرگ ولی ثمر آن كوچك باشد .

.....

73— 'There is profit in it, but no advantage'.

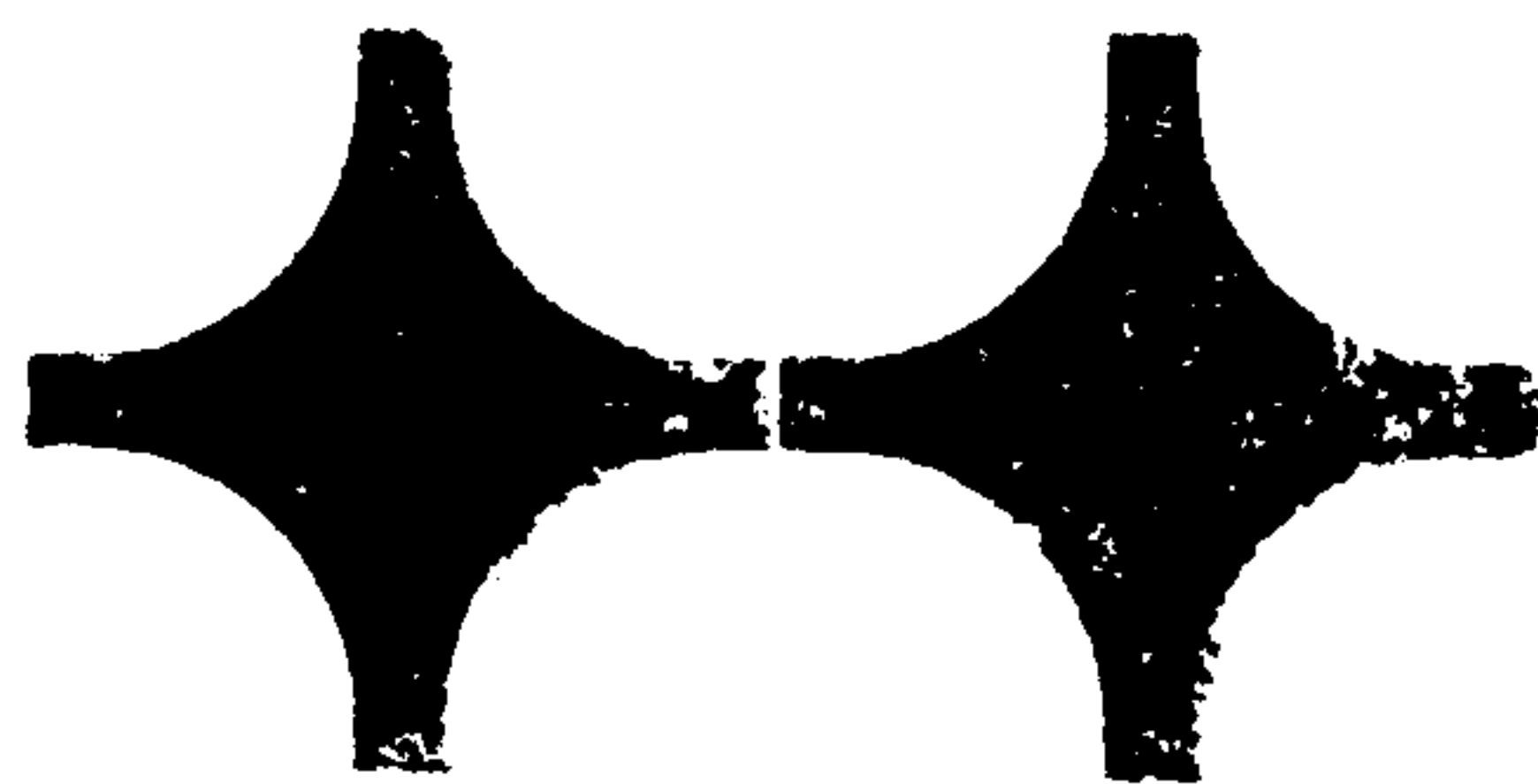
A gain which is no use.

۷۴- بز به خپل بنگر نه دراییږی

ترجمه دوی : شاخ بر بز سنگینی نمی کند .
 مورد استعمال : درباره شخصی گفته می شود که امور
 متعلق به خودش را مطابق بتوان خود اجرا می کند و ای شخص
 دیگر یکی از آن امور را خارج از توان آن شخص ندارد .

74— 'A goat does not find his horns heavy'.
 One man's meat is another man's poison.

۷۵- بز ه چی پر بام و خیری لیوه ته هم بنکند چل کوی

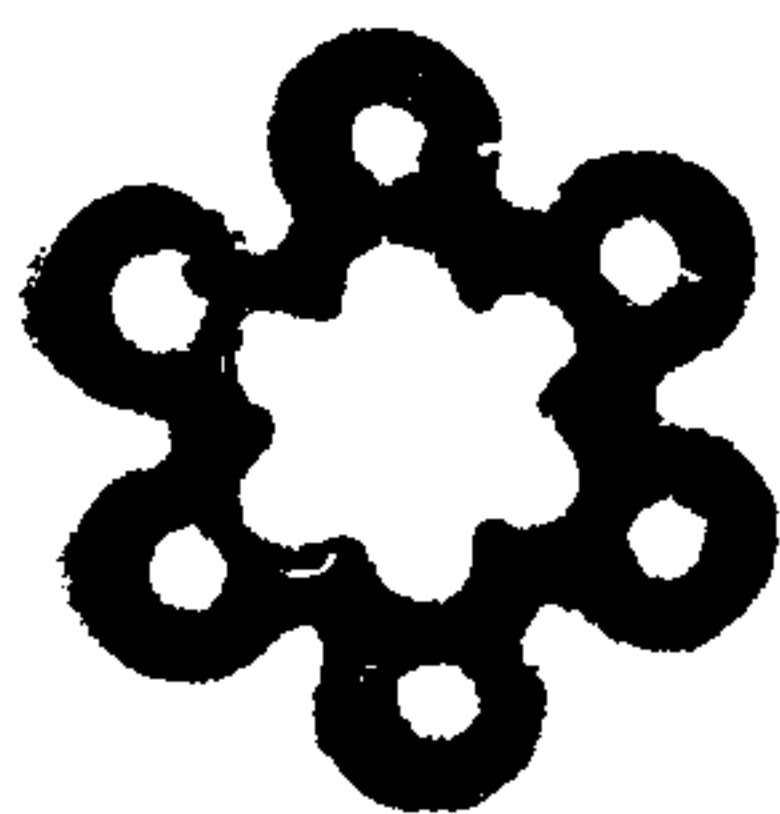
ترجمه دری : بز که بر بام بالا شود بگرگ هم دشنام میدهد

مورد استعمال : در مورد شخصی آفته می شود که در

حالت مصونیت کامل بر شخصی از خود قویتر انتقاد کنید

75— 'A goat which has climbed onto the roof may insult even a wolf.'

From the haven of a secure refuge, a position of weakness becomes one of strength.

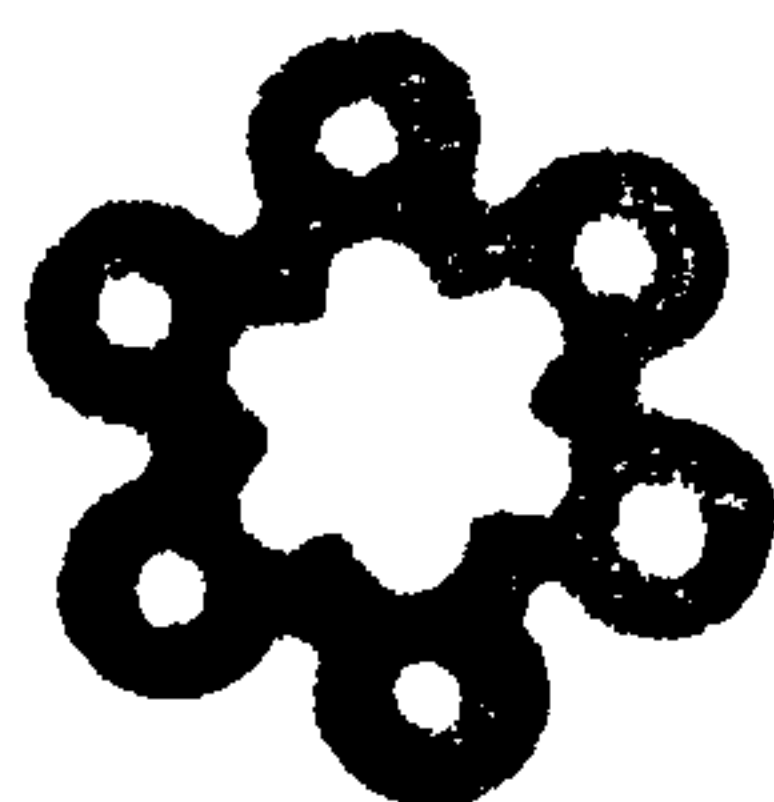
۷۶- بلاوه برکت یه نه و .

ترجمه دری : بلا اود برکتش نی .

مورد استعمال : وقتی گفته می شود که یک حادثه خطیر

رخ دهد ولی برخلاف انتظار تولد خطر نکند .

76— 'The end result of an apparent disaster is, surprisingly, not at all as bad as feared.

۷۷- بل ته چی یوه ټکوله و نیولای سی غمانته دری

ټکوتی نیولای کیږی

ترجمه دری : اگر بشخص دیگر یک انگشت گرفته میشود
بخود سه انگشت گرفته می شود .

مورد استعمال : وقتیکه یک شخص میب جو بسوی عیب شخص
دیگر یک انگشت دراز می کند طبعاً سه انگشت دیگر باید
قات کند و بسوی شخص خودش راجع گردد درینصورت بوی
اخطار داده می شود که اگر در پی انگشت گذاری بر عیب
دیگران باشد باید به عیب خود نیز توجه کرده باصلاح
آن بکوشد .

77— 'Point with your index finger to a man of
bad character, and three fingers of your hand point to
yourself'.

Let him who is without sin throw the first stone.

۷۸- بنده را سه دخدای خپل سه لکه پر عخان هستی
پر بل سه

ترجمه دری : ای بنده ! بیادوست خدا شو و طوریکه برای
خود هستی همانطور برای دیگری هم باش .

مورد استعمال : ضرب المثل نصیحت آمیز است که با انسان

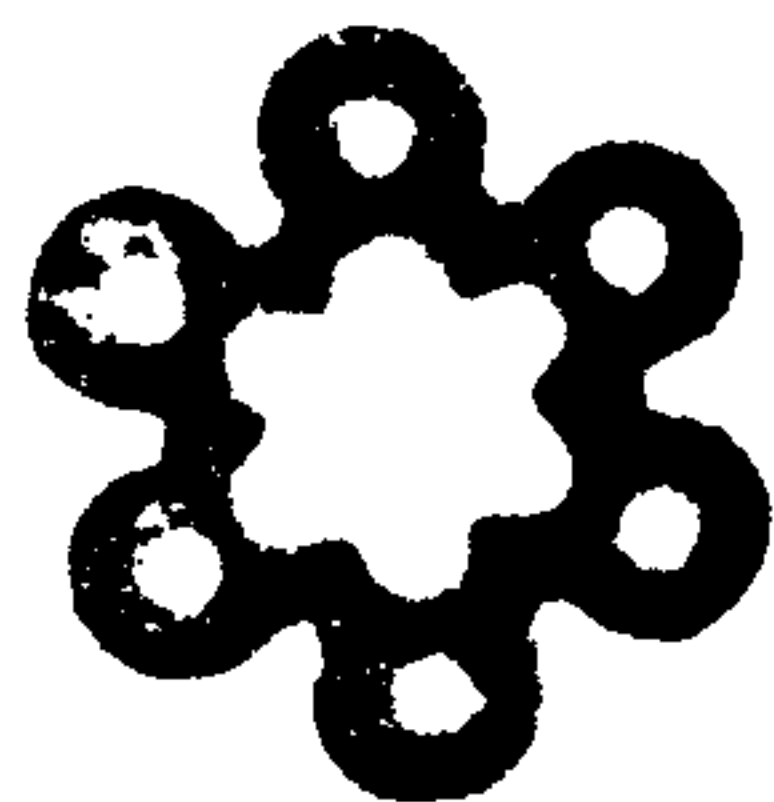
توصیه می کند تا همان طوریکه برای خود و در باره خود فکر

دیکند برای شخص دیگر و در باره شخص دیگر هم همانگونه

فکر کند و آنچه برای خود میخواهد برای دیگری هم بخواهد .

78— 'O Man, be a friend to God: as you would
have it done to yourself, so do to your neighbour'.

Do unto others.

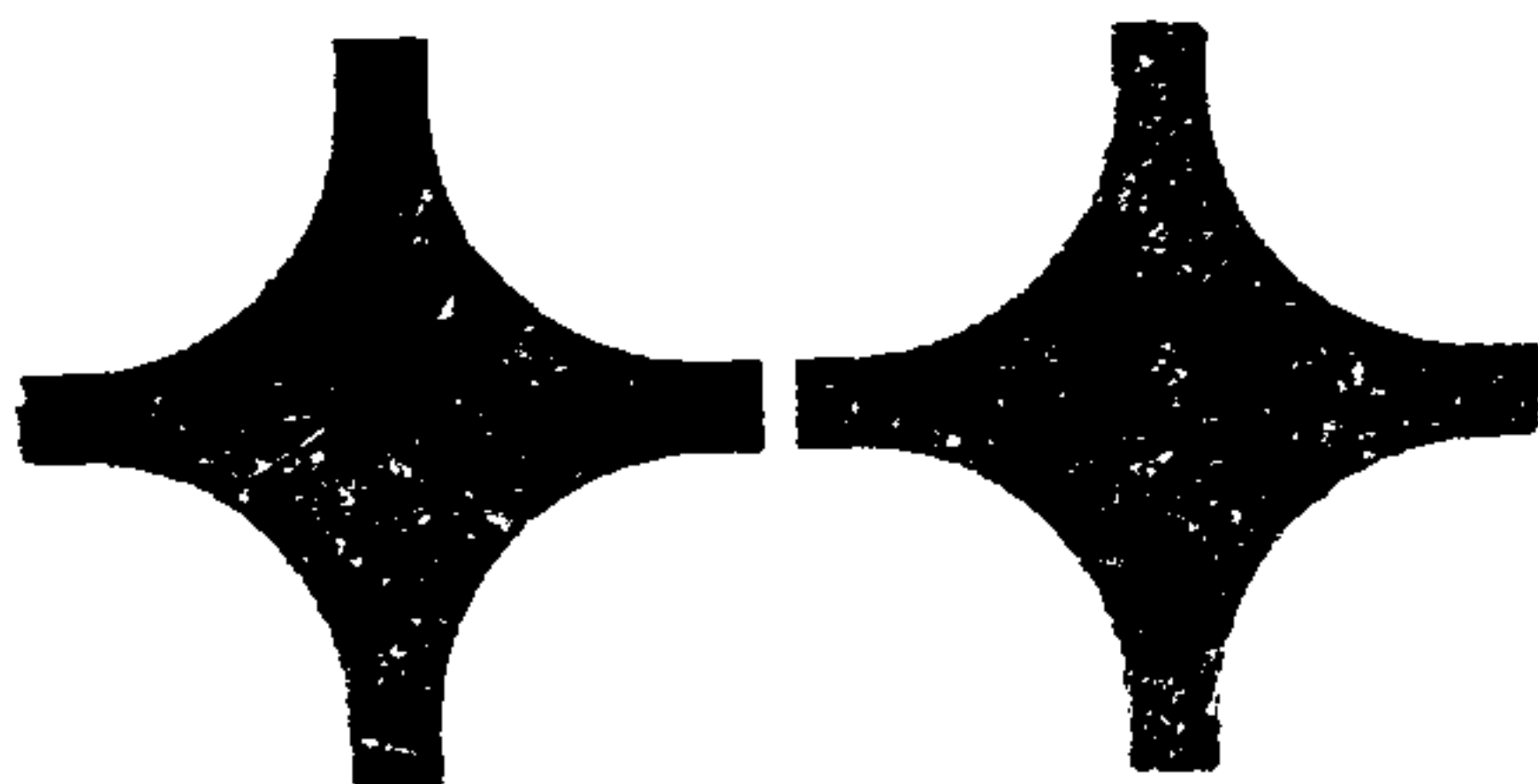

۷۹- بی زار هدی له خیره سپی دی در گر عوه

ترجمه دری : از خیرت بیزار سگهایت را نگردان .
 مورد استعمال : این ضرب المثل ظاهراً از زبان گدا یگر
 (کسی که در دهات گدایین می کند و عموماً در دروازه
 های قلعه ها سگها بار اذیت می سازد) گفته می شود ولی
 کنایه آن خطاب بشخصی است که بعرض این که بکسی خیر برساند
 اسباب اذیت را فراهم می سازد .

79— 'When you do your charity, keep off your dogs'.

In villages dogs are often set on beggars; generally the meaning seems to be that if the receipt of charity involves the braving of dogs, one is better off without it.

۸۰- بی زحمته راحت نیست

ترجمه دری : بی زحمت راحت نیست .

مورد استعمال : این ضرب الامثال برای تشویق بکار و زحمت

کسی گفته می شود و با انسان نفهیم بی نماید که هرگاه طالب

راحت باشد راحت بعد از زحمت کشی و کار کردن نیست ،

ورنه راحت بدون زحمت میسر نمی گردد .

80— 'There is no ease without troubles.'

Real ease is recognised only as a contrast to trouble.

۸۱- بی سته خوك جنت ته هم نه عی

ترجمه دری : بی دعوت کس به جنت هم نمی رود .

مورد استعمال : وقتی استعمال می گردد که شخصی بدون

دعوت به مهمانی برود و یا کنایه در باره شخصی نیزه می توان

گفت که بدون اجازه وارد مجلسی شود که ورود در آن

اجازه طلب باشد و هم اگر یک دوست از دوست دیگر گله

نماید که چرا به مهمانی که ترتیب شده بود نرفته او از

بناعت نفس این ضرب المثل را در جوابش می گوید .

81— “Without an invitation, one may not go even to Paradise’.

An uninvited guest is never welcome, however much he may desire to be present.

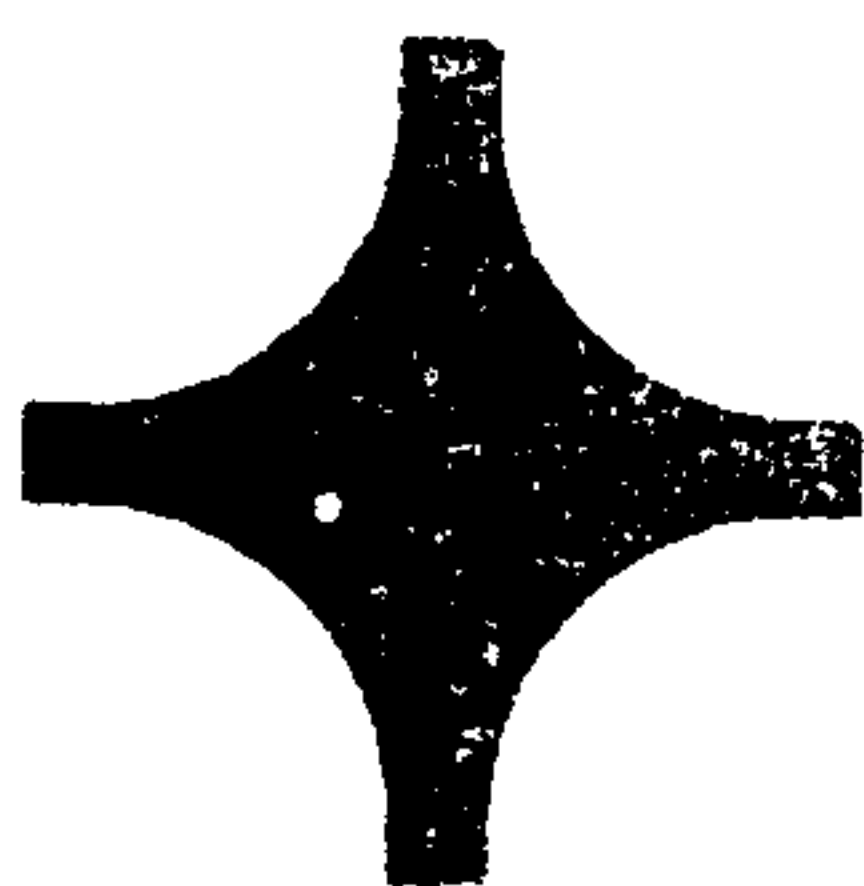
۸۲- بی عقل دوانه په بل نه کوی لکه په عحان

ترجمه دری : بی عقل آنقدر که بخود (بد) می کند
بد دیگری نمی کند .

مورد استعمال : در مورد شخص نادان گفته می شود
که ضرر نادانی او بیشتر متوجه خودش می گردد تا بد دیگری
و این نادانی وی چه در گفتار باشد و چه در کردار
یعنی نادان در گفتار و کردار بیشتر از دیگران بخود
ضرر می رساند .

82— 'A fool cannot injure another nearly as much as he injures himself.'

A fool is his own greatest enemy, both in word and deed.

۸۳- بی کاری د بد بختی را نکو ده

ترجمه دری : بی کاری گهواره بد بختیست

مورد استعمال: این ضرب المثل هم جنبه تنبیهی دارد

و بیکاری را پرور شگناه بد بختی می پندارد و یا عبارت

دیگر شخصی بیکار را بد بخت میداند که بد بختی او

در آغوش بیکاری پرورش یافته است و میخاطب را متنبه

می سازد تا خود را ازین گهواره بد بختی دور نگهدارد .

83— 'Idleness is the cradle of wretchedness.'

The progeny of idleness are poverty and misery..

۸۴- بېکارۍ لښکېږي خواړې ترې زيزي

ترجمه دري : بې کارۍ مې زايده خواړې از آن
تولده دي شود .

مورد استعمال: ابن ضرب المثل در نکوهش بې کارۍ رېست
وبې کارۍ را بزني تشبيهه مې کند که خواړې را مې زايده
و استعمال آن جنبه تشبيهه دارد که مخاطب را بکار و جهد
توصيه مې نمايد .

84— 'Idleness begets misery'.

In the cradle of idleness, nearly every sort of
misfortune is nurtured.

۸۵- بی میوی ونه خوک په پیره نه ولی

ترجمه دری : درخت بی ثمر را کس سنگ نمی زند .
 مورد استعمال : وقتی گفته می شود که یک شخص فعال
 و دارای شخصیت و اهلیت در راه خدمت مردم و نایده
 رسانیدن بدیگران تکلیف و زحمت نمی بیند یعنی شخص بی کار
 و بی ثمر هیچگاه مورد توجه مردم قرار نمی گیرد .

85— 'No one throws stones at a bare tree.'

An active man is like a fruit—laden tree, and is
 besieged by everyone; but a lazy and unproductive man
 is left severely alone.

۶۸- بی وخته پیامه بی له خپله بخته خو ری

ترجمه دری : مهمان بی وقت از بخت خود می خورد .
 مورد استعمال : مهمان نزد هر افغان عزیز و محترم است
 و هر افغان میخواهد در هر وقت از مهمان مطا بق
 بتواند خود پذیرائی خوب نماید وای این ضرب المثل
 در وقتی گفته می شود که اگر مهمان ناگهان و بی وقت برسد
 آنقدر وقت نداشته باشد که آن داوریکه دلش می خواهد
 از او پذیرائی نماید بنا بران بگفتن این ضرب
 المثل معذرت خود را اظهار میکند .

86— 'A guest out of season eats up his portion.'

Everyone is happy at the arrival of an invited guest, but one who arrives too early or too late consumes the good will of his host.

پ

۸۷- پاك اوسه بى پاك اوسه

ترجمه درى : پاك باش بى پاك باش .
 مورد استعمال : اين ضرب امثل با انسان اطمینان میدهد
 كه هر كه در امور زندگى اجتماعى چه شخصى و چه رسمى
 پاك و راست باشد او بايد در حق خود از هرگونه قضاوت
 با كسى نداشته باشد و از هیچگونه تفتحصى نهرا سد .

87— 'Be uncorrupted, and brave the insults'.

Take no bribes, and pay no heed to the aspersions
 cast on you for your honesty by dishonest men.

۸۸- پر اخو ند بنور و ا هم دیر د د ه

ترجمه دری : براخو ند شور ا هم زیاد است .

مورد استعمال : وقتی گفته می شود که شخصی بیش از

استحقاقش چیزی را می شود .

88— 'For a MULLAH, even poor GRUEL is too much.'

'Mullah' here means an overweening pretentious person who asks for more than he deserves; such a one ought to have nothing.

۸۹- بار بچه و خوت کشمیر ئی و لید

ترجمه دری : برپشقل برآمد و کشمیر را دید .
 مورد استعمال : در باره شخصی گفته می شود که بیک
 موفقیت کوچک خود را قهرمان موفقیت های بزرگ
 جلوه دهد و یا اجرای يك كار خود را چنان بزرگ
 وانمود کند که کسی که برپشقل برآید و ادعای
 دیدن کشمیر نماید .

89— 'He climbed on a dung and claimed to see Kashmir'.

Said of a braggart who pretends that a tiny achievement is a heroic accomplishment.

۹۰۔ پر خرہ یوہ لپہ اور بشی ہم دیری دی

ترجمہ دری : برخریک اپ جو ہم سوار است
مورد استعمال: رای اقناع شخصیکہ سساوی بامستحقا قش
و یا کمی بیشتر از استحقا قش چیزی گرفتہ باشد گفته
دی شود .

90— 'For an ass, even a handful of barley is too much'.

An asinine person should be kicked.

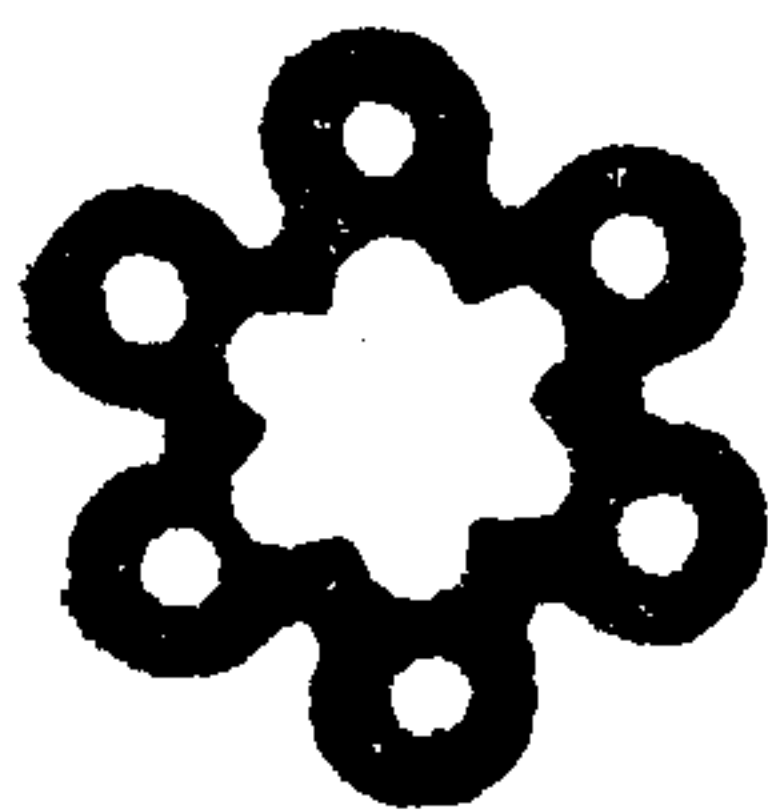

۹۱- پردی جنگ نیم اختر دی

ترجمه دری : جنگ بیگا نه نیم عید است .

مورد استعمال : وقتی گفته می شود که دو متخاصم بیگا نه بهم
جنگ کنند و تماشا بینان آن حظ ببرند .

91— 'A fight between other people is a half fest-
Many people enjoy watching others quarrel.

۹۴- پردی خواړه یا پوردی یا پیغور

ترجمه دری : خوراک بیگانه یا قرض است یا طعنه .

مورد استعمال: ضرب المثل آموزنده است که انسان را به

نگرفتن چیزی از بیگانه و اتکاً بخود توصیه می نماید یعنی

گرفتن چیزی از دیگران یا بطور قرضه است که واپس

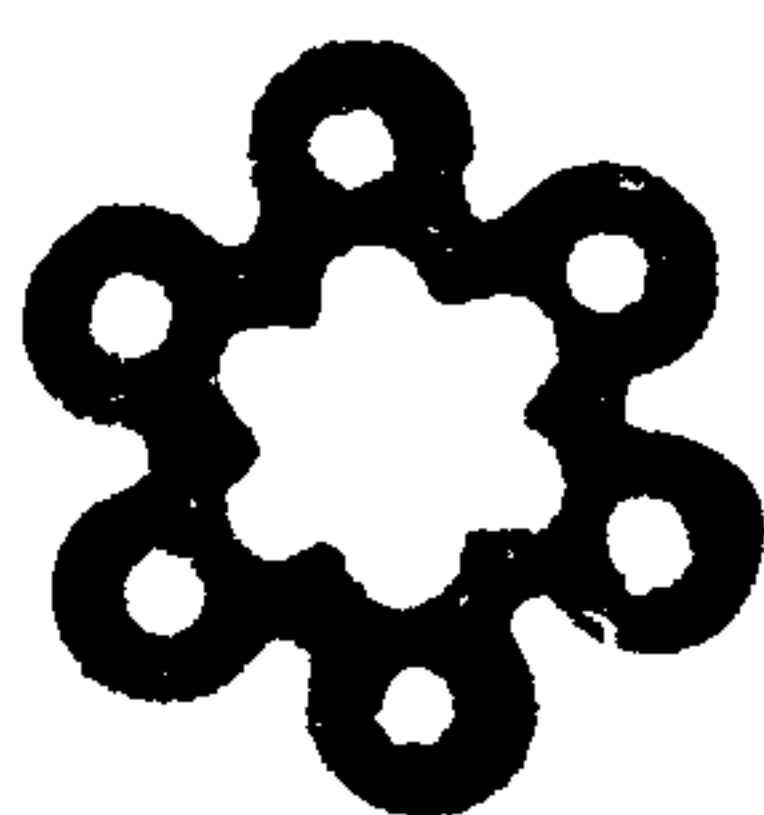
نی طلبند و یا بلاعوض خواهد بود که طعنه آن برای گیرنده

خواهد ماند پس یک انسان نباید اعطای دیگران

زندگی بسربرد .

92— 'Getting food from others results in either a debt or a taunt'.

Getting food in this way is a poor plan, for you will either have a debt to repay, or will be taunted for your improvidence.

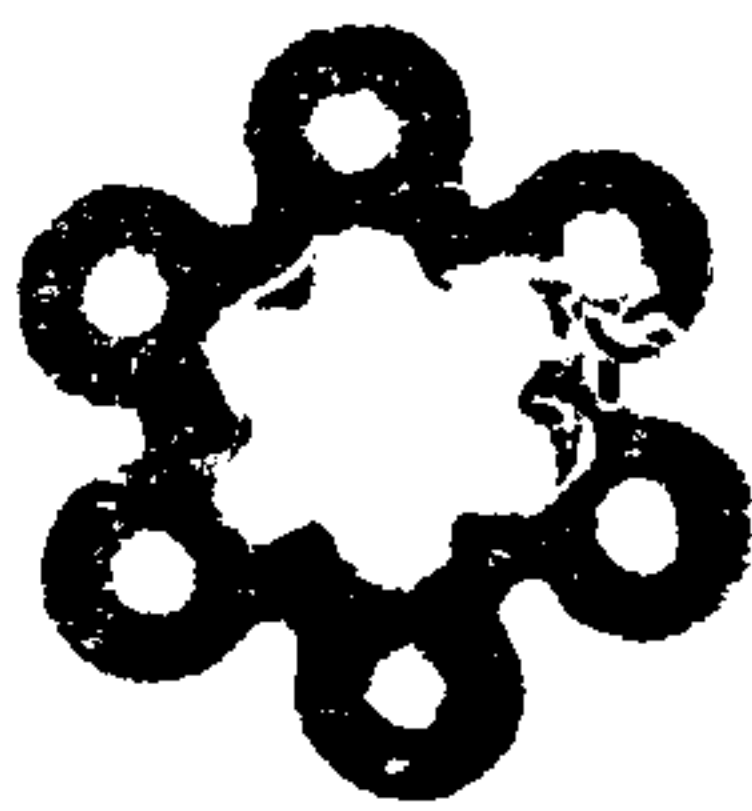

پردی سپی به ویدی خپل

ترجمه دری : سگ بیگانه بمان از خود .
 مورد استعمال : در حق کسی گفته میشود که در حقیقت
 بیگانه باشد ولی تنها برای استفاده خود را دوست و انمود
 کند .

93— 'Another man's dog will come to you only for food.'

A watchdog works only for his keep, and you can expect no love from him.

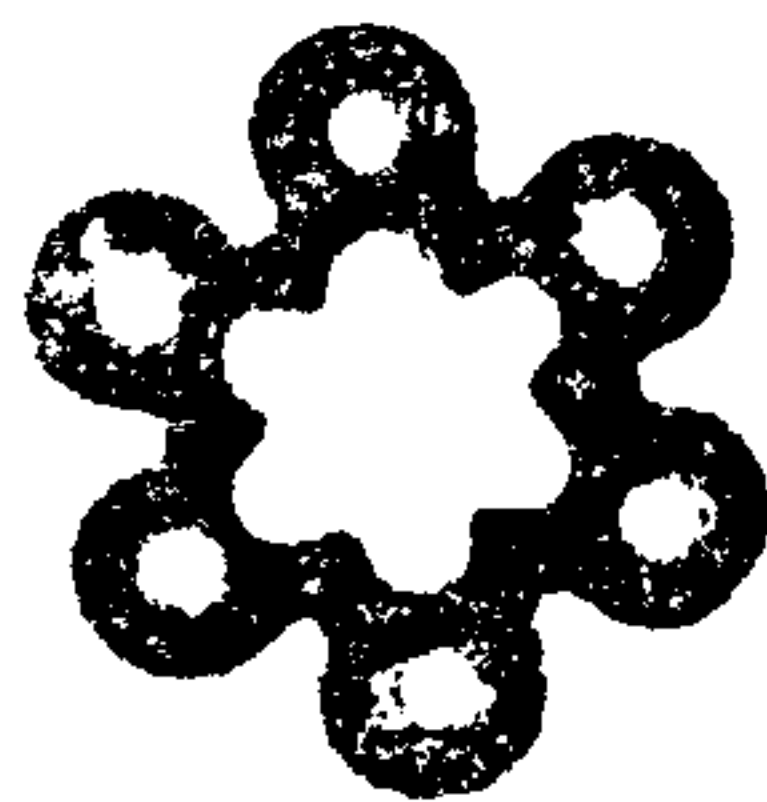

۹۴- پر دی بی نیمه خوادى .

ترجمه درى : خويهاى بيگانگان پايدار است .
 مورد استعمال : زين ضرب المثل توصيه با تكا بخود و اجتناب
 از چشمداشت بكمكهاى بيگانگان است يعنى يك انسان بايد
 بخود متكى باشد و انتظار بكمكهاى بيگانگان نداشته باشد
 كه خويهاى بيگانگان پايدار نيست .

94— "The kindness of others will not last.

Learn self—reliance, since the kindness of others
 can only be temporary.

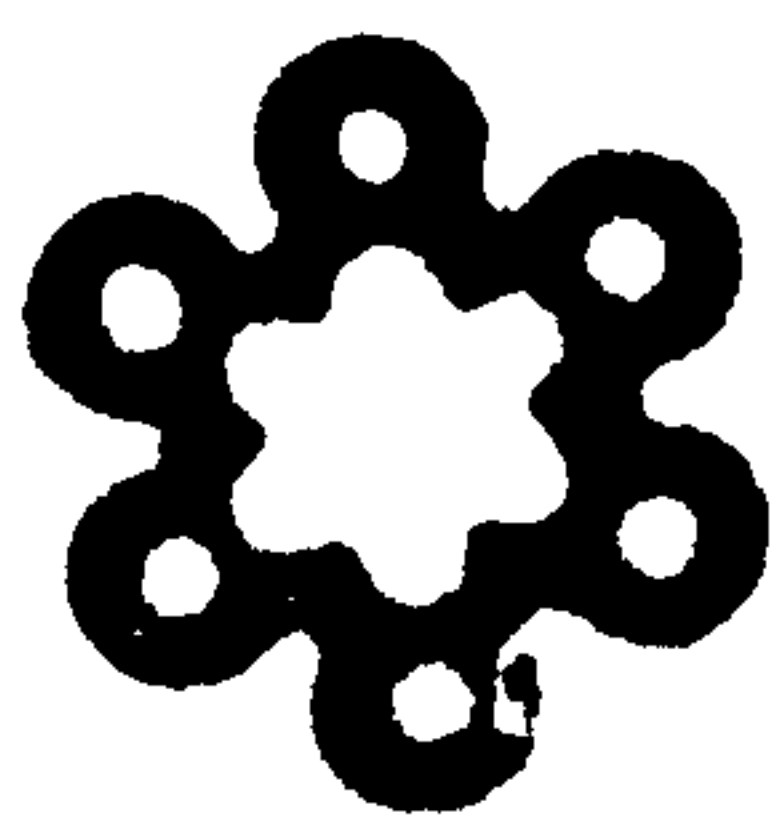

۹۵- پردی غم ترا و اوری سوخدی

ترجمه دری : غم بیگانه از برف سرد تر است .
 مورد استعمال : وقتی استعمال می شود که بی تفاوتی یک
 انسان را در برابر اندوه یک انسان بیگانه ، طلب باشد
 یعنی طوریکه برف سرد است از او بیگانه هم در انسان
 حرارت تاثر را تولید نمی کند .

95— 'The griefs of others leave one colder than snow.'

The griefs of others leave one very cold.

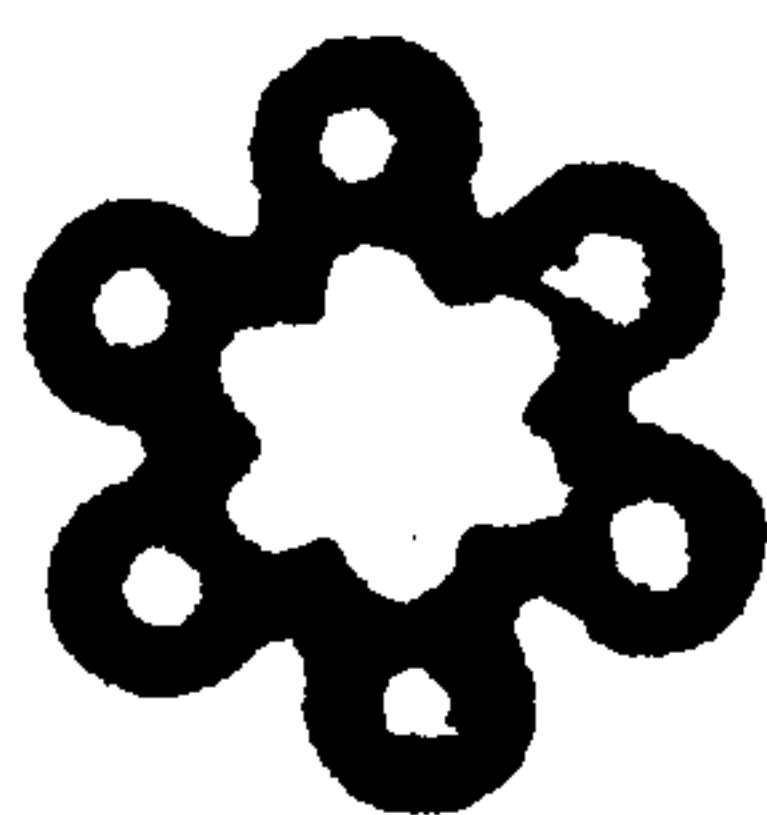

۹۶- پردی کت آرنهوشپووی

ترجمه دری : چهرکت ایگانه تانیم شب است .
 مورد استعمال: یکی از آزارهای موافقت انسان ا تکا بنفس
 است که انسان دتکی بخود همچگاه ا تکا بغیر را نمی پسندد
 و با ساس همین مفکوره گفته شده که: «چهرکت ایگانه تانیم
 شب است» یعنی با تکا غیر دل نباید بست و خود را با
 بخود دتکی ساخت .

96— 'The bed of another is good only for half the night'.

Do not rely on borrowed essentials, they can be suddenly reclaimed.

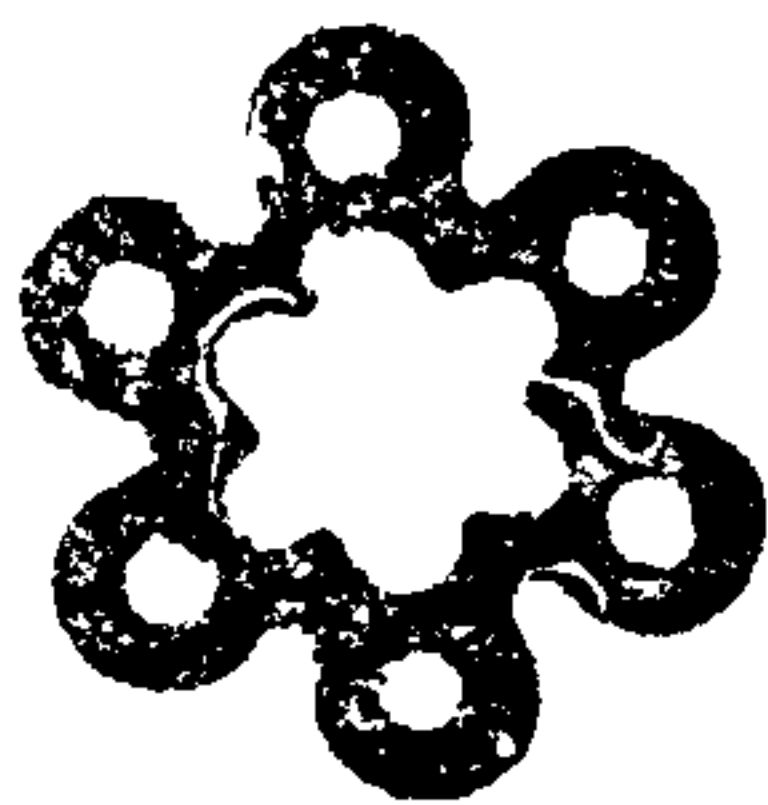

۹۷- یردی و رکړه نیمه خواده

ترجمه دری : اعطای بیگانه ناپایدار است .
 مورد استعمال : باز هم مانند ضرب المثل گذشته این ضرب
 المثل انسان را از ناپایدار بودن اعطای بیگانه متنبه
 می سازد و بسوی اتکال بخود رهنمای می نماید .

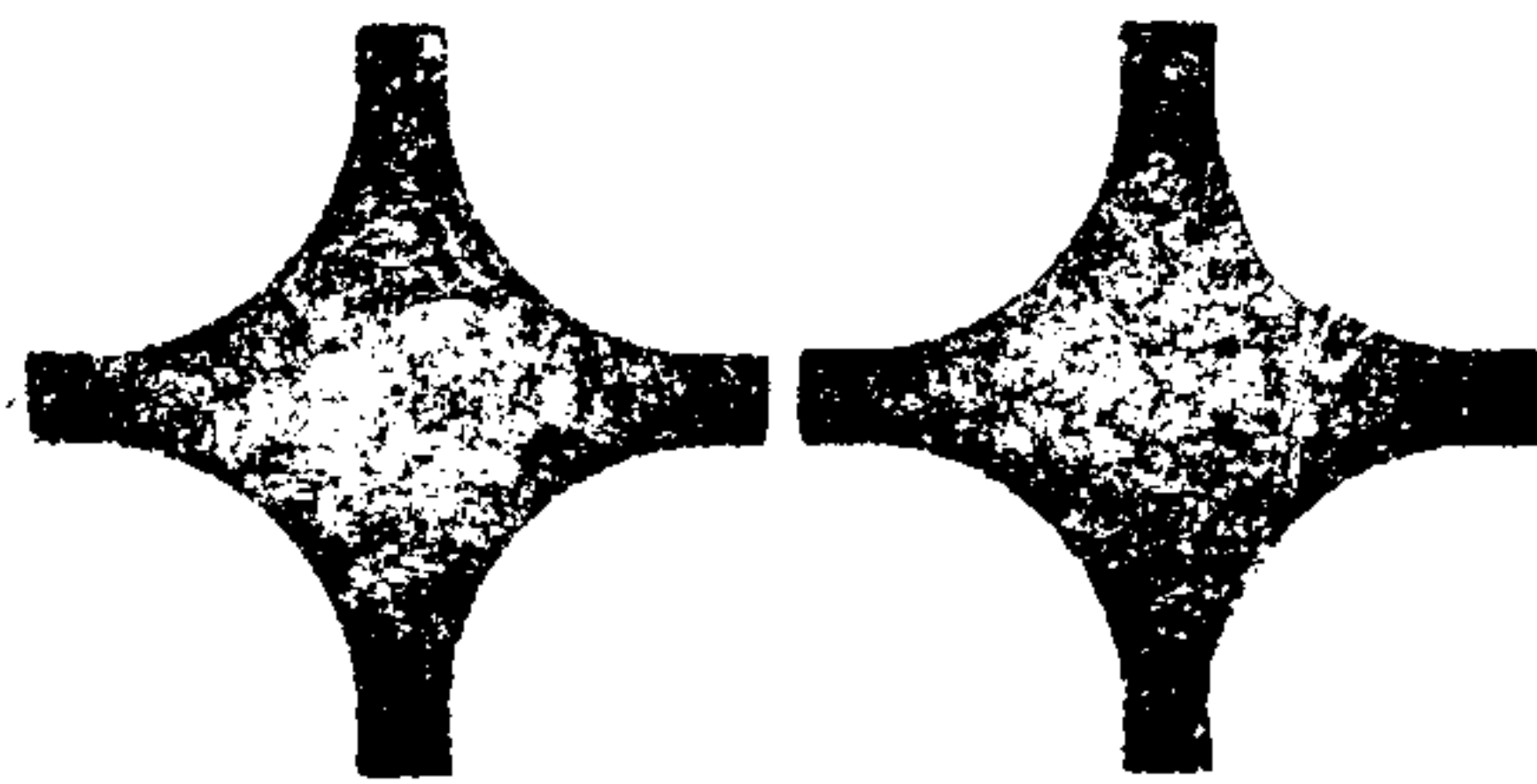
97— 'Do not rely on gifts from others; they are unreliable'.

Do not rely on such gifts to tide you over a difficulty.

۹۸- پربنو تلووار پربدو تا مل
 ترجمه دری : هر نیکوئی شتاب و هر بدی تأمل
 مورد استعمال : و چیزی نصیحت آموز است و در
 وقتی گفته می شود که انسان در اقدام خود متردد باشد
 و او را توصیه می کنند که اگر اقدام بکار نیک است
 شتاب کند و اگر اقدام بکار بد است تأمل نماید و عجله نکند.

98— 'Hasten to do good, and hisitate to do evil'
 An exortation.

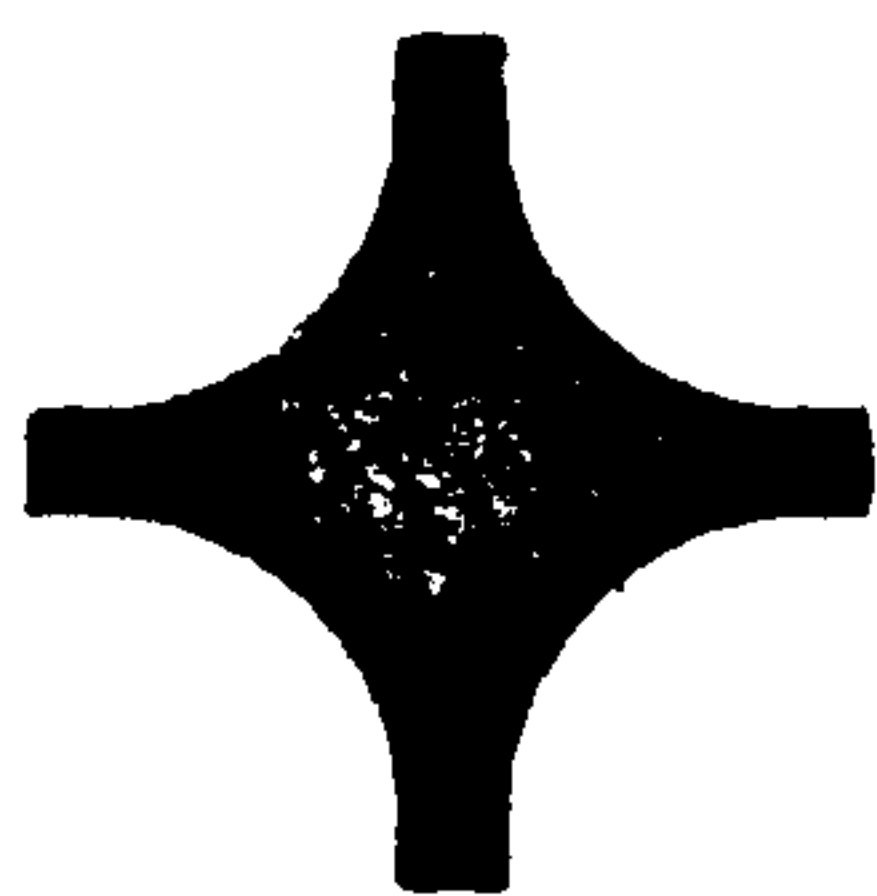

۹۹- پر سکا زره نه هم پر خورپ یی یم
 تر جمه دری: بر زردك نهستم بر صدای شکستن
 آن هستم .

مورد استعمال: یعنی پروای زردك را ندانم
 وای در باره شکستن آن فکر میکنم .
 در باره ~~عملی~~ گفته می شود که خورد آن کوچک
 وای نتیجه منفی آن بزرگ و باعث رسوائی باشد .

99— 'A raw corrot is a small thing, but its shape is:
 very unpleasant'.

The snap of a breaking raw carrot has some impor-
 tant associations, though the carrot itself is of no
 consequences.

۱۰۰ = پراشخه خيغه تي ملا تهر لي د ه

ترجمه دري : بر شکم برهنه کمر بسته است .

مورد استعمال : درباره شخصی گفته میشود که

بدون اینکه برای یک کار آماده گردیده باشد و یا

لوازم آن کار را تهیه کرده باشد بکار و اقدام کند

مثلاً یک شخص بدون اینکه حد اقل سرمایه را داشته

باشد به تجارت کمر ببندد و بدون هیچ سند و دلیل

اقامه دهری نماید و غیره ازین قبیل موارد .

100— 'Over his bare stomach he has fastened a large belt:

If one tries to start an ambitious enterprise with no resources, and tries to cover for his lack, in an entirely transparent way, he will fool nobody

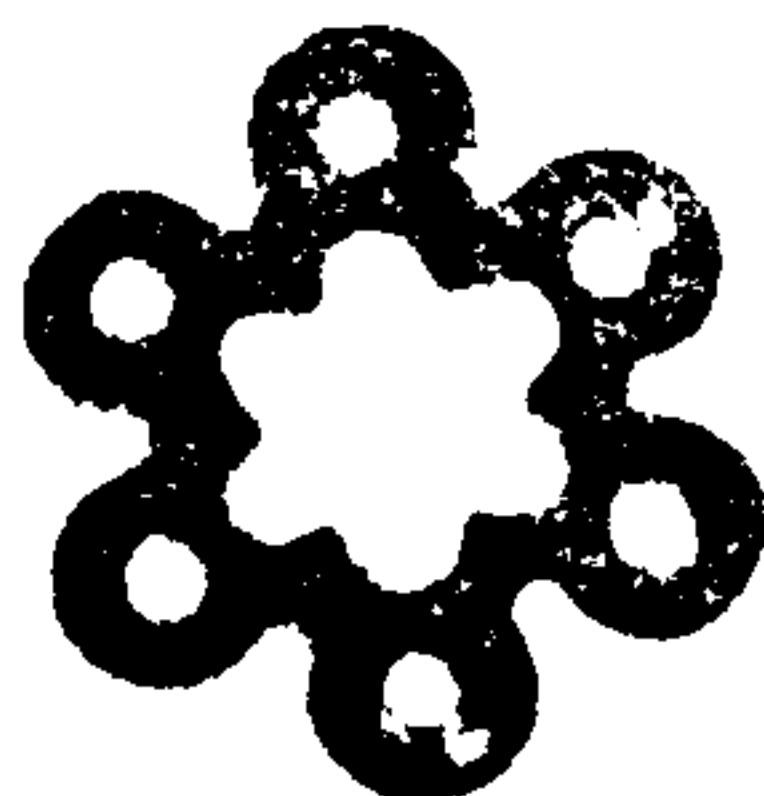
۱۰۱- پر هغه دی خدای میلمه که چی میلمه یې
نه وی نید لی

تر جمه د ری : خدا ترانه همان کسی سازد که مهمان
را ندیده باشد .

مورد استعمال : در وقتی استعمال میشود که
میزبان در پذیرائی مهمان از حد زیاده نکلیف و اسراف
نماید یعنی اسراف در مهمانی علامه نا بلدی میزبان در
مهماندار است .

101— 'May God make you a guest of someone who
has not seen one before'.

One who has no experience of guests may perhaps
treat him much more generously.

۱۰۴- پړ می ۴۵ می ۴۵

ترجمه دری: مرا ملا مت کن از آن پس بکش .
 مورد استعمال : در پښتونها رسم است وقتیکه
 يك منازعه میان آید هر دو طرف موضوع را بجرگه
 (مجلس قومن) ارا نه می نمایند و هر دو جانب دلائل
 خود را اقامه کرده می گویند «مرا ملا مت کن از آن
 پس بکش» یعنی يك پښتون وقتی که بدلائل ملا مت
 گردد حاضر است ملا متی خود را حتی بکشتن خود
 جبران کند .

102— 'Judge me first fairly, and then execute me'

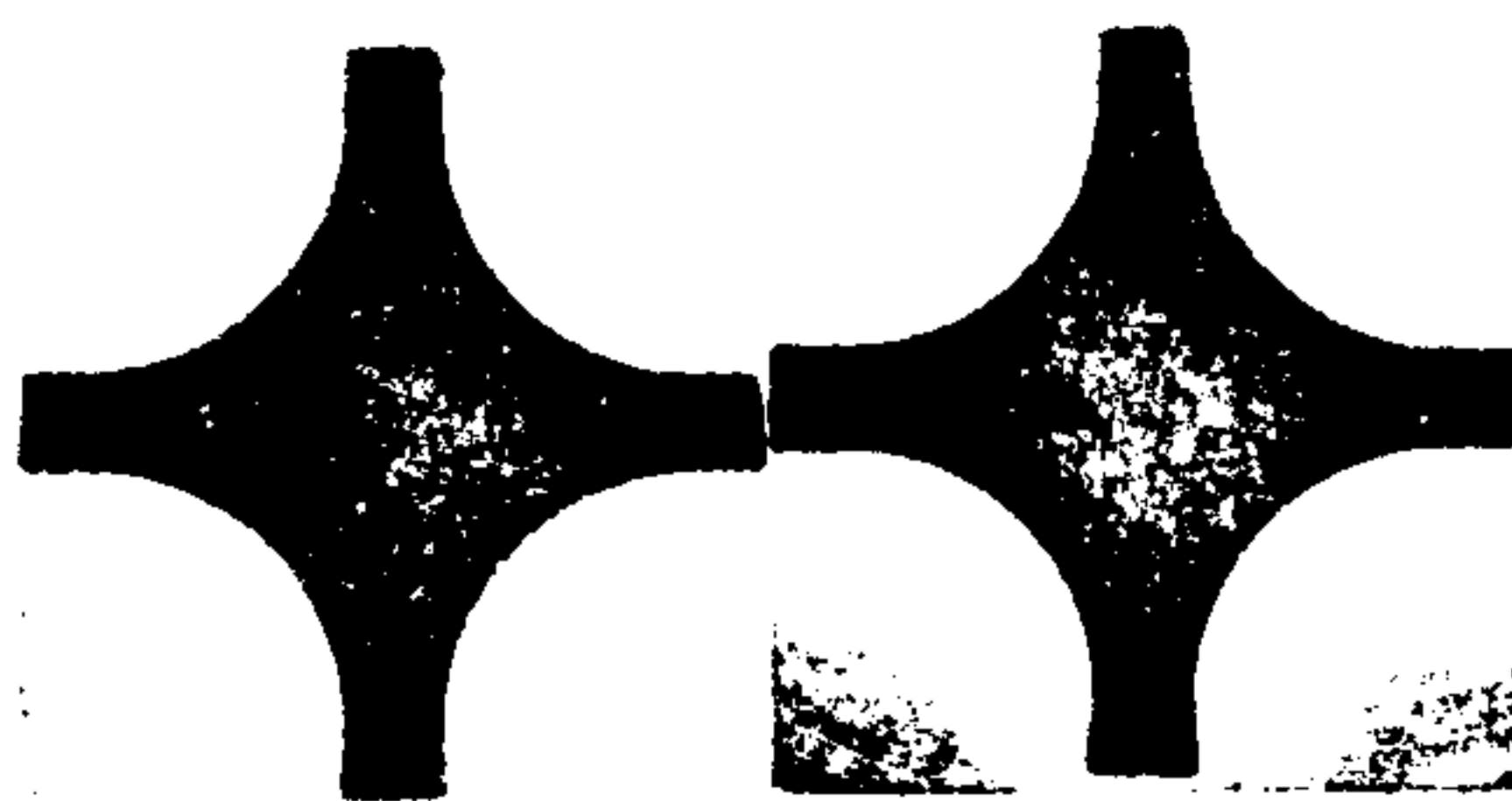
This refers to the provisions of tribal law amongst Pashtuns, in which a JIRGA or other council must pronounce sentence (of death, say) according to law before anyone is punished.

۱۰۴- پر هم یو وراشه لری

ترجمه دوی: ملا دت هم ېک کپ د اړد .
 مورد استعمال: وقتی گفته می شود که ېک شخص
 ملاست بعد از ملامتی باز هم چنان د لائل بی مورد وضعیف
 را برای برائت خود اظهار نماید که قایل سمع
 و قبول نباشد .

103--- 'A convicted man too has his reasons'.

No person yields himself thoroughly to the charges of his antagonists even if he is proved responsible in the council or in the court.

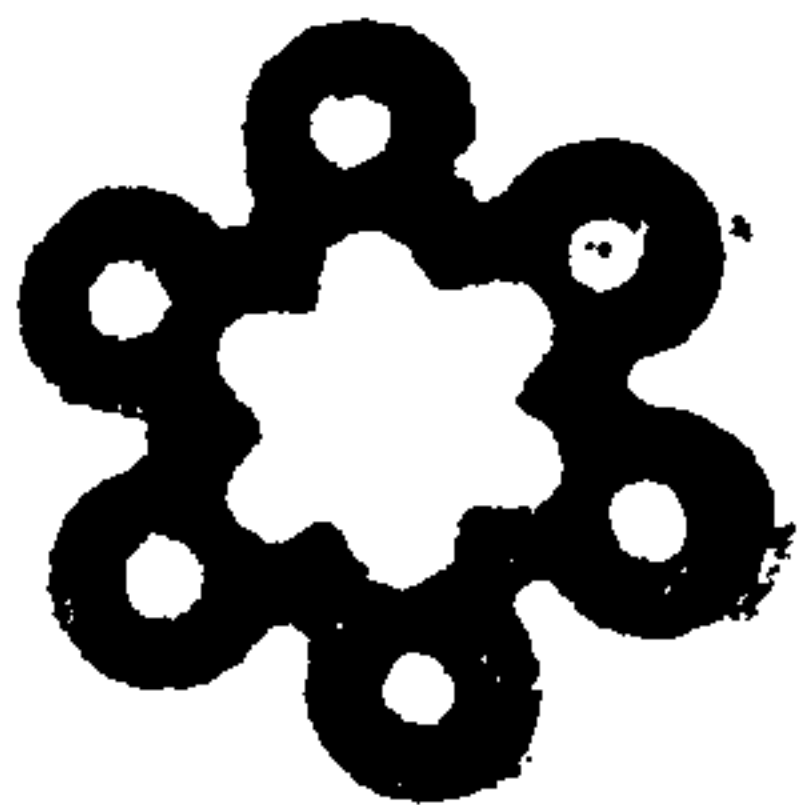
۱۰۴- پزیر یکی که شرم در لود ای دچر پ نوم
به یی نه ا خه-تلا ی

ترجمه دوی: بینی بریده اگر شرم مودا شت نام
کا ر د را نمی گرفت .

مورد استعمال: در مورد شخصی استعمال میگردد که
در يك موضوع ملامت و ناکام گردیده باشد ولی باز هم
از ملامتی خود شرم نداشته با پروئی زیاده همان موضوع
را تعقیب نماید .

104— 'One who feels shame that his nose has been cut off should avoid speaking about knives'.

Refers to failure in an important endeavour, when one should feel a decent shame, and not pretend to be able to make an easy success of something similar,

۱۰۵- پښتون سل کاله پس واوروا خيست ويل می
چی او س می تلوار و کی

ترجمه دری . پښتون پس از صد سال انتقام گرفت باز
هم گفت که عجله کرده است .

مورد استعمال: پښتو نه با به شکل از انتقام خو دمی گذرند
و وقتیکه در انتقام گرفتن تا خیر واقع می گردد برای
تسلیمی انتقام گیرنده این ضرب المثل استعمال می شود
یعنی یک پښتون بعد از صد سال هم اگر با شد انتقام
می گیرد .

105— 'A Pashtun took revenge only hundred years later, but said that he was in a hurry.'

When an injury is done in Pashtun tribal society, vengeance according to a lengthy code is obligatory, no matter how long it takes; and it has been known to have taken a very long time indeed in actual cases

۱۰۶- پنبی هلمته عخی چی ز ده عخی

ترجمه دری : پای بجائی می رود که دل می رود .

مورد استعمال : بخت و زها در رات و آمد ها و دید و باز

دید های دوستانه بین انسانها ، محبت و صمیمیت قلبی را

زیاد تر دواثر دید افکار بنا بران می گویند : (پای بجائی می

رود که دل می رود) در زبان دری عین همین ضرب المثل

وجود است ،

106— 'Whither the heart is drawn, thither the
foot tends'.

The heart's desire is the director.

۱۰۷- پک تر پک زونه چې ماغزه ئی بیکاره وی

مورد استعمال: کل تا کل نه اینکه مغزشاکارا باشد.

مورد استعمال: در ماره پک موضوع نا پسند ویا یک

کار بدیکه نتیجه آن از حد زیاده برسوائی بکشد گفته می

شود، مانند شخص کل که، عیوبست ولی کمایکه مغزش

آهکارا باشد از حد زیاده، عیوب می نماید.

107— 'Stark baldness is bad, but visible brains are worse'.

Loss of hair cover is bad enough, but loss of skull cover is really serious; some calamities look terrible, but can be borne. Others are real disaster.

۱۰۸- پکے نہ پسر تار لاری نہ پہ چا کا لاری
 مورد استعمال: کل نہ پسر تار دارد و نہ بکسی کار.
 مورد استعمال: در باره شخصی گفته می شود که در
 گوشه عزالت نشسته و پیشه قناعت را گزیده و از کشا کش
 دهر و ارسته باشد، یا بعبارت دیگر: (آنکه هیچ ندارد غم
 هیچ ندارد)

108— 'The bald man has no hair on his head nor
 any business with people'.

۱۰۹- یگری چله سره ولویری پر او بو تکیه سی

مورد استعمال: دستار که از سر بیفتد بر شانه تکیه می شود

مورد استعمال: درین ضرب المثل بهم بستگی و تعاون

باهمی انسانان اشاره شده یعنی اگر بین انسانان هم بستگی

و هم تعاون باهمی وجود داشته باشد اگر پای یکی لغزید

بر شانه دیگری تکیه می کنند و یا اگر دوستی از مقام الهیه

دوست دیگر دست او را خواهد گرفت و از افتادن بزمین

نجات خواهد داد .

109— 'A turban when it falls, rests on the shoulder'.

A fallen turban is a misfortune and, like a person who has fallen on bad times, leans on the shoulders of others.

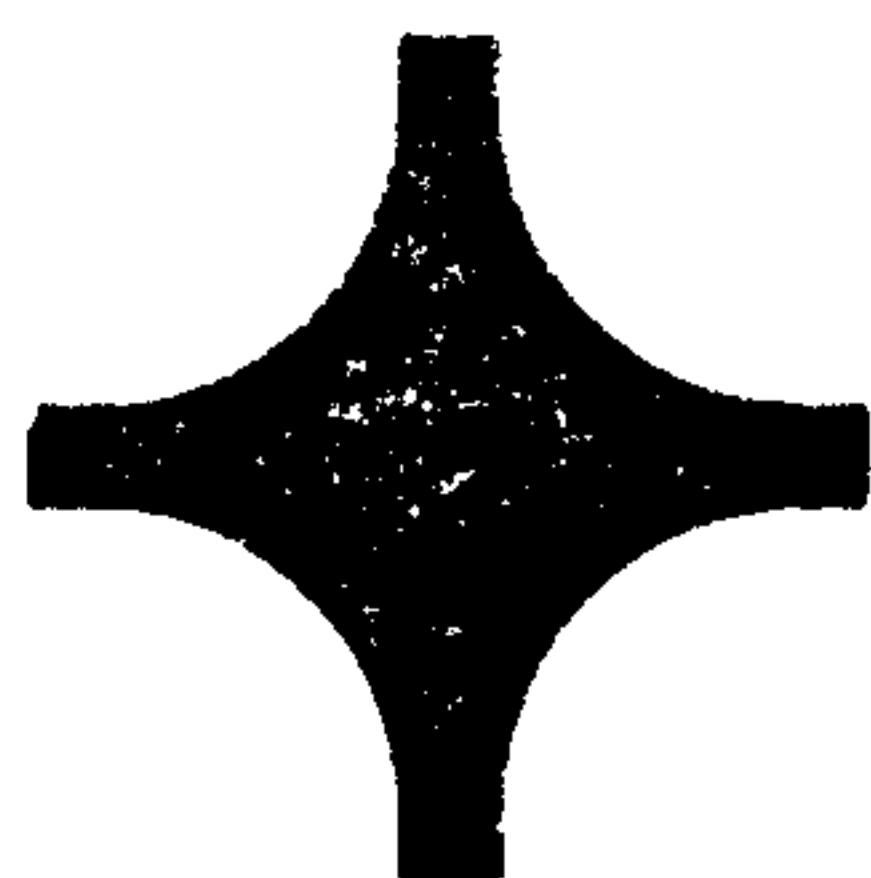

۱۱۰- پلار هکۆلی زوی ته هه‌یخ دی

ترجمه دری : کما ئی پدر نزد پسر هیچ است
مورد استعمال: در باره پسر می گفته می شود که دارائی
 و ثروت پدر را با بی اعتنائی و لالایی صرف و بر باد کند
 و چون اکثر چنین پسران در راه حصول ثروت و کما ئی
 پدر شخصا زحمت کشیده نمی باشند بنا بران قدر زحمت
 کشی پدر را در راه حصول ثروت نمیدانند ازین جهت
 در مورد آنان گفته می شود که « کما ئی پدر نزد پسر هیچ است »

110— 'To a son, the value of his father's money is as nothing'.

Such a son has no idea of the hard work put in by his father to support his family; he is happy to throw his father's money away.

۱۱۱ پنجه کوتی سره ابرای دی

ترجمه دی : پنج انگشت با هم برابر نیست

مورد استعمال: اشاره بتفاوتهای طبیعی و فطری بین

انسانان و مبادر اشیا است یعنی طوریکه پنج انگشت با

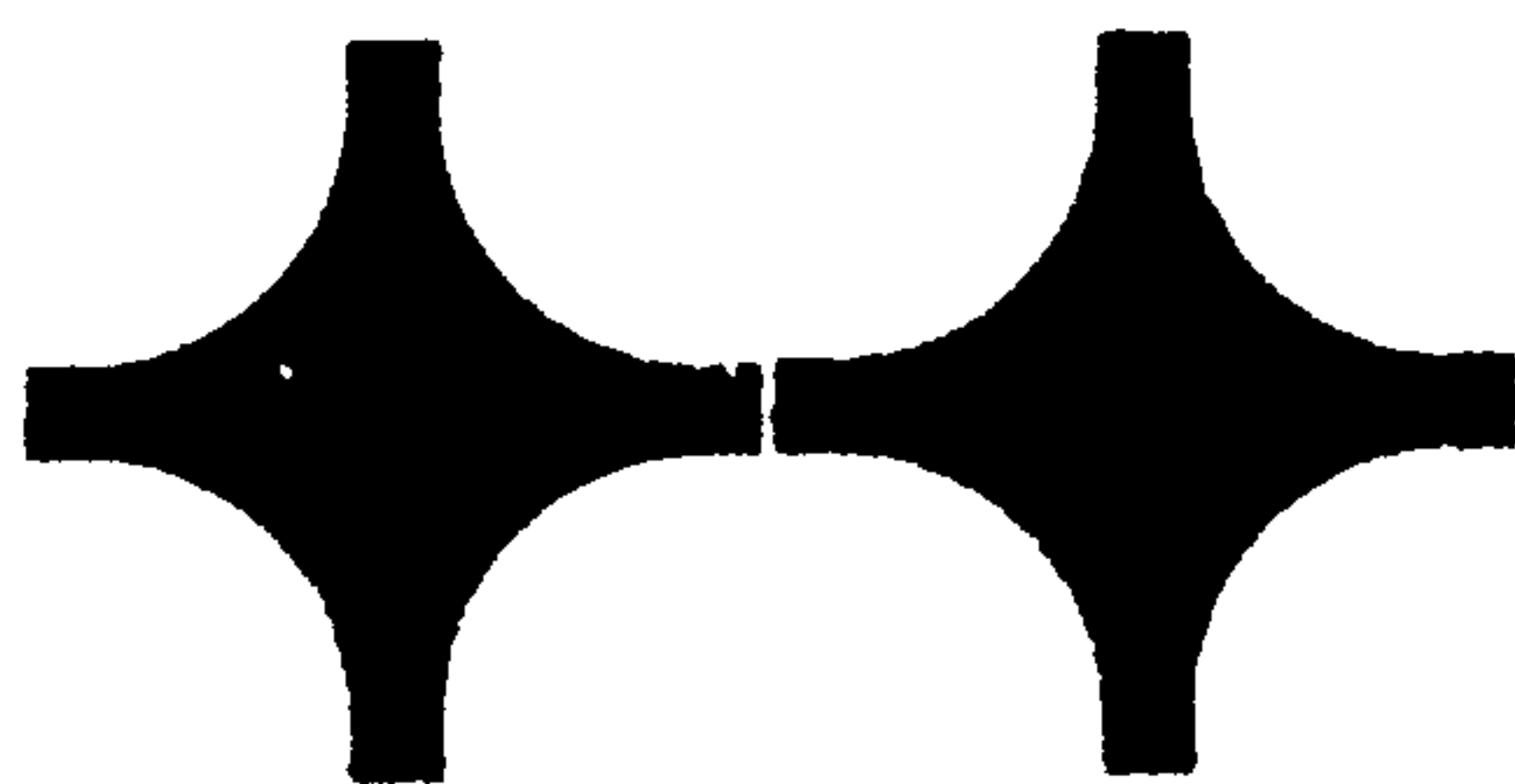
هم مساوی نیستند انسانان نیز در شکل و قواره ظاهری

و هم در طرز فکر و استعداد با هم متفاوتند - همچنین

مبادر موجودات در کمیت و کیفیت با هم فرق دارند.

111— 'The five fingers differ from one another'.

They are all fingers, but differ essentially; so people might look alike but are essentially different in important ways.

۱۱۲ پنلهایی مه گوره ایمان یی گوره

ترجمه دری . جسامتش را ندین ایمانش را ببین

مورد استعمال: در مورد نهضت و یا چیز دیگر که ظاهر

جسامت بزرگ دارد و ای در معنی پوک و دینان تھی

با شد گفته می شود یعنی تعیین لیاقت و شخصیت یک

انسان نباید با اساس بزرگی جسامتش با شد بلکه با اساس

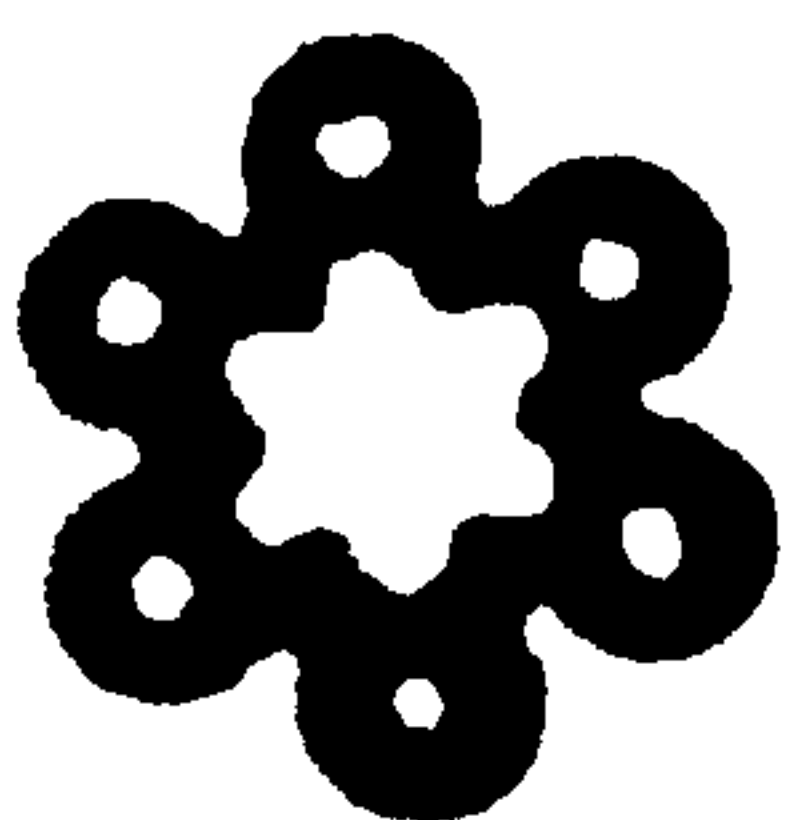
اهلیت و معنویت او باید سنجید و یا تنها جسامت و

بزرگی یک چیز را نباید علامه بهتری آن چیز دانست

بلکه ماهیت حقیقی آن را باید در نظر گرفت.

112— 'Look not at his massterus body, but at his strength of character.

A strong handsome body may hide a weak personality, but of course not necessarily; one must judge narrowly.

۱۱۳ پورانه هکورم پان دی کبسته هکورم پان اذنگ دی

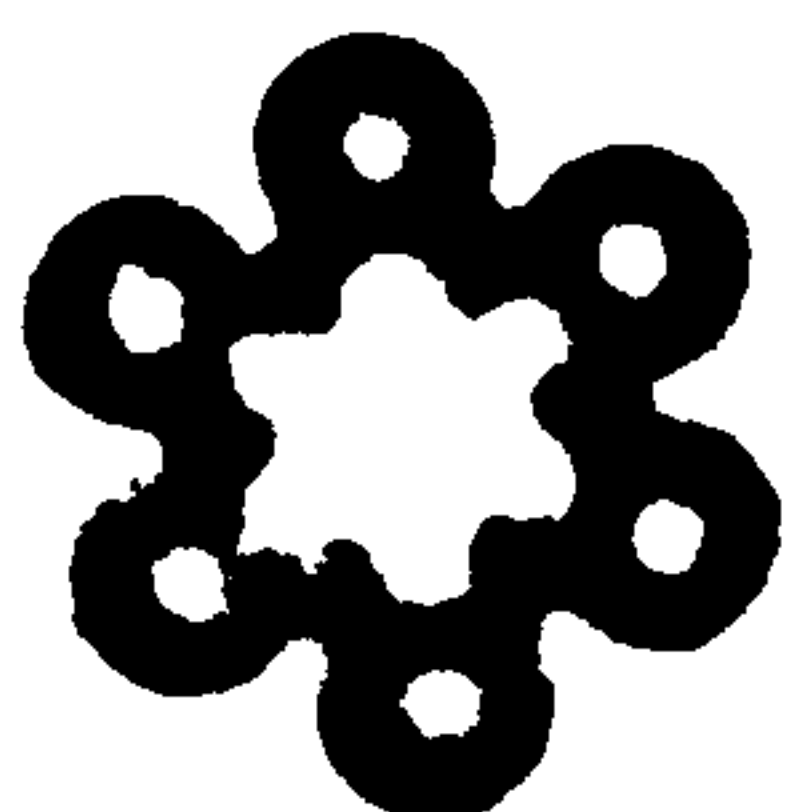
ترجمه دی . بالامی بینم سنگلاخ است پان نون می بینم
پلانگ است .

مورد استعمال: در این ضرب المثل و ضمیمه مصور

ما زن یک شخص در کو، ترسیم کردید و که نه بال
رفته می تواند و نه پانین - بالا سنگلاخ است راه ندارد
و پانین پلانگ است او را می خورد - و کنا یته وقتی گفته
می شود که شخصی بین دو مشکل صعب گرفتار آید و
راه نجات یا نتن هم از آن دشوارتر باشد.

113— 'If you look up, you see only rocky slopes;
and if you look down, you see a leopard'.

One is caught between Scylla and Charybdis.

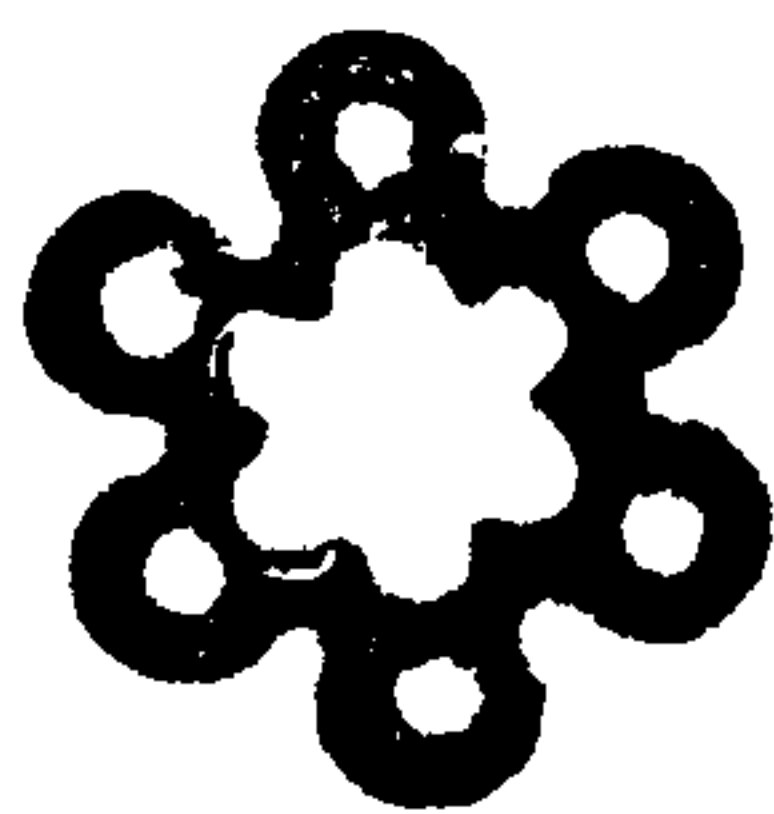

۱۱۴ پورچی ترسل تیر سو نوو چه مه خوره

ترجمه دری : قرض که از صد گذشت نان خشک نخور :
 مورد استعمال : در زبان دری نیز میگویند « قرض
 که از صد پرید مرغ بلو بوز » و مقصد درین ضرب المثل
 تشویق بعمل مشکلات خطر در حالت خطر است یعنی وقتی که
 يك انسان با خطر مواجه شد نباید دست و پای خود را کم
 کند بلکه در همان خطر با خطر مبارزه کند .

114— 'When your debts mount up to the sky, eat no crusts of bread'.

When really overwhelmed with debt, who cares?
 'Go on and really indulge yourself.'

۱۱۵ پور چیه مخند نی شی خور د نی شی

تر جمه دری : قرض که بتعویق ایفته نخورد نی میشود.

مورد استعمال : وقتی گنده می شود که قادیه

قرض از بوعش بگذرد .

115— 'A debt not repaid on time is deemed last'.

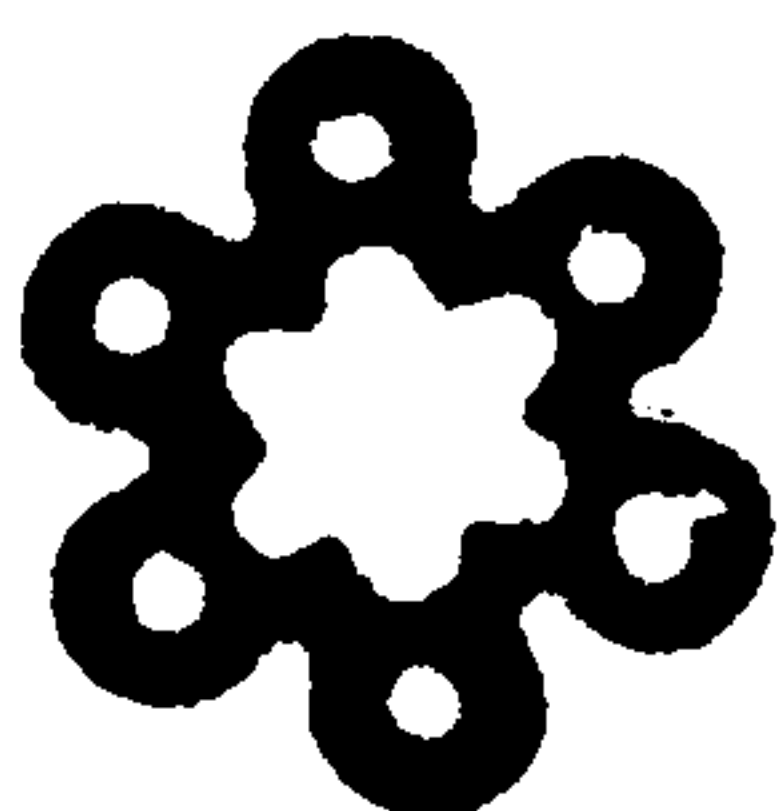
A creditor with unreliable debtors sees his business crumble into dust.

۱۱۶ پوره ورک دی کچه دوه کوره

تر جمه دری : ای قرض ! دوخانه را گم کردی .
 مورد استعمال : این ضرب المثل در مدت قرض
 است که دو خانواده را از پادر می آورد یکی خانواده قرض
 دهنده و دیگر خانواده قرض گیرنده زیرا که قرض گیرنده
 قرض را تأدیه کرده نمی تواند و قرض دهنده قرض خود را
 از دست میدهد .

116— 'O debt, you have destroyed two families'.
 That of both the lender and the borrower, for
 'neither a borrower nor a lender be'.

۱۱۷ پوهه سړی ترخپلې کچه پښې نه غځوی.

ترجمه دری: آدم هوشیار از کلیم خود پای دراز نمی کند.

مورد استعمال: کسیکه از اندازه استحقاق خود

تجاوز نماید درین ضرب المثل شخص هوشیار شناخته شده

است و ضمناً برای مخاطب توصیه است که از اندازه خود

پای دراز نکند.

117— 'A wise man stretches out his foot according to his GILIM.'

Cut your coat according to your cloth.

۱۱۸ پوری نی کتہ پے ژمی یی ختہ

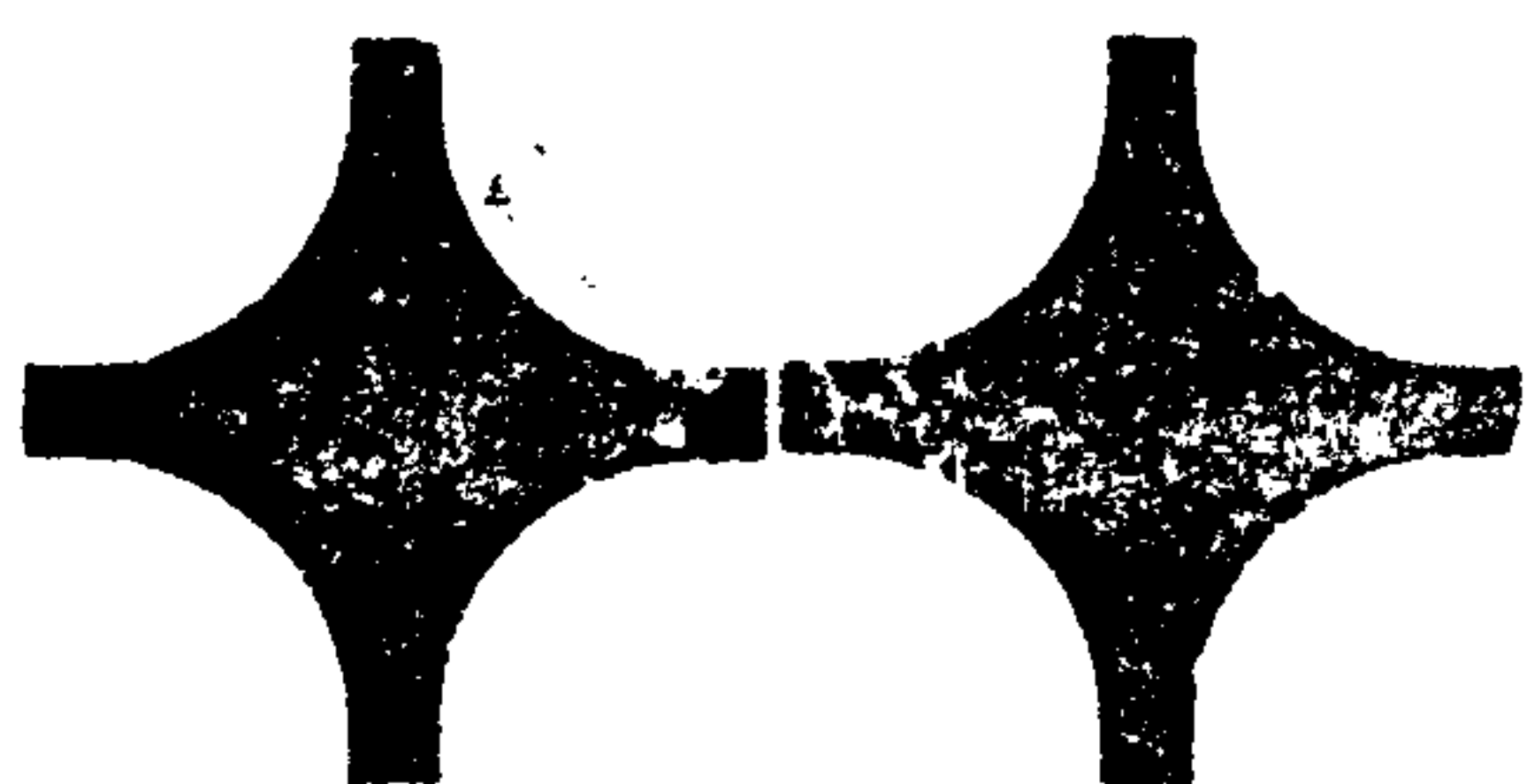
گرجمہ دری : درتاہستان کماٹی کن ودر زمستان

بخور .

مورد استعمال : درین ضرب المثل تشویق بکار
کردن درتاہستان واستراحت در زمستان است چون موسم
ناہستان برای کار و کماٹی کردن بسیار و زمستان مساعد
است ازینجهت توصیه می شود کہ : « درتاہستان کماٹی
کن ودر زمستان بخور » یعنی اگر درتاہستان کماٹی نکنی
در زمستان برای خوردن چیزی نمداشته باشی .

118— 'Work in summer, and so eat in winter'.

Save in good times for a rainy day.

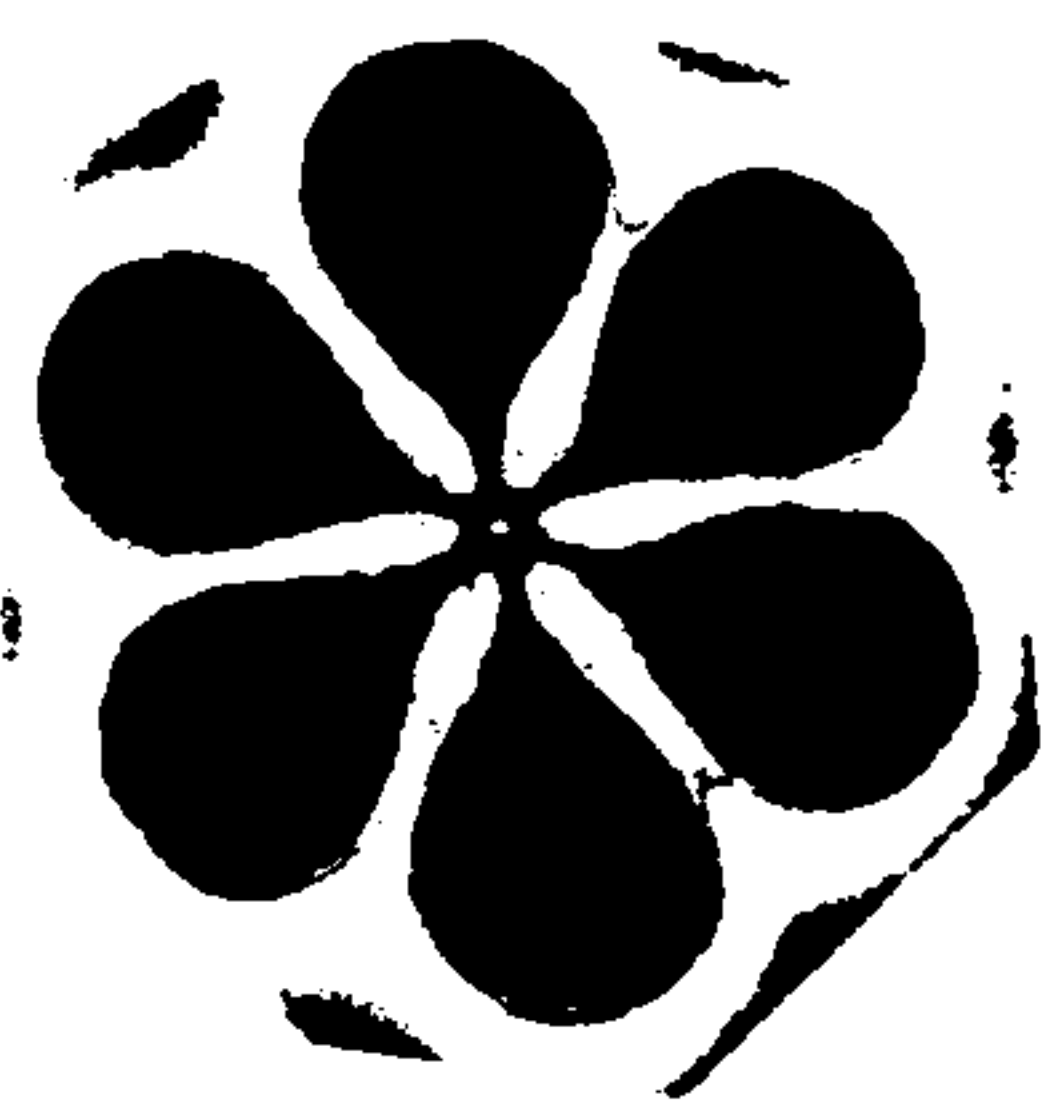

۱۱۹ به بد او شوک نه اولیزی .
 ترجمه دری : بستودن درغزلها کسی بزرگ نمی
 کرد .

مورد استعمال : بعضی انسانهای خودخواه تصور
 می کنند که يك انسان تنها بستودن درغزلها و مدحیه ها
 بزرگ شده می تواند، حال آنکه بزرگی يك انسان به پندار
 نيك و گفتار نيك و كردار نيك است پس درین ضرب المثل
 تصور اشخاص خودخواه باطل نشان داده شده است .

119— 'Mere poets' praise does not add an inch to a man's stature'.

Poets are paid to praise their patrons, regardless of facts.

۱۲۰ به پردی کور کی سل میلهما نه هیش دی

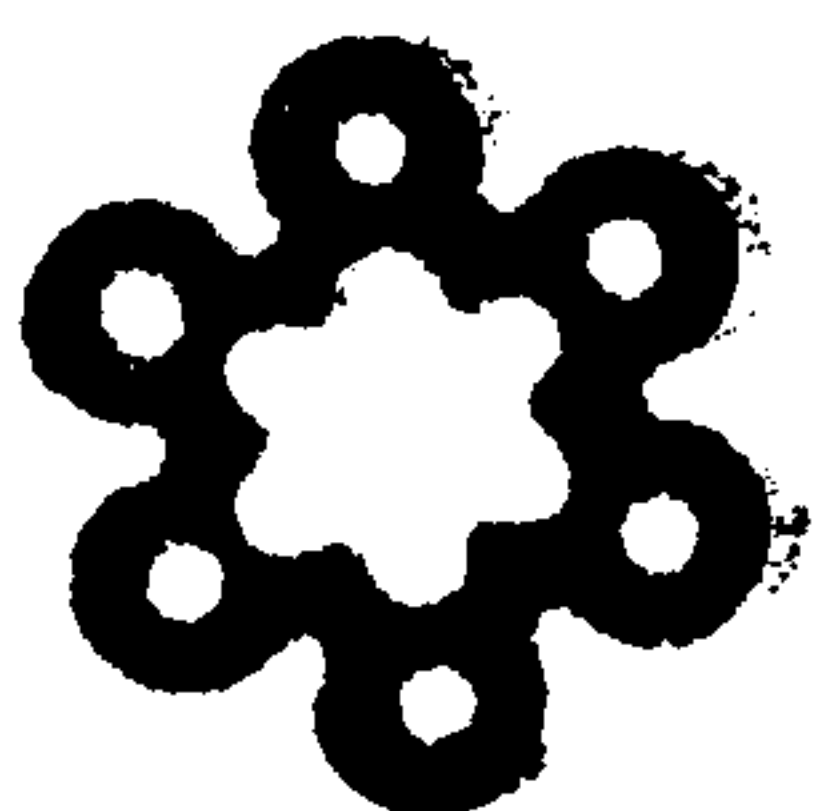
ترجمه دری : در خانه دیگران صد مهمان هیچ اند .

مورد استعمال : در وقتی گفته میشود که يك شخص

بمصرف شخص دیگر اظهار جوانمردی نماید .

120— 'A hundred guests in another's house are as nothing'.

In your own house, it is expensive to treat guests properly, and one does not care about the expenses of others.

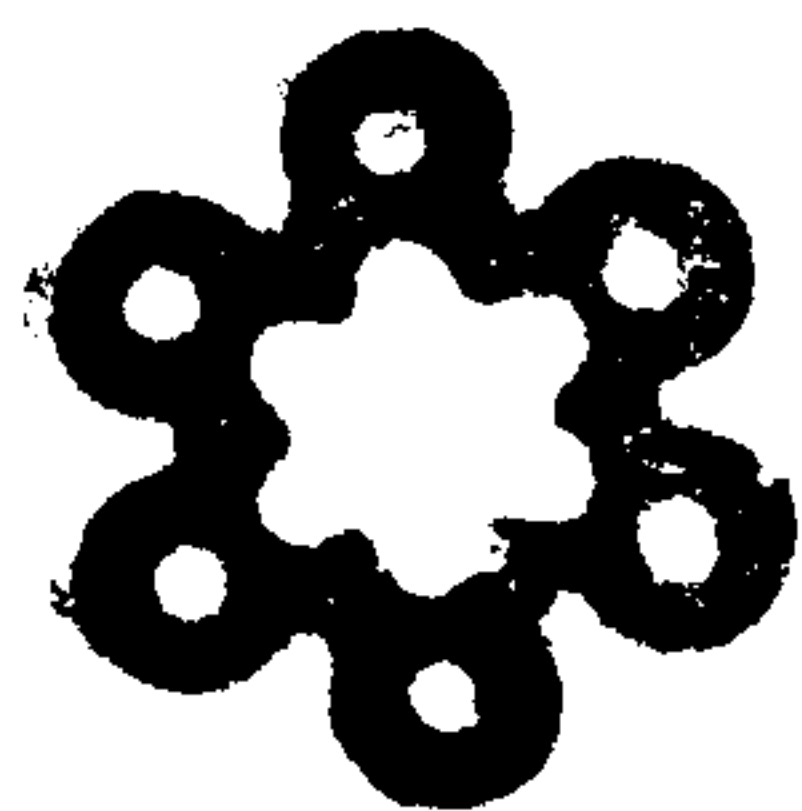

۱۲۱ تش گو مان بد بخت و خوب خپل ایمان

ترجمه دری : بگمان خالی بد بخت ایمان خود را بر باد داد.
 مورد استعمال : این ضرب المثل در فکر هوش شخص ظنون
 و بدگمان گفته میشود که این شخص بد بخت بگمان خالی
 ایمان خود را از دست میدهد و زهره را در دین اسلام مؤظن
 خوب نیست .

121— 'Too much credulousness ruins a believer's faith'.

One of the Faithfull ought to be selective in his beliefs.

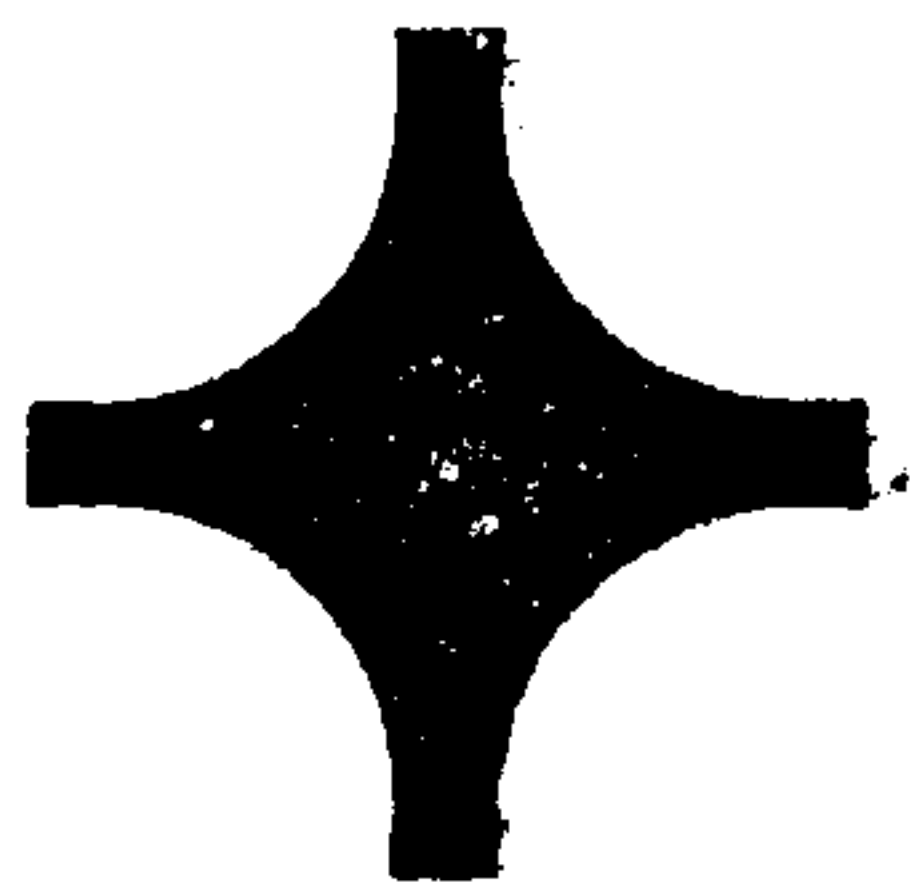
۱۲۲ به تیرپسی تر تاب نیستی .

ترجمه دوی . در پس گذشته تلاش سود ندارد

مورد استعمال: هستند اشخاصی که وقت خود را بفکر
« گذشته » ضایع می سازد حالا نکه گذشته از دست رفته
و افس نمی گردد ، از هنجبهت درین ضرب المثل باشد خاصه که
وقت خود را بفکر زمان گذشته ضایع می سازد گفته شده که
در پس گذشته تلاش سود ندارد .

122— 'Do not bewail the past, there is no advantage in it'.

Dont cry over spilt milk; what's done cannot be undone.

۱۲۳ په تیر و او بو پسی چایوم نه دی اخیستی

ترجمه دی . در پس آب گذشته کس اول نبرد داشته است .
مورد استعمال: این ضرب المثل بن دایموم گذشته را دارد
و به خصی که فکر گذشته وقت خود را مصروف می سازد گفته
می شود که زمان گذشته ما نند آب که جریان آن گذشته است
و دهان برای وای بر کشتا ندن آب اول بر نمی دارد .

123— 'Do not take up a spade when the water is gone'.

Peasants use a spade as a general tool, and when there is no more water, it is useless to try to dig.

۱۴۴ به جار جار می دی بنه اسی هکیله می موه که .

ترجمه دی . قربان قربان گفتنت برایم فایده ندارد
شکم را سیر کن .

مورد استعمال: ضرب المثل دیا تیست و از زبان شخصی گفته
می شود که احتیاج بنان دارد ولی شخص دیگر بهوض
اینکه بان بدیده خواهی داد او را بسخنان چرب و شیرین
و تسلی سازد و چون گرمی تنها بکلمات چرب و شیرین از بین
نمی رود بنا بر آن از زبان شخص گرمند گفته می شود که
(قربان قربان) گفتن نایده ندارد بلکه چاره اساسی شکم
سیر کردنست .

124— 'Do not cry, 'Dear me, how terrible'! but
rather fill my stomach.

Soft words butter no parsnips.

۱۲۵ به جنگ کی یو گام دسلو کالولاره

ترجمه دری . در جنگ یک قدم راه صد ساله است .

مورد استعمال: در وقت مبارزه و جنگ استعمال دیگردد

و مطلب این است که در راه مبارزه یک قدم به پیش رفتن

دو اکت بزرگست مانند یک در میدان جنگ یک قدم پیشرفت

باطی صد ساله راه در حالت صلح برا بر است - یعنی در حالت

شدت مبارزه دو اکت کوچک را هم باید بزرگ شمرد .

125— 'In time of war, a single step forward is equal to a distance of hundred years.'

When all the resources of the nation are engaged in fighting an enemy, any progress at home is very difficult and slow.

۱۲۶ به خوله خر نه لري د بل به آس پوري خا ندی

ترجمه دی : خود شخر نه ارد با اسپ دیگران دی خندد .

مورد استعمال : در باره شخصی گفته دی شود که بی وجب

در حق شخص دیگری تمسخر نماید ، و یا اینکه خود چیزی

نداشته باشد و ای دارائی دیگران را مورد استهزا قرار

دهد ، و یا اینکه خودش نداند اگر برداشتن دیگران

خنده کند .

126— 'He hasn't even a donkey, yet he laughs at others ' horses.'

A fool has no idea how foolish he is.

—————

پایه پاره نی و س نه رسیدی پر پالانه نی را و اچول

ترجمه ددی : زورش به خرنمی رسد پالان را زیر لبت
و کوب گرات .

در زبان دری نیز گویند : « زورش بخرن نمی رسد
می زند به پالانش »

مورد استعمال: در وقتی استعمال دیگر دارد که دست انتقام
گرفتن از اصل کوء، باشد ولی دست انتقام گرفتن از
فرع زدا شود ، مثلاً زور مظلوم و ستم دیده بظالم و ستمگر
نرسد با ذیت منسوبین ظالم و ستمگر دست دراز کند .

127— 'He could not force his mule to go, so he
beats its pack—saddle'.

The mule may kick, but the pack—saddle is defe-
nceless.

...

۱۴۸ به خواری خوک بد نه ایسی به بیکاری بد ایسی

ترجمه درى . با زحمتکشی کسی بد نمی نماید رلی
با بیکاری بد می نماید .

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که شخص زحمت
و کار کردن را برای خود ها رهنه دارد و بیکاری را بر آن
ترجیح دهد .

128— 'The appearance of a busy person is favourable, but that of an idle person is unfavourable'.

Sometimes even appearances bear out facts, as in this case.

۱۳۹ په خوا په خوبه زه کوون

ترجمه دری : از بان شیرین بدل کج .

مورد استعمال : در باب کسی استعمال دیگر دد که ظاهراً

شیرین زبانی نماید ولی در دل کجی داشته باشد یعنی زبانی

ودش با هم موافق نباشد .

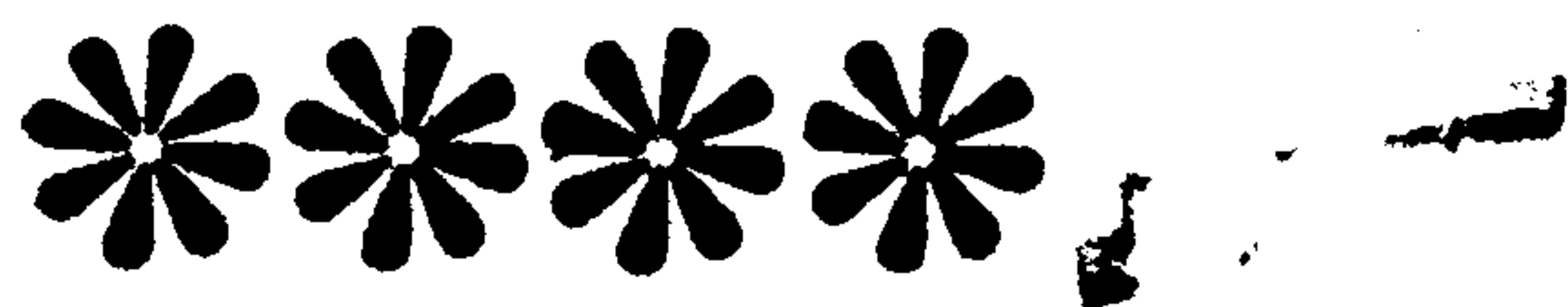
129 'Sweet on the tongue, and false in the heart.'
Do not tell lies, even though they make the hearer
happy.

۱۳۰ په د رونیو درو ند په سپکو سپک

ترجمه دری : با سنگینان سنگین و با سپکان سپک .
 در زبان دری می گویند : « با ماه نشینی ماه شوی
 با دیگ نشینی سیاه شوی . »
مورد استعمال : ضرب المثل پند آریز است که تأثیر
 همنشین را بیان میکند یعنی اگر انسان با اشخاص سنگین
 و مؤدب بنشیند سنگینی و ادب آن اشخاص در وی تأثیر می
 نماید و اگر با اشخاص سپک و غیر مؤدب همنشین باشد مانند
 اینکه با دیگ سیاه نشیند از آن رتأثیر میگردد .

130— 'The nobles would honour you and the depraved would despise you'.

۱۳۱ به دیر بخشش دیوانی خوبه بیری

ترجمه دری : به بخشش زیاد دیوانه خوش می شود .
 مورد استعمال : درین ضرب المثل اجتناب از اسراف
 توصیه شده که يك شخص در مصرف نباید از جا ده
 اعتدال یا بیرون زدن و نه هم باید از دیگری انتظار
 فزول خرجی داشته باشد تا در جمله دیوانگان محسوب
 نگردد .

131— 'Only a madman wants a superabundance of ALMS'.

One should try to give alms in the right amount; too much spoils the market.

۱۳۴ پاره یروکی یی خوره پاره یروکی یی ویشه

ترجمه داری: در جمعیت زیاد بخور در جمعیت کم
تقسیم کن .

مورد استعمال: درین ضرب المثل اداب خور دن در
جمعیت بیان گردیده است یعنی اگر در جمعیت بزرگ مانی
چون غذای کم تو همه نمی رسد پس بهتر است تنها
بخوری و اگر جمعیت کم بودند بپوشانند غذای خود را
تقسیم کنی .

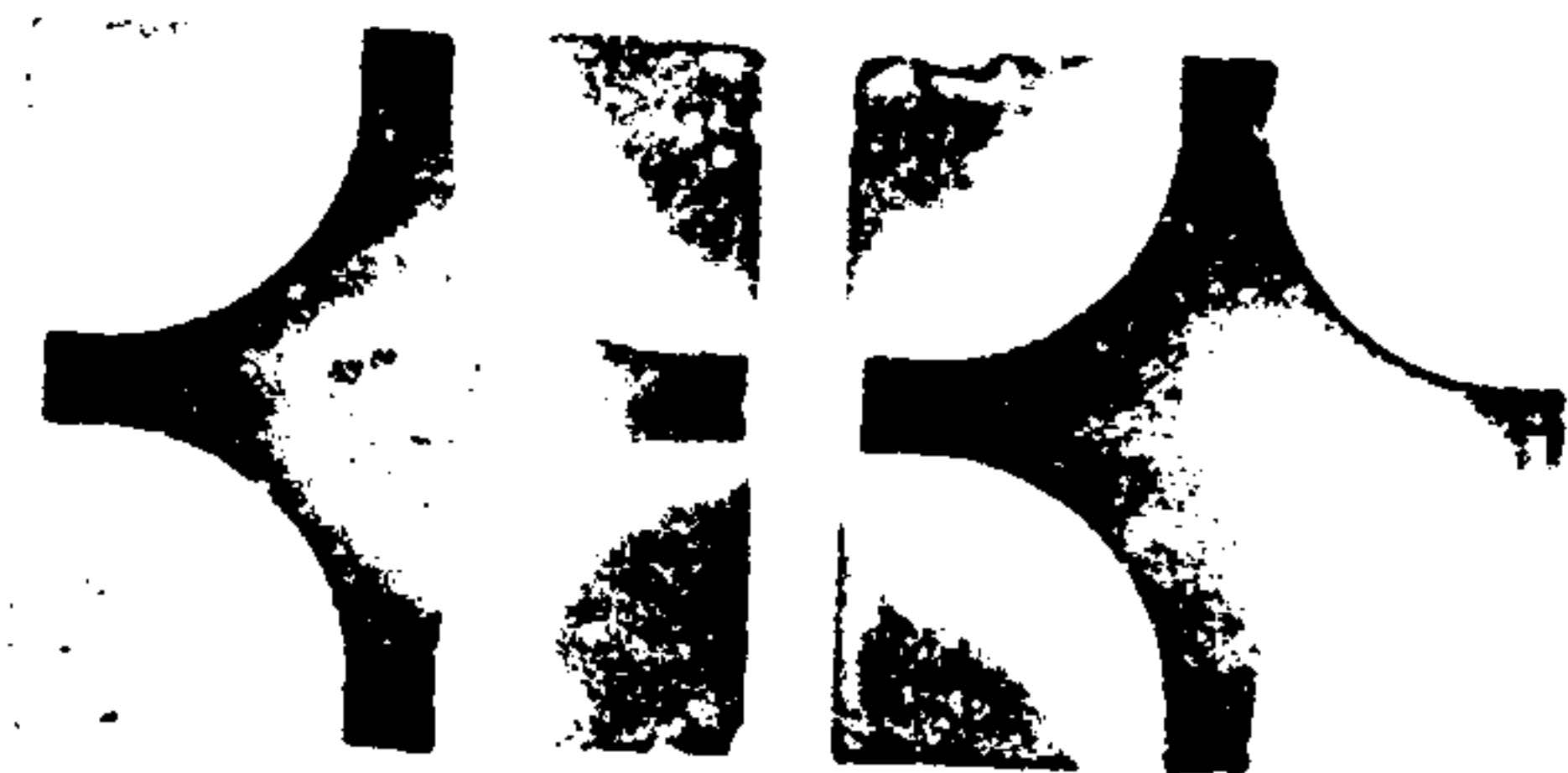
132— 'Eat it alone in a large company, but divide
it in a small one'.
Small is beautiful'.

۱۳۳ په ږندو کې یو ستر هکی پاچا دی

ترجمه درې: در بین کوران يك چشمه پادشاه، است
 مورد استعمال: وقتی گفته می شود که در جنبه منفی يك
 جز مثبت آن جنبه دیده شود مثلاً در جمله بی سوادان
 نیم باسواد، در جمله نادانان نیم دانان در جمله دغلسان
 نیم سرمایه دار، در جمله خفتگان نیم بیدار، در جمله
 بیکاران نیم کار یگر و غیره .

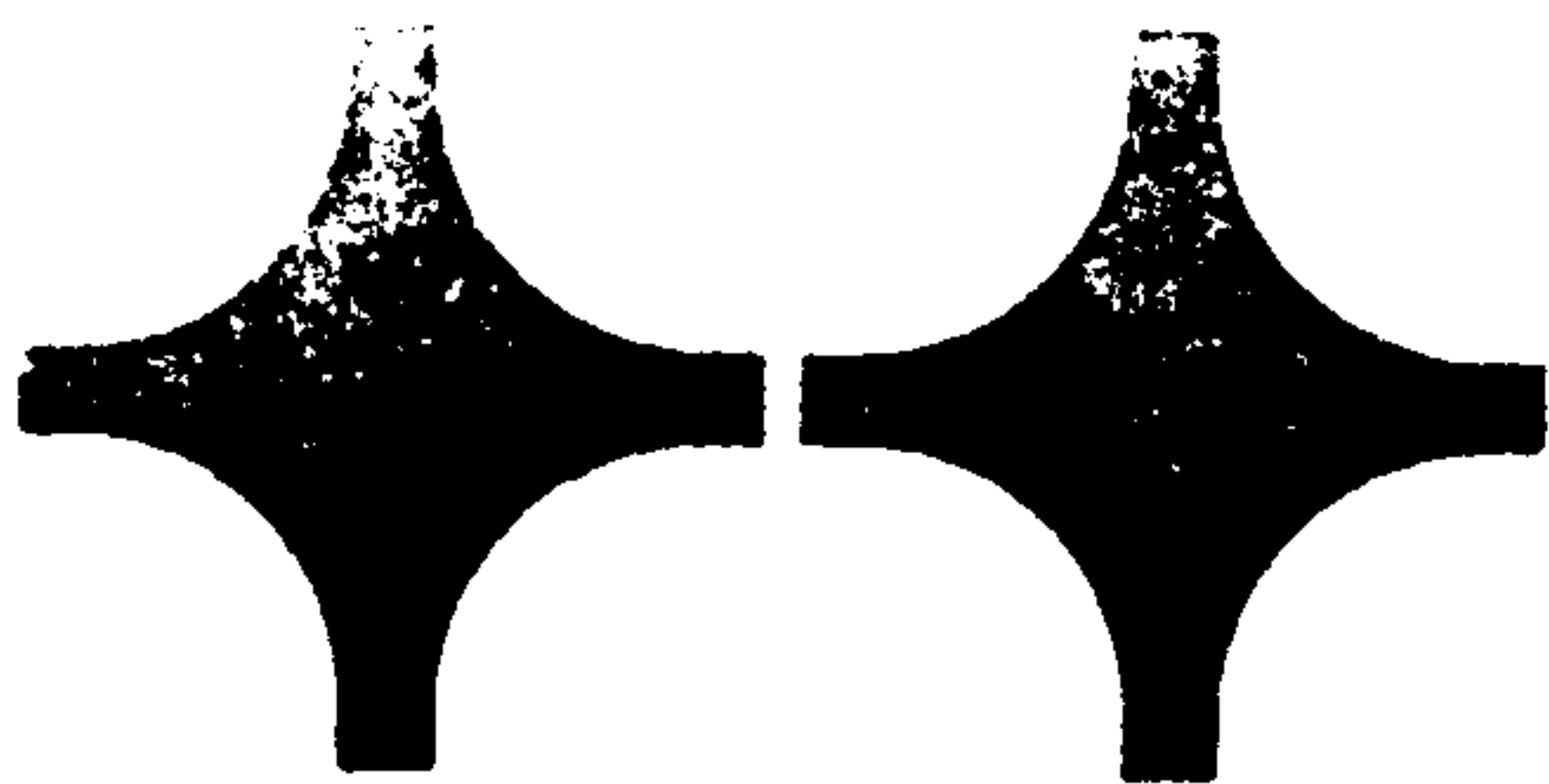
133—Amongst the blind, the one-eyed man is a king.

۱۳۴ په ډنډيا نوکي چپک اڅا دی

ترجمه دېری: در کور ان ا حول با دار است .
مورد استعمال: و قتي گفته ميشود که در جمعيت
بيد انشان شخصي با دانش بسيار کم ادعای رهبري نمايد
و اين ضرب المثل طور تمسخر در باره او استعمال
مىگردد .

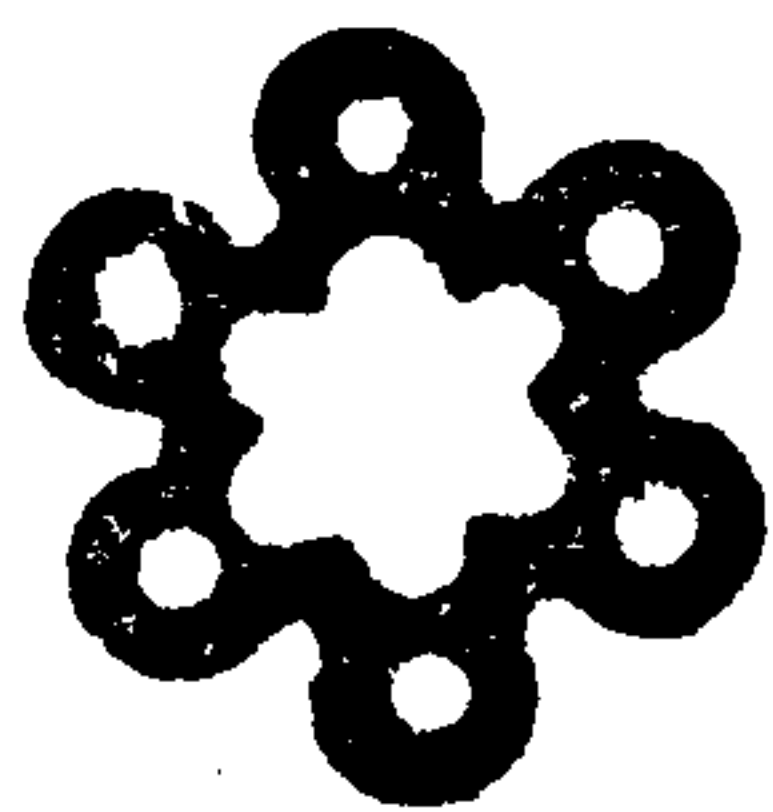
134— 'Among the blind people a cross-eyed person is the chief.'

۱۳۵ به زهیر روز و هکوی تی مه و هه •

ترجمه دهی: بدلهای زهیر انگشت دزن
مورد استعمال: وجیزه نصیحت آسین است
و برای کسی گفته می شود که در پی آزار دلهای
بیچارگان باشد.

135— 'A bruised heart should not be teased'.
Compassion for anguish is required.

۱۳۶ به سپی زوی تل د پلار ښکېځلمی وی
گرجه دري: پسر سگک صفت همیشه باعث دشنام

پدر است .

مورد استعمال: وقتی استعمال میگردد که بدی

پسر . تو به بد ناسی پدر گردد یعنی از سبب بدی و پستی

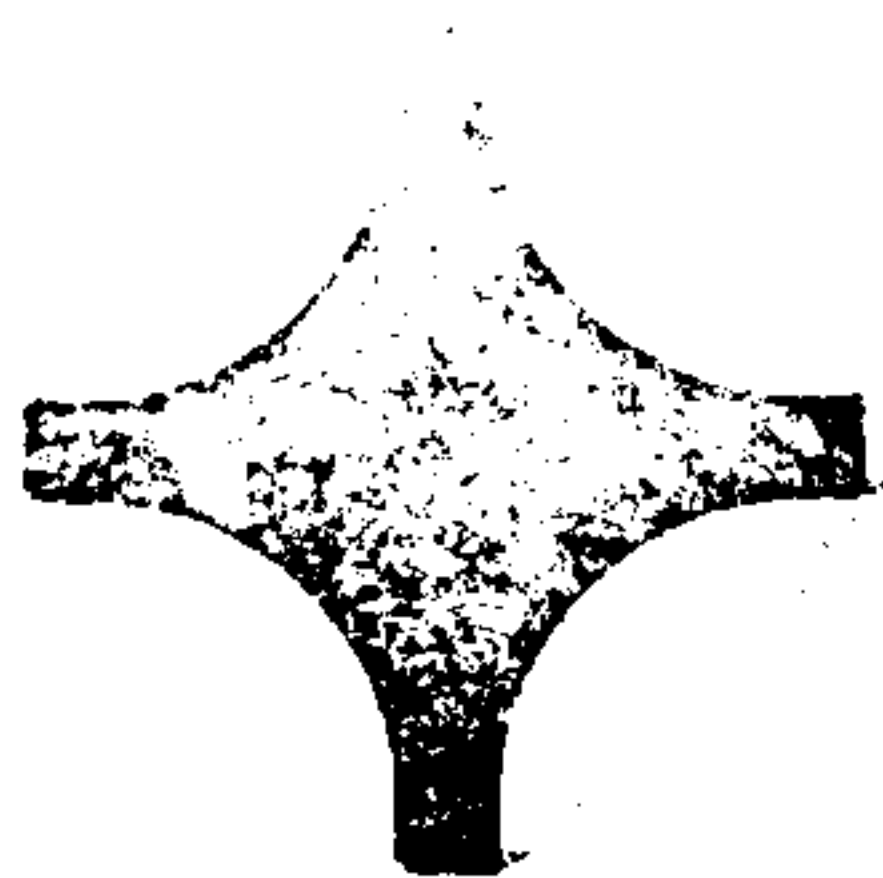
پسر پدرش مورد سلامت و دشنام قرار گیرد ، و این

ضرب المثل بطور تنبییه به پسران گفته میشود تا از

ارتکاب بیچنان اعمالی که باعث بدنامی و خفت پدران

شان میگردند اجتناب نمایند .

136— 'The father of a coward son is always insulted'.

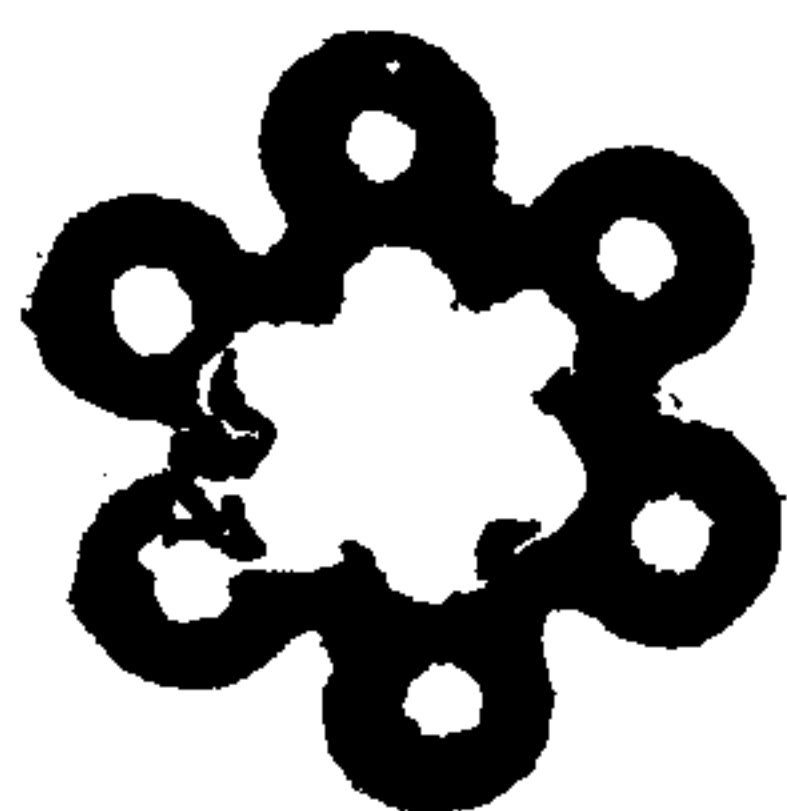

۱۳۷ په سلاو و هلمې ښه دی نه په یو ه پړ

ترجه دۍ : ازدست صد تن ات خوردن خوبست
نه از طرف يكتن سلامت شدن .

مورد استعمال : در وقتی استعمال می گردد که
يك شخص مورد سلامت قرار گیرد، زیرا سلامتی نزد
افغانها بدترین الزام و شد بدترین محکومیت است
ازین جهت درین ضرب المثل میگویند که ازدست صد تن ات
خوردن خوبست نه از طرف يكتن سلامت شدن .

137— Beaten by a hundred people is better than
being defeated by one'.

۱۳۸ به شرم هغه شرمه یی چی به شرم پوهیږی

ترجمه دری : شرم کسی می خورد که بشرم میفهمد.
 مورد استعمال : در نکوهش شخص بی شرم گفته می شود
 یعنی بی شرم که بفهوم شرم را نمیداند از شرم خود
 نمی خورد، ولی شخص با شرم که بفهوم شرم می خورد
 بکار شرم آور اقدام نمی کند .

138— 'Shame can be felt only by one who understands it'.

It is vain to try to shame a thick-skinned person.

۱۴۹ به شید و سوخلی مستی بو کی

ترجمه دری : با شیر سوخته ماست را پف می کند .
 مورد استعمال : درباره شخصی گفته می شود که از یک
 حادثه خطیر متضرر گردد ولی بعد از آن از وهم ضرر در
 حادثات بی خطر هم از حد زیاد احتیاط نماید مانند
 کسیکه بشیر جو شان سوخته اش را از احتیاط زیاد
 ماست را هم پف کند .

139— 'One burnt by hot milk blows on cold curds'.

۱۴۰ به گرمویی و هکته ، به سیوری بی و خته
ترجمه دهی: در گرمی ها کما نی کن ، در سا به بخور .
مورد استعمال: در ستایش کار و زحمت کشی گفته
می شود و با نشان توصیه می کند که در گرمی آفتاب
زحمت بکش و کما نی کن تا محصول آنرا در سایه بخوری .

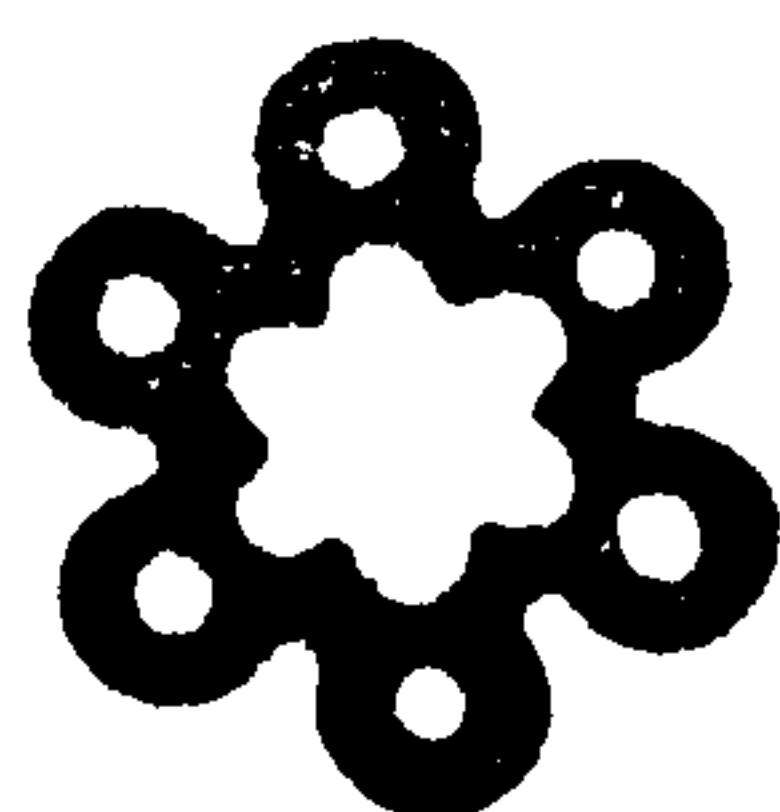
140— 'Work in the sunshine, and eat in the shade'

Make use of a favourable opportunity to provide
for harder times.

۱۴۱ به غلبه پیل کی او به نه را و پ لی کی بری

ترجمه دری: در غر بال آب آورده نمی شود .
 مورد استعمال: وقتی استعمال می شود که شخصی سعی
 نماید یک کار ناممکن را ممکن جلوه دهد و با ن اقدام
 نماید .

141— 'Water cannot be carried in a sieve'.
 The impossible cannot in fact be done.

۱۴۲ په کور کی یی نه کوک نه پیاز اړبی یی دواز
ترجمه دري: درخا نه انی نه کوک نه پیاز اړقش
از کلان کار

مورد استعمال: در مورد شخصی گفته می شود که
برخلاف آنچه که هست خود را وانمود کند ، یعنی
در باره خود شی لاف و گزافش بیشتر از حقیقت باشد ،
مثلاً درخا نه پیاز برای خوردن ندارد ، ولی در بیرون
مانند شخص کلان کار ارق می زند .

142— 'He hasn't an onion in his house, yet he belches like a gorged diner'.

Mountain onions in Afghanistan are very cheap; this proverb describes empty boasting.

۱۴۳ په کورم کی یی غوانه درلوده دهکو روان
سړی ما تا وه

ترجمه دری: در با ده ماده گاوی نه اشت سرپا دهوان
را دن شکسته تا نه .

مورد استعمال: در ماره شخصی گفته می شود که در
یک کار و یا دو موضوعیکه باو هیچ ربط نداشته باشد بی جهت
چنان مداخله جدی نماید توگویی که آن کار و موضوع
تماماً مربوط بخودش است .

143— 'Not a single animal in the herd is his, yet
he continually plagues the herdsman'.

Minding one's own business is greatly to be des-
ired.

۱۴۴ پنهان گوی و یلو خوله نه خو بزیری

ترجمه دری: بنام گرفتن گورد هان شیرین نمی شود .
 مورد استعمال: در وقت گفته می شود که تنها گفتار
 بهادر اعتبار قرار داده شود و بکردار توجه نباشد
 و بطوری نگردد که تنها گفتار برای انجام کار کافیست
 حال آنکه این ضرب المثل تنها گفتار را پسندیده نمی داند
 و تنها بگرفتن نام گورد هان شیرین نمی شود .

144— 'The mere mention of the word 'sweetmeat'
 does not sweeten the mouth'.

Promising is one thing; delivering is another.

۱۴۵ به هر گک بی و نیشه په تبه به راضی سی
 ترجمه دری: بمر گک بگیرش به تب راضی خواهد شد.
 مورد استعمال: در وقتی گفته می شود که یک شخص
 بخواهد از شخص دیگر استفاده کند و لی برای اینکه
 آن شخص را بتقاضای اصلی خود زود تر راضی بسازد چند
 بار بر تقاضای اصلی خود از او خواهش نماید تا بالاخره
 آن شخص بتقاضای اصلی اش راضی گردد مانند آن بیماریکه
 بمر گک تهدید شود به تب راضی می شود.

145— 'Threaten him with death, and he will not complain about a fever.

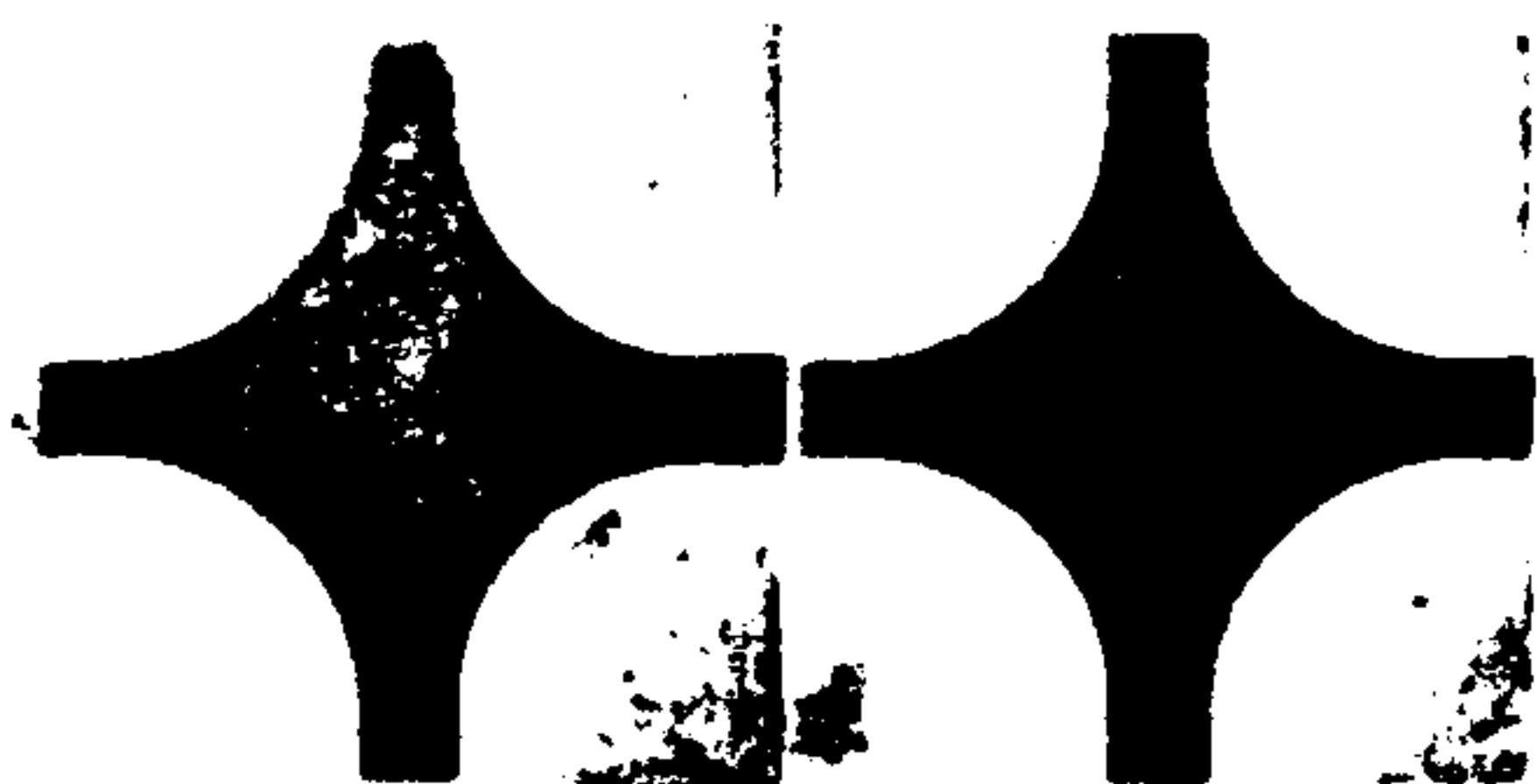
If you want, for example, £5 from someone who is reluctant to give it to you, threaten to sue him for £100.

۱۴۶ په نا سته اټن زه کيږي

ترجمه دري: اټن د رها لټ نشستن نهي شو د
مورد استعمال: هر کله وويل شرايطي د اړه که
 قبل از اقدام بان کار بايد شرايط آن مهيا گردد
 و اگر شرايط مهيا نگردد بدان مي مانو که شخصي
 بخواه در حالت نشستن اټن کندها لانه شرط آن عموداً
 ايستادن است و درين ضرب المثل توصيه شده است که
 هيچ کار بدون تهيد شرايط و لوازم آن بتکميل
 نهي رسد .

146— 'An ATAN dance cannot be performed sitting on a couch'.

This dance is a Pashtun square dance.

۱۴۷ به واسطه کی چی او به تلمی وی بیا را محی
 ترجمه دری: در جوییکه آب رفته با شد با زری آید
 در ز با ن در ی نیز گویند « در جویی که آب رفته
 باشد با ز می رود »
 مورد استعمال: در باره کار و یا عملیکه نکرار
 آن احسن بوده ولی در حالت حاضر از نظر افتاده
 با شد گفته می شود .

147— 'A canal in which water once flowed will one day have water again'.

Good times passed will one day come again.

۱۴۸ یو ه ټيکي کي دوي توري نه غا ټيږي

ترجمه دري: در يك غلاف دو شمشير نسي گنجهه .
مورد استعمال: وقتي گنجهه سي شود كه دور قوم زو آورد يك
 جاي با هم ز پستن بخوابند چنانچه كه د و ز با ن
 دري ميگويند: «د و شاه در يك كشور نسي گنجهه»
 درين ضرب المثل نيز اجتماع د و قوت خود خوا
 در يك محل محال دا نيستد شده است.

148— 'Two swords will not go into one scabbard'.

Too much power in one place makes for conflict,
 like too kings in one country.

۱۴۹ پوه چپا لاخه د سلومخ خوبه پری

ترجمه دری: بیک چپات صاء روی افگا رسی گری د د

مورد استعمال: ضرر رسا نیدن بیک شخص باعث

و نښیدن اشخاص زیاده می گری د د زیر هر شخص

بخود و وابستگان و متعلقین هار د پس د رین

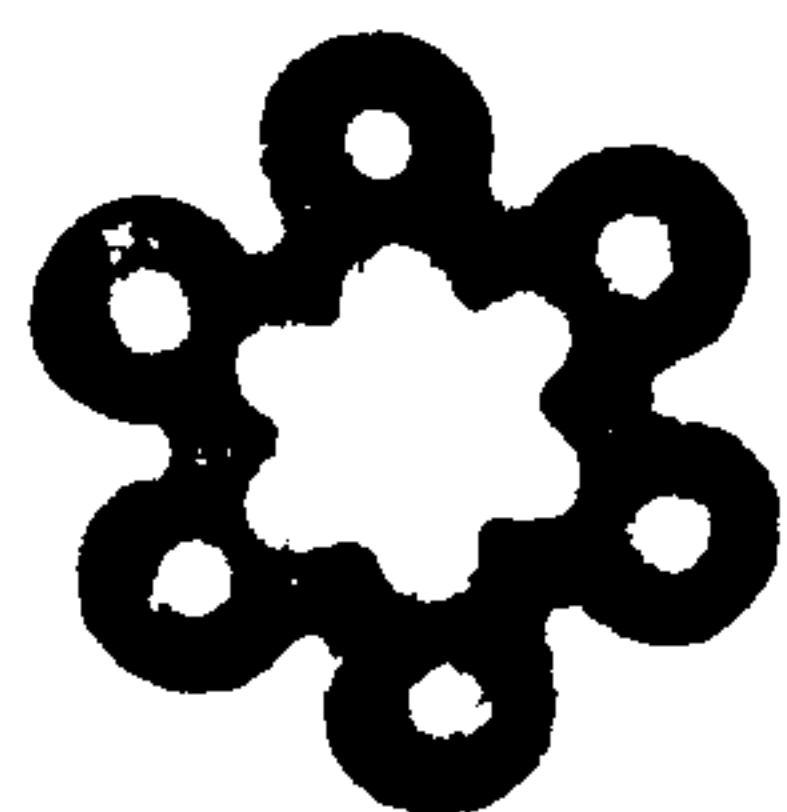
ضرب المثل بخور رسا ننده اخطار داده که ضرر

رسا ندن او گرچه در ظاهر بیک شخص است ولی در

پنهان اشخاص زیادی را از خود می رنجاند.

149— 'One slap makes a hundred faces red.'

Blame for your faults will often rub off on your entire family.

۱۵۰ یوه زین کی دوه تنه نه مخا ئیږی

ترجمه دری: در يك زین دو تن نمی گنجند .

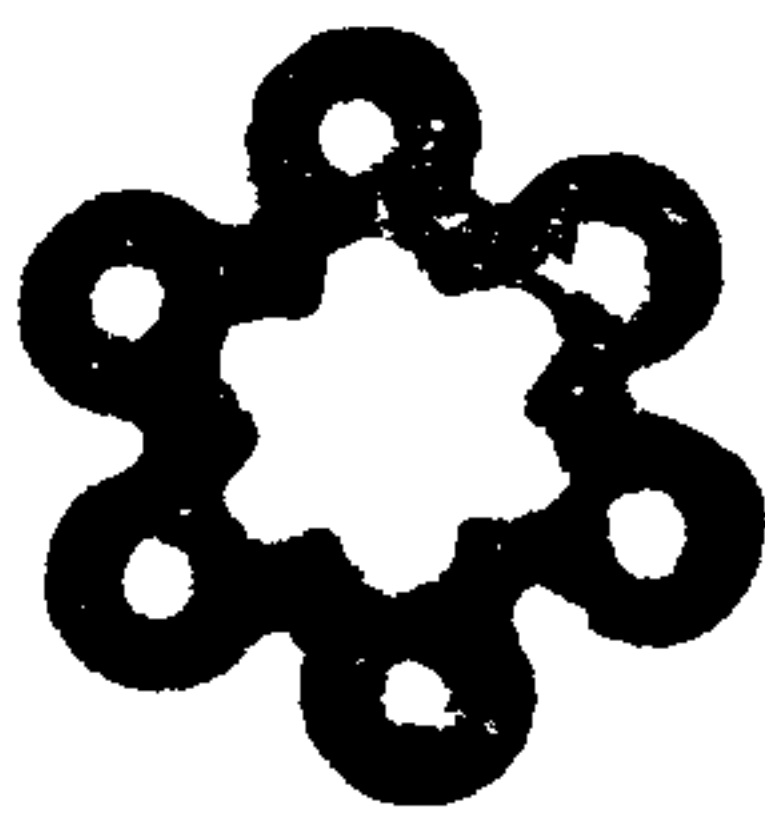
مورد استعمال: و قتی که سعی شود در يك موضع و

هقا میکه تنها برای يك تن گنجایش دارد و تن

بگنجا نند این ضرب الامثل گفته می شود .

150— 'Two men cannot ride on one saddle'

Two peoples cannot be in a place meant for one without trouble.

۱۵۱ به یوه گل به پسر لی کیږی

ترجمه دری: بیک گل بهار نمی شود .

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که یک خانوادۀ یا یک جا معه یا یک جمعیت با فساد مواجده باشد ولی تنها یک فرد همان خانوادۀ و یا جمعیت صالح باشد و مطالب آن این است که صلاح یک فرد را نمی توان اصلاح خانوادۀ و یا اصلاح جا معه و یا اصلاح جمعیت خوانند و یا اینکه در یک دستگاہ یا مؤسسه و غیره همه کارها را کودک ربو و یا شدۀ تنها یا پسر رسیده یک کار کوچک نمی توان همه دستگاہ را فعل دانست مانند اینکه بهشت گفتن یک گل بهار نمی شود .

151— 'One rose does not make Spring'.

One small improvement in a very unsatisfactory situation is inadequate to pronounce it cured.

۱۵۴ به یولاس کی دوی هندوانی نه اخیستلی کیبزی

ترجمه دری: در يك دست دو تربوز گر نته نمی شود
در زبان دری نیز گویند: «دوتر بوز بيك دست گر نته
نمی شود»

مورد استعمال: هستند ا شخا بيكه ميخواهند در
اجتماع نقش دو رویه را بازی نمایند مثلاً «به زد
بگویند دزدی کن و بصاحب خانه بگویند خانه را
نگهدار» با این چنین ا شخا ص گفته می شود که دو
تربوز در يك دست گر نته نمی شود و یا اینکه يك آدم
در يك وقت بخواد دو کار مهم را انجام دهد با و
نیز می توان گفت که دو تربوز در يك دست گران
بحال است و لی اکثراً برای اشخاص دوروی و این
الوقت و منافق گفته می شوند.

152— 'Two melons cannot be grasped in one hand'.
It is useless to try to grapple with a task clearly
too large.

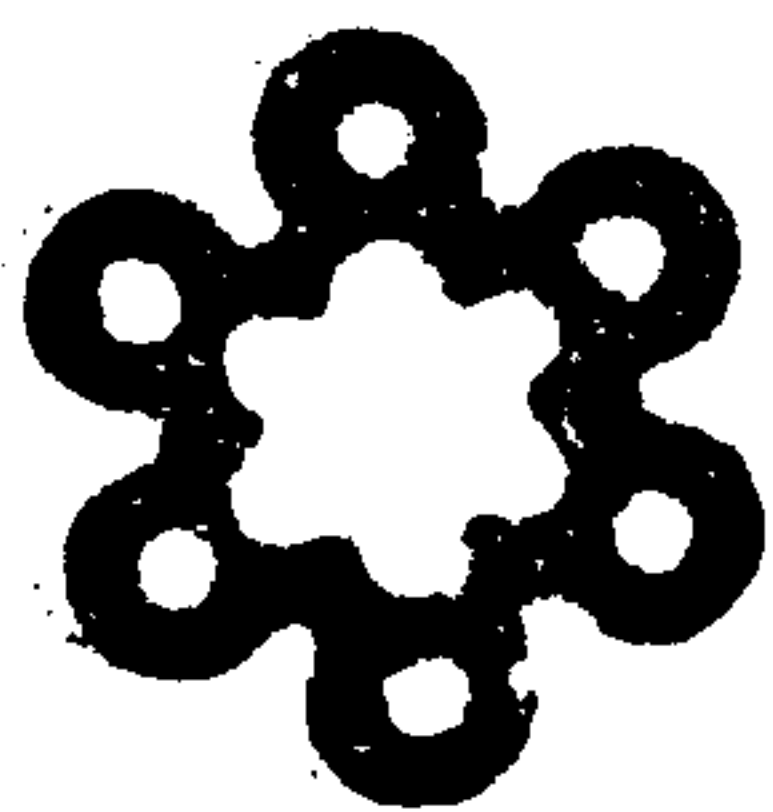
۱۵۳ یوه موزه کی دوی پښه نه عجا لیری

ترجمه دری: د ریک دوزه دو پای نمی گنجد .

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که یک انسان

بخواهد دو کار بهم را در یک وقت انجام دهد

153— One must not try to do two jobs at once.
One cannot put two feet in one boot.

۱۵۴ پیاز دی وی به نیاز دی وی

مورد استعمال: نیاز باشد به نیاز باشد .

همانی اینکه در زبان دری میگویند « پیاز باشد پیشانی باز باشد »

مورد استعمال: در آداب مهمان نوازی گفته می شود یعنی

برای مهمان پیشانی باز میزبان بیشتر اهمیت دارد پیشانی باز میزبان اگرچه با نان خشک و پیاز باشد مهمان را خوش می سازد ، نه اینکه نان سکه با پیشانی ترش باشد .

154— 'Even if it is only an onion, let it be served with friendliness.

An onion only, but served with style, is better than a dogs—dinner of a banquet.

۱۵۵ پیت استه شرم و غره آه ختایی .

ترجمه دری : حیانیست و شرم بکوه بالا شده

مورد استعمال : در وقتی گفته می شود که بی حیا بی روی

شرمی با وج اعلی خود رسیده باشد چون شرم و حیا از اوصاف

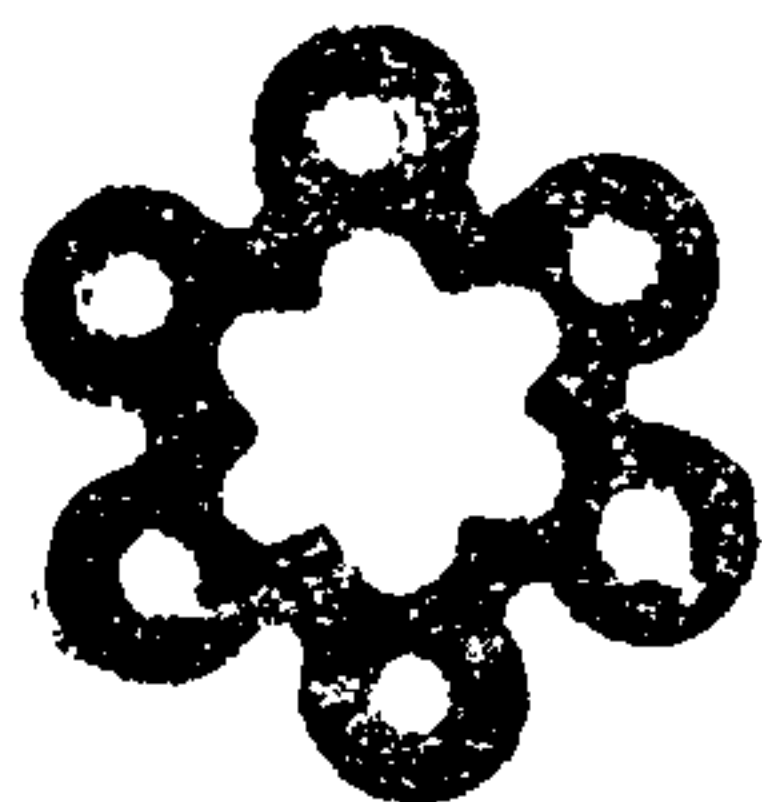
برگزیده انعامیت است با اران در حالت شیوع بی حیا بی و

بی شرمی با تا تر گفته می شود که : «حیا نیست و شرم بکوه

بالا شده»

155— 'There is no modesty, and even shame has disappeared up the mountain'.

one says that they have climbed a mountain and disappeared.

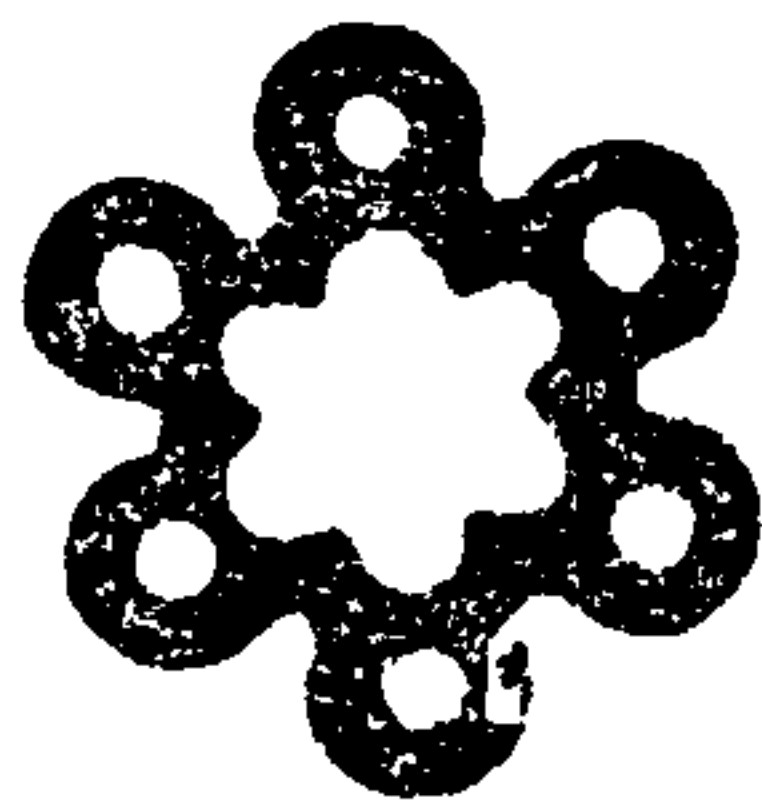

۱۵۶ پیر که خس وی دهرید بس وی

ترجمه دری . پیرا گر خس باشد برا او مرید بس است
مورد استعمال: درباره احترام با استاد و رهبر گفته می شود
 یعنی استاد و رهبر (چه ظاهری چه معنوی) اگر چه
 خورد هم باشد برای شاگرد کافی است و باید او را احترام
 گذاشت .

156— 'Even if a saint is only the size of a splinter of wood, he is large enough for a Murid'.

A Murid is a religious devotee, and the smallest grain of saintliness is enough for him.

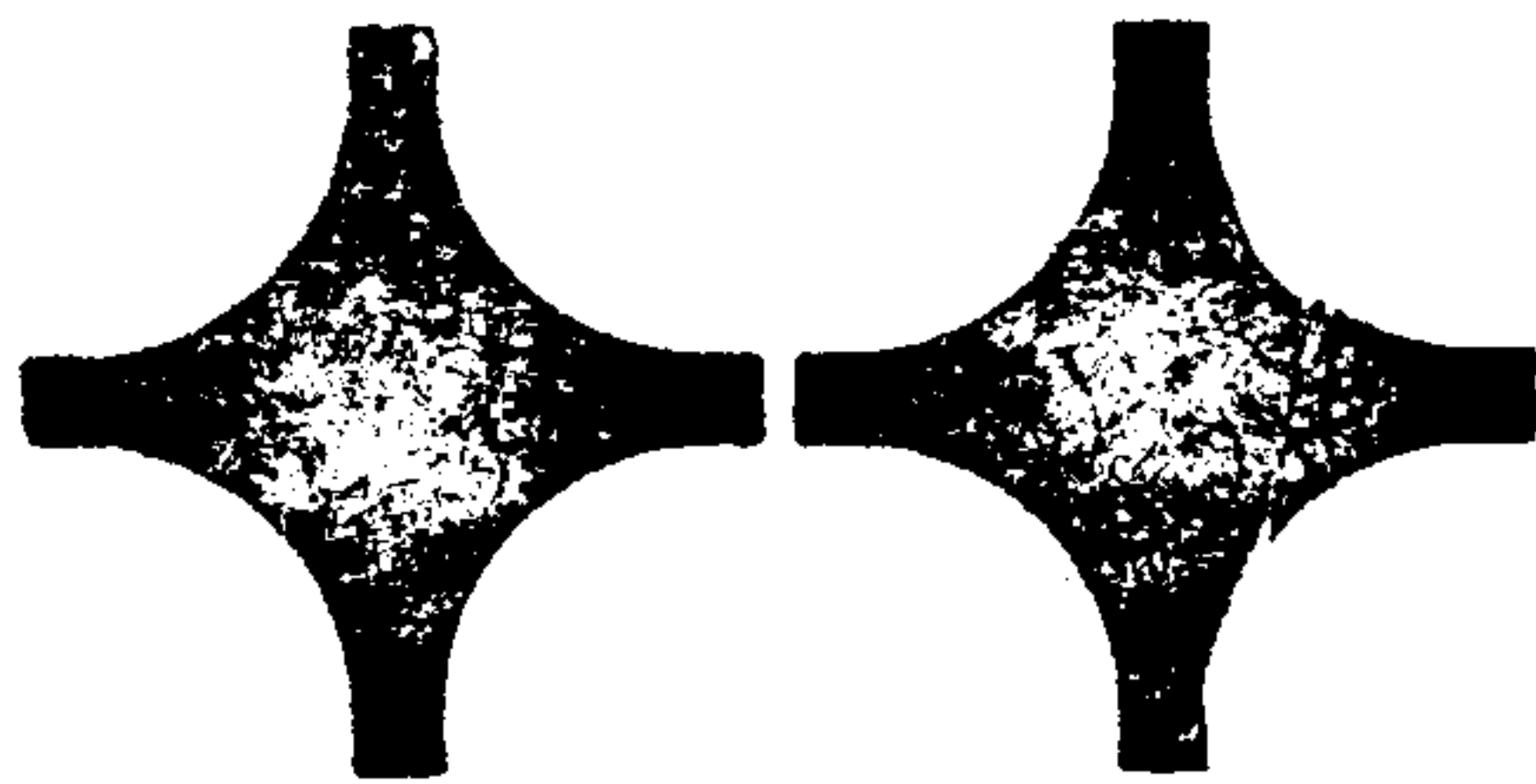

۱۵۷ پیشی به داد او و جو به کرم میو به شوک به کوی؟
 ترجمه دری: گربه را از آرد خواهم ساخت صدای «میو»
 گربه را از آن که بلند خواهد کرد؟

مورد استعمال: در مورد اقدام بکارهای جعلی و ساختگی
 استعمال میگردد، یعنی بیک کار نمایش و جعلی من توان
 اقدام نمود ولی نتیجه مثبت از آن چگونه گرداند خواهد شد؟
 ما نباید اینک شکل گربه را سی توان از آرد ساخت و ای صدای
 گربه را از آن شکل که بلند خواهد کرد؟

157— 'I can make a cat out of flour, but who will make its meow?'

See to the essentials first, and avoid confusing them with trivialities.

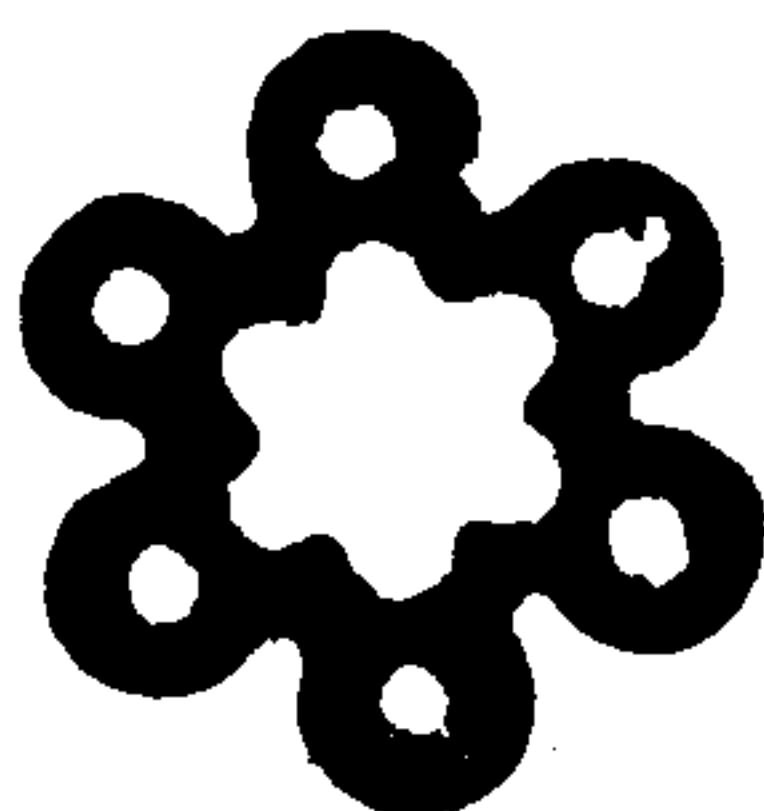
۱۵۸- پیشی ته دی خدای وز زنه ور کوی که ئی ور کپره
دچو غکو تخم به و کابی .

ترجمه دری: خدا بگره به باز ندهد اگر داد تخم گنجشک
را کم خواهد کرد.

مورد استعمال: در مورد انسان موزی که اقله - ار
نداشته باشد گفته می شود یعنی بشخص موزی خدا قدرت
ظلم و اذیت ندهد اگر داد بیخ مظلومان را خواهد کند.

158— 'May God not give a cat wings; it will spell the end of the sparrows'.

A cat, like all crafty creatures, must not be given too much power, or the weak will be annihilated.

۱۵۹- پیل چی له تندی مری یو زانگون او به ئی لا به
نس کی وی .

تر جمه دری: فیل اگر از تشنگی هم بمیرد هنوز یک
زانو آب در شکمش هست .

مورد استعمال: در مورد اشخاص ثروتمند که با افلاس
رو برو گردیده باشند گفته می شود و یا در باره اشخاص شجاع
و علمای بزرگ و مردان نامور که پیری می رسند استعمال
میگردد.

159— 'If an elephant dies even of thirst it contains
so much water in its stomach that reaches a man's
knee'.

This applies to men of strength and riches whose
time is passed and they have grown old and poor.
Even in such a state they are superior than the ordinary
people.

ت

۱۶۰- تا زیان چی هوسی نیسی خوالی نی توری وی

ترجمه دری: سگان قازی که آهو را میگیرند دهنهای

شان سیاه می باشد

مورد ۱ استعمال: یعنی هر سگ نمی تواند آهورا بگیرد

و در وقتی استعمال میگردد که شخصی بدون اینکه اهلیت یک

کار را داشته باشد بآن کار اقدام کند.

نازی: یک نوع سگ شکار است که در اروپا بنام سگ

انگلیسی شهرت دارد.

160— 'A hunting dog can be recognised by his black mouth'.

A specialist can be recognised by his special marks'.

۱۶۱- تراو بو دمخه کما ولی مه کابزه

ترجمه دری: پیش از آب بوت ها را از پامکش .
 در زبان دری نیز گویند « پیش از آب موزه کشیدن »
 یا « آب رانادیده موزه کشیدن » .

مورد استعمال: در وقتی گفته می شود، که يك شخص پیش
 از وقت يك کار اقدام کند یعنی پیش از آنکه بگذر آب برسد
 بوتها را بکشد و مطلب این است که هر کار باید در وقت
 معینش انجام گیرد .

161— Every work should be done in its proper time.

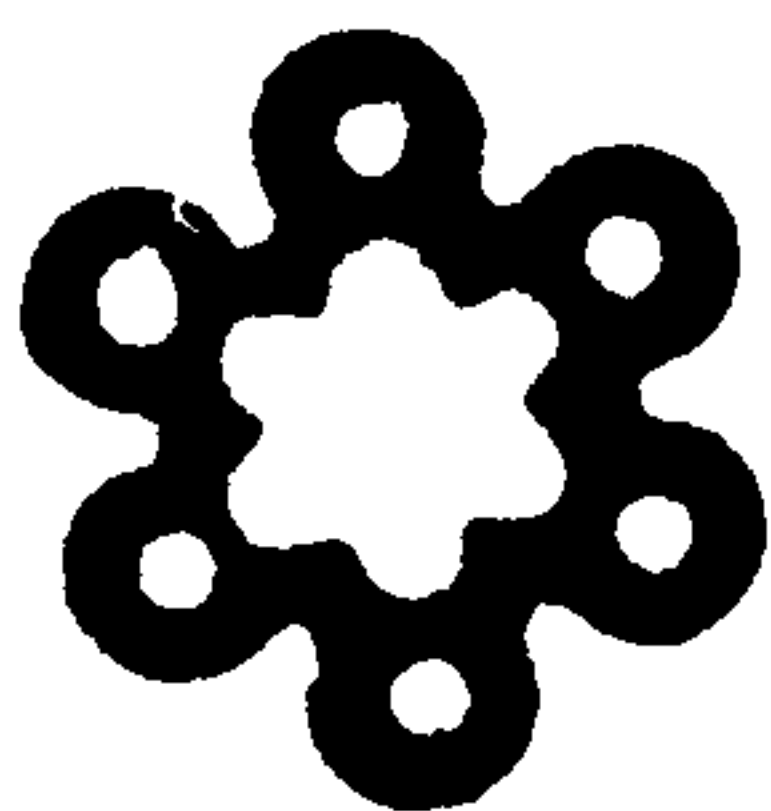
ترجمه فارسی: هر کار باید در وقت مناسب آن انجام گیرد.

۱۶۲- تر باغ تی موری لویه ده .

ترجمه دری : از باغ سوراخ آبرو آن کلا نیست
 مورد استعمال: وقتی گفته می شود که نسبت به « اصل » یک
 شیء یا یک موضوع بهش از لزوم به « فرع » آن توجه
 شده باشد مانند اینکه سوراخ آب روی جوی باغ
 نسبت به باغ کلان باشد یا مثلاً برای یک مشکل کاراج
 بزرگ ساخته شود و غیره از این قبیل امثلاء .

162—The entrance of the water channel for the garden is larger than the garden itself.

Said when a small detail dominates the essential whole, and distorts the picture of it.

۱۶۳- تر بی عقل دوست هو بنیا ر د بنهن بنه دی

ترجمه دری : از دوست نادان دشمن را نابهتر است
 مورد استعمال : درین ضرب المثل اساساً ستودن را نائی
 و نکوهش را دانی مطلب است و در وقتی استعمال می
 گردد که يك شخص با اثر نادانی دوست خود متضرر
 گردد و یا اذیت ببیند .

163— A wise enemy is better than a foolish friend'.

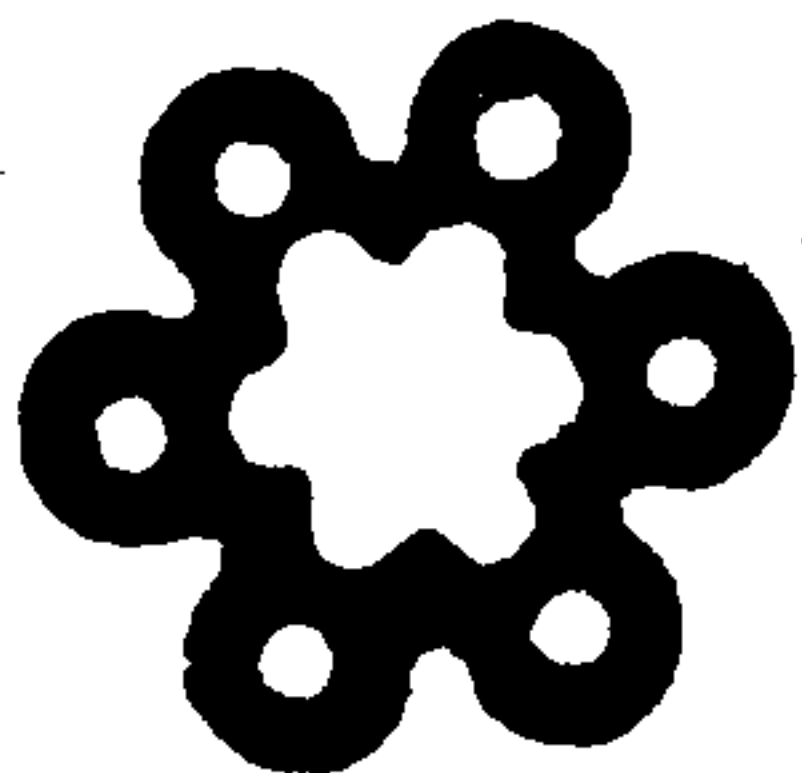
There is an advantage from a wise man always,
 from a fool never.

۱۶۴- تر بیگاری بیگاری نهاده

ترجمه دری : از بیگاری بیگاری خو بست
مورد استعمال : در مذمت بیگاری گفته می شود که حتی
بیگار که با اجبار و بدون مزد برد دیگری تحمیل می
گردد نسبت به بیگاری ترجیح دارد .

164— 'Even forced labour is better than idleness'.
Similar to no. 165.

۱۶۵- تر بیکاره کنیغنا ستل اور زیرول بنه دی

ترجمه دری : از بیکار نشستن دختر زائیدن بهتر است .
 مورد استعمال : این ضرب المثل در مذمت و نکوهش بیکاریست
 در ایام پیشین نزد عوام دختر زائیدن نسبت به
 پسر زائیدن کمتر مورد توجه والدین قرار میگرفت
 ازینجهت در مذمت بیکاری می گفتند آ نهم يك نوع
 فعا ایت محسوب میگردد .

165— Bearing even a daughter is better than merely sitting idle.

Not very complimentary to the fair sex, but the idea is that idleness is so excessively bad that any sort of activity is better.

۱۶۶- ترپردی زوی خپله لورینه ده

آرجمه‌دري: از پسر بیگانه دختر خود بهتر است .

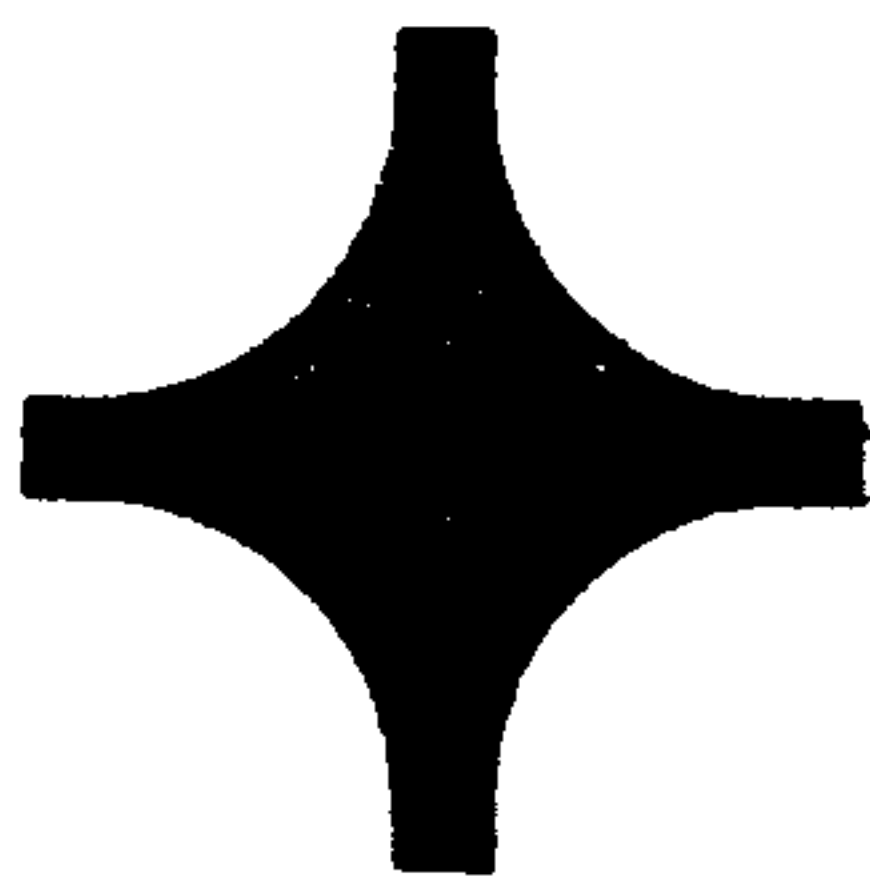
مورد استعمال: درین ضرب المثل توصیفه اتکاء بخود

است یعنی آنچه از خود است و او یک درجه از آنچه که

بیگانه است پاهنتر باشد بهتر است .

166— 'Your own daughter is better than someone else's son'.

A small thing, but mine own.

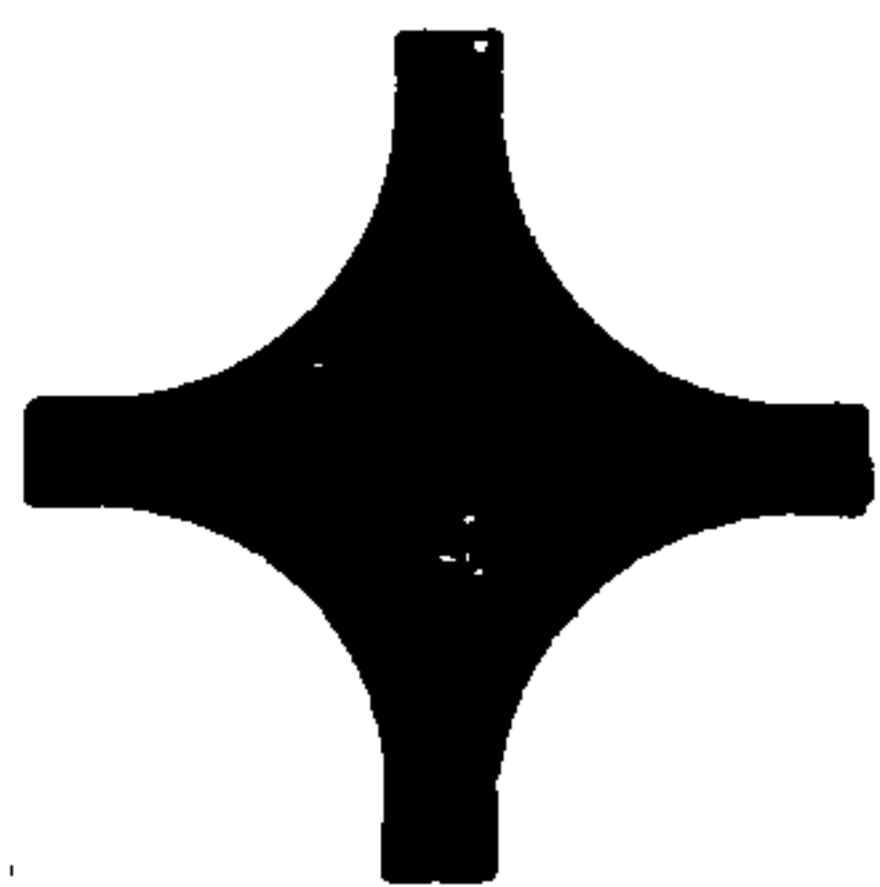

۱۶۷- ترپروت زمری گر عیند گید پنه دی

ترجمه دری: از شیر بی حرکت راهسته حرکت
مورد استعمال: درین ضرب المثل تشویق فعالیت حرکت
و کار است از بی جهت و بیهوده روند و حرکت از شیر بی حرکت
و خوابید، بهتر شمرده شده است.

167— 'A lively fox is more impressive than a sleeping lion'.

A powerful and impressive machine left to rust is quite useless, while even an actively—used hoe gets things done.

۱۶۸- تر پښو لا ندی مځکه مه غوره لیری و اټن غوره

ترجمه دری: زمین زیر پای را بهین مسافت دور را ببین
مورد استعمال: ضرب المثل نصیحت آمیز و توصیه دور بینی
به شخصیکه زیر پای خود را می بیند یعنی انسان باید دور
اندیش باشد .

168— 'Look not only at the ground under your feet, but also at the distance.'

Look well beyond the end of your nose if you wish to avoid grief.

۱۶۹- ترتیاری برخی مه تیر یپر •

ترجمه دری : از حصه آماده و حاضر صرف نظر مکن
 مورد استعمال : بحریمی گفته میشود که بآنچه
 که حاضر و آماده است قناعت نمی کند و بیشتر از آن
 میخواهد.

169— 'Don't miss your ready made portion'.

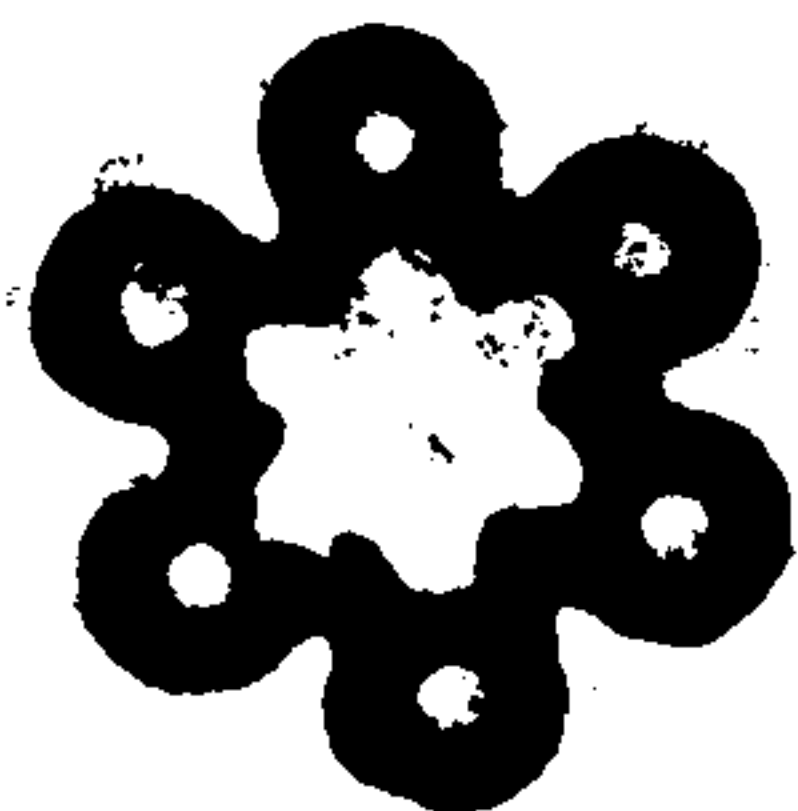
~~~~~

۱۷۰- ترخوځې لۍ اميدبنه دی

ترجمه دري : : از خوردن امیدوار بودن بهتر است .
 مورد استعمال : در وقتی گفته می شود که انسان در آرزوی
 رسیدن بیک مطلب باشد یعنی رسیدن به همان مطلب آنقدر
 لذت ندارد ، مانند آنکه انسان از آرزوی آن لذت می برد و یا
 بعبارت شاعرانه لذت در هجر بیشتر از لذت نیست که در وصل
 میسر میگردد ، زیرا در وصل دیگر آرزو و طلب و تهی
 ختم میشود .

170— 'Hope for food is better than a meal'.
 Travelling hopefully is better than arriving.

۱۷۱- ترخه خوره خو ترخه مه وایه

ترجمه دری : : تلخ بخور ولی تلخ مگو .
 مورد استعمال : وجیزه نصیحت آموز در مذمت بد گفتن
 است یعنی یکک آدم اگر تلخ را بخورد بهتر است نه اینکه
 سخن تلخ از دهانش برآید .

171— 'Swallow the bitter fruit, but use no bad language.

Cursing and obscene language is to be avoided.

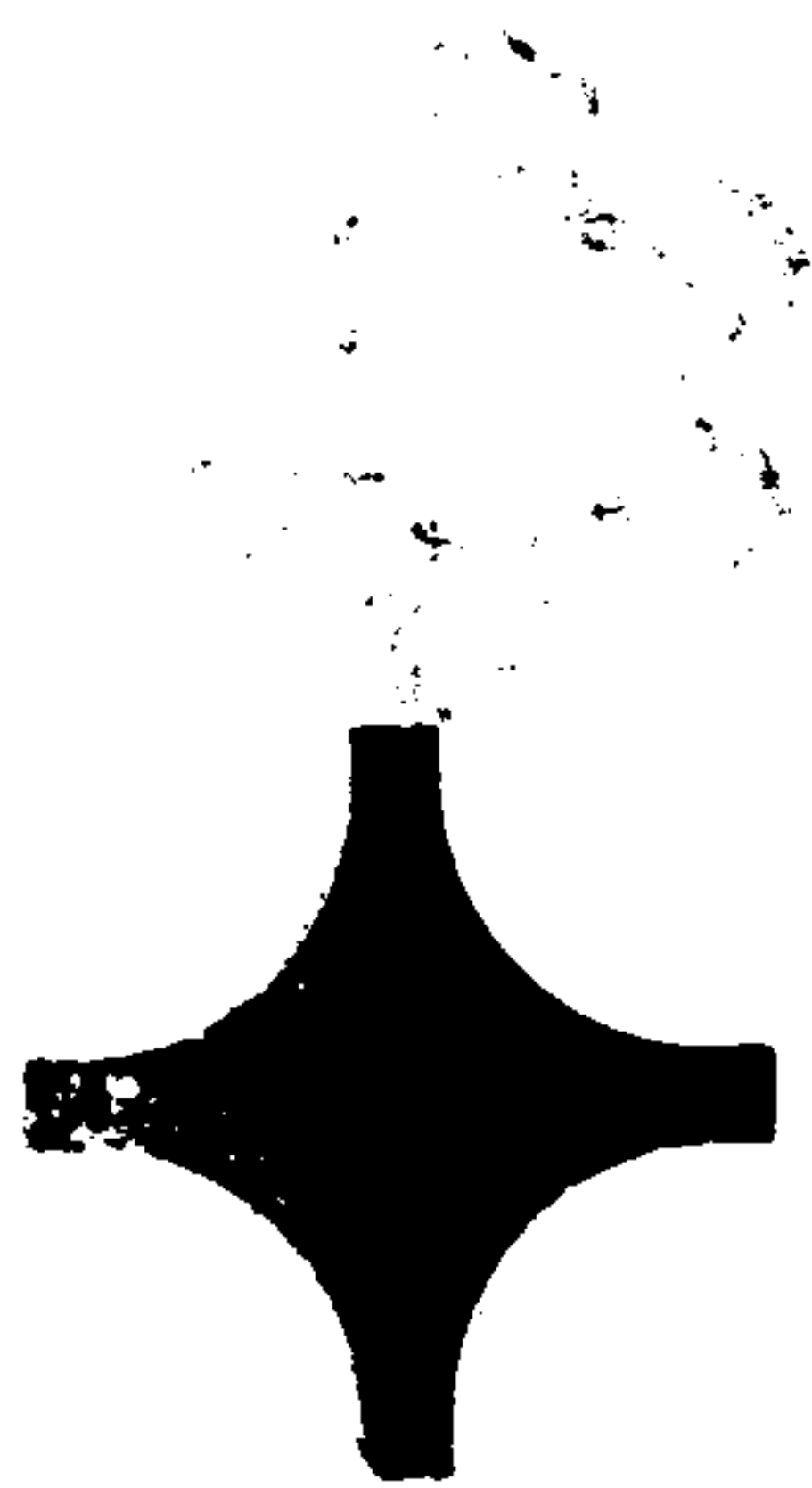
۱۷۲- ترخو چی ر بنه تیار اخی دروغو به کلی وران کپی وی

ترجمه دری : ناکه راستی می آید دروغها ده را ویران
کرده، خواهد بود .

مورد استعمال : دروغ پسندی های زمانه را بیان می کند
و چنان می نماید که دروغها در تخریب نسبت راستی
در اصلاح و تعمیر بیشتر موانع است .

172— 'Lies will destroy the village until Truth arrives'.

The village cannot continue to exist on lies, without Truth.

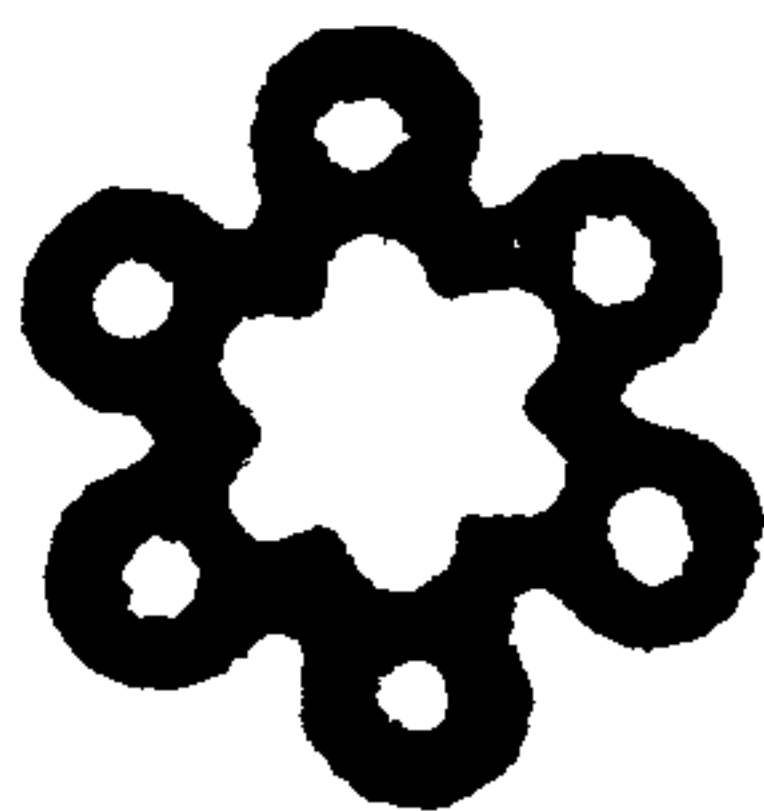

۱۷۳- تر رعی یی سچی دیر دی

ترجمه دری : : از رومه اشرسگا نشزیا اند .
 مورد استعمال : در وقتی استعمال می شود که ((فرو))
 نسبت (با صول) بیش از لزوم باشد .

173— 'His dogs are more numerous than his flock.'
 Like an army which has more generals than
 foot—soldiers.

۱۷۴- تر سږې گټې تود تا وان ښه دی

تر جمه دری: از نا بد سرد تاوان گرم خو ست
مورد استعمال: دین ضرب، المثل طر انداری از جدیت
و گرمی فعلیت است .

یعنی جدیت و فعلیت گرم و لو که تاوان هم بار
بیاورد از تنبلی و عطا لیت و لو که ناپاوه جزئی هم
در برداشته باشد خوبست .

174— 'A prompt loss is better than a slow gain.'

۱۷۵- ترکورانی سپی گنبته خرنبه دی

ترجمه دری : از آدم خا نگی خرن و نه دخو بست
 مورد استعمال: د رسور شخصیکه همیشه در خانه است و
 حرکت برون از خانه و قعی نمی گذارد یعنی با سیاحت
 علاقه نداشته باشد گفته می شود و خرنه حرکت از انسان
 غیر متحرک بهتر دانسته شده است .

175— 'Even a donkey which is active is better than a man who always sits indoors.

A venturesome fool is better than one who never ventures at all.

۱۷۶- تر نکلی یی و پوهیدی دیر دی

ترجمه دری 'زد استان گفتنش' «نهمیدی» گفتنش زیاده است
 مورد استعمال: در مورد شخصی گفته می شود که در بحث از
 اصل موضوع خارج می شود و وقت شنو نده گان را
 سخنان خارج موضوع ضایع می سازد کلمه «نهمیدو»
 نکیه کلام بعضی اشخاص در وقت سخن گفتن است

176— 'Tell your story straight, without punctuating it forever with 'like', and do you see?'

Speak carefully and precisely, and you will not have to apologise for your inadequacy of expression.

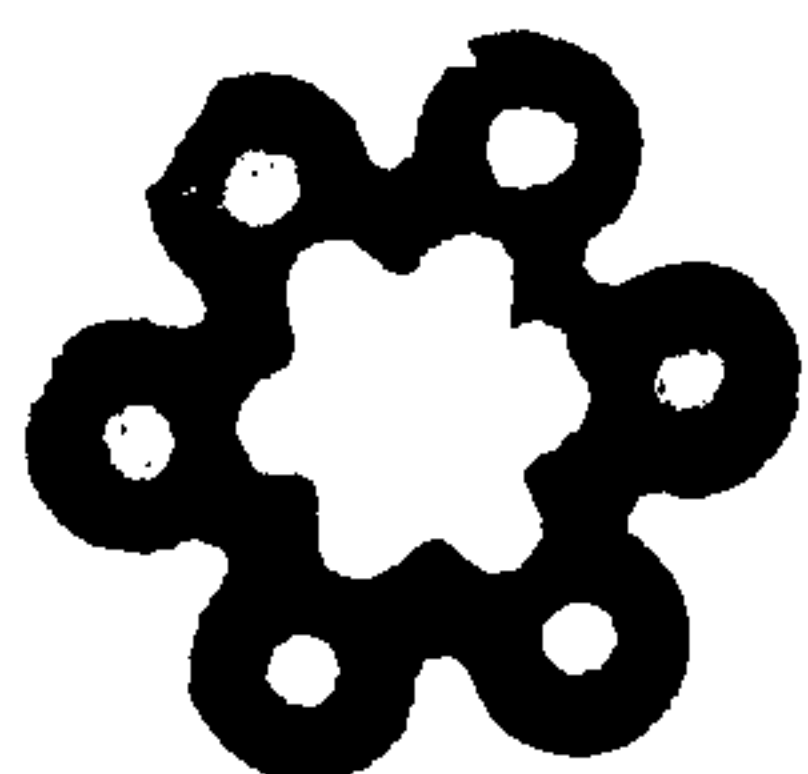

۱۷۷- ترورخ تیری او به بیرته زه را گرخی

ترجمه دری : آب که از دهانه جوی گذشت و ا پس
بر نمی گردد .

در زبان دری نیز گویند : « آب رفته باز جوی نمی آید »
مورد استعمال : در وقت اظهار رتاسف بر واقعات گذشته
گفته می شود - یعنی آنچه که گذشته و ا پس بر نمی
گردد .

177— 'Water which has passed out of the mouth of
the stream cannot be recalled'.
It is water under the bridge.

۱۷۸ تریاکی دو پیاکی «۱»

ترجمه دری: دو تن تریاکی بیک پیسه

مورد استعمال: در تقبیع و مذمت افیون کشی و تریاق

خوردنست یعنی قیمت دو تن تریاکی بیک پیسه است .

(۱) یکی: در زمان گذشته کمترین واحد پولی بود

که در زبان دری بعوض آن «پیسه» استعمال می گردید .

178— 'Two opium—eaters have a worth of just one penny'.

They are of no use to themselves or anyone else.

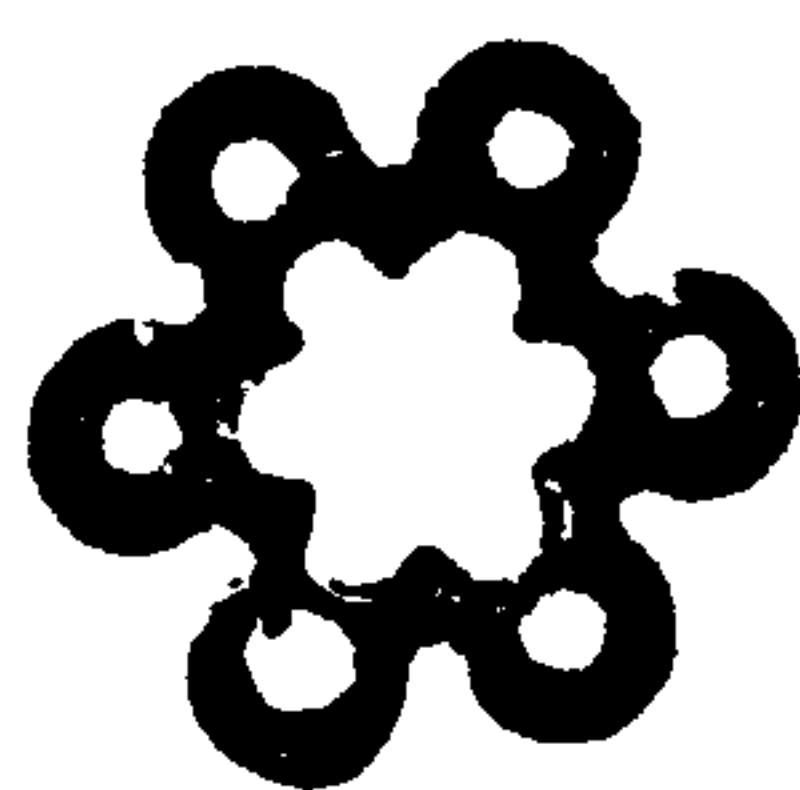

۱۷۹ تریوی خرمادوی و شکلی بنی دی .

ترجمه‌داری: از یک خر با دزدانه کشمش خوبست
مورد استعمال: در مورد اقلیت و اکثریت استعمال
میگردد و خوبی اکثریت را بیان می‌کند .

179— 'Two currants are worth more than one date'.

In a democracy, the majority rule.

۱۸۰ تبری په خوب او به و ینی

ترجه‌دري: تشنه در خواب آب می بیند .

مورد استعمال: یعنی هر طایفه در مورد مطلوب خود

تکرار میکند، و در وقتی استعمال می شود که طالب آنقدر در

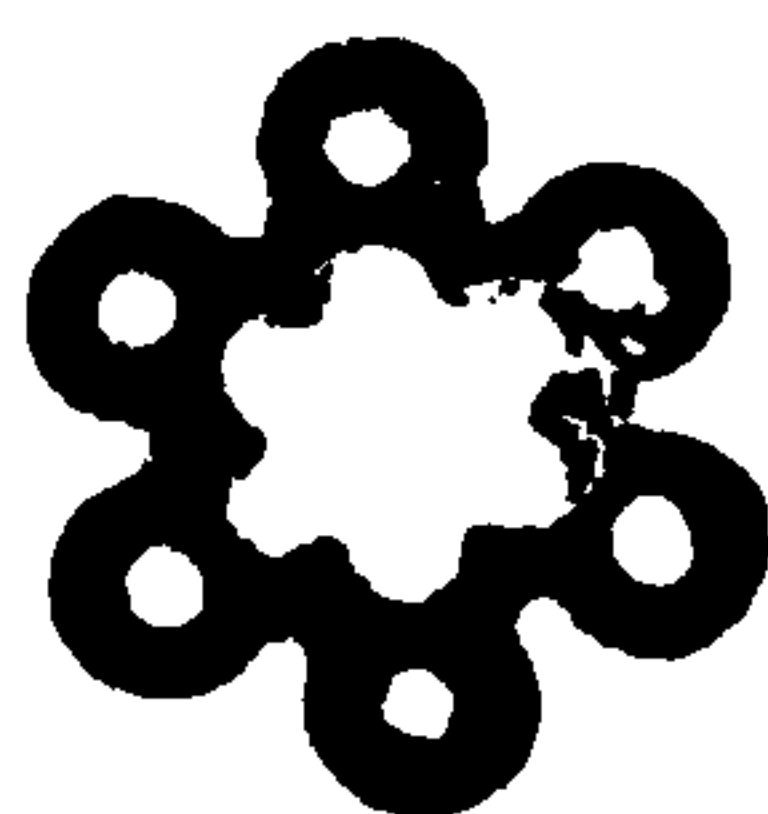
طالب مطلوب خود غرق باشد که اگر شخص در موضوع

دیگر بحث نماید او تکرار کند که راجع به مطلوب وی گوید

ازینجهت بار گفته می شود که (تشنه آب را در خواب می بیند) .

180— 'A thirsty man dreams of water'.

When one's waking mind is obsessed, so are his dreams.

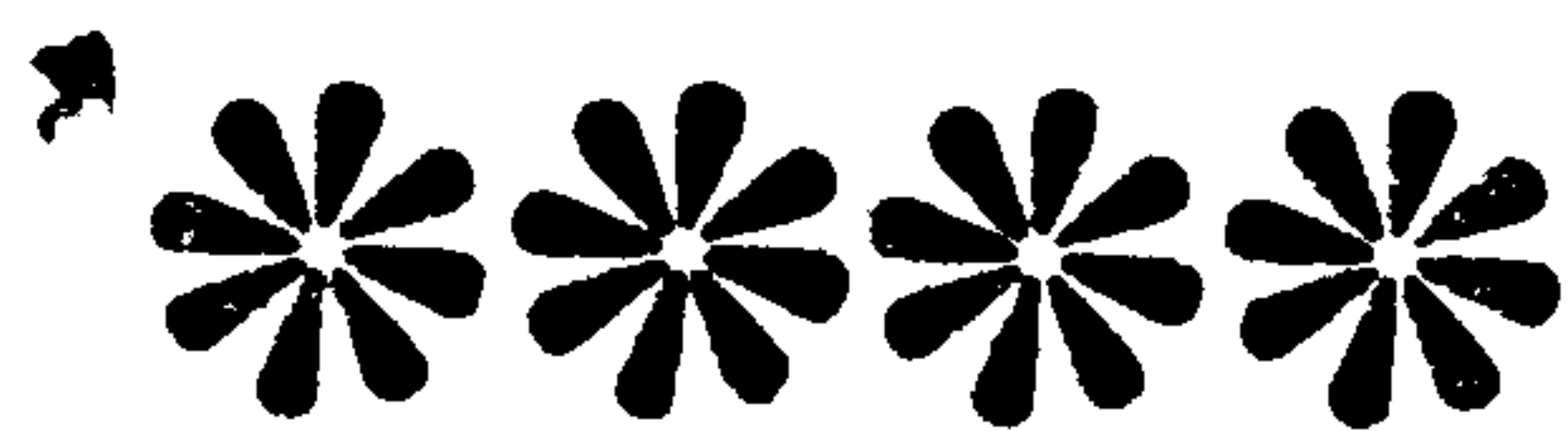

۱۸۱ تشه لاسه د بنهن می ته پی

ترجمه دری: دست خالی دشمن من تو هستی .
مورد استعمال: وقتی استعمل می گردد که یکک پنبه تون
 با دست خالی از اسلحه با دشمن روبرو شود و یا اینکه با
 دست خالی از پول و یا حالت مفصلی با نا کامی مواجه گردد.

181— 'O empty hand, you are my enemy'.

To have an empty hand is to be broken and without money life is hard. The proverb also refers of facing an armed attacker, while unarmed.

۱۸۲ توتکی وایی بی آزاره ده-ویل دلبستی چنجیان و پوخته .

ترجمه دری: میگویند غوچی بی آزارست گفتند از کرم
های لب جوی پرسید .

مورد استعمال: این ضرب المثل می رساند که اذیت رسان نمودن
هر ذی روح با اندازه قدرت و طاقت اوست و یا اینکه هر قوی
ضعیف را ازین می برد و یا برای نفع خود از آن استفاده
می نماید مثلاً غوچی با اینکه نسبت به دیگر مرغیان بی آزار
بنظر می رسد ولی در مورد کرمهای لب جوی حکم
قاتل را دارد . این ضرب المثل در مورد اشخاصیکه
ظاهراً بی آزار بنظر می رسند و در پنهان مضر می باشد نیز
استعمال می گردد .

182— 'They say that a robin is harmless, but just ask the worms on the bank of the stream'.

Each animal by nature preys on another, and even the smallest and weakest is a danger to some.

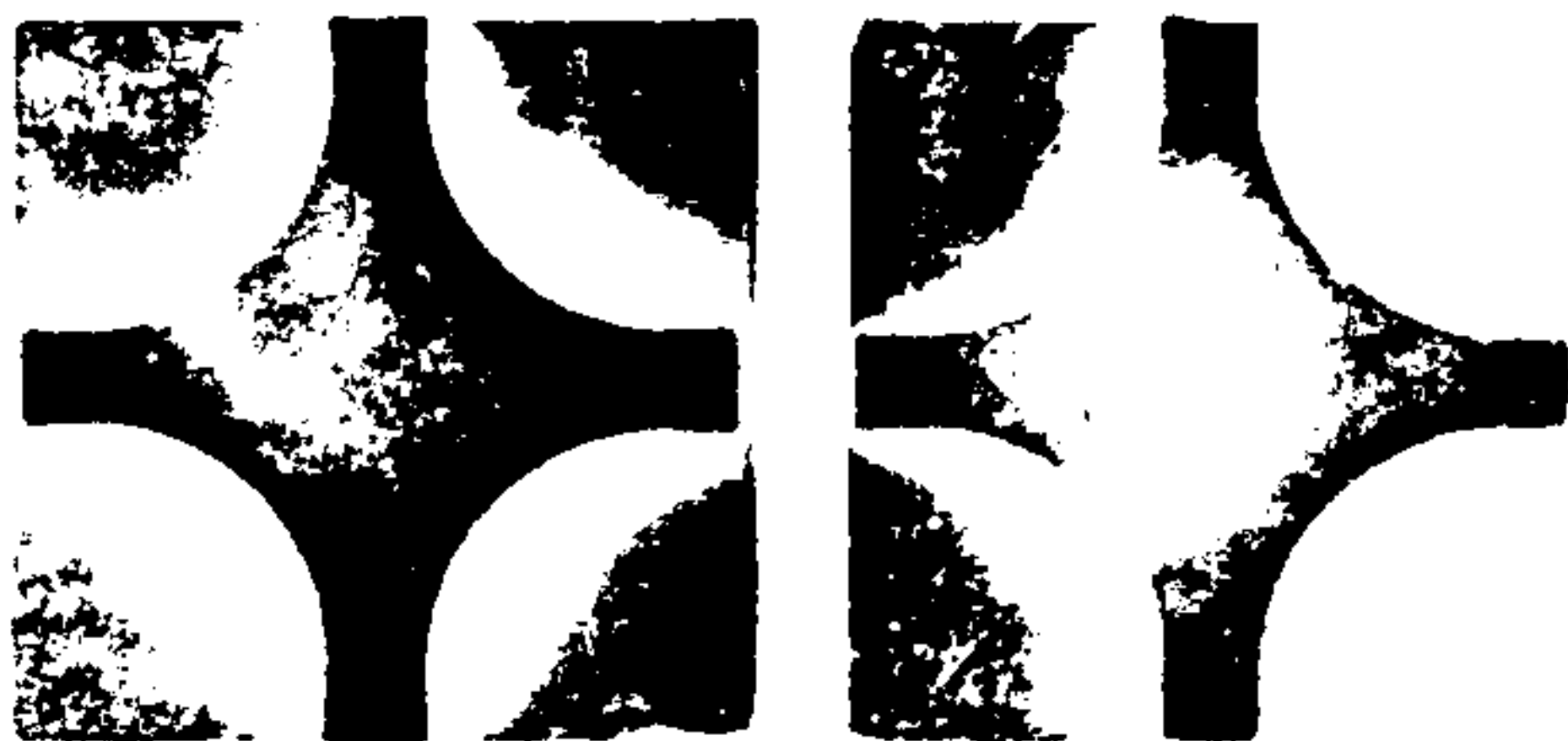

۱۸۳ تور و تورودی ژیه دنجوودی •

ترجمه دری: سیاه از شمشیر است و زرد از دختران .
 مورد استعمال: تأیید رنگ را در اعمال نشان می دهد
 یعنی انسان سیاه چهره برای شمشیر زدن است و انسان
 زرد چهره برای عشق بازی دختران .

183— 'Black is the colour of a swordsman, whilst yellow is the colour of dalliance'.

A fighter must become black from his efforts, so that a light colour is necessarily an indication of a soft life.

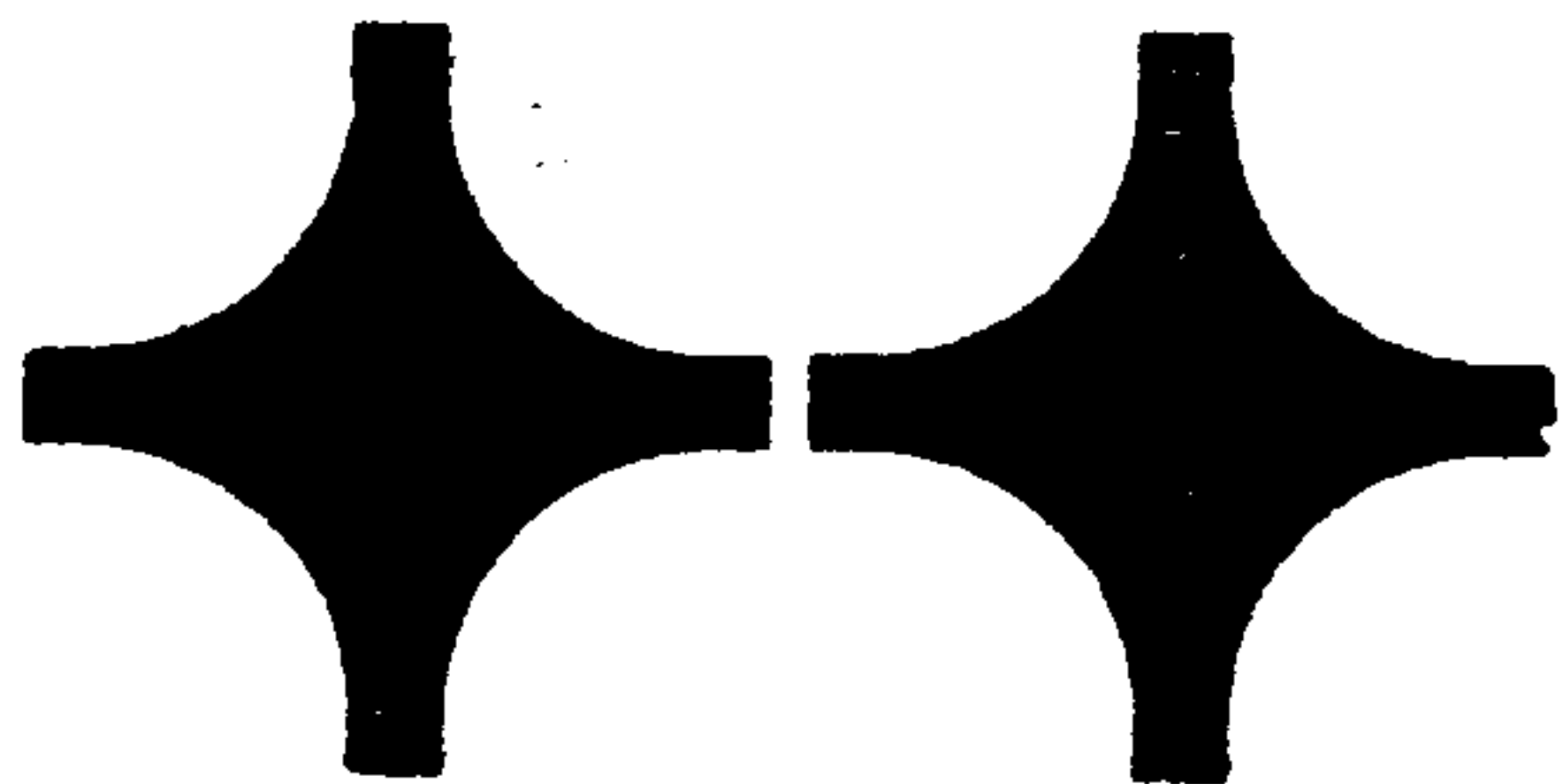

۱۸۴ تور سره بنه ده خونه دورور په وینو

تر جمه دری: شمشیر سرخ خوشت ولی نه خون برادر.
 مورد استعمال: در مورد اجتناب از برادر کشی، اجتناب
 از نزاع با خویشاوندان گفته می شود. یعنی اگر چه شمشیر
 خون آلود نزد پښتون ها قابل مباحات و ستایس است ولی
 نه خون برادر.

184— 'Do make your sword red, but not with the blood of your brother.

Bravery and aggressiveness in combat are very desirable, but not against your family or relations.

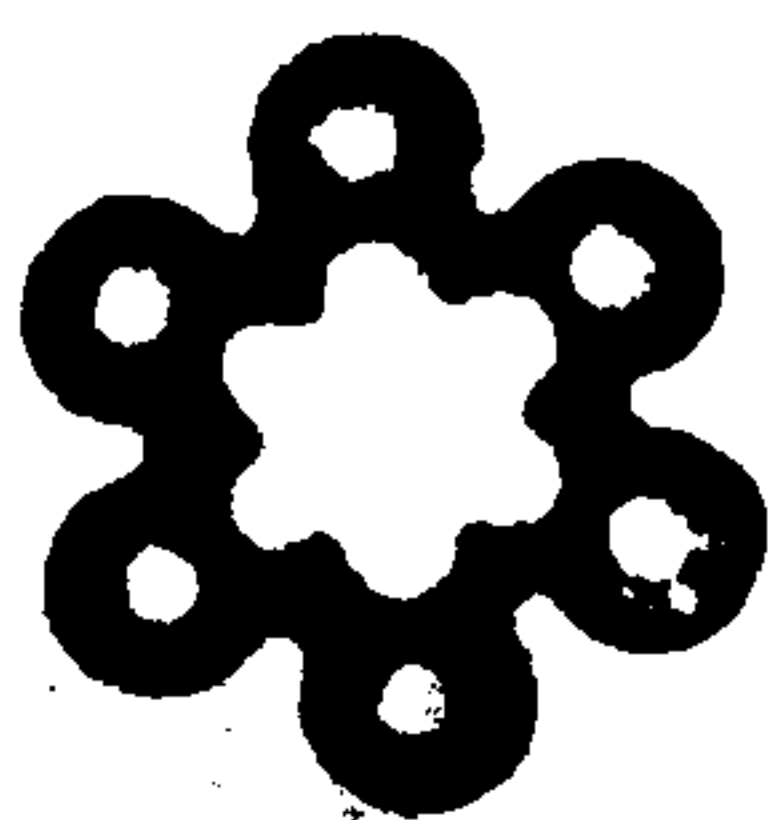

۱۸۵ توری به لالا وهی مری به عید الله وهی

ترجمه : دری : شمشیر را لالا بزندان را عید الله .
 مورد استعمال : وقتی گفته می شود که کار را یک شخص
 کند و ثمر آن کار را شخص دیگر بگیرد و یا اینکه یک آدم
 شمشیر بزند و آدم دیگر نان مفت بخورد .

185— 'Keep striking away with your sword, old boy, whilst Abdullah there eats the fruits.
 While one works hard and dangerously, another reaps the profits.

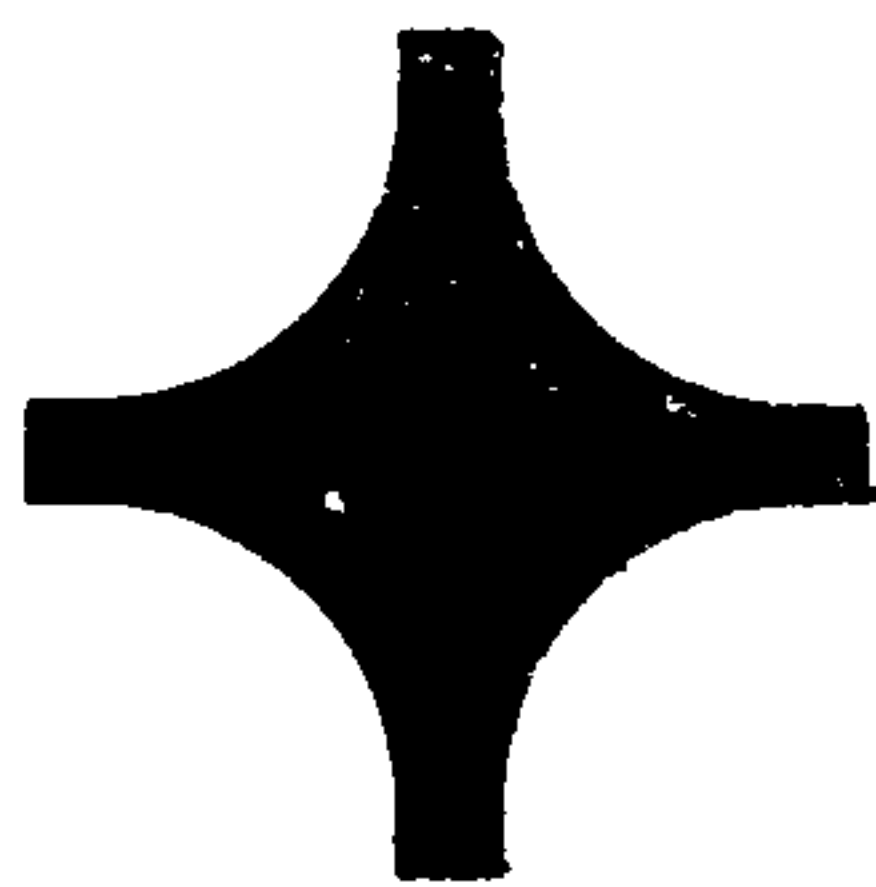

۱۸۶ توزنه هيله دخداى له كرهه و تاي ده

ترجمه دري: طمع بي جا از كرم خدا برون است.
مورد استعمال: در مورد شخص بسيار طامع كه با اثر
طمع به جا آبروي خود را مي ريزاند گفته مي شود.

186— 'Covetous wish is excluded from God's generosity.

The proverb is used in the case of a very greedy person. Such an individual may lose his honor by making improper requests.

(۱۹۰)

---

۱۸۷ توکل نردی اند یشنه بنجه

ترجمه نردی: توکل نرد است و اندیشه زن .
هرد استعمال: مطلب آسانی در بن ضرب ا لمل
توصیه به توکل و عزم و ترك اندیشه و تردد است یعنی
انسان باید او العزم باشد و تردد را بخود را نهد
و در راه نیک با توکل پیش برود .

187— "Venture is male and hasitation female".
An adventurous man has more chance to achieve something.

۱۸۸ تو کلمی ناپی بیر ته نه اخیستلی کیبری .

ترجمه دری: لعاب نف کرده و پس گرفته نمی شود .

ورد استعمال: وقتی گفته می شود که یک شخص

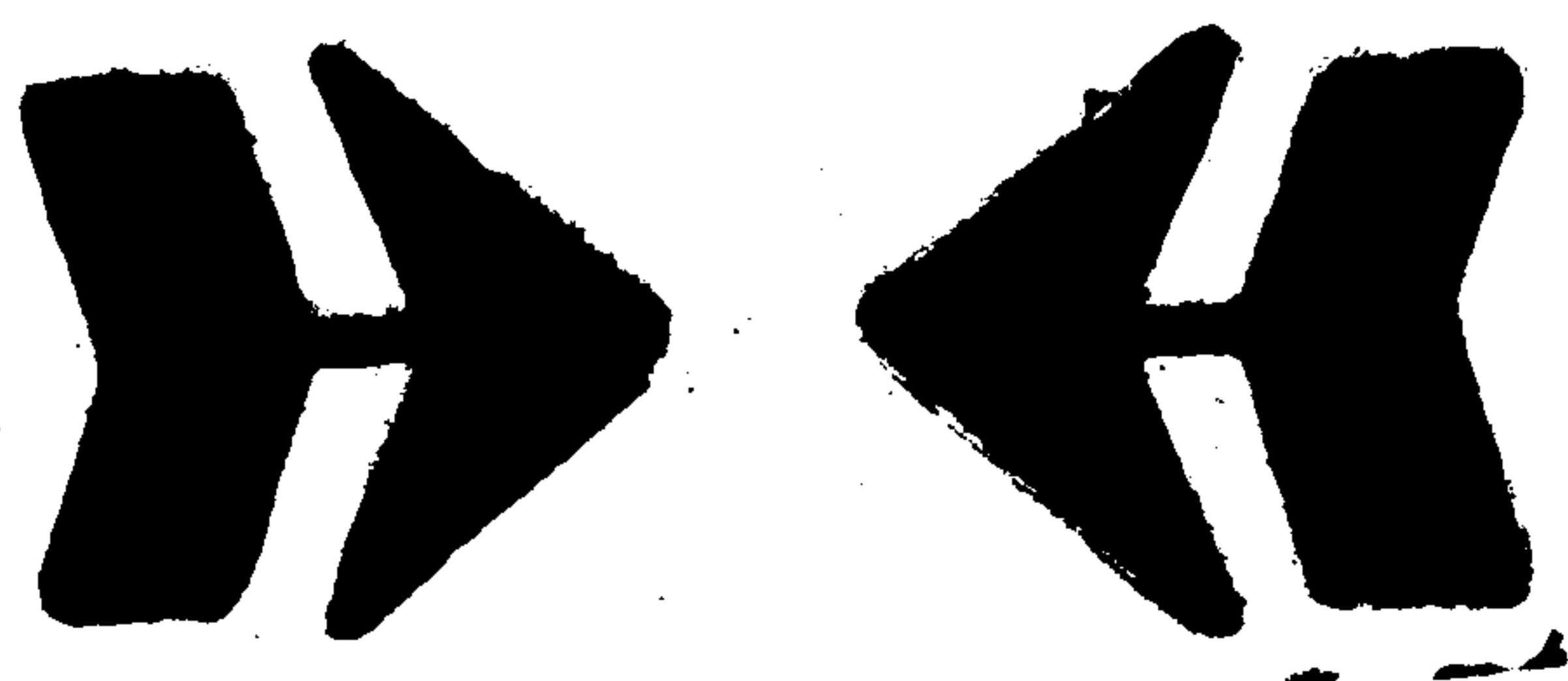
سخنیکه ناسنجی از هانش بیرون شده باشد خواه او پس

بگیرد و یا کاریکه از دستش رفته باشد و پس بگرداند،

و درین ضرب المثل ناممکن نشان داده شده است .

188— 'Saliva spat out is irretrievable'.

An ill—considerdd remark is easily spat out, but
the consequences can long be rued.

۱۸۹ ته هم اسيوان زه هم اسيوان ، ته ما ته
 وایي غزل و وایه .
 ترجمه دری: تو هم اسیا بن من هم اسیا بن تو من
 میگوی غزل بخیر ان .

مورد استعمال: وقتی استعمال میگردد که یکی دو
 نفر بیکه پوزیشن هم مساوی دارند، برتری خود را بر دیگری
 اظهار نمايد و درین حال روحیه مساوات خواهی بیندونه
 را نشان میدهد .

189— 'People of equal social positions have no right to order one another for work or any other deed.

۱۹۰- تیبره چی پرنهای پرتیه وی در نه وی

ترجمه دری : سنگیکه بر جای خود اشد سنگین است .
 مورد استعمال : درین ضرب المثل در ظاهر از
 سنگینی سنگ، تذکره رفته و بی نهایتاً توصیه بمقائات است
 یعنی يك انسان معقول، باید در هر حال چه در گفته و چه
 در کردار متین اشد و از سبکی بهر درد وین اجتناب
 نماید .

190— 'A stone solidly placed is very steady'.

But a sober and self—possessed man in the
 right place, and he wil be as steady as a rock.

ت

۱۹۱- ٲك له يوه لاسه نه خيژي

ترجمه دري : از يك دست صدا برنمي آيد .
 مورد استعمال : توصيه با اتحاد و اتفاق دو تن
 ويا بيش از دو تن است و در وقتي گفته ميشود كه خواسته
 شد دو تن ويا بيش از دو تن براي يك ، رام دعوت گردند
 يعني مانند يكه از يك دست صدا برنمي آيد يك فرد هم
 به تنهائي خود نمي تواند در راه اتحاد و اتفاق مؤثر واقع
 شود بلكه براي تحكيم اتحاد و اتفاق سعي دو جا نبيد لازم
 است .

191— 'There is no clapping with one hand'.

In spite of certain Zen motions, it cannot be done
help and cooperation from the other hand is needed.

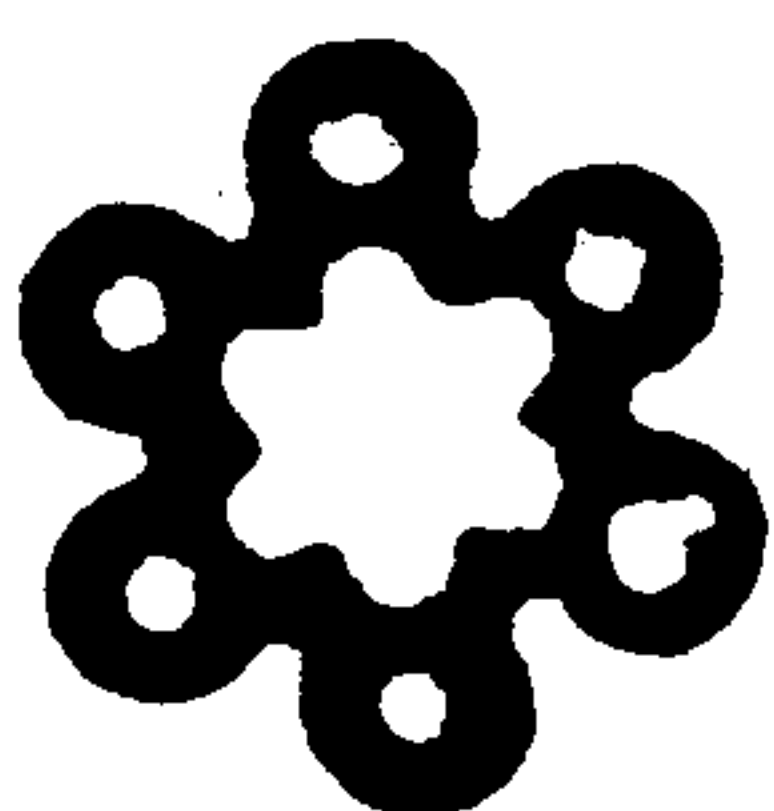
ج

۱۹۲- جامه چي دپورسي په محان پوري دي اور سي

ترجمه دري : جامه قرض بچي ن آتش گر دد .
 مورد استعمال : در نکوهش قرض گرانتن و توصیه
 باجتناب از قرض است و ظاهراً وقتی استعمال میگردد
 که شخصی جامه قرض را بر کرده باشد یعنی جامه ای
 که قرض گرانته شده باشد آتش جان میگردد و کنایه
 در مورد هر قرضه ار گفته میشود .

192— 'Borrowed clothes burn the skin.'

It is dangerous to borrow anything—money, clothes,
 or ideas.

۱۹۳- جنگ چي نه کوي ډېره لويه اخلي

ترجمه دري : جنگ که نهی کند سنگ کلان را
می گیرد .

مورد استعمال : در مورد کسی گفته میشود که
برای کار کردن بهانه می جوید و یا اینکه شرایط را قابل
قبول میان می آورد مانند شخصیکه جنگ کردن دلش
نمی خواهد بنابراین دست بستگی می اندازد که برداشتن
ان از توانش بیرون باشد .

193— 'He cant join battle just yet, he is busy trying to lift that huge boulder'.

Said of someone who is afraid to fight, but pretends to be preparing an annihilating blow at a safe distance.

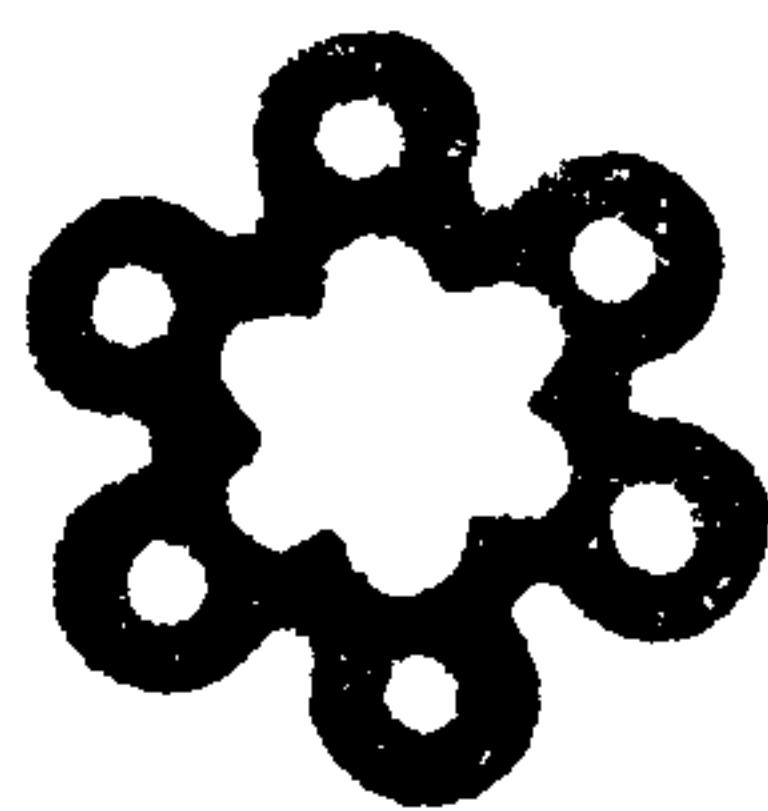

۱۹۴- جنگ سور سومیری (۱) تودسو

ترجمه دری: جنگ سرد شد «سور» گرم .
مورد استعمال: در باره شخصی گفته می شود که
در يك كار و ياد ريك موضوع بعد از وقت يعنى بعد از
انجام آن كار و موضوع خود را جدي و اعمال نشان دهد .

194— 'After a truce was declared to the battle,
Miri got very pugnacious.'

It is no use girding up your loins after the crisis
is passed; also ,it is cowardly.

خ

۱۹۵ خا نته بنه وایی بنه نه کپی داخه وایی
داخه کپی!

تر جمه دری : خود را خوب میگوئی خوبی نمی کنی .
این چه میگوئی و چه میکنی !
مورد استعمال : بکسی گفته می شود که گفتار
و کردارش با هم توافق نداشته باشد و یا به نیک بودن
نظا هر نماید ولی عملاء از و نیکویی سر نزنند .

195— 'You speak fair, but your deeds are foul.
what pray is the connexion between your words and
deeds?'

Saying and doing are two very different things,
and ought not to be so.

۱۹۶- غنځگل چه اوروا خلی وچ اولانده ټول سوخی

ترجمه دری : آتشیکه در جنگل افتد خشک و تر

همه می سوزد .

مورد استعمال : وقتی گفته می شود که در یک ده

یا یک ولایت یا یک کشور و یا یک جامعه حادثه ناگوار

برباد کنند همانند جنگ چورو چپاول بیدادگری و غیره

رخ دهد یعنی در چنین مواقع بی گناه و گناهکار خورد

و بزرگ زن و مرد همه در آتش همانند آتش یکسان

می سوزند .

196— 'When a forest catches fire, both dry and wet trees are burned'.

A big calamity catches all, indifferently.

۱۹۷ خنځه چي ژر نډه هغسي يې اوډه

تر جمه دړي : طور يکه آسياب است اردش هم
همانطور .

مورد استعمال : در وقتي استعمال دي شود که
از يك شخصي بالا تر از استعدادش نقاضاي کار شود
ويا از دستگاہ خراب انتظار کار خوب برده شود .

197— 'As the mill is, so is its flour.'
As he sow, so shall he reap.

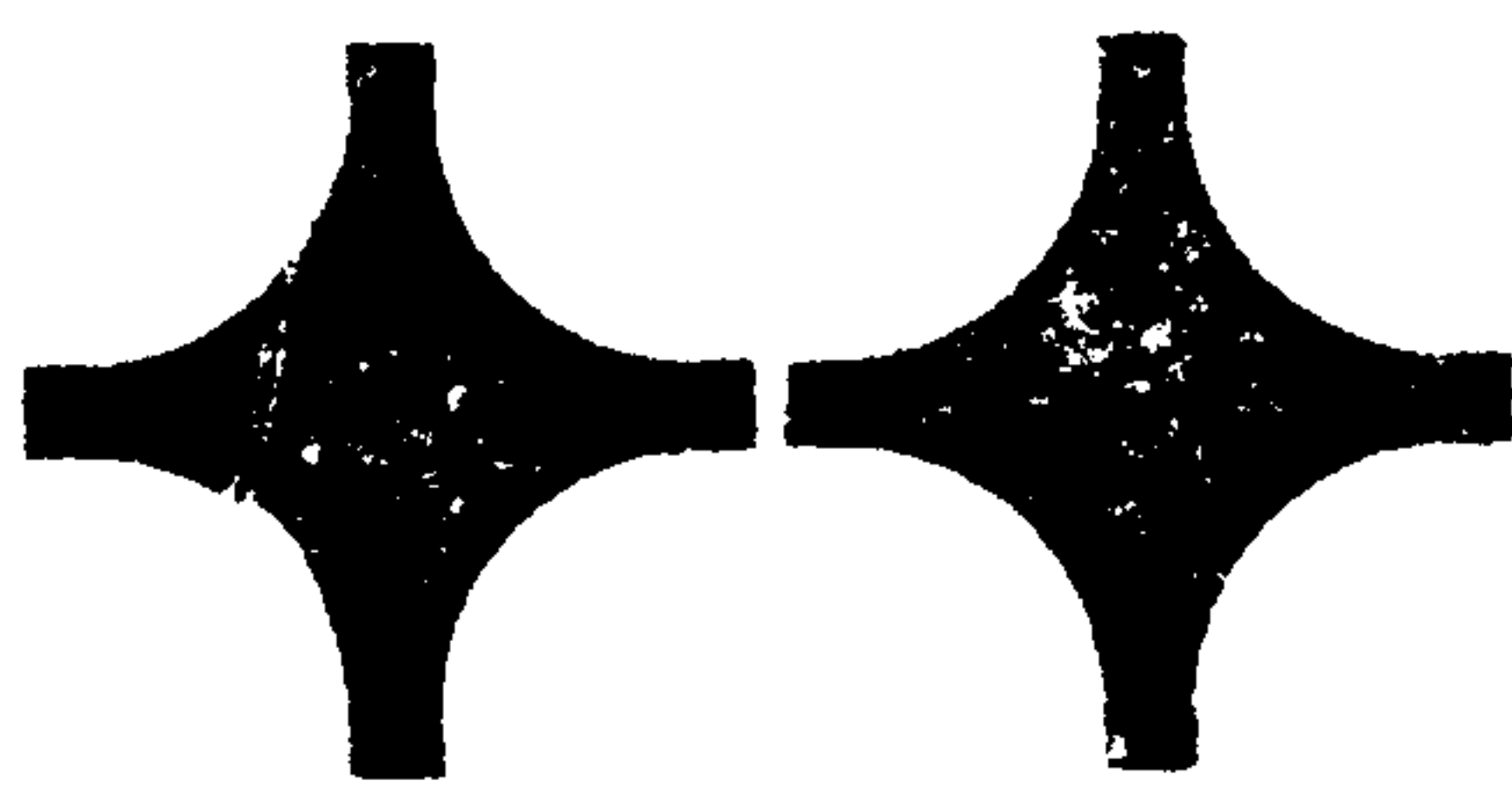

۱۹۸- شوک‌خاں غواهی، شوک‌جهان

ترجمه دری: کسی خود را می‌خواهد و کسی جهان را.
مورد استعمال: وجیزه اجتماعی است که بدو
نقطه: «خودخواهی» و «جهان‌بینی» متوجه است و در وقتی
استعمال می‌شود که «خودخواهی» را بکوشد و «جهان‌بینی»
را ستایش کنند.

198— Some look out for themselves, some look out for others.'

Some are selfish, some altruistic.

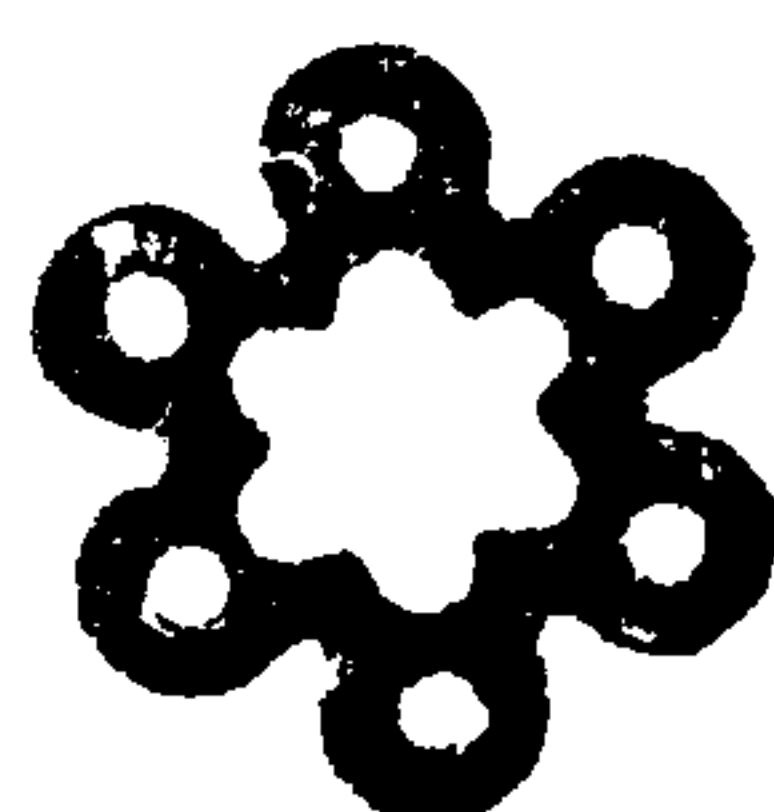

۱۹۹- ٲوك چه لاس در پوري بند كړي مه يې غوڅوه

تر جمه دري : كسيكه بتو دست بند آند ا قطع مكن .
 مورد استعمال : در مورد قطع نكردن اديك شخصي
 از شخص ديگر . گفته مي شود و مطلب آن اين است كه يرك
 انسان نيك بايد دست اميدي را كه بسري او دراز مي شود
 قطع نكند يعني اميدوار را نا ايد نساړد و باو كيك نمايد .

199— 'Do not cut the hand of someone who has bound himself to you'.

Help those who need you, and do not hurt them.

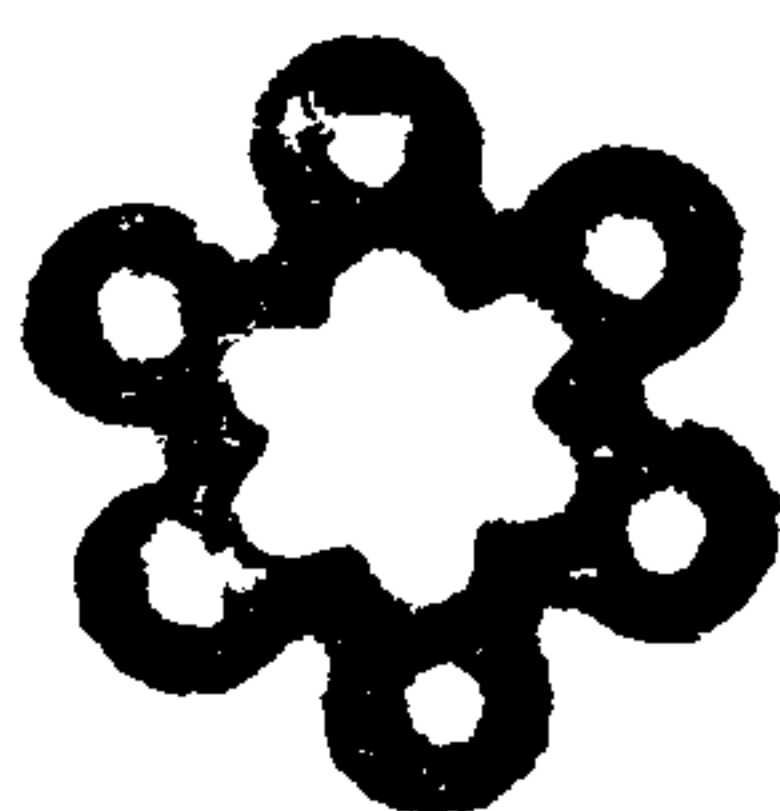

۲۰۰- خوك مه وهه په هکې ته ، تا به نه وهی په لوتنه

تر جمة دري : کسی را با انگشت من تا ترا بکلوخ نزنه .
مورد استعمال : ضرب المثل پند آمیز است و با نسان
توصیه می کند تا کسی اذیت نرساند ورنه اگر کسی را
با انگشت بزند او را بکلوخ خواهد زد یعنی از اذیت کم
انتهای بزرگ گرانته خواهد شد .

200-- 'Do not poke others with your finger, you may get a clod of earth heaved at you'.

You can never know how others will react to your minor offences it can be dangerous.

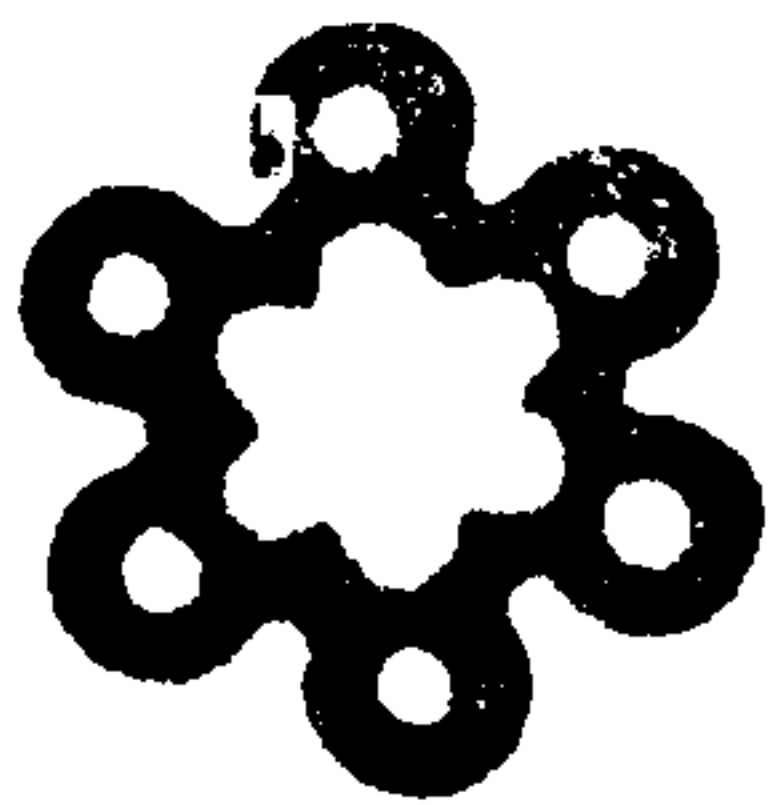

۲۰۱- خوك مه وهه په نوك تا به نه وهی به سوك

ترجمه دری : کسی ز اینا خن سزن تا ترا بمشت نزنه .
 مورد استعمال : مورد استعمال این ضربا المثل
 عین مورد استعمال ضربا المثل بالا است و مطلب آن جلوگیری
 از ضرر و اذیت رسانیدن بشخص دیگر است تا آن شخص
 مجبور با انتقام شدید تر نگردد .

201— 'Do not scratch someone with your nails,
 you may get a fist as reply.'
 Similar to the previous.

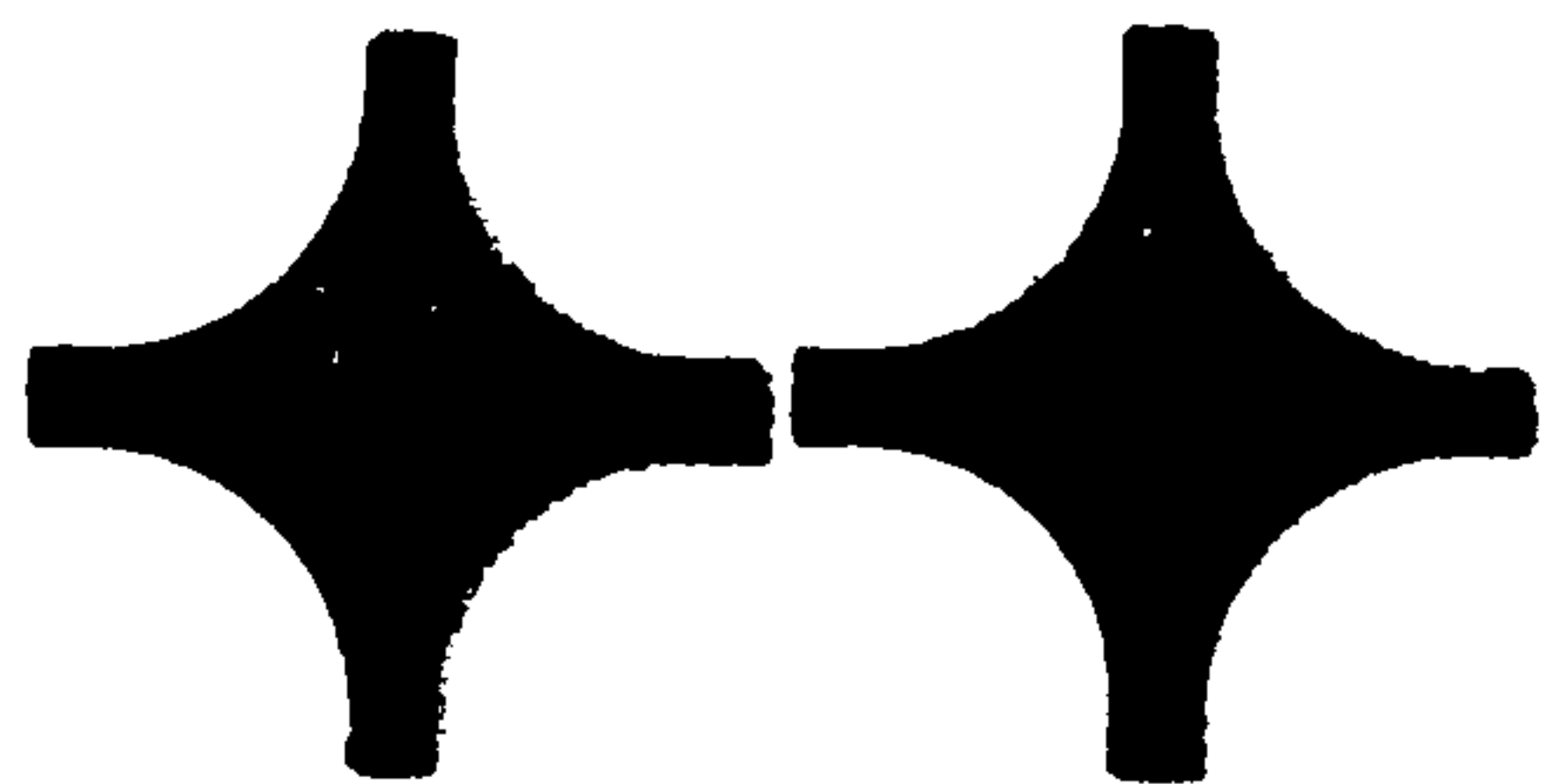
۲.۲- خوك وای شی و خورم؟ خوك وای به چایی
و خورم؟

ترجمه دری: کسی می گوید چه بخورم؟ کسی میگوید
به که بخور انم؟

مورد استهمال: در مورد افراط و تفریط اقتصاد دی و
تفاوت های دارای بین مردم گفته می شود یعنی
بعض مردم آنقدر غریب استند که می گویند «چه بخوریم؟»
و بعض مردم آنقدر ثروتمند اند که راه مصرف آنرا
نمی دانند و میگویند «به که بخور انیم؟»

202— 'Some say, whats for dinner? Others say, who else is hungry?'

Some are self—centred, some are considerate of others.

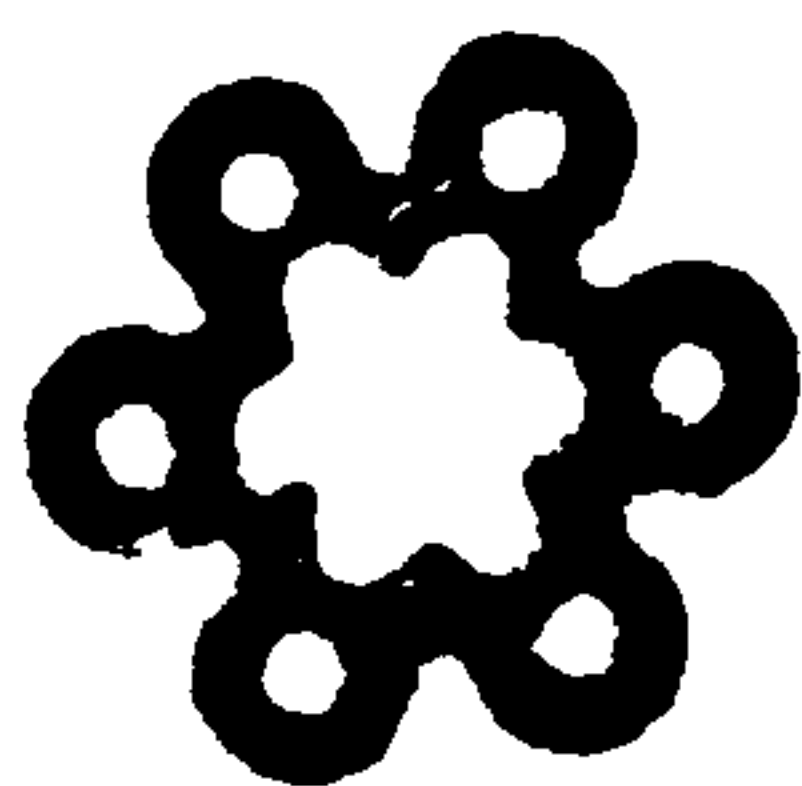
۲۰۳-خو کوچنی و نه ژاړی مور تی نه ور کوی

ترجمه دری: تا که طفل گریه نکند مادر شیر «پستان»
نمی دهد .

مورد استعمال: مطلب این است که تا طلب و جستجو
نباشد آدم بمطلب نمی رسد و در وقتی گفته می شود
که يك شخص محتاج و در مانده را بجستجو و طالب
کار تشویق کنند .

203— 'Until the baby cries, its mother gives it
no milk'.

A minimum of effort is needed to achieve an
aim.

۲۰۴- خه چی په کټو کی وی په خمشی کی راخپژی

تر جمه دری: آنچه در دیگ با شد در قا شق بر می آید
در لسان دری نیز گویند: «آنچه در دیگ است به چمچه
بر می آید»

مورد استمال: مطلب این است که محصول هر کس
را بر به استعداد و فهم هر کس و محصول هر کار
مساوی ظرفیت آن کار است یعنی از شخص بی
استعداد و زافهم نمی توان انتظار محصول خوب
داشت و یا از کار و بد نمی توان نتیجه خوب گرفت
و یا بالعکس.

204— 'The ladle empties the pot regardless of its contents'.

One cannot see what is in the pot, and the ladle takes out the good with the bad.

۴۰۵- خه خور ه خه پر یز ده

ترجمه دری: چیزی بخور و چیزی بگذار .

مورد استعمال: و جیزه نصیحت آمیز اقتصاد یست که انسان را بمقتصد بودن توصیه و ترغیب می نماید یعنی در مصرف کردن لکر ذخیره نمودن هم باید داشت و این ضرب المثل اکثر با سراف کنندگان گفته می شود

205— 'East a little, and leave a little'.

Prudence and modesty are desirable.

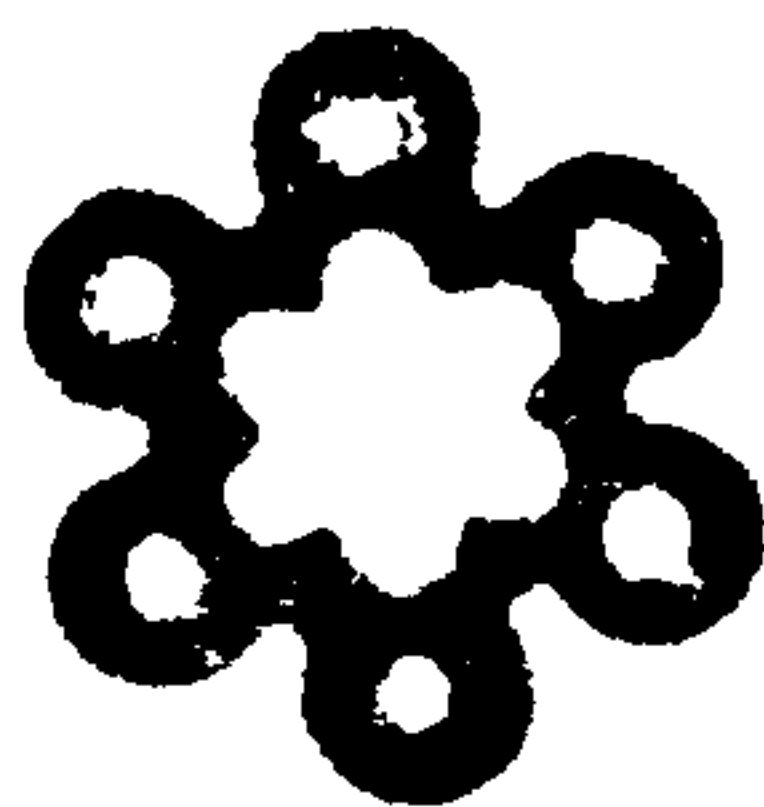

۲۰۶- خه ژر نده پخه ده خه غنم لانه دې .

تر جمه دړی : کمی آمواب کنه است و کمی هم
گندم تر است .

مورد استعمال : وقتی گفته می شود که یک موضوع
بین دو جانب واقع گردد که هر دو جانب بان موضوع
د لچسپی تام وجدی نشان ندهد و موضوع بوضع نا تمام بحال
خود باقی مانده باشد .

206— When there is little or no progress made in
duty or work then excuses, even irrelevant, are made
to remove the responsibility.

۴۰۷ = خه لاس تر منیخ ، خه غر تر منیخ

تر جمعه دری : چه دست در میان چه کوه در میان
مورد استعمال : وقتی استعمال می گردد که این
دیدار در طرف مانع بمیان آید پس بمصداق این ضرب المثل
نوقی نمی کند که آن مانع کوچک باشد و یا بزرگ .

207— 'Separated only by a hand's—width, or by a mountain'.

A miss is as good as a mile.

ج

۴۰۸- چا په قافله کی نه پریشود ده ویل دمخ
پراوېش نه سپړېږم •

ترجمه دړی : کس او را در قافله نمی گذاشت
ولی از میگفت که بر شتر اول قافله من سوار می شوم
در زبان دړی میگویند « کس در خانه نمی مانوش میگوید
اسم را در کمند بسته کن »
مورد استعمال : در مورد شخص گفته می شود
که اصلاح اشتراک در یک جلسه و یا حق بحث در یک
موضوع را نداشته باشد ولی او خود را شخص اول در آن
جلسه و یا در آن بحث بداند .

208— 'He was not allowed to join the caravan at all, but he still insisted on riding the lead camel.'

One who has no part at all to play often wants to lead the enterprise.

۲۰۹- چا په کلمې نه پرېښود ده ویل آس می
د ملک کره وتری .

تر جمه دری : کسی او را در ده نمی گذاشت میگفت
اسپ مرا در خان ملک بسته کنید .

مورد استعمال : در مورد کسی گفته می شود که
اصلاً حق اشتراک و یا حق مداخله را در یک موضوع نداشته
باشد ولی او خود را شخص اول در آن موضوع بداند .

209—'He was not even allowed in the village,
and yet he said, Stable my horse in the Headman's
house'.

Similar to no. 208.

۲۱۰ چا په ورا کښي نه پريښود، ده ويل دمخ
اوښ زما دی .

ترجمه دري: کسی در ورا (۱) نمی گذاشت او میگفت
شتر اول از من است .

مورد استعمال: مورد استعمال این ضرب المثل
عینا مورد یست که در ضرب المثل گذشته بیان گردید تنها
موضوع و کلمات متفاوتست .

210— He was not even allowed to join the wedding procession, and yet he said, 'The lead camel is mine to ride'.

Similarr to no. 208.

---

(۱) ورا: جمعیت زنان و مردان است که برای آوردن
عروس از طرف داماد بخانه عروس می رود .

۲۱۱ چا په چي دسر و زرو سي نو خوك يي
په نس كي نه وهی .

ترجمه دری . کارد يکه از طلا شود کس در شکم
نمی زند .

مورد استعمال : در وقتی استعمال میگردد که
ظواهر زیبایی و یا ارزش ظاهری و مادی يك چیز انسان
را آنقدر فریفته خود سازد که در مقابل آن اصلیت خود
را بخواهد . فراموش کند ، بنا بران خطا و داده می شود
که اگر کارد از طلا هم باشد انسان نباید آنرا در شکم
خود فرو برد .

211— 'If one owns a gold knife he is not supposed
to stab it in his stomach'.

۲۱۲ چرتایی واهه خورجین یی بایلوده

ترجمه دری: چرت میزد خورجین را باخت .
 مورد استعمال: ظاهراً در باره کسی گفته شده
 که خودش در چرت غرق بود و شخصی دیگر از چرت بردن
 او استفاده کرده خورجین او را ربوده بود ولی کنایه
 توصیه با جتناب از چرت زدن به جای است که علاوه بر اینکه
 از آن فایده متصور نیست گاهی هم باعث ضرر می گردد .

212— 'Whilst he was lost in thought his saddle-bags were stolen.'

Like the astronomer who fell into the well, a certain commonsense is always desirable.

۲۱۳ چرسی زوی نه زوی، تریا کی دوه په ایکی.

ترجمه دری: چرسی پسر-نه پسر، تریا قی دو ایک پیسه.

مورد استعمال: دردمت چرس وافیون است یعنی

پسریکه چرس بکشد بحساب پسر نیست و دو تریا قی یک

پول ارزش دارد.

213— 'A son who takes hashish is no son, and the value of two opium-eaters is one penny'.

Similar to no. 178.

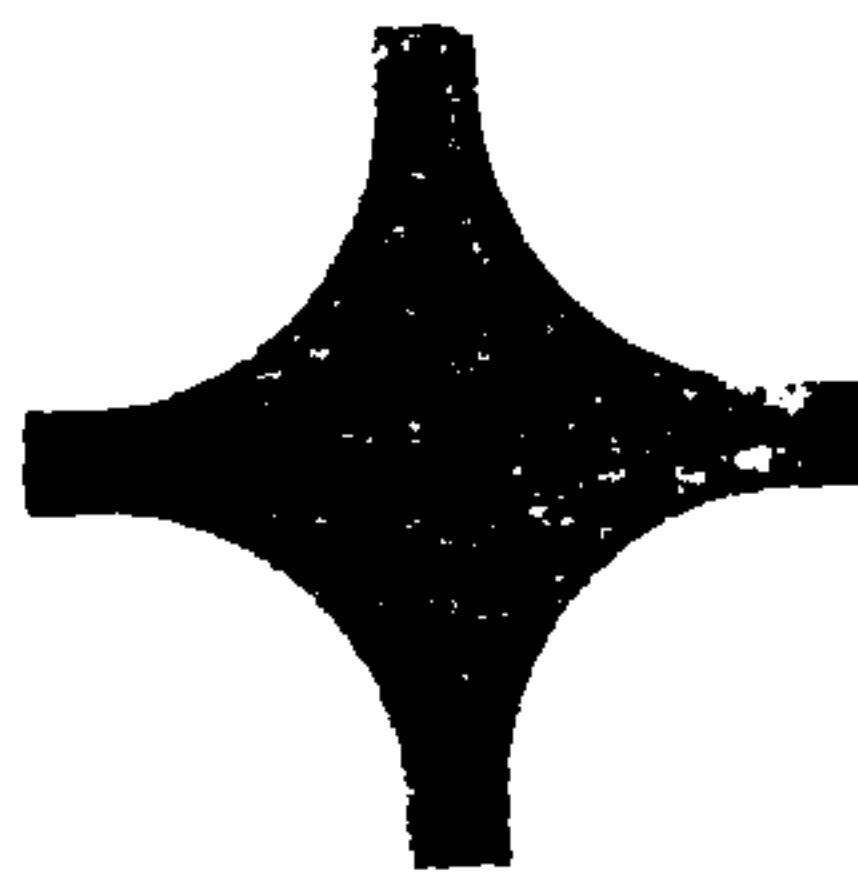

۲۱۴- چغال ته لو نه رسیده ویل یی تروه دی .

ترجمه دری : شغال با لو نه می رسید گفت ترش است .
 مورد استعمال : د ر و و د کسی گفته می شود که
 اهلیت یک کار را نمی داشته باشد و یا اینکه از انجام یک کار
 برآمده نمی تواند و یا دستش به یک کار نمی رسد . پس برای
 اینکه حیثیت خود را درست نهد بهانه تراشی می کند
 مانند شغالیکه دستش با لو در درخت نمی رسد بهانه می
 نماید که ترش است .

214— 'The jackal could not get at the apricots, and
 said that they were very sour.

The fox and the grapes.

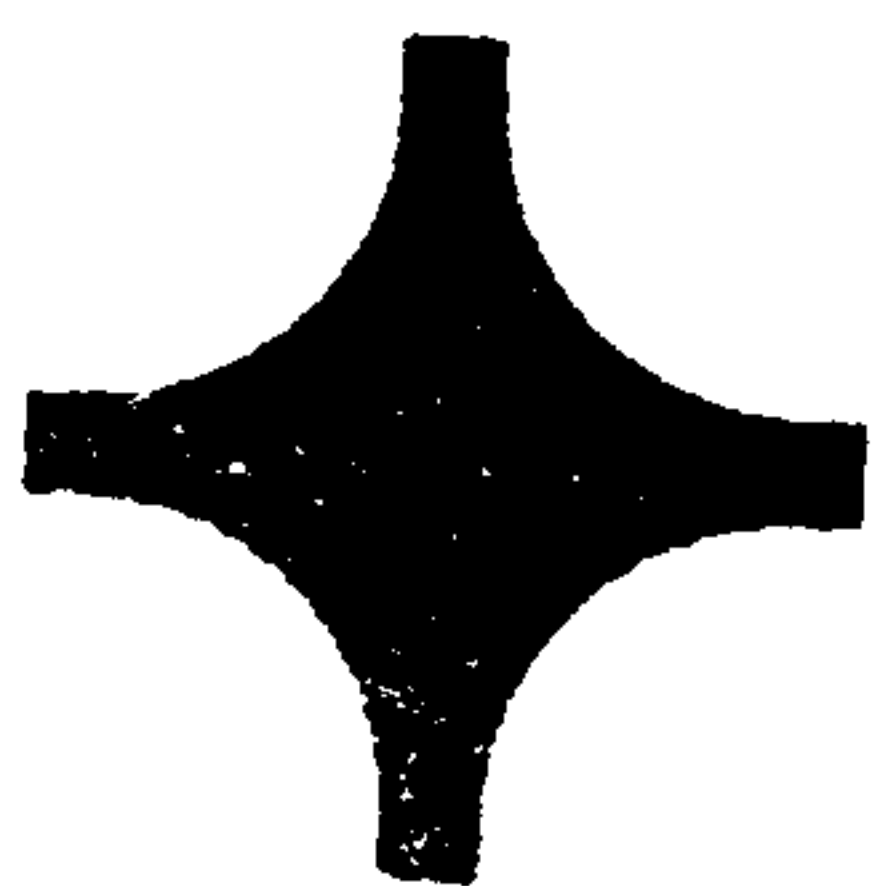

۴۱۵ چی اختر تیر شی زکریزی په دیوال و تپه .

تر جمه دری : عید که گذشت حینا را ردیوار بمال .
 مورد استعمال : در دهات افغانستان اطفال و
 زنان یک شب پیش از عید بر دست و پا های خود خینه می
 مالند تا در روز عید دستها و پا های شان رنگین باشد این
 ضرب المثل ظاهرا مربوط به حنای عید است ولی در حقیقت
 اشاره به کار هائیکست که بوقت خود انجام نمی گردد -
 یعنی کارهای بعد از وقت معینش مثل خینه بعد از عید است
 که باید آنرا بر دیوار مالید و بی فایده است .

215— 'The holiday is over, you can put the left—
 over henna on the wall'.

When the feast is over, throw the decorations away.

۲۱۶- چي اوسي په خوي به د هغوي سي ♦

تر جمه دري: با آنا نيکه با شي خصالت آنا ن را خواهي گرفت.
 مورد استعمال: در مورد تاثير همنشين گفته دي
 شود- يعني گفته را و کردار همنشين تو در تو تاثير مي
 کند و بالاخر خصالت همنشين را سي گيري مطلب اصلي
 ضرب المثل وقت در انتخاب همنشين است که انسان بايد
 همنشيني را براي خود انتخاب کند که اگر خصالت او در
 انسان تاثير نمايد خصالت نيكو باشد.

216— 'With whomsoever you associate, his habits you will adopt'.

A man is known by the company he keeps.

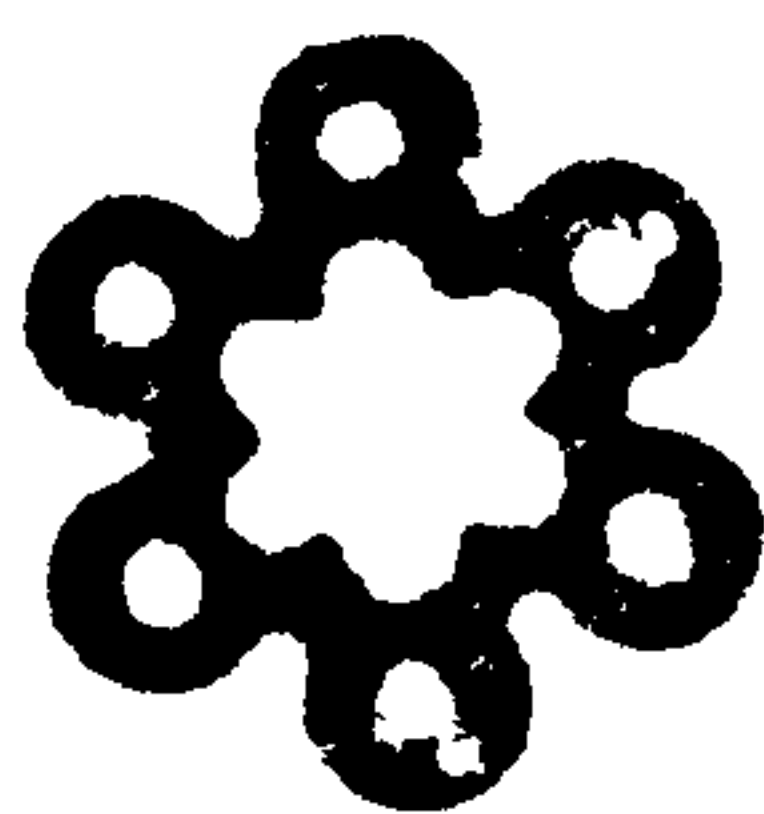

۲۱۷ - چی باد نه وی و نه نه بنوری ♦

آرجمه دری: اگر باد نباشد درخت با هتزا ز
نمی آید .

مورد استعمال: هر وقتی گفته می شود که متکلم
بخواهد ثابت کند که هیچ معلول بی علت نیست یعنی حدوث
هر حادثه یا وقوع هر واقعه با عشی دارد .

217— 'If there is no wind, the trees will not sway.
There has to be a cause for every effect

۲۱۸- چي بد کوي بد به مو مي .

ترجمه د ري : کسيکه بد کند به سي بيند .
سور د استعمال : و جيزه پنډ دهنده است که بطور ضرب المثل
برای اجتناب از ارتکاب ببدی گفته می شود و بید کننده اخطار
است که اگر نمیخواهد بد نبیند با بد سر نکب بد نشود

218— 'One who does evil, sees evil.'
You will be compelled to live with the evil you
do, plain before your very eyes.

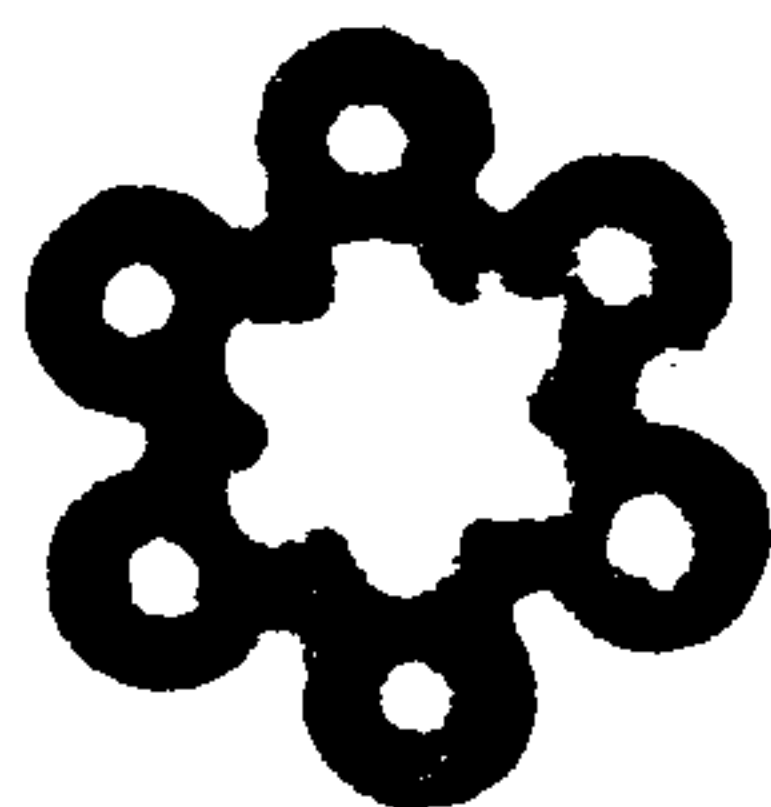

۲۱۹- چى بد گر عى بد پر عى .
ترجمه دوى : كسيكه بد حرکت كند بد مى افتد .
مورد استعمال : در باره كسى گفته مى شود كه براه بد روان
با شد و نتيجتاً رفتن براه بد را ا فقيدن بد ميداند .

219— 'The one who carelessly wanders will have a bad fall'.

A person of evil behavior will someday meet the consequences of his acts'.

۲۲۰- چي بده غواهي، په بده به واولي

ترجمه د ري : کسیکه بده شخص دیگر را می خواد خودش
مبتلای بده خواها شد.

مورد استعمال : این ضرب المثل نیز در مذمت کسی است که
طالب بده بود، و در باره او گفته می شود که آن با بکه ب دیگری
میخواها، خودش بان مبتلاخواها شد.

220— 'Wish misfortune for another, and it will
return to plague you'.

Said of someone who thinks he is immune from
the balance of nature.

۲۲۱- چي بي ماوغي تور ماري پي پر او بوغي .

ترجمه دری : آنکه بی همراه می رود مار سیاه بر شانه هایش حرکت می کند .

مورد استعمال : مطلب در این ضرب المثل تشویق به همراه داشتن است در هر راهی که انسان می رود -

یعنی يك انسان به تنهایی خود در هر راهی که برود خواه راه عادی و خواه راه اجتماعی بمنزل ، تصود رسیدنش ، شکل است و بدون همراه مار سیاه ناکامی و مشکلات با او همراه خواهد شد .

221— 'He who sets off, without a companion has a black snake on his shoulder'.

A companion is necessary for most ventures, otherwise ill—luck will accompany you.

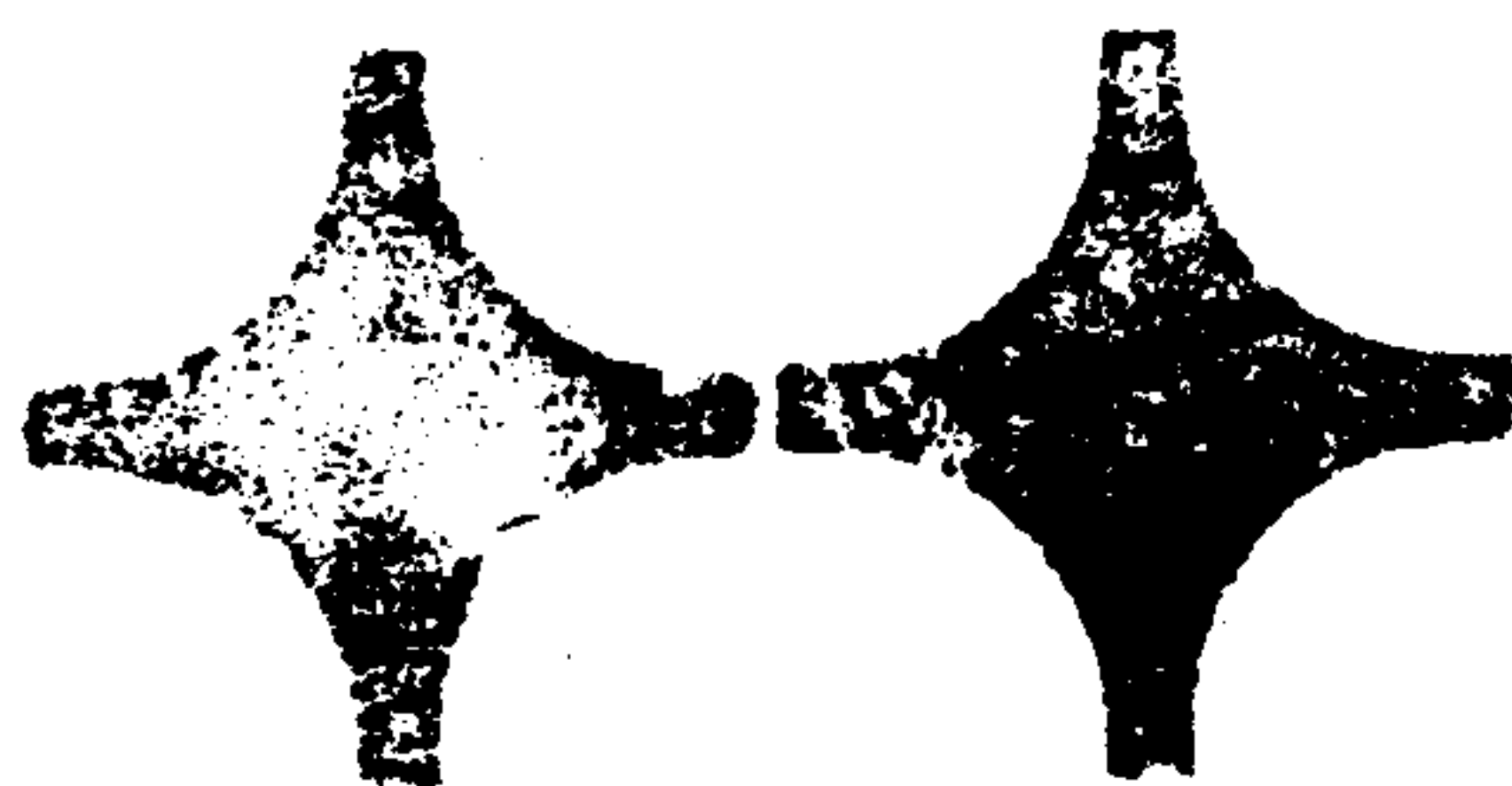

۲۲۲=چی په عهان کی وینئ په جهان کی وینئ.

ترجمه دری: آنچه در خود می بیند در جهان می بیند،
مورد استعمال: در باره شخصی گفته می شود که آنچه
از عیوب در خود می بیند در دیگران نیز آن عیوب
را تصور می کند یعنی در مورد اعمال دیگران از
آینه زنگبار خود قضاوت می نماید.

222— What he sees in himself, he sees in the world'.

The world is a self—projection.

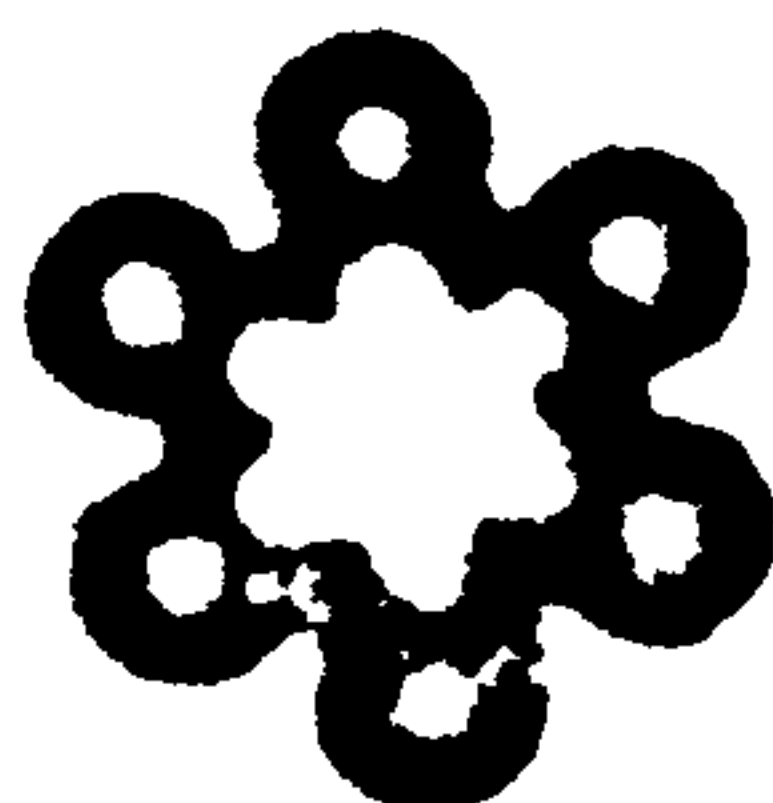

۲۲۳= چی په عهان ئی خوری خاوری کیږی، چی په بل
ئی خوری گل کیږی

ترجمه دری: آنچه خود میخورد خاک می گردد آنچه
به دیگری خوراند زنده شود گل می گردد .

مورد استعمال: توصیه و تشویق به سخا و تست خصوصاً در
مورد غذا گفته می شود که اگر انسان طعام را تنها
خود بخورد بعد از ختم غذا ثیت آن خاک می گردد
یعنی نتیجه دیگر ندارد ولی اگر بکسی دیگر خوراند
شود ما زنده کشت گل است که از آن بوی عاطفه و انسان
دوستی بلند می شود .

223— 'What you eat yourself turns to dust; what
you give others to eat turns to rose—petals'.
Be generous, especially with food.

د

۲۲۴-د درو اغو مزل لنه دی

ترجمه دری: سفر دروغ کو تا هاست .
مورد استعمال: در مذمت و تقبیح دروغ گفته می شود
یعنی دروغ عمر زیاد ندارد زود رسوایی گردد

224— 'Lies do not last long'.
The truth is soon revealed.

۲۲۵- ددوبی کورد اختر پورخ پوره .

ترجمه دری: خانه دوی را روز عید بین .
مورد استعمال: حقیقت خانه دوی در روز عید آشکا را
می شود زیرا در سائر روز ها لباس های عاریتی که
مردم برای شستن بخانه دوی میفرستند خانه او را
پر لباس و رنگین جلوه میدهد و ای در روز عید همه
کس کالای خود را از خانه دوی میبرند لذا بران حقیقت
خانه دوی آشکا و دیگر دو کنایته بکسی گفته می
شود که میخواهد حقیقت خود را در لباس تظاهر
پنهان سازد .

225— 'Look at a wash man's house on Ead day'.

Everybody gives clothes, drapers etc. to the wash-man to wash and take them back a day before Ead-day. Therefore the essentials of the washman's house can be seen on Ead day.

۲۲۶- دهل اول از لیری خوند کوی •

ترجمه دری: آواز دهل از دور خوش است •

مورد استعمال: در اشخاص لاف و در باره شهرت

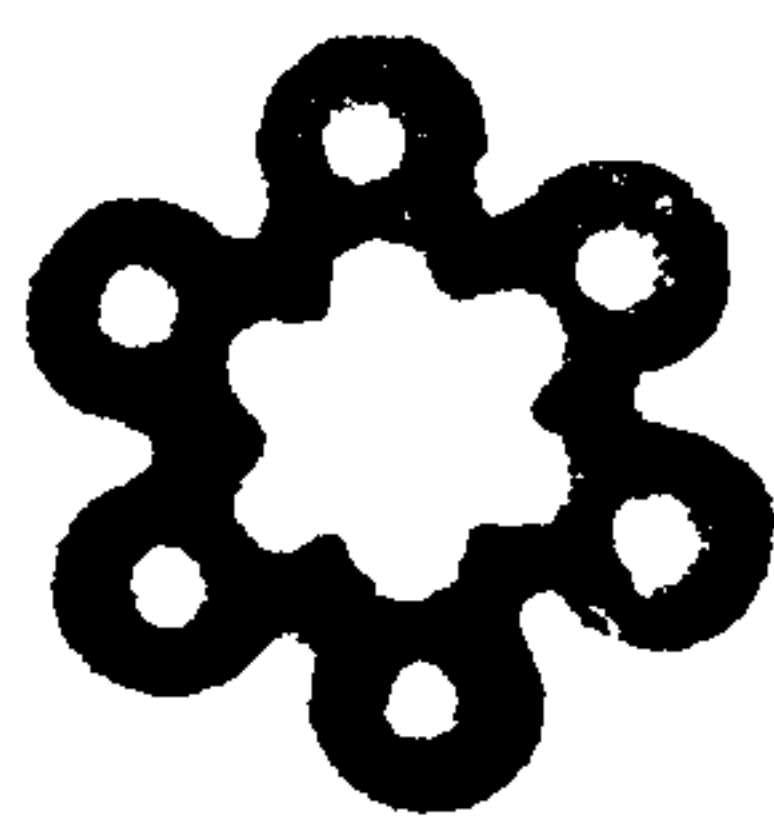
کاذب اشخاص گفته می شود که مانند دهل صدای لاف

شهرت کاذب از دور بگوش خوش می خورد، ولی از نزدیک

میان تهی است •

226— 'The Drum sounds sweet from afar'.

When one is not really engaged in a situation, it seems favorable to him.

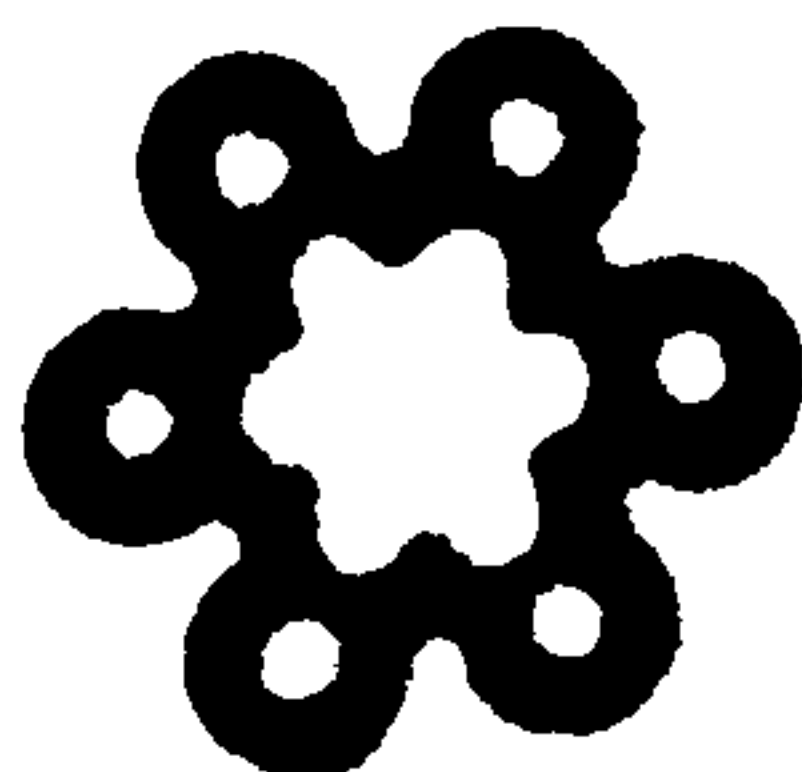
۲۲۷-دډیری لږ هڅی دیوه غوږی .

ترجمه دری : يك يك چوب افراد جمعيت بار يك شخص
می گردد .

مورد استعمال: در نواید تعاون اجتماعی گفته می شود
یعنی اگر در يك جمعيت افراد ان جمعيت با يك شخص نی
بضاعت يك يك چوب کمک کنند در نتیجه برای شخص
نی بضاعت يك بار چوب می شود یا بعبارت دیگر
تعاونهای انفرادی ولو کم و کوچک هم باشد وقتی با هم
یکجا می شوند تعاون بزرگ را تشکیل میدهند .

227— 'A stick from many makes a load for one'.

This proverb is said about the benefits of cooperation.

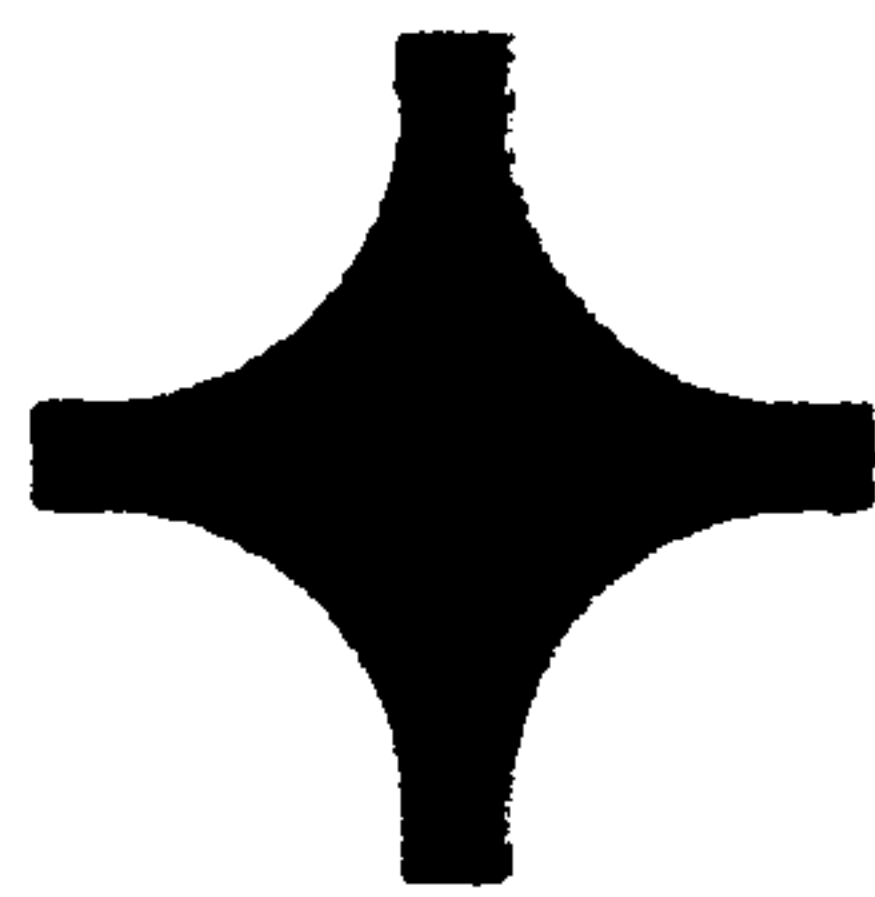

۲۲۸- دروغ دایمان زیان دی ♦

ترجمه دری : دروغ نقص ایمان است
مورد استعمال : باز هم در مذمت دروغ گفته
می شود و آنرا نقص ایمان میدانند یعنی مؤمنیکه با تکمیل
ایمان خود علاقه داشته باشد با دیدن دروغ نگوید تا در ایمانش
نقص وارد نگردد .

228— 'Lies diminish trust'.

A liar is never trusted.

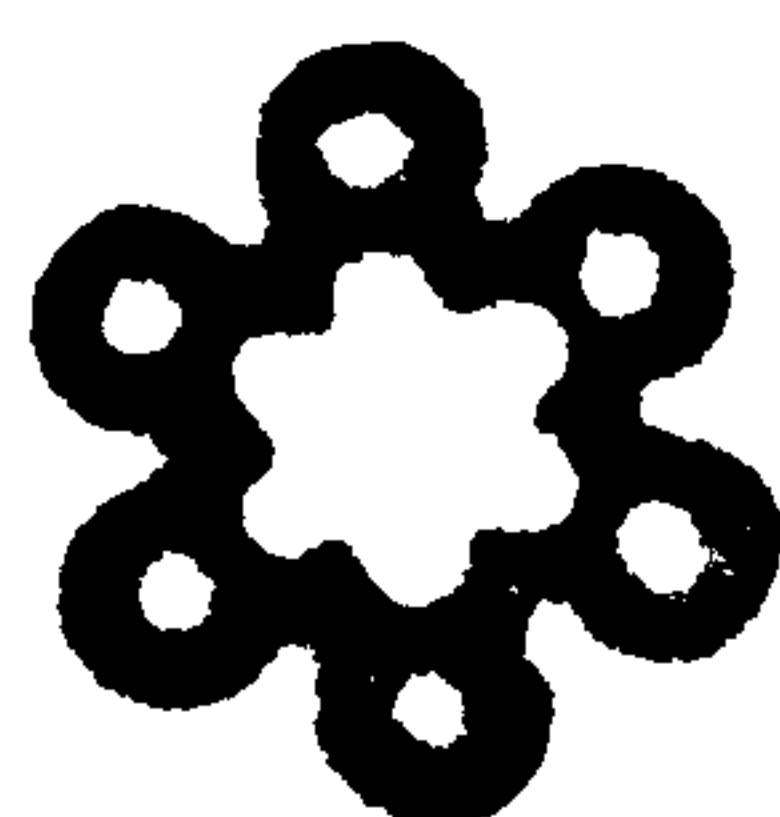
۲۲۹ = دہا ندہ لہ نیولو دکا نہ د و ہلودی
خدا ی ساتہ ♦

ترجمہ دری : از گرفتن کور و زدن کور خدا نجات
دہد .

مورد استعمال : وقتیکہ کسی بدست کور گرفتار
گردد و یا زیر زدن کر قرار گیرد گفتہ می شود زیرا
کور برای اینکہ دیگر بدستش نمی آید اورا رها نمی
کنند و ہم کر چون فریاد و ضرر و ب را نمی شنود د لش نمی سوزد .

229— “May God save you from being caught by
a blind person and from the beating blows of a deaf’.

A blinded person does not see and hence catches
very firmly and a deaf person does not hear his blows
and hence beats mercilessly.

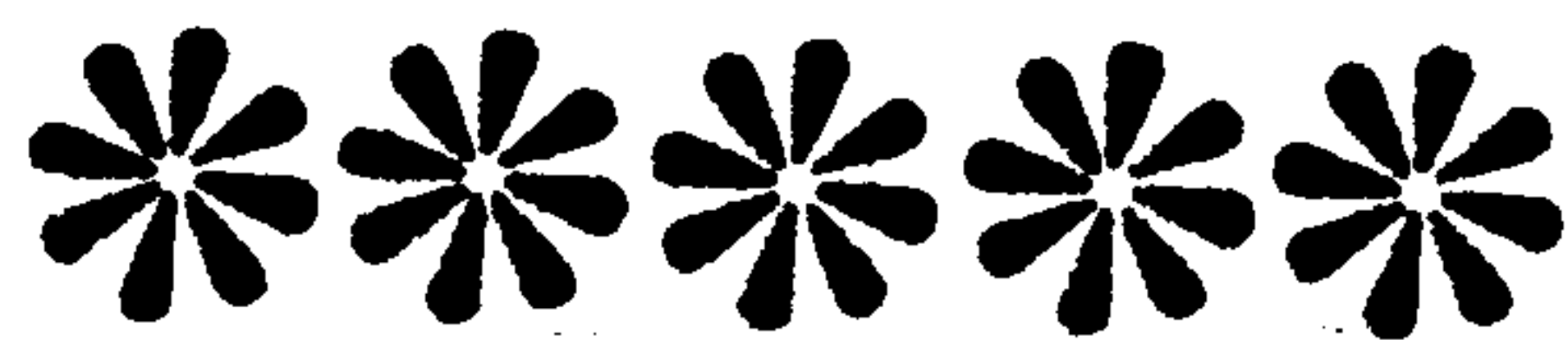
۲۳۰ = دوه به سره جوړشي که دريم يي تر منځ نه وي

تر جمعه دري : د و تن با هم خواهر ساخت اگر سوم
در میان نباشد .

مورد استعمال : در وقتی گفته می شود که با تش
منازعه و گفتگوی دو تن شخص سوم را من بزند یعنی اگر
چنین شخص سوم در میان نباشد امکان دارد آن دو تن
با هم بسازند .

230— 'Two persons will reconcile, if the third one
is not there'

Two persons will reconcile, if there is no investi-
gator.

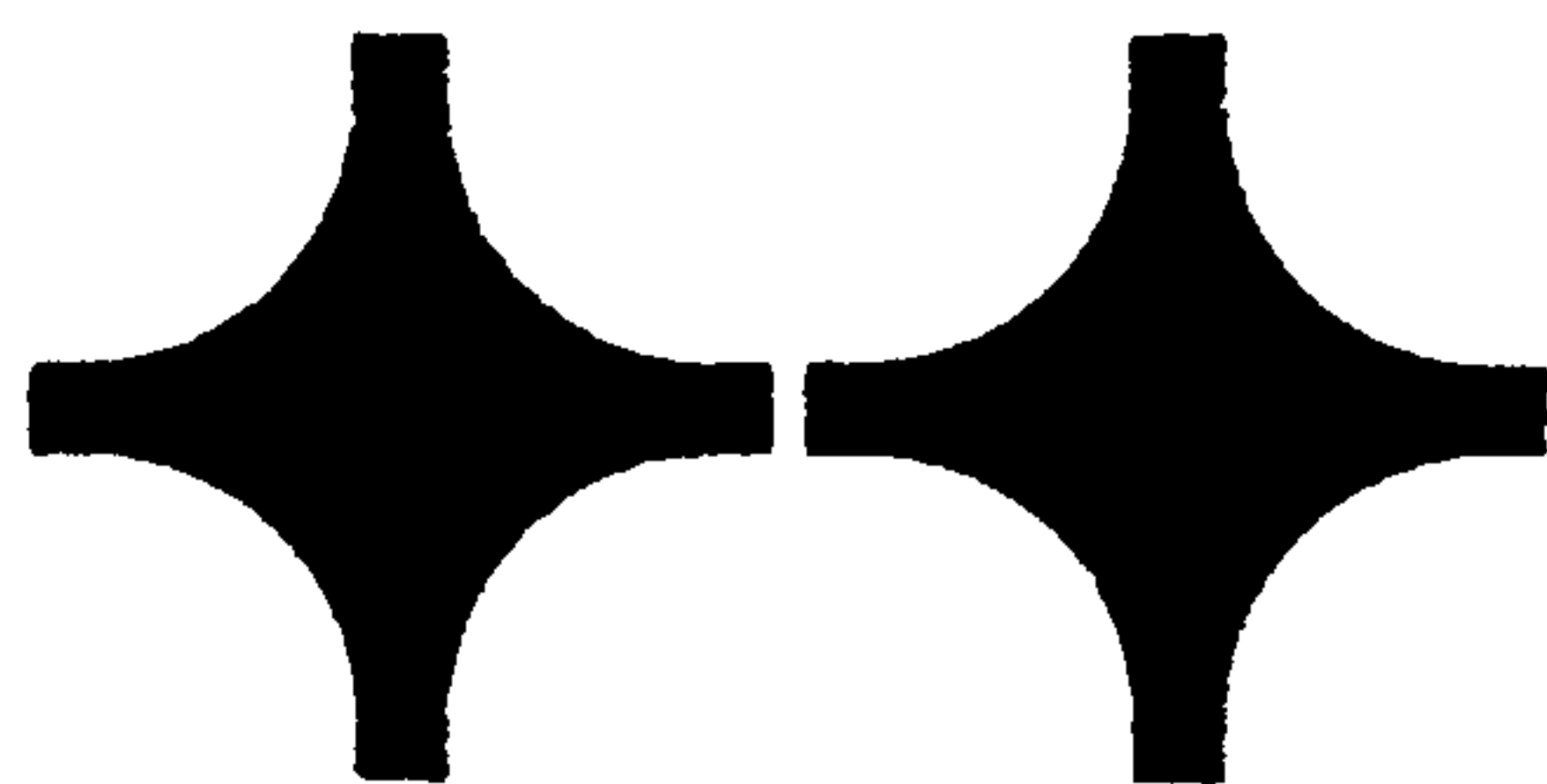

۲۳۱- دوه پك هغه هم سره ورك •

ترجمه دری : دوکل انهم از یکدیگر کم .
 مورد استعمال : در مورد بی اتفافی دو تن و یا يك
 جمعیت كوچك كه در اقلیت باشند گفته می شود - زیرا در
 جمله صحتمندان اولاً دوکل در اقلیتند و ثانیاً كه آن
 دوکل هم بهم متفق نباشند نتیجه آن جز زیان هردو چیز
 دیگری نیست .

231. 'The two are also bald headed and also separate from one another'.

Do not get together.

۲۳۲ = دوه غوايي چه بنکر په بنکر شي زیان د بوته و
کاڼو دي .

تر جمه دری : دو گاو که شاخ بشاخ شود زیان از
بوته ها و سنگها است .

مورد استعمال : وقتی گفته می شود که در مقام بله
و زور آزمائی بین دو قوت بزرگ ضعیف ها بمال گردد
بمصادق چنین وضع می گویند :

دو گاو که شاخ بشاخ شود زیان از بوته ها
و سنگهاست که زهرهای گاو ها زبر و پاهای مال می گردد .

232— 'Two bulls in fighting destroy bushes and stones'.

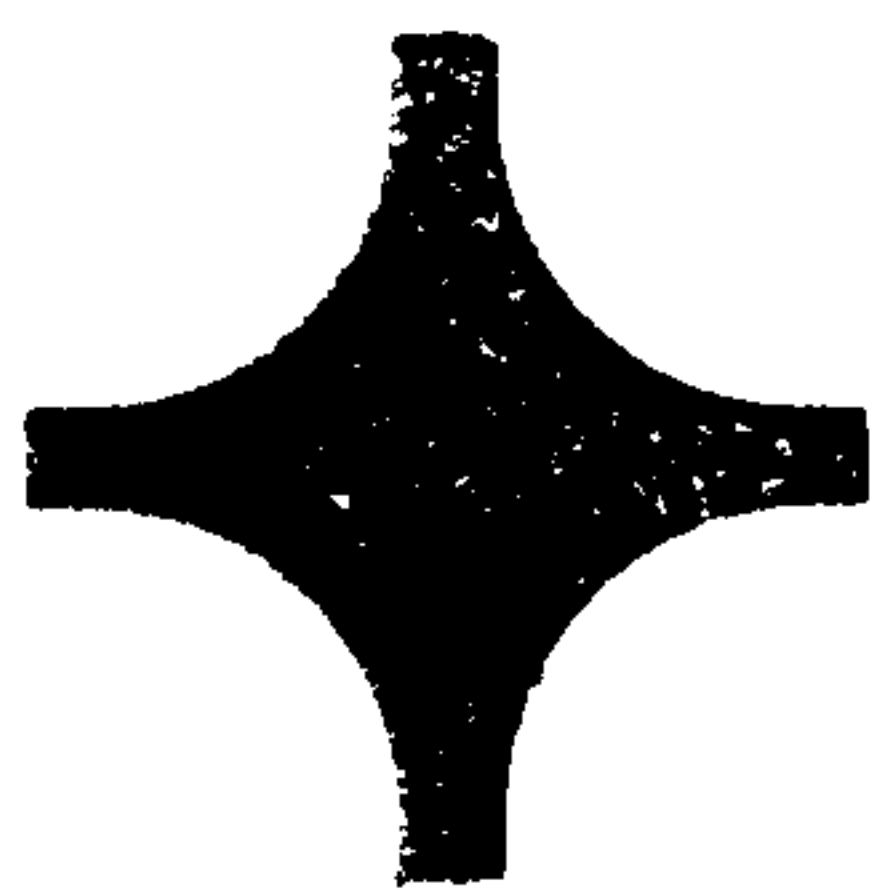
Great power politics ruing small nations.

۲۳۳ - دوه لڅ نه سره پټیږی ♦
 ترجمه دری : دو پرمه نه یکدیگر را لباس داده نمی توانند
 مورد استعمال : وقتی گفته می شود که دو انسان مجبور
 و بی بضاعت نتوانند یکدیگر کمک رسانند .

233— 'Two naked ones cannot clothe each other.'
 Two poor men cannot assist each other materially.

۴۴۴- دوه وروڼه دریم حساب .

ترجمه دری: دوبرادر سوم حساب .

در زبان دری می گویند: «برادر با برادر حساب برابر»

مورد استعمال: در مورد اهمیت حساب و او این دوبرادر

باشد گفته می شود چنانچه در هر بی نیز مقوله حضرت علی

است: «تعاشروا کما لاخوان و تعادلو کما لاجانب»

یعنی مانند برادران بهم زیست کنید و مانند بیگانگان

بهم معامله نمائید «درین باره چند ضرب الامثل دیگر نیز

در پشتو دستعمل است مانند:

«وروری به کوو حساب ترمنځ - برادری میکنیم ولی

حساب در میان»

یا «بخښنه په لک حساب په کک - بخشش به لک

(صد هزار) حساب هکک کک (خس)

234— 'Even two brothers know each other's share'.

'Live like brothers; know each other's share like strangers'. Every one must respect the rights of others.

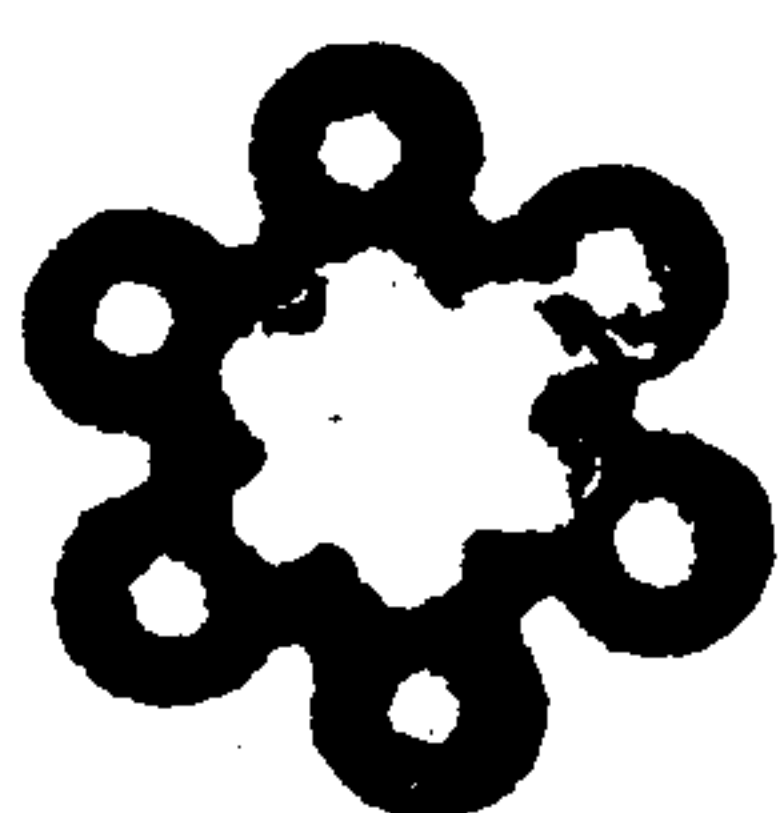
۲۳۵ - دوی هندوانی په یوه لاس کی نه نیول
کیږی .

ترجمه دری : دو تر بوز در یک دست گرفته نمی شود .
مورد استعمال : در وقتی میگویند که یک شخص خواهد
از دو موضوع متناقض و یا از دو قضیه متضاد بیک سویه
حمایه کند و یا با دو شخص بهم ریخته برخورد نماید و یا
بطور مساوی نگهدارند چون اینگونه روشی بسیار مشکل
است بنا بران چنین شخص گفته می شود : دو تر بوز در یک
دست گرفته نمی شود «

235— 'Two watermelons cannot be held in one hand'.

'Two balls in one hand'

It is most difficult to keep good relations on the same level with two oppsing parties.

۲۳۶ - دریاب په لپه نه کمېږي .

ترجمه دری : بحر بېکک لږه کم نهی شود یعنی با گرفتن يك لږه آب از بحر بحر کم نهی گردد .

مورد استعمال: در مورد کثرت و زیادتی که نقص و خساره جزئی در آن تاثير بارز نداشته باشد استعمال میگردد و با شخص ثروتمند که از بیم کم شدن ثروتش دست بسخاوت نهی زند گفته می شود و هم در باره ثروتمند بزرگی که سخاوت پیشه خود می سازد می گویند .

236— 'A river is not diminished by taking a bucket full of water from it'.

Great possessions are not diminished by trivial losses.

۲۳۷ - دریاب په لوتڼه نه خړیږی

ترجمه دری: بحر بیک کلوخ گل آلود نمی شود .
 مورد استعمال: در باره کسی گفته می شود که بخوابد
 با اظهار یک عیب گیری کوچک فضائل بزرگ متوجه سازد
 یعنی ما ننند بحر بیک کلوخ گل آلود نمی شود فضائل
 بزرگ هم با اظهار یک عیب گیری کوچک نقص پذیر
 نیست و با اینکه اشخاص بزرگ و با شخصیت از عیب گیری
 های کوچک عیب جویان متأثر نمی گردد .

237— 'A river does not become muddy from a clod'.
 One's greatness and nobleness does not diminish
 by pointing out his trivial defects.

۴۳۸ - در باب که لوی دی چمچه دی خپله ده ♦

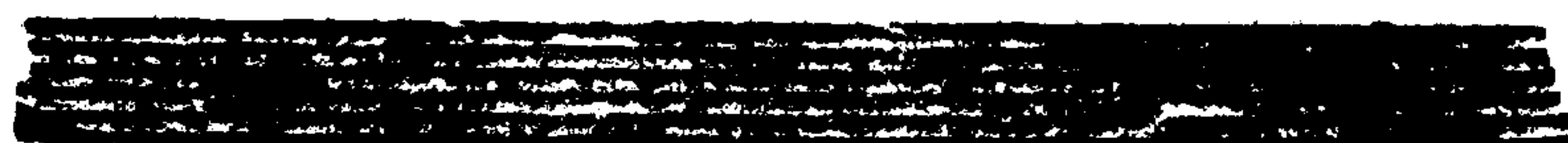
ترجمه دری : بهرا گر کلا نست چمچه از خودت
است .

مورد استعمال : بکسی گفته می شود که از اهل بیت و لیاقت
و قابلیت خود بیشتر از آنچه هست انتظار داشته باشد حالا
نکه اگر شخصی با يك قاعق و یا چمچه از آب بحر استفاده کند
با نکه بحر کلا نست و آب زیاد دارد ولی او باندازه قاشق و یا
چمچه خود می تواند استفاده کند نه باندازه کلا نی بحر .

238— 'If the river is large, the ladle is yours'.

No matter how large a river is, one takes from
it his ladle full of water.

One shall not expect more than what he is capable
of.

۴۳۹ - دزروپه قدر زر گر پوهیږی •

ترجمه دری : قدر زر را زر گر میداند .
 مورد استعمال : وقتی گفته می شود که دانستن ارزش و
 قدر يك شیء یا يك مطلب در میان یابد - زیرا کسی ارزش
 و قدر يك شیء یا يك مطلب بی سی برد که اهل آن باشد -
 مثلاً اهل علم قدر علم می فهمد و اهل صنعت ارزش صنعت .
 پس نباید دانستن ارزش و قدر يك شیء و یا يك مطلب را
 بغير اهل آن سپرد .

239. 'A goldsmith knows the value of gold.'
 A guild's man knows his trade.

۲۴۰ - د زړه زړه ته لار وی ♦

ترجمه دوی : دل بدل راه دارد .
مورد استعمال : وقتیکه دو دوست صمیمی با هم روبرو شوند
و مطابق میل قلبی یکدیگر به هم صحبت کنند می گویند « دل
بدل راه دارد » یعنی آنچه در دل یک دوست بوده در دل دوست
دوین نیز بوده است و یا بالعکس در وقت در دل با هم دخاله
شد و وقتیکه یکی از آنها اظهار دل بدی نماید دوستی می گویند :
(دل بدل راه دارد)

240— 'A heart has a way to a heart.'
Sincerity is mutual as well as hostility.

۴۴۱ - د زمری غار بی هلوو کی نه وی :

ترجمه دری : غار شیر بی استخوان نمی باشد .

مورد استعمال: در مورد کسی گفته می شود که از داشتن آنچه که باید داشته باشد کار نماید مثلاً ایک کاسب از داشتن محصول کسب خود و یا یک هنرمند از داشتن آثار هنری خود و یا یک پولدار از داشتن پول در خانه خود منکر شود و با و کنایه گفته می شود که ((غار شیر بی استخوان نمی باشد))

241— 'A lion's house is never without a bone'.
'A capable man always accomplishes'.

When someone denies his ability or his possessions to be modest, then the above proverb is said about him.

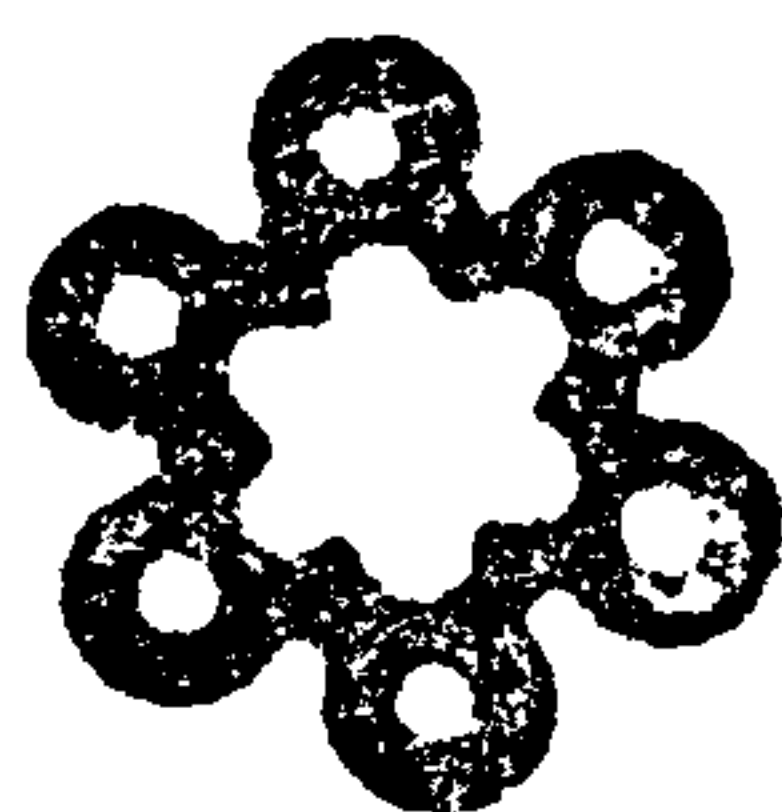

۴۴۲- دزور او به پرلویه هم خژی •

ترجمه دری : آب زور ببلندی هم با لایمی رود .
مورد استعمال : در مورد استبداد و زور ، مطلق استعمال
میگردد که امور را برخلاف جریان طبیعی به نفع خود
دور میکند - مانند اینکه بزور فشار رو به بالا فوران
می کند .

242— 'The water of a powerful man goes upward'.
A powerful oppressor can turn the natural currents
in his favour.

۴۴۳ - د زور وړ تر مخه ځمکه کښینه زړه وړه.

ترجمه دوی : پهلوی زور او رمنشن دلاور .
 مورد استعمال : بکسی گفته می شود که با شخصی از
 خود زور آور تر و مقتدر تر جسورانه دوستی نماید و با و
 توصیه می شود که در پهلوی از خود زور آور تر از
 جسارت کار نگیرد زیرا دوستی شخص زور آور بیش تر
 بزور و غرور متکی است .

243— 'Don't sit without worries by a powerful man'.
 Do not make friends with a powerful man.

۴۴۴ - د زور ور خپلمی دخوار ککری •

ترجمه دری : چېای زور آور بر غریب •

مورد استعمال: د باره ظالم شخص زور آور و مظلومیت

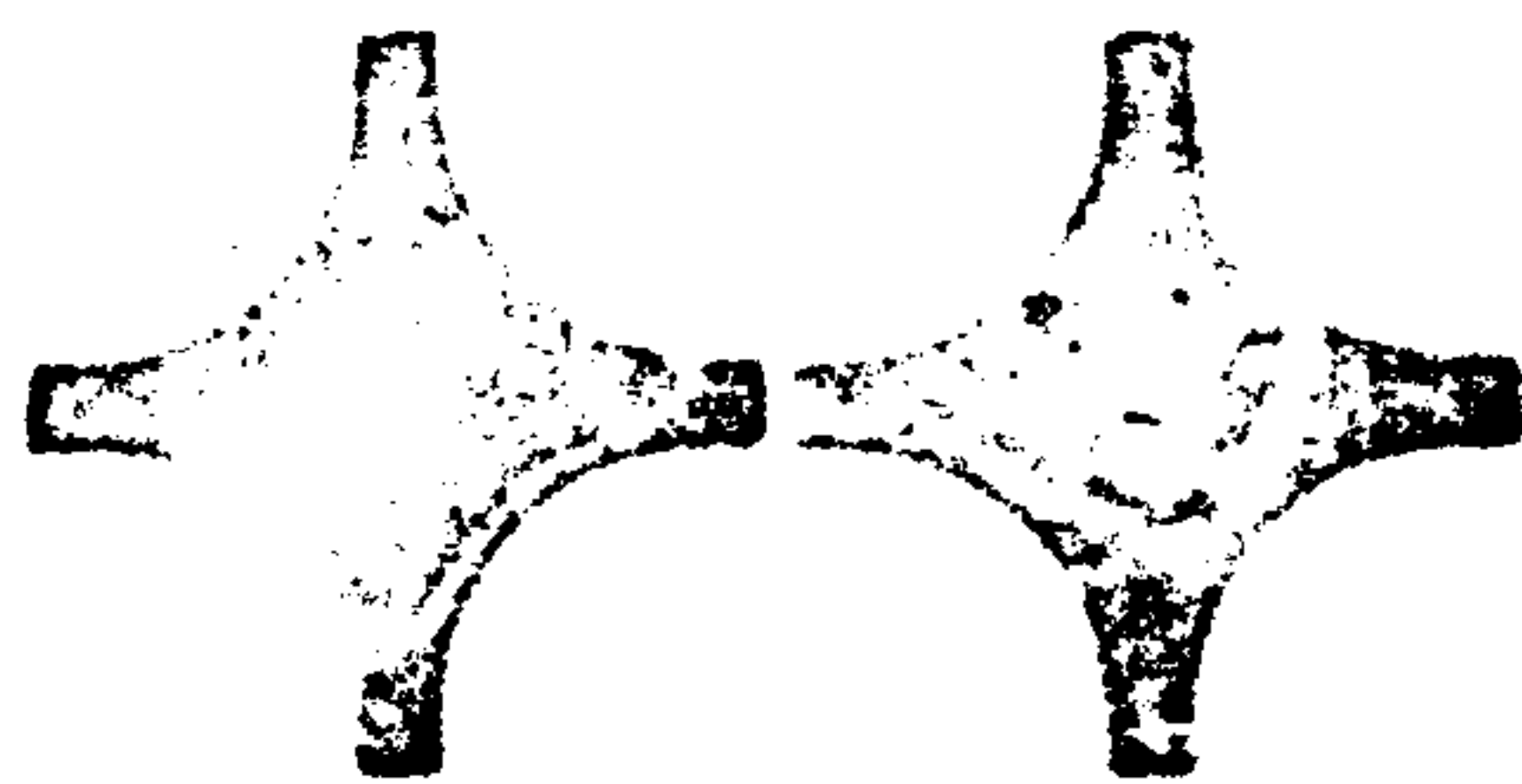
شخص غریب گفته می شود یعنی بوت شخص زور آور

برای ضرب بر سر غریب است یا سر غریب برای ضرب

بر داشتن بوت زور آور است •

244— 'An oppressor's sandal is for the head of the oppressed.'

The proverb shows the relationships of a cruel oppressor and the toiling oppressed.

۴۴۵- د زور وړ و هل د کم زوری بنه کړنه عمل •

ترجمه دری : از زور آور زدن از کمزور دشنام .
مورد استعمال: در مورد تفاوت وضع مجادله بین زور
 آور و کمزور گفته می شود یعنی زور آور در وقت
 مجادله طرف مقابل را می زند و ای کمزور دشنام میدهد

245— 'A strong one hits and a weak one calls names.'

This explains the positions of the strong and the weak in a struggle.

۴۴۶- د زور وړیاری د خړه سپرلی •

ترجمه دري: دوستي زور اور سوارۍ خراست •

مورد استعمال: د باره ې اعتبار بودن دوستي شخص زورا اور گفته ېي شود يعنې بهمان اندازه که سوارۍ خړ قابل اعتبار و اعتماد نيست و شايد ناگاه ېي خبر سوار خود را بيندازد بدوستي شخص زور اور هم نبايد اعتماد داشت

246— 'Friendship with a man of authority is like riding a donkey'.

Friendship with an authoritative man is not reliable as riding a donkey is not.

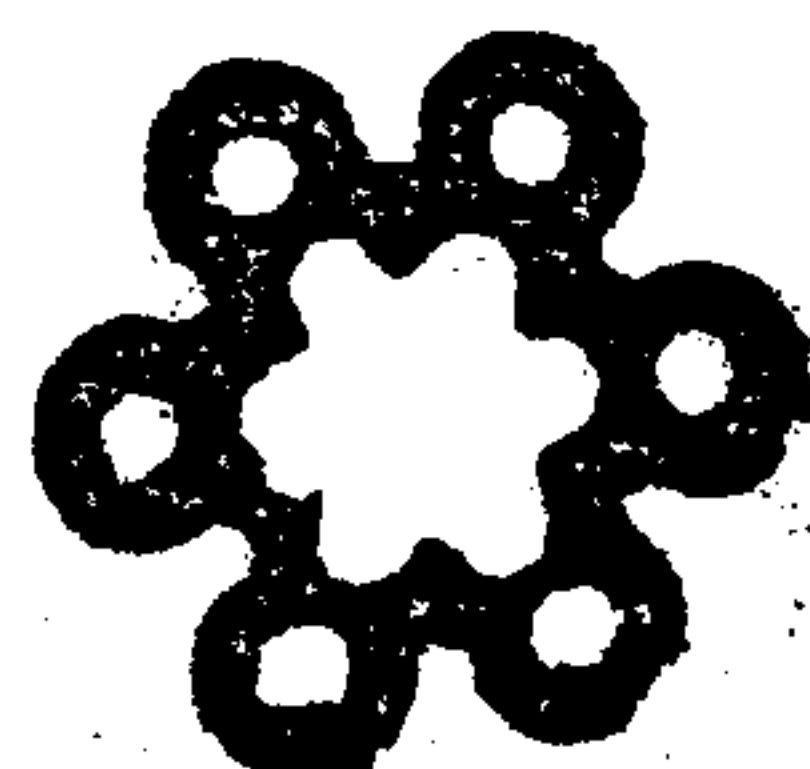

۲۴۷- دزوی په هیله مور دمیره ووتله ♦

ترجمه دری : با سیه پسر مادر از شوهر ما زده .
 مورد استعمال : درباره کسی گفته می شود که با سیه
 دور و دراز تعاون دیگران دست بکاری نمی زند و بالاخر
 اوقات کارش در اسیه کمک دیگران ضایع می گردد مانند
 بیوه که با سیه بزرگ شدن پسرش از شوهر می ماند .

247— 'A widow awaiting her son to grow up remains husbandless'.

A man awaiting others to help him wastes his valuable working time, like a widow awaiting his son to grow up and then remarry.

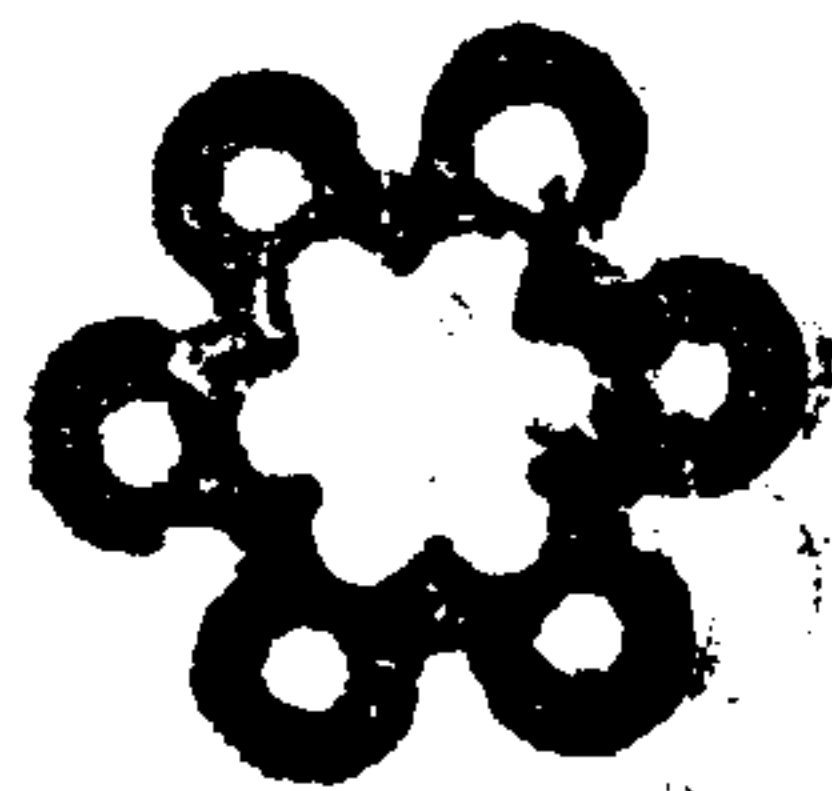

۲۴۸- دژ می په توده ددښمن په خوبه مه
غولیره •
تر جمه دری : به گرمی زهستان شیرینی دشمن فریب
نخور •

مورد استعمال : بکسی گفته می شود که دشمنش
بخوابد سخنان چرب و شیرین و خالی از حقیقت او را
فریب دهد بنا بران با وفهها نده می شود که شیرینی دشمن
ما نزد گرمی زهستان موقتی است زیرا به بان فریب خورد.

248— 'Do not be deceived by the warmth of winter and the kindness of the enemy.'

One is advised not to be deceived by the kind words of the enemy, for they are like the warmth of winter.

۲۴۹- دژ می به لمر مه اناز یبره دد دینمن په خنده ا *

تر جمه دری : بسا فتا ب ز زمستان و به خنده
دشمن سناز .

مورد استعمال : در مورد فریب نخوردن به خنده
دشمن گفته می شود یعنی خنده دشمن ما نند انتاب
ز زمستانست که بان اعتماد و اعتبار نشاید .

249— 'Don't be spoiled by the winter sun and the enemy's smiles'.

The smile of an enemy is like the winter's sun, not reliable.

۲۵۰- دسپو کور په کور دعوو ده خو ا ر
فدیر آه یی یو ه ده .

ترجمه ددی: سگان بین خود بخانند دعوه دارند ولی
در مقابل گدای غریب یکی هستند .

مورد استعمال: در مورد انچه استفاده جو یان گفته
می شود که در راه استفاده بیشتر بین خود اختلاف
و مجادله دارند ولی برای نگرهبانی نفع مشترک در مقابل
رقب سوم با هم متحد و یکی هستند- مانند سگان در مقابل
گدا یگر .

250— 'Dogs fight amongst themselves but unite
against a beggar'.

The exploiters compete to catch the biggest share
but unite against the exploited.

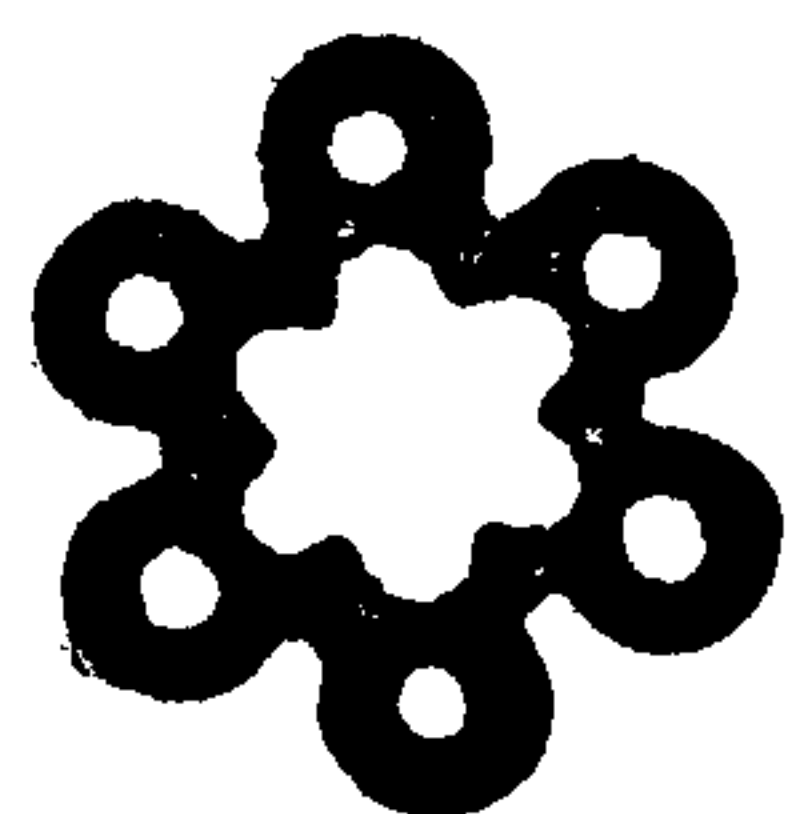

۲۵۱- دسپواله خواری هکید پر پام کوی بازی ♦

ترجمه دری: از زبونی سگان رو با، برپام میر قصه .
 مورد استعمال: وقتی گفته می شود که اوضاع اجتماعی
 مردان يك قوم یا يك قبیله و یا يك ملت بچنان زبونی
 برسد که سر نوشت و اداره امور اجتماعی آنان بدست
 نامردان بیفته یعنی از زبونی زیاد جای مردان را
 نامردان بگیرند .

251-- 'The weakness of dogs enables foxes to play.'

A nation humiliated brings incapable fools to rule.

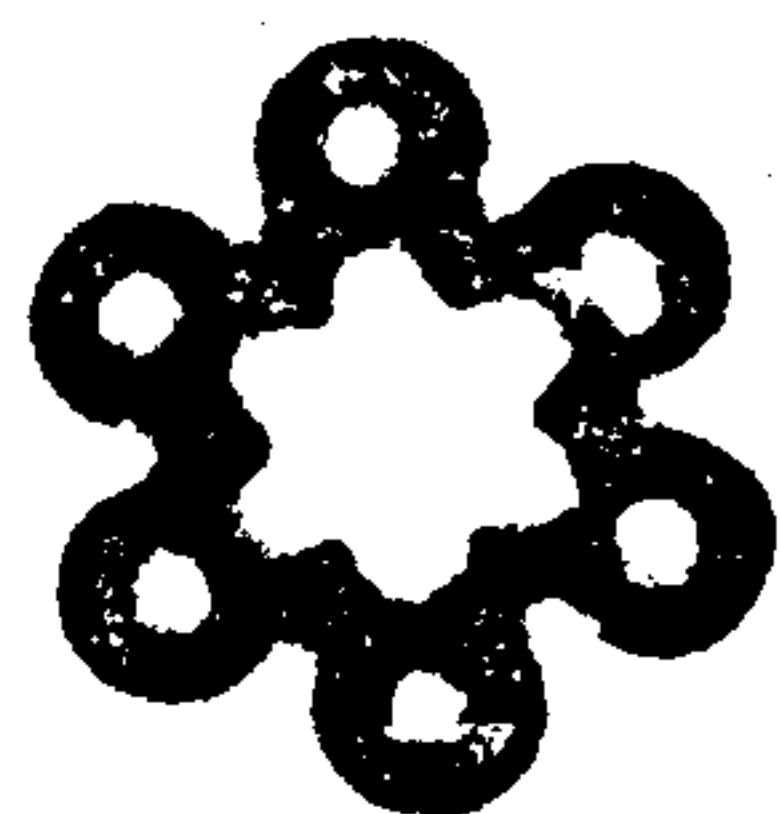
۴۵۲- دسپوله زیستی چغالا نو په کورو کی

ترجمه دری: از نبودن سگان شغالان در خانه ها جای
گر نماند .

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که در یک جامعه
جای پاسبانان را دزدان بیگرنه و یا وظایف خادمان
حقیقی مردم بدست خائنان بیفته و یا از نبودن مردان
یا جمعیت اشخاص نامرد روی کار آیند .

252— 'From the lack of dogs jackals live in houses'.

When the protection of the interests of a society is taken up by dishonest men and the honest men and real servants of society are pushed aside, then the above proverb is said.

۲۵۳- دسپی اودمیر هویندی نه آلمای کیبری .

ترجمه دری : خون سنگ (نامرد) و مرد وزن نمی شود .
مورد استعمال : زما نی گفته می شود که از بی تمیزی
 زما نه فرق بین مرد و نامرد از میان برود - یعنی خون
 مرد و نامرد در ترازو تول نمی شود که سنگینی یکی آن
 برد دیگری معلوم گردد .

253. One cannot find the difference between a
 heroic man and a coward by weighing their blood.

۴۵۴-دسپی په خوله دریا ب نه مر داری پری :

ترجمه دری : بدمان سگ دریا پلید نمی گردد .
 مورد استعمال : وقتی استعمال دیگر د که یک شخص
 نیکو کار بود بدگویی شخص بدکار قرار گیرد یا فضائل
 یک شخص و به یک جمعیت مورد نکوهش بدکاران واقع
 گردد یعنی مانند دریا که بدمان سگ پلید نمی گردد
 نیکو کاری و فضائل هم بدگویی شخص بدکار بد نام
 نمی شود .

254— 'A river does not get filthy by a dog's drinking from it'.

A beneficent person cannot be defamed by the non—beneficent's propaganda.

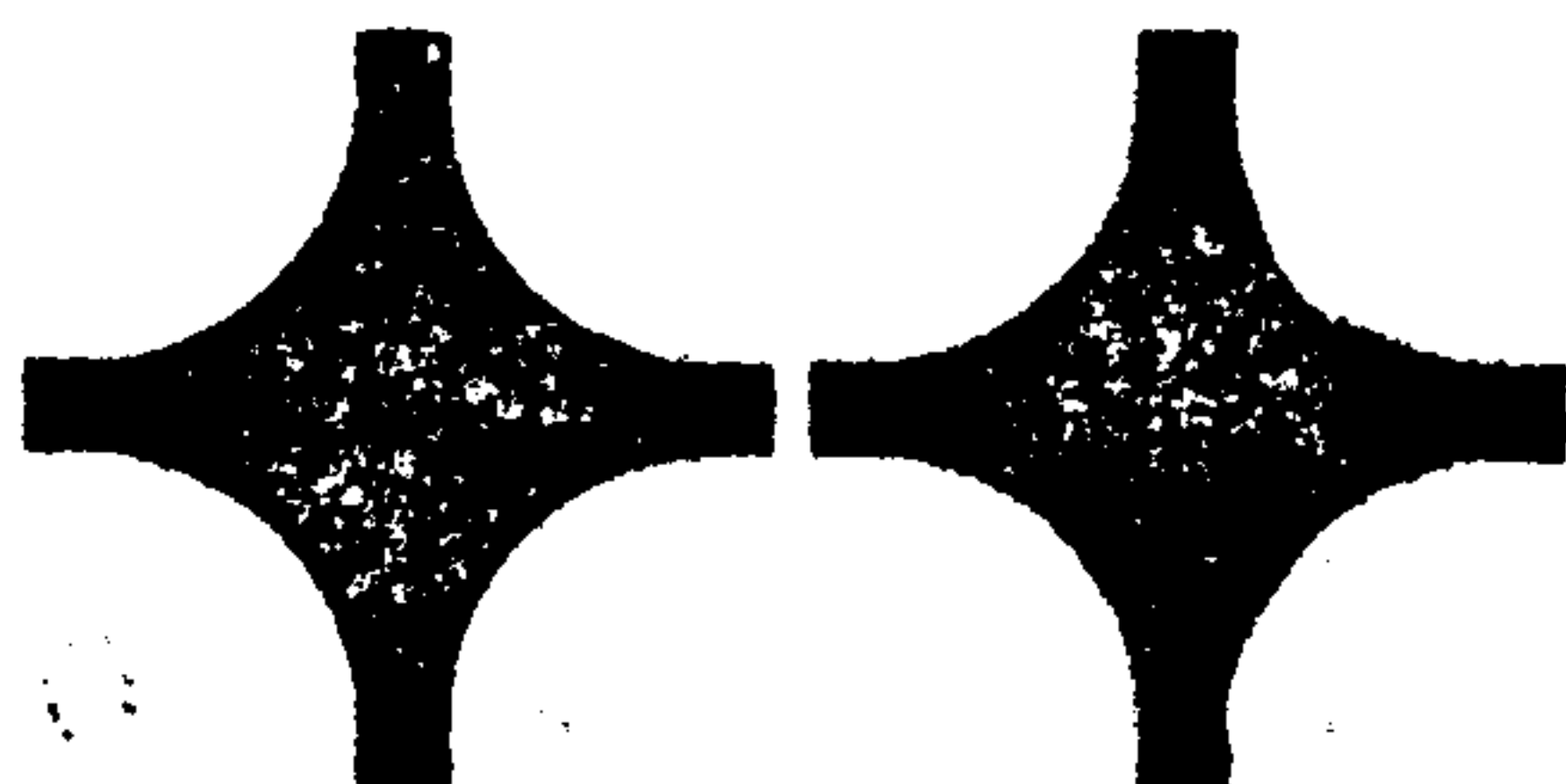
۴۵۵ - دسلو بللو عحای سته دیوه نا بللی عحای نسته .

ترجمه دری : صد دعوت شده گان جای دارد و يك دعوت نشد، جای ندارد .

مورد استعمال: در ادب مهمانی گفته، بی شود یعنی اگر صد نفر دعوتین مهمانی حاضر شو ند آنقدر تکلیف و سنگینی ندارد مانند يك نفر که بدون دعوت مهمانی حاضر شود فائده این ضرب المثل این است که نباید بدون دعوت مهمانی رفت و نباید در هر کاری بدون استعناقی مداخله نمود .

255— 'A hundred invited men have a place, but not one uninvited'.

The uninvited coming for a dinner is not welcomed.

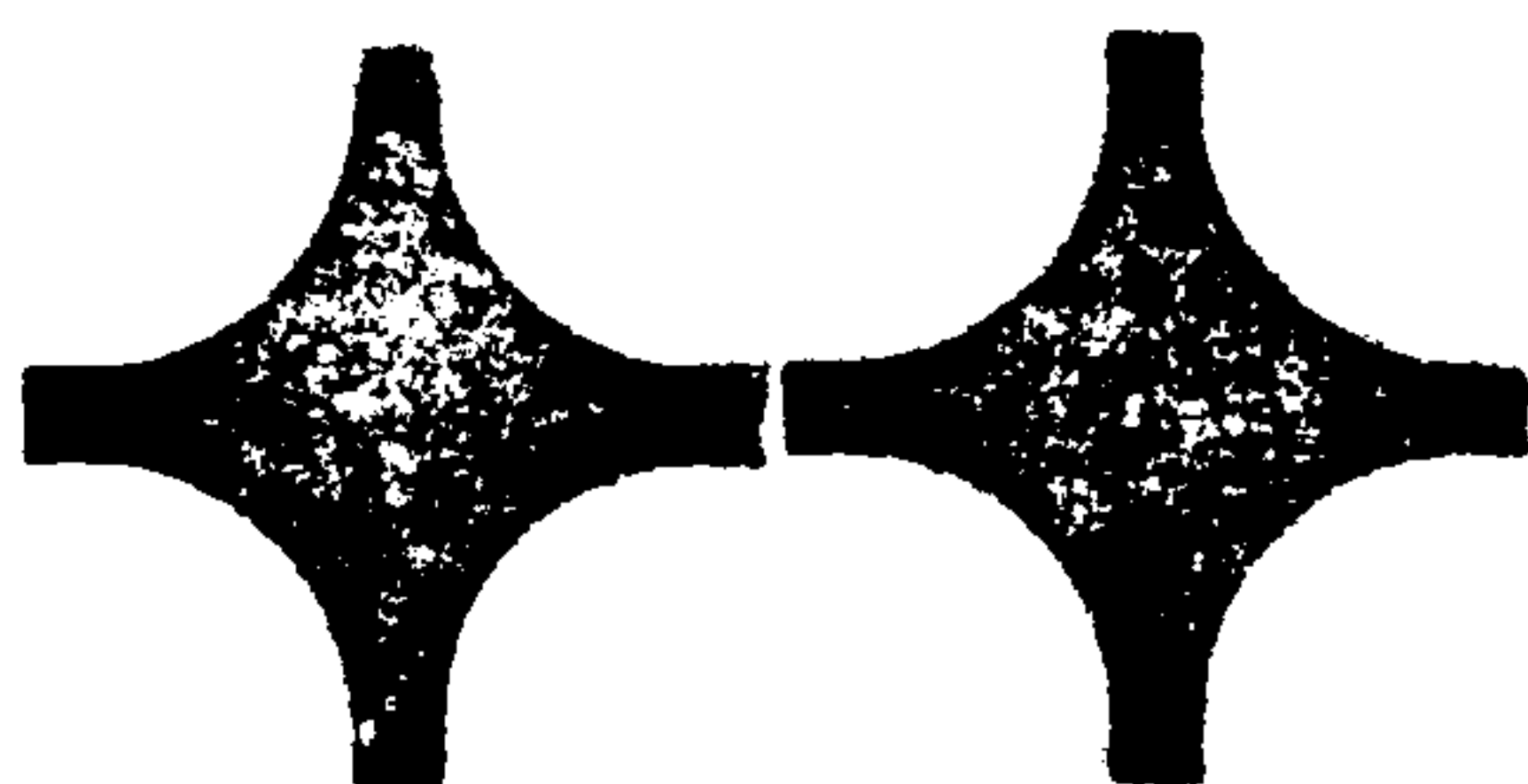
۴۵۶ - دسلو کالو موچ به په سل کاله وړی نه شی
 دسلو کالو وړی به په سل کاله موچ نه شی

ترجمه دری : هر صد ساله در صد سال گرسنه نمی شود
 و گرسنه صد ساله در صد سال سیر نمی گردد .

مورد استعمال: در مورد اشخاص گرسنه چشم و سیر چشم
 گفته می شود یعنی اشخاصیکه آنها با گرسنگی روز و گردن
 آنها از خود گرسنه چشمی نشان نمیدهند و بی گرسنه چشمیکه
 سالها در گرسنگی زیسته گرچه روزگار با آنها چنان سیر
 بدهد تا دهر گرسنه چشم می مانند .

256— A person well—fed for one hundred years will not get hungry, and that hungry for one hundred years will not be fed up during that period.'

Continually unsatisfied man will not get satisfied.
 A rich man may not get poor soon nor will a poor man get rich soon.

۲۵۷ - سوال پانزدهم و بیست و نهم در نه چله پیری ♦

ترجمه دری : باب عاریت آسیاب نمی چرخد - یا نمی چلد .
مورد استعمال : در نکوهش سوال کردن و به عاریت خواستن
چیزی گفته می شود یعنی آنچه به سوال خواسته و به عاریت
گرفته شود بقا و اعتبار ندارد .

257— 'A water mill cannot run by water begged for.'

Any thing that is received by begging is not so much to be sufficient for the envisaged needs.

۴۵۸ دسور ناچی تھے دی یو پودی •

ترجمہ دری : ازسر ناچی چیست یک پف .

در زبان دری نیز میگویند: (ازسر ناچی چه میروود! پف!)

مورد استعمال: در مورد کسی گفته می شود که خودش

در کار و عمل سهم نمی گیرد ولی دیگران را برای کار

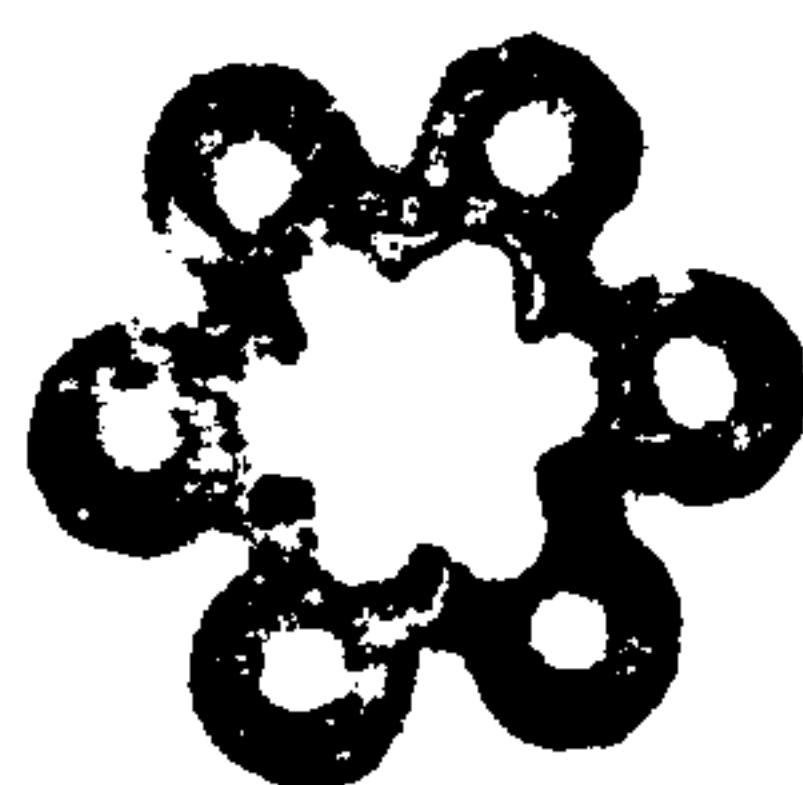
و عمل تحریک می نماید - یا خود خرج نمی کند و دیگر برای

دیگران پروگرام خرج را می سازد و یا اینکه او تنها امر

کند و زحمت کار بر ذمه دیگران باشد .

258— 'A trumpeter just blows'.

The one not practicing what he preaches is just like the trumpeter only blowing on the trumpet.

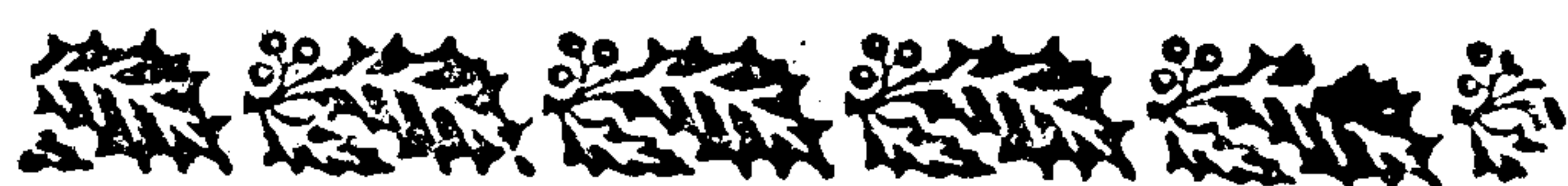

۴۵۹: د شپې بند او وروړی دی.

ترجمه دوی: بند شب و آب، برد، است.

مورد استعمال: اکثر اء در مو د تصا میهیکه از طرف
شب گرفته می شود و بیشتر آن روز هملی نمی گردد گفته
می شود، ما نه بهای ای بیکه دهقا نان در شب برای آبیاری
می بندند زیرا د تر آنها با اثر ظلمت شب بی بنیاد بود و
آب می رود.

259— 'Dams built at night are over—run by water.
Resolutions not practiced are like dams built at
night over—run by water.

۴۶۰: د بهار دروازی تپلی کیبری د خلکو خولی
نه تپلی کیبری ♦

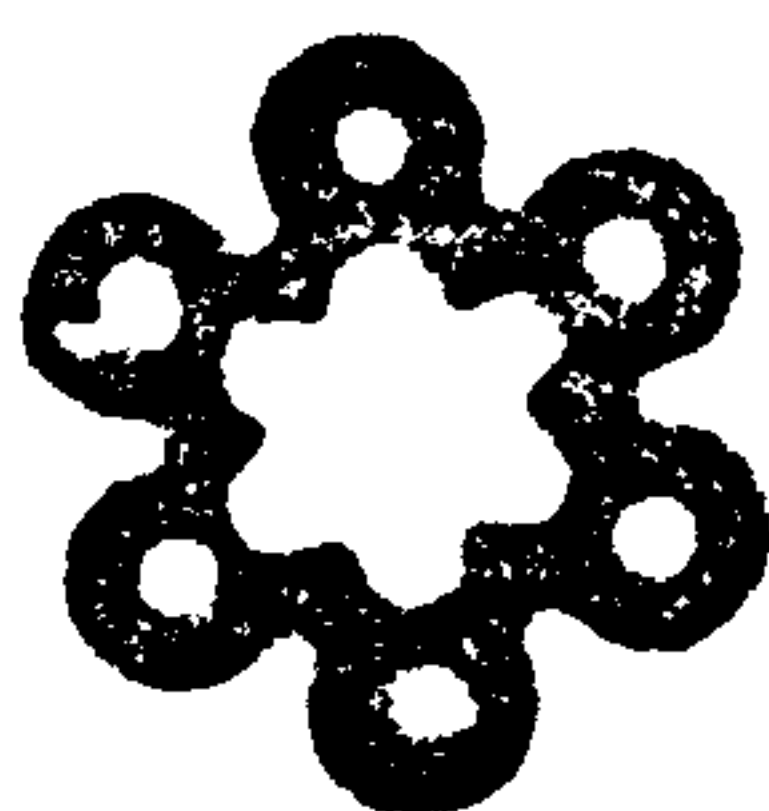
ترجمه دری: دروازه های شهر بسته می شود دها نهایی
ردم بسته نمی شود .

د زبان دری نیز گویند: «دروازد شهر بسته می شود و
دهن مردم نی»

مورد استعمال: در دورد آوازه های برجا وی جای
ردم گفته می شود که نمی توان از آن جلوگیری نمود .

260— 'A city's gates can be shut, but not people's mouths'.

Care for public opinion for a people's verdict
eventually prevails.

۲۶۱ دینار هه ووو عه له نه زه خه مه وعه •

ترجمه دری : از شهر برای از نرخ نبرای .

مورد استعمال : در مورد رعایت رسم و عادات یک شهر

یا یک قوم و یا یک ملت گفته می شود یعنی از یک شهر و یا

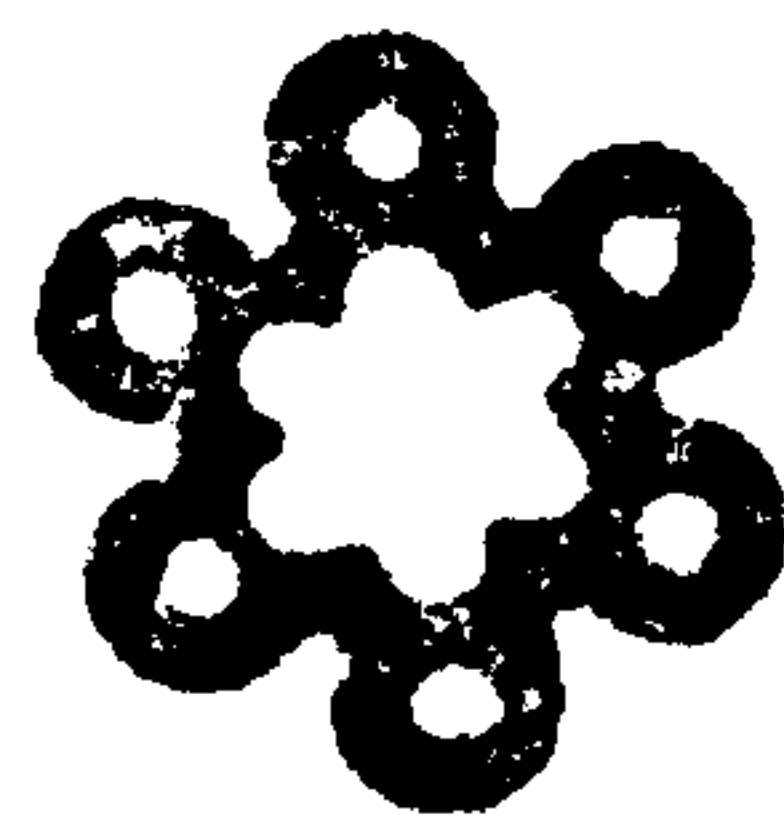
از قوم و یا از یک ملت برآمدن آن قدر اشکال ندارد و ای

برخلاف رسم و عادات و عادات و عادات های یک شهر و یا

قوم و یا یک ملت قیام نمودن در شکل بزرگست .

261— 'Leave the town, but not its customs and traditions'.

Respect custom and tradition.

۲۶۲- دښمن دی چه په شا او مری په زهر ویی
مه وژ نه .

ترجمه درې: دشمنیت را که بعسل می میرد بزهر مکش .
مورد استعمال: در باره لزوم روش و سلوک نرم در حیات
اجتماعی گفته می شود گرچه با دشمن هم باشد یعنی اگر
دشمن - ن از راه --- لطافت و دهر بانی از بین برده
شود از تلخی زهر - الود یک - دشمن را بیشتر مت - ا - ام
بسیار زد بهتر است .

262— 'An enemy who can be killed by honey,
shall not be poisoned'.

Never be rude to anyone, not even to your enemy.

۴۶۳: دشمن هغه دی چه اول ئی «هو!» وی
 اخیر ئی نه!

ترجمة دری: دشمن کسیست که اول (پلی) گوید و آخر
 ((نی))

در نکو هش شخص وعد، خلی گفته، من شود کد در اول
 وعد، و قول میدهنوی بعد آذر دید از عمل وعده و قول
 خرد را نقض مینماید پس بحکم این ضرب المثل چنین شخص
 راسی باید دشمن خواند.

263— 'An enemy is the one who promises an un-
 dertaking and does not comply'.

Be firm and stand by what you say.

۴۶۴: دښمنۍ په سلام نه ورکيږي:

ترجمه لري: دشمني به سلام کم نهی شود.

مورد استعمال: د رڼ ضرب المثل توصیه شده است بروش نرم

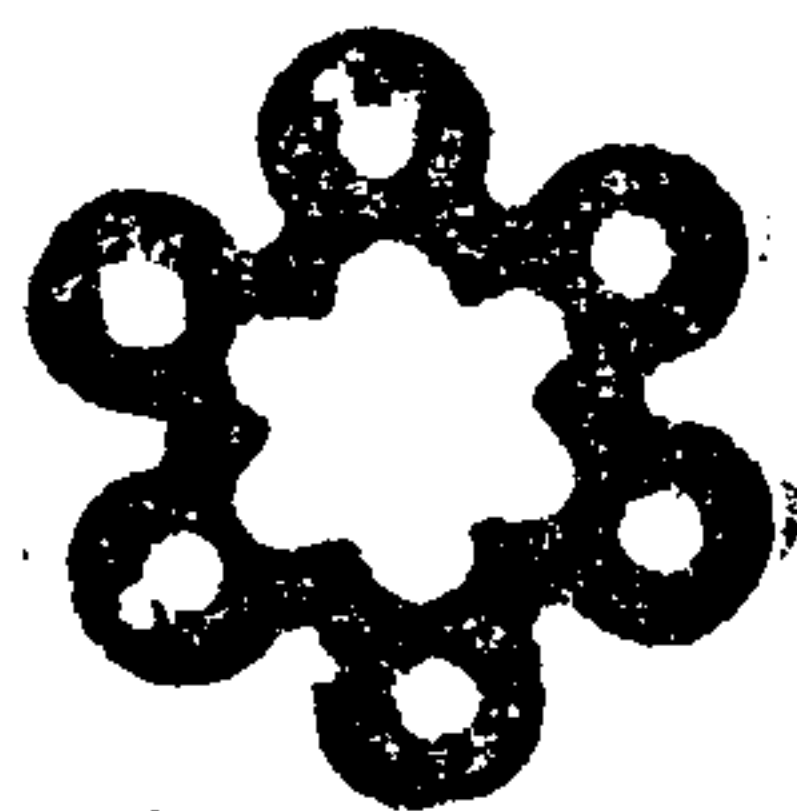
و انساني ولو با دشمن باشد دشمن سلام دادن اگرچه

دشمنی را از رڼ نهخواهد برد ولی علاوه برا نکه و ظیفه

انسانی ادا سیگردد در دل دشمن هم حتماً بی تا ثور نهی ما زده

264— 'Hostility cannot be diminished by (saying hello).'

Always be good mannered.

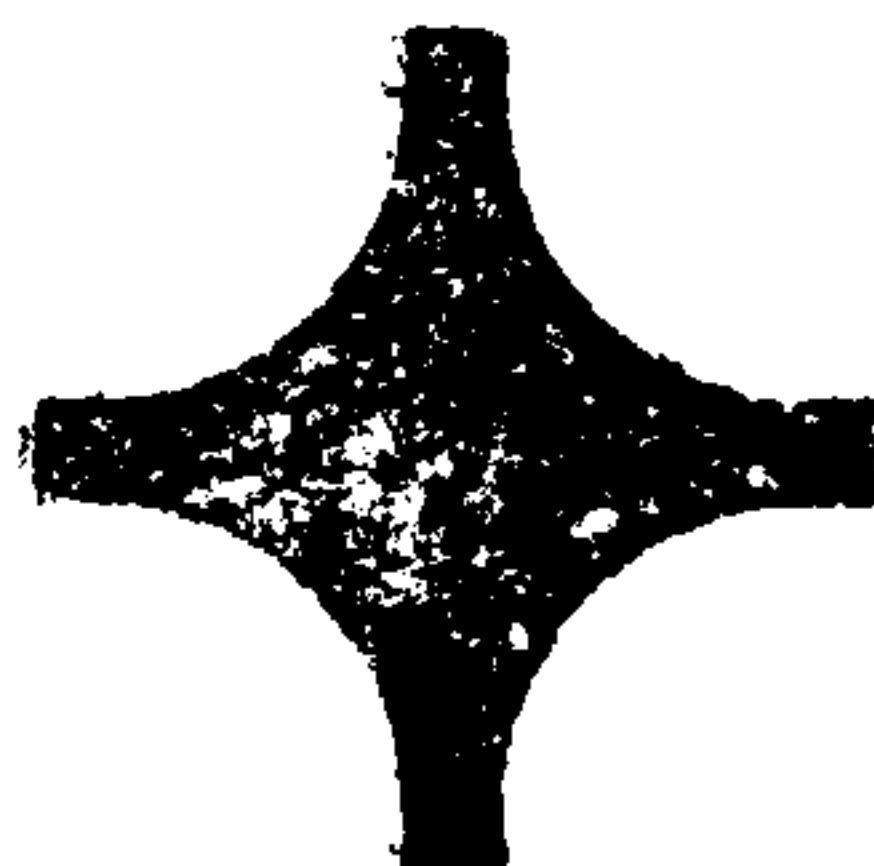

۴۶۵- دینو خنجه بنه زی-بری له بد و خنجه و اینه .

ترجمه دری: از نیکان نیکویی زاید و از بدان علف .
 مورد استعمال: در تاثیر اخلاقی و اعمال والدین در
 فرزندان گفته می شود یعنی اگر پدران و مادران دارای
 اخلاق و اعمال نیکو باشند در اخلاق و اعمال فرزندان
 نیز تاثیر مثبت دارد ورنه فرزندان اشخاص بدمانند
 علف استند .

265— 'Good gives birth to good and bad to bad'.
 The manners of parents influence their children.

۴۶۶ - دینو غویندینه بنوروا وی .

ترجمه دری . از گوشت خوب شور بای خوب بدست مه آید .

مورد استعمال: درست کردن جنسیت خوب هر شی و هر شخص

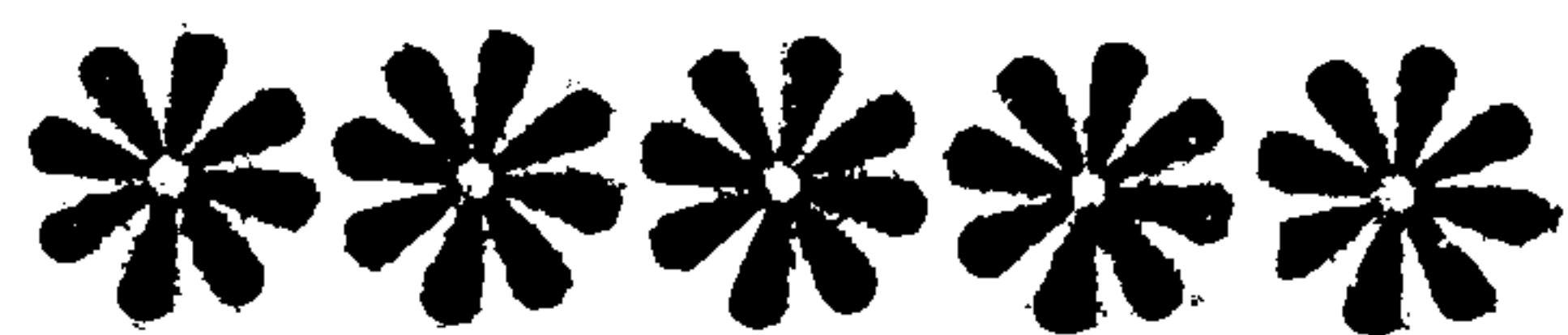
گفته می شود یعنی ما ندانیم که از گوشت خوب شور بای خوب

پوجود می آید خوب جنسیتش و جنسیت شخص در تکمیل

همان ش و همان شخص مؤثر است .

266— 'Good meat makes good soup'.

Good quality is praised.

۴۶۷ - د ظلم عمر لنډه وي .

ترجمه دری : عمر ظلم کوتاه است .

مورد استعمال : مورد استعمال این ضرب المثل همینست

ما نند ضرب المثل یکدیگر گذشت تقبیح و نکوهش ظلم است و عمر

ظلم را کوتاه میدانند .

267— 'Cruelty and oppression are short lived'.

Justice will eventually rule.

۲۶۸ - د ظلم کاسه آخر چپه ده

ترجمه ددی . کاسه ظلم آخر سر نگوښت .
مورد استعمال: درېن ضرب المثل نیزه از زوال ظلم گفته
شده و کاسه ظلم راه اوقیت سرنگون میده اڼد .

268— 'The bowl of cruelty and oppression turns upside down'.

Cruelty and oppression are eventually defeated. For they are against humanity, like a bowl upside down; always empty.

۲۶۹ - دظلم کور ویران دی

ترجمه دری : خانه ظالم خرابست .

مورد استعمال: در نکودش و نابیح ظلم گفته می شود

یعنی همانطوریکه ظالم خانه مظلوم را ویران می سازد
 عاقبت خانه ظالم را نیز ویران خواهد ساخت .

269— 'Cruelty has no home'.

The home of the cruel man is eventually ruined.

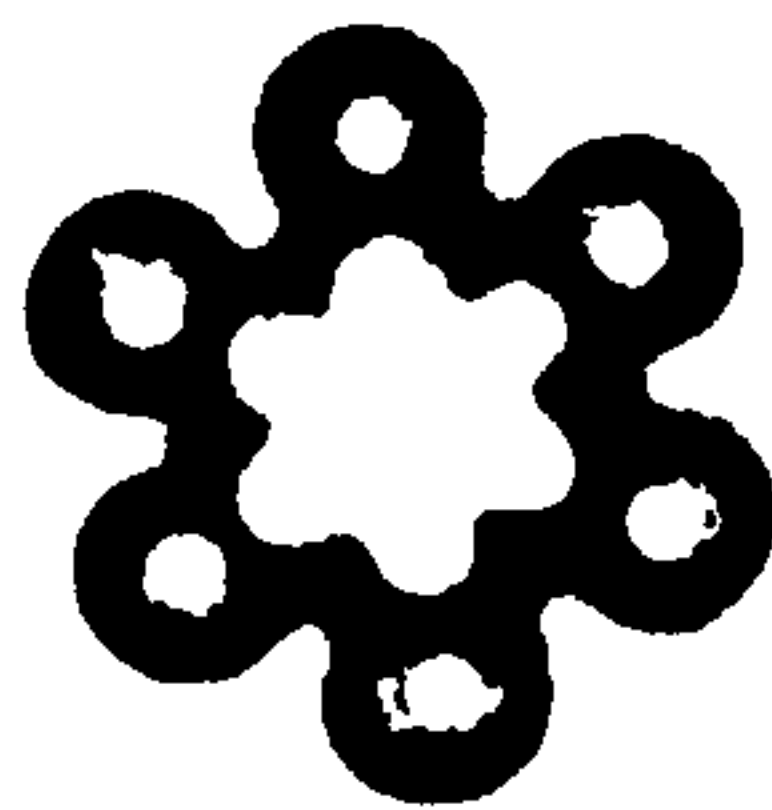

۲۷۰. دعا همه سره غم نه غم دی ♦
قرجه دری: غم با مردم غم نیست .

مورد استعمال: پشتونها عموماً زیست با همی و
زندگی اجتماعی را خوش دارند حتی اگر بصورت اجتماعی
بمصیبتی هم گرفتار شوند آن مصیبت را با گفتن این ضرب
المثل برخورد گوارا می سازند یعنی غمیکه با مردم پیش
آید آنرا غم نمیدانند .

270— 'A common grief is no grief'.
Don't worry about what befalls one and all.
Cooperation and unity are Praised.

۴۷۱- د عقل و بی چالیدی نه دی او د دنیا

موږ ♦

ترجمه دري : گرسنه عقل و سیرد نیما را کس ندیدد است .

مورد استعمال: د سورد خود پسندی و حرص مالی

انسانها گفته میشود یعنی اکثر انسانان عقل خود را

زیاد مال خود را کم می پندارند، از زیادت عقل خود

می لانند و از کمی مال خود می نالند - بنا بر آن از عقل سیرد

از مال گرسنه استند .

271— 'The lack of wisdom and the plenty of riches are not seen'.

Every one brags about his wisdom and cries for riches.

۲۷۲- د عقل و بوی نشته او دد نیا او و و •

ترجمه دری: گرسنه عقل و سیرد نیا نیست.

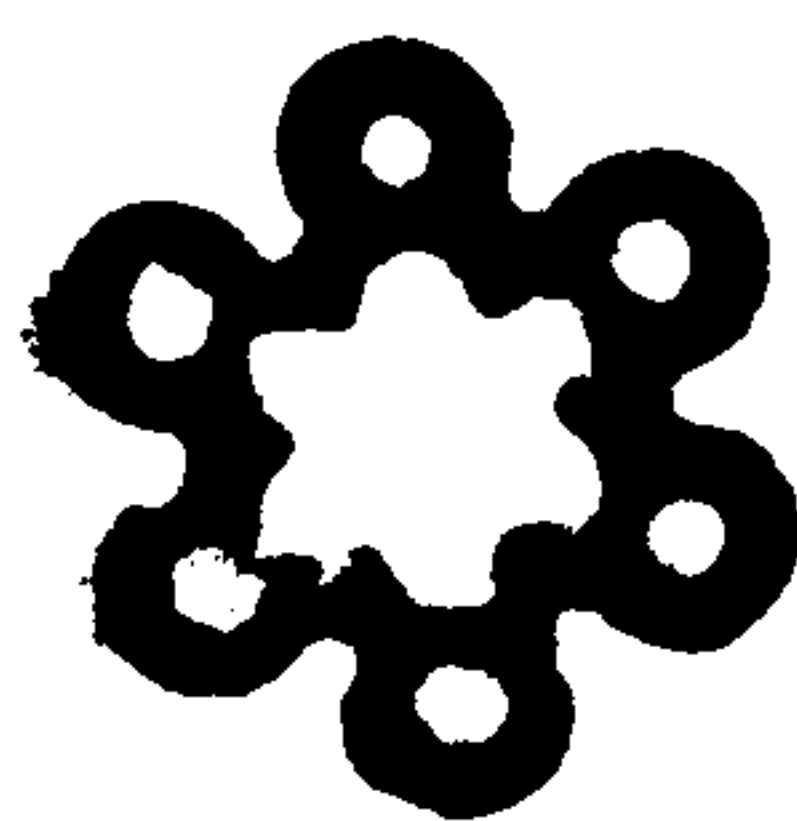
مورد استعمال: عیناً د مفهوم ضرب المثل گذشته را دارد.

بکسی گفته میشود که به جز بر آ ورده شدن غرضش

د یگر هیچ چیز او را قانع نمی سازد و لو غرضش حق

هم نباشد.

272— 'No one is poor in wisdom and rich in wealth'.
Every one prefers wealth to learning.

۲۷۳- دغا تری تر شامه تور یبره، دملک تر مخ .

ترجمه دری: از پشت قاطر و از پیش روی ملک مگذر (۱)
 مورد استعمال: در خدمت قریه دار (ملک) گفته می شود
 چون ملک بیشتر موجب اذیت مردم میگردد بنا بر آن توصیه
 می شد که: « از پشت قاطر و از پیش روی ملک مگذر » یعنی
 قاطر ترا بگذارد و از او و ملک بتو اذیت خوار رسانید .

273— 'Don't walk behind a mule and before a chief'.

If you walk behind a mule she will kick you and if you walk before a chief, he will harm you.

(۱) ملک : در گذشته ملک کسی بود که از طرف
 مردم يك ده بکلانتری همان ده، انتخاب می شد و قریه
 دار هم یاد میشد این شخص بین مردم ده و نمایندگان
 سرکار وساطت میکرد ، ولی بیشتر موجب اذیت مردم
 و خوش ساختن نمایندگان سرکار می شد بنا بر آن مردم
 از و بیزار و گریزان بودند .

۲۷۴- دغرض خبشتن لیو نی وی ♦

ترجمہ دری: صاحب غرض دیوانہ است .

مورد استعمال: دروورد کسی گفته می شود که برای

بدست آوردن مطلب و غرض خود عقل و منطق را زیر پا

می گذارد و بجز برآورده شدن غرضش دیگر هیچ چیز

اورا قانع نمی سازد و او غرضش حق هم نباشد .

274— 'A partial man is crazy.'

One pursuing a definite goal applies every means to achieve it.

۴۷۵- د غریب غاښ په حلوا ما تیږی ♦

ترجمه دری : دندان غریب بهلوا اسی شکنند .

مورد استعمال : از بد بختی شخص غریب حکایه می کند

و در باره کسی گفته می شود که هم غریب با شد و هم

بد بخت مثلاً از غریبی بهلوا یا فتن خوش شود ، ولی

از بد بختی دندانش در حلوا بشکند .

275— 'A poor man's tooth breaks, even when eating puddings'.

A poor man lives with bad luck.

۲۷۶- د غریب ملا په اذان خوځ روژه نه ما توی •

ترجمه دری : باذان (۱) ملاي غریب کس روزه را افطار
نمی کند .

مورد استعمال: در بد چا نسی شخص غریب گنجه می شود
یعنی اگر ملاي مسجد غریب باشد روزه دار مسلمان
باذان او افطار نمی کند، حالا نکه اذان از دهان
هر مسلمان باشد قابل شنیدن و احترام است .

276— 'No one will break his fast by a poor priest
(mullah) calling'.

A poor man is never listened to.

۲- اذان در دین اسلام اعلام وقت نماز بنام خدا است ،
و چون مسلمانان در ماه رمضان روزه را وقت نماز
شمام باذان ملاي مسجد افطار می کنند ، بنابراین در اینجا
برای مثال آورده شده است .

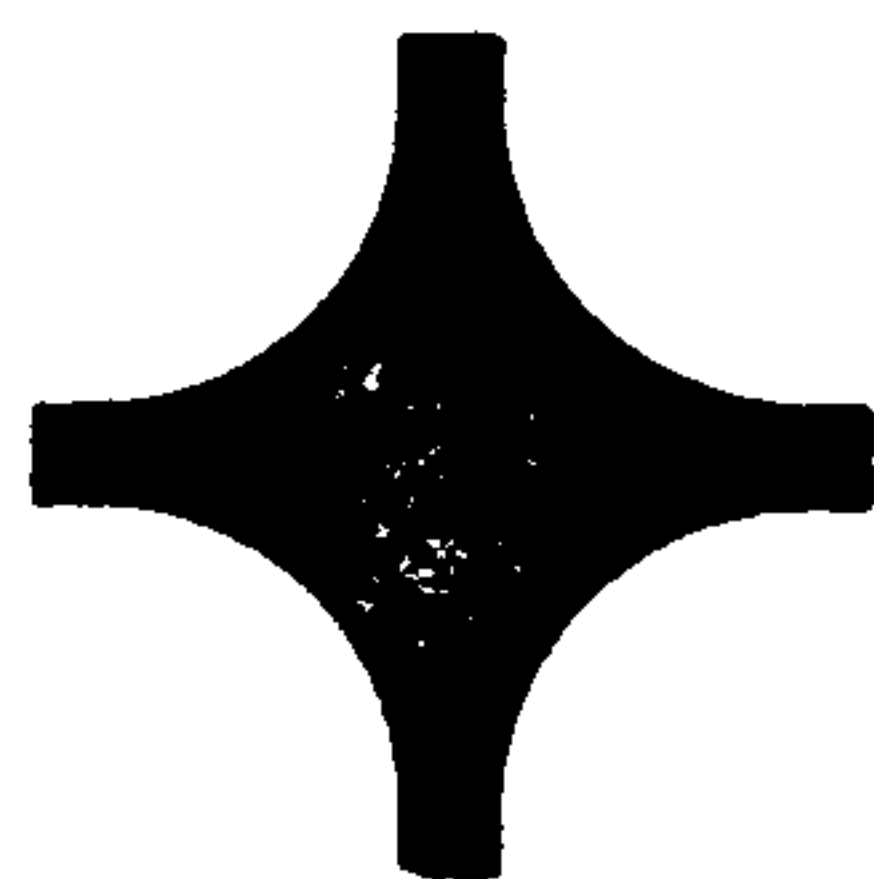

۲۷۷- دغله محای په غره کی نهسته ♦

ترجمه دری . جای دزد در کوه نیست .
 در زبان دری نیز گویند : « دزد در کوه، جای نمی شود »
مورد استعمال: در مورد وار خطا بودن شخص خائن و
 دزد گفته می شود که حتی در کوه هم نمی تواند پنهان شود و
 جای گیرد آرام کند و همین مفهوم در زبان دری ضرب المثل
 دیگر است که می گویند : « دزد بسر خود بردارد » و هم
 در پشتو می گویند : « دغله پرې پړه خلی » یعنی در پناه دزد
 خس است .

277— 'A thief has no hiding place, even in the mountains'.

A traitor and dishonest man cannot live calmly and comfortably even in the mountains, for he knows how disliked he is

۴۷۸ - دغنه و رویه محوز او بیاری •

ترجمه‌دري: از روی گندم خار هم آبیاری می‌شود •

مورد استعمال: در مورد کمک‌های با واسطه و یا خیر

رسیده، نه‌ای خیر مستقیم گفته می‌شود - مثلاً از لحاظ يك انسان

صالح با انسان غیر صالح هم خیر برسد مانند اینکه از لحاظ

آبیاری گندم به خار هم آب میرسد و هم وقتی استعمال می‌گردد

که يك انسان از فیض سایر انسان دیگر مستفید گردد •

278— 'Because of wheat a thorn is watered'.

A parasite lives at the expense of others.

۴۷۹-د کابزه تیکي سره کبره توره جوړه یږي .

ترجمه دږي: باڼلاف کچ شمشیر کچ درستی آید .
مورد استعمال: وقتی گفته می شود که کردار و یا گفتار
 نا پسند با عمل و قول نا پسند مفا بل روش کچ رویه با امثل
 بعمل آید - مثلاً در مفا بل شخص متکبر اظهار تکبر نمودن
 و یا در برا بر شخص مغرور غرور نشان دادن و غیره ...

279—'A curved sheath requires a curved sword.'
 Everything is returned in its like.

۲۸۰ - د کبر کاسه (سکوره دد) ♦

ترجمه دری . کاسه نکبر سرنگو نست :
مورد استعمال : در نکوهش و تقييح نکبر گفته می شود
و عاقبت آن نگو نی دانسته شده است .

280— 'The bowl of conceit is upside down'.
Conceit is denounced as always being empty like
an upside down bowl.

۲۸۱- د کم اصل لوی تیا د اصل سپکتیاوي •

تر جمه درې : بزرگی کم اصل خفت اصل می با شد .
 مورد استعمال : وقتی گفته می شود که نا اهل بزرگی بر
 کرده هود این بر گزیدن در حقیقت خفت و تحقیر و تذلیل
 مخض با اهلیت است .

281— 'To honour the base is to insult a noble.'
 The appointment of incapable and dishonest persons is insulting to capable and honest ones.

۲۸۲ - د کوچنی په ژبه خپله مور بڼه پوهیږي .

ترجمه دري: زبانون پل را ماد ر ش خوب میداند .
 مورد استعمال: کنایه آ در باره کسی گفته می شود که
 سازنده يك چیز ویا يك ساختمان ویا وارد دريك کار ویا
 شایسته و مطلب این است که چنین کس نسبت بشخص نابالو
 نو وارد بیشتر مستحق اظهار نظر در موردان چیز ویا
 ساختمان ویا کاری باشد - زیرا او بما هیتان چیز ویا کار
 خوبتر می فهمد مانند ما در که بزبان طفل خود ازد پگران
 بهتر میداند ویا اینکه مشکلات يك فن را اهل فن خوبتر
 فهمید، می تواند .

282— 'The mother knows the tongue of her child.'
 'Experience is worth earning'.
 An expert knows his work.

۲۸۳ - د کور پیر چا ته نه معلوم پری •

ترجمه دری: هر شد خا نه بکس معلوم نمی شود .
 مورد استعمال: وقتی گفته می شود که یک خا نواده و یا
 یک قبیله و یا یک قوم و ملت بزرگان و دانا نشینان خود
 اعتنا نداشته باشند و بزرگان و دانا نشینان بیگانه را
 بیشتر احترام کنند .

283— 'One does not know the saint of his family.'
 One seldom respects the learned and the great per-
 son of his nation, but often the one from another na-
 tion.

۲۸۴ - د کور خپره د با ندی مه کوه .

ترجمه دري: سخن خانه را بیرون مکن .

مورد استعمال: وجیزه نصیحت امیز است و بکسی توصیه

نی شود که اسرار و از های محرمانه خانه خو در ادر بیرون

خانه فاش می سازد .

284— 'Don't say outside what is said at home'.
Do not reveal the secrets.

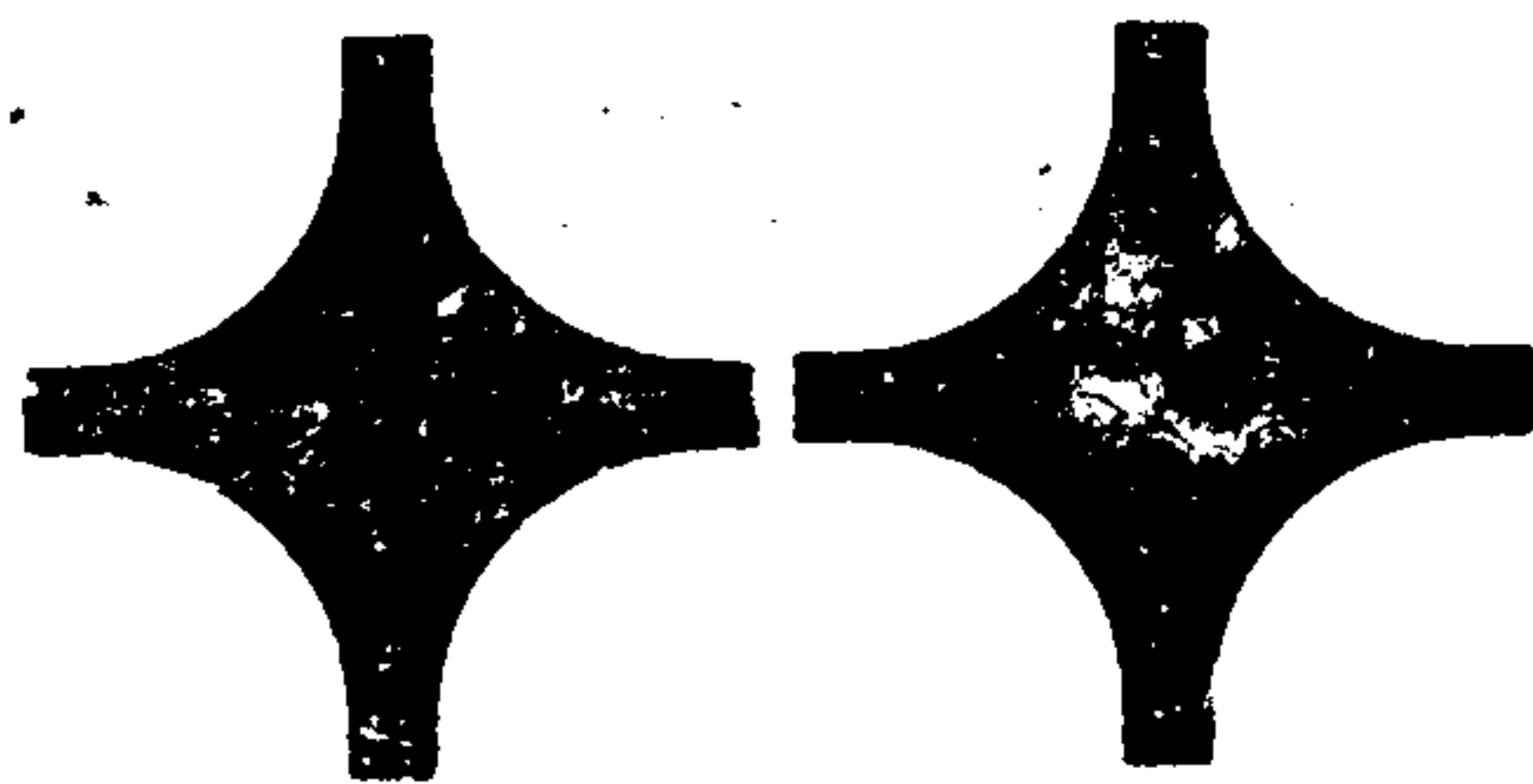
۲۸۵ - د کو زېدی دوه غوايي ويو ووت نه بل نيزه ووت نه .

ترجمه درې: بيوه دو گا ودا ئت هکي يرون نيمى رفت
ود يگرى د رون نيمى در آمد .

مورد استعمال : در مورد کسی گفته می شود که با دو
مشکل متناقض رو برو گردد و یا بین اجرای دو امر متناقض
قرار گیرد .

285— 'A widow had two bulls, one (didn't go) out
and the other (didn't go) in'.

To solve two opposing difficulties is hard.

۲۸۶ - د هکونک په ژبه هکونک پوهیږي .

ترجمه دري : زبان گنگه را گنگ می داند .

مورد استعمال: وقتی گفته می شود «حقیقتاً دو نفر گنگ

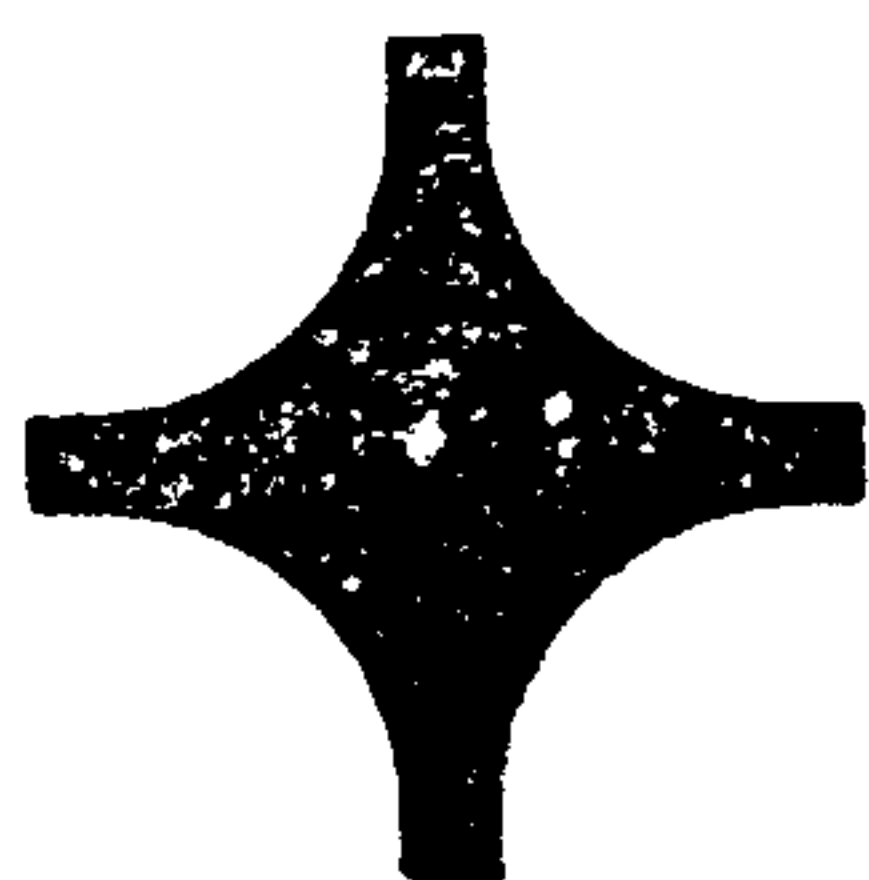
باشند» با هم آنها را تفهیم نماید و یا کنایه در باره دو

تن هم مسلکانه در چوکات مسلک خود بهم صحبت کنند

استعمال میگردد .

286— 'A mute knows the tongue of another mute'.

Two experts of the same trade know each other's language.

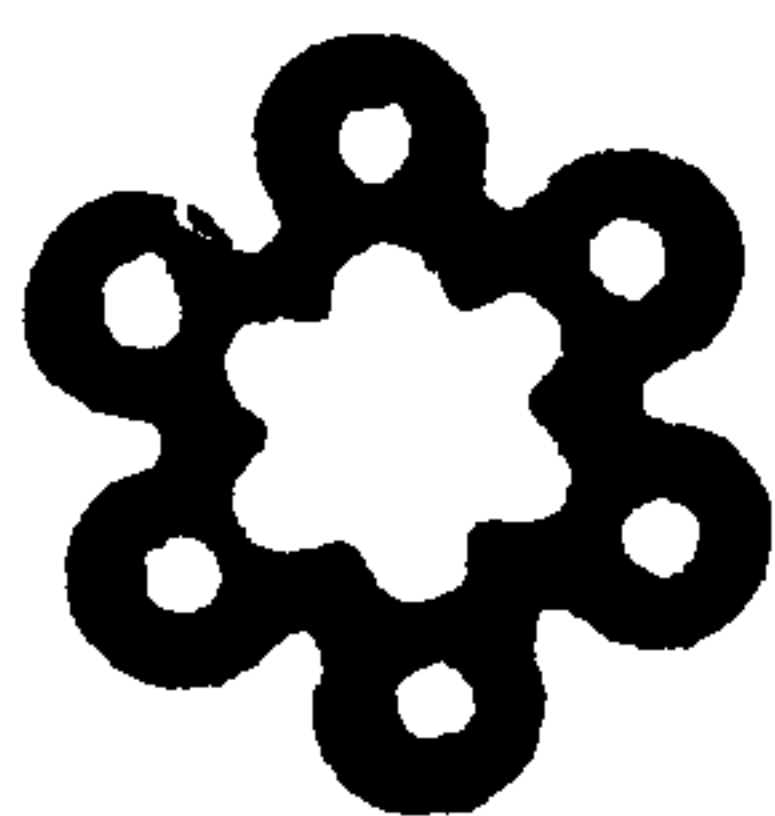

۴۸۷ د ټکونک په ژبه مور پوهیږي ♦

ترجمه دري : زبانون گنگ را مادرش پېژند .
 مورد استعمال : وقتیکه دیگران از حل مشکل يك قضیه
 عاجز شوند و ننهانشخصیکه دران قضیه وارد است آنرا حل
 نماید دوباره آن شخص کنایه میگويند که « زبانون گنگه را
 مادرش پېژند » و یا حقیقتاً در باره ما دوی گفته می شود
 که فرزندان گنگه باشد .

287— 'A mute's mother knows his tongue'.

Every person knows what he is experienced. An expert knows the problems of his trade.

۲۸۸- دهکیده گر ناز دز مری خیرل بنه دی .

ترجمه دری : از ناز دادن و باه پاره کردن

شیرخو بست .

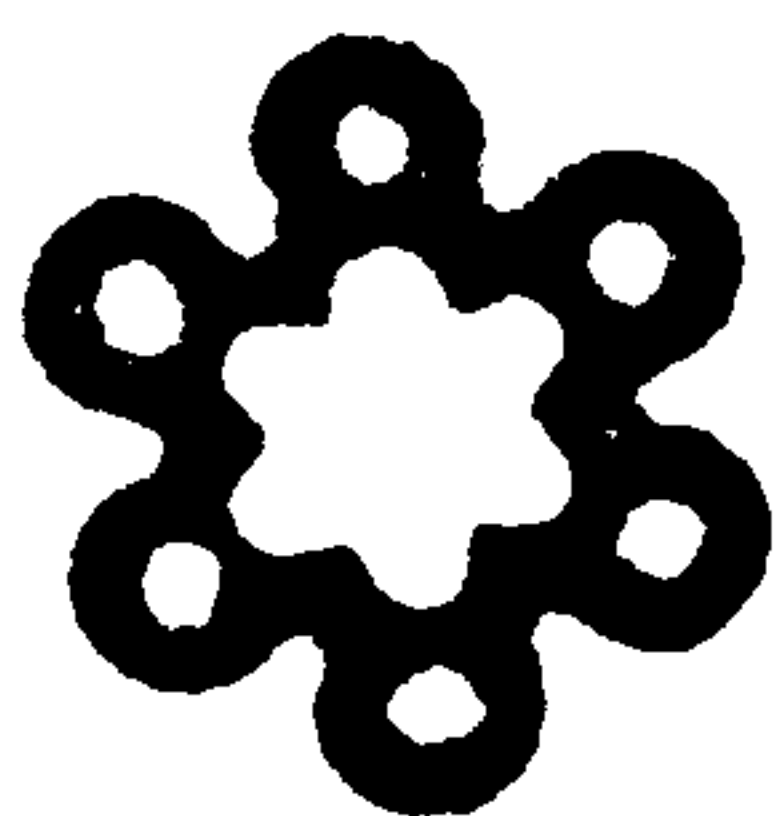
مورد استعمال : تشویق بعلو همت و اجتناب از زبونی و

پستی است یعنی انسان بلند همت باید از نوازش انسان درین

کشتن بدست اشخاص بلند همت را بهتر بداند .

288— "To be torn apart by a lion is better than to be shouted at by a fox,.

Better be killed by a courageous person than to be shouted at by a coward.

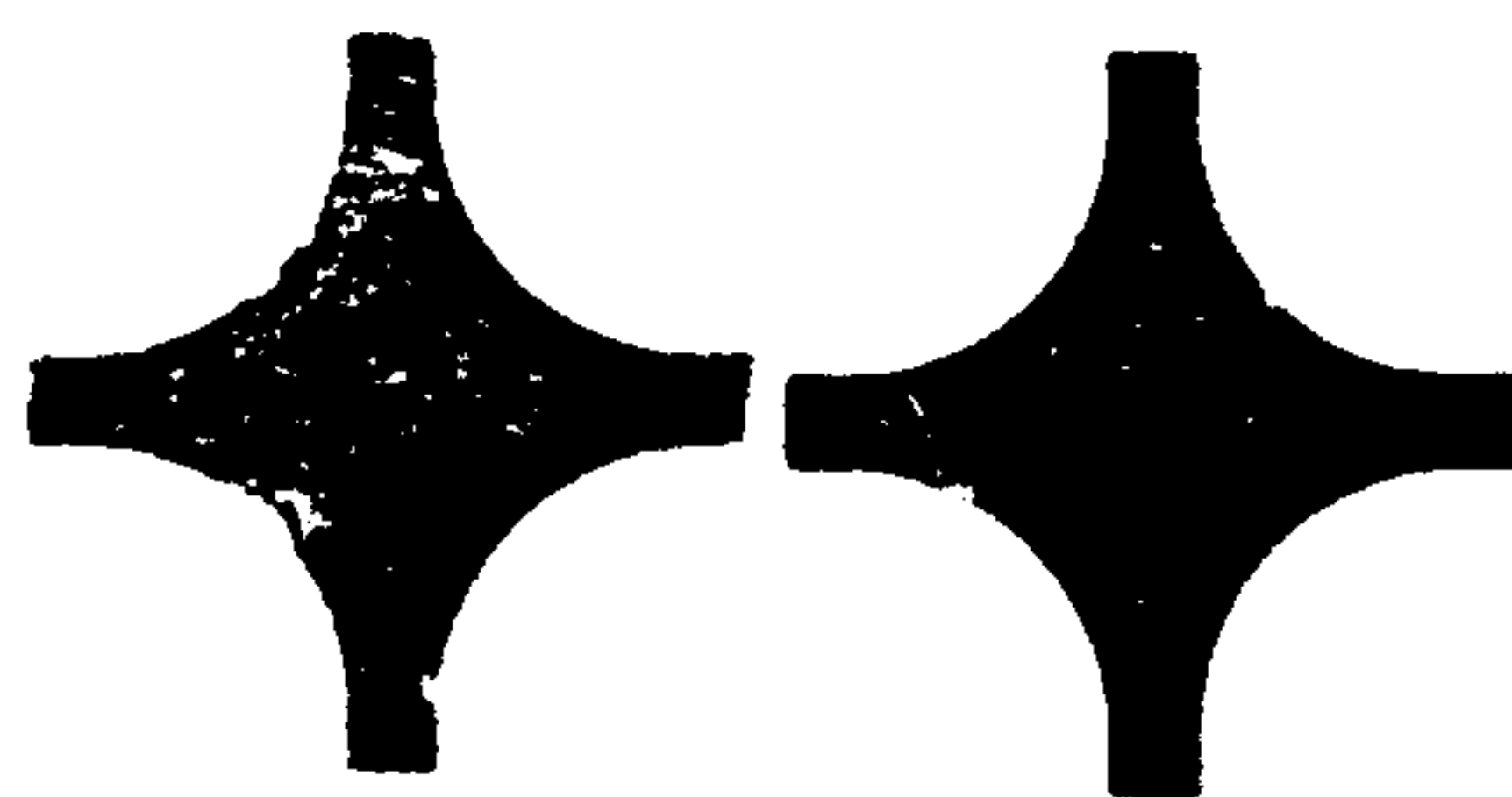

۴۸۹- د لو هکری چی رضا نه وی : لو ر په
لوټه اچوی •

ترجمه دری : دل دروگر اگر نپاشد داس را بر
کلوخ تیز میکند - و یا بر کلرخ سیاندازد .
مورد استعمال : در مورد شخصیکه نمی خواهد از دل کار
کند و برای کار کردن بهانه می جوید گفته می شود - و
هم در عین حال نا راضی بودن کار دیگر و دهقان را باعث
بهانه جوئی و سبب تعطیل کار دانسته است .

289— 'When a reaper does not like to work, he sharpens his scythe with a clod'.

The one who does not want to work makes excuses for it.

۴۹۰ دماغ دی پهل وچ ای نشی په کور کی دی
مور کان له لوبی مری

ترجمه دری : دماغه را ایل برده نمی تواند در خانه ات
موش ها از گرسنگی می میرند .

مورد استعمال : شخص متکبر و غروری گفته می شود که
در این حال بی بغاعت و یا خسیس هم باشد .

290— 'An elephant cannot carry your conceit, but mice die of hunger in your house'.

A conceited person is empty minded like an empty house in which even a mouse cannot find anything to eat.

۲۹۱- دمر دخوا هه نا مرد به نس کبشی پاتی کیری

ترجمه دری : خوراک درد در شکم نا مرد می ماند .
مورد استعمال : ظاهرآ و وقتی گفته می شود که شخصی
بدوست خود مهمانی بدهد و ای آن دوست جواب مهمانی را
بمهمانی ندهد - ولی گنا یته در مورد کسی استعمال میگردد
که احسان دوست خود را فراموش کند و در عوض احسان
دوست احسان ننماید .

291— 'A generous man's meal remains in the stomach of a stingy man'.

Return favor for favor.

۴۹۴ و - د مړ و او بو و بیر یز هله توندواو

• بومه بیر یز ه •

ترجمه دری : از آب آرام بترس از آب تند مترس •

مورد استعمال : ظاهر آ در باره آب آرام دریا و آب تند

دریا گفته شد یعنی آب آرام دریا عمیق زیاد دارد از آن باید

ترسید و آب تند دریا گرچه تیز می رود عمیق آن زیاد

نیست از آن نباید ترسید - ولی کنایه در مورد اشخاص

آرام و متحمل و اشخاص تند مزاج و عصبی نیز استعمال

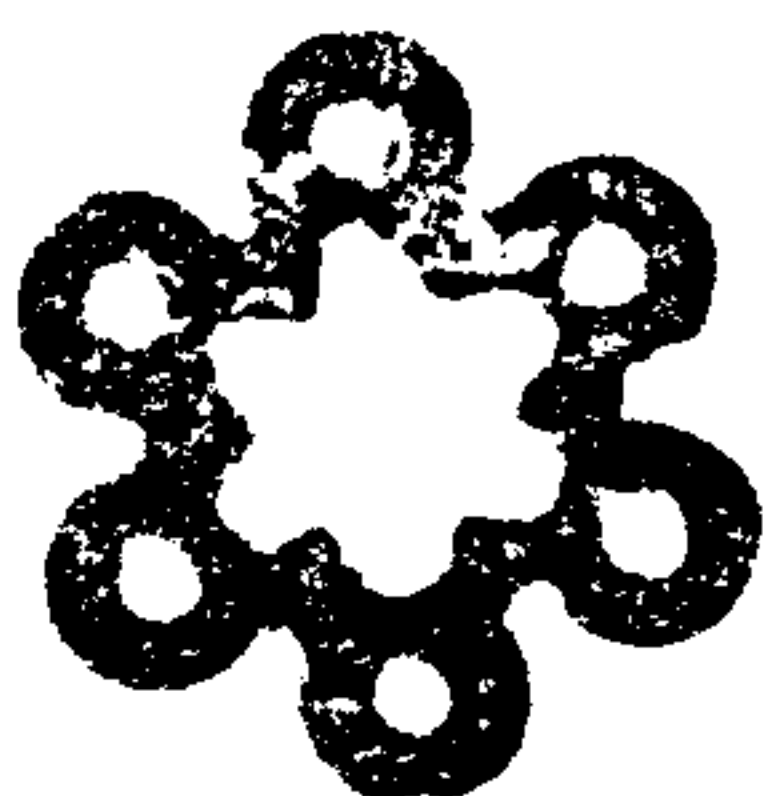
میگردد یعنی از اشخاص آرام که ظاهراً مانند آب آرام دریا

نداری ندارند باید ترسید و از اشخاص تند مزاج که تندی

شان مانند آب تیز و متوقتی است نباید ترسید •

292-- 'Fear the still standing water, but not the fast running'.

The still —standing water may be deep but • the fast—running is never.

♦ ۴۹۳- دمره خنجه شیطان هم بیزاره دی

ترجمه دری : از مرده شیطان هم بیزار است .

مورد استعمال: در مذمت اشخاصی گفته می شود که از

مردگان بدگویی کنند و با آنان اخطار میدهد که از

مرده شیطان هم بیزار است پس انسان باید بطریق اولی

از مرده بدگویی ننماید .

293— 'Even Satan is afraid of a dead person.'

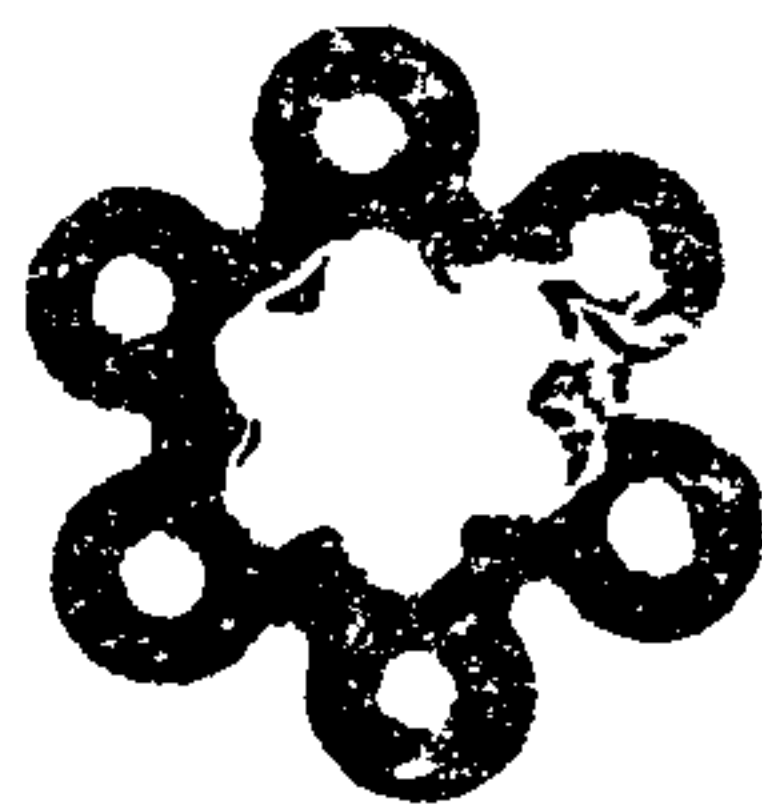

۴۹۴- دمنگری سر په دښمن ټکوه •

ترجمه دری : سر مار را بدمست دشمن بکوب .
 مورد استعمال : در باره دفع يك خطر به خطر دیگر گفته
 می شود زیرا هر خطر یکی از این برود و بنفع دفع کنند ،
 است پس توصیه می شود که اگر زمینده مساعد باشد خطر
 را باید به خطر دفع کرد .

294— 'Have an enemy crush a mangari snake's head'.

Protect yourself from peril by peril, as the proverb says 'An enemy of my enemy is my friend'.

۴۹۵- د'است زمری گر عینده گید و نه ده •
 ترجمه دری : از شیر نشسته رو باه گرد نه و مهر کی
 بهتر است •

مورد استعمال: غر مورد شخص تنبل و بی کاری گفته
 می شود یعنی اگر شیر هم بیکار و بی حرکت خوابیده باشد
 رو باه گرد نه و مهر کی کنه ز و بهتر است درین ضرب المثل
 علاوه بر تحریک بکار تشویق سیاحت هم مخبر است •

295. 'An active fox is better than an inactive lion'.

Action brings exploitation.

۴۹۶- دنورو دا نیمه نیمه دا نا دا یوه نیمه .

ترجمه دری : از دیگران نیم نیم واز مادر کلان يك ونیم .

مورد استعمال: در مورد شخص حریص فریبکار گفته می

شود و منشاء آن روایت کوتاهیست که میگویند: يك

مادر کلان سه نواسه داشت و سه زن پخته بود بهر نواسه

يك يك نان داد یکی از نواسه ها از و پرسید « شما چه

میخورید .

مادر کلان گفت: خالکی خورم نیم نان تو دیدی

ونیم نیم نان دو نواسه دیگر! « پس باین فریب به نواسه

ها نیم نیم نان رسید و بمادر کلان حریص و فریب کار

يك ونیم نان .

296— 'One half for every one, one and a half for the grandmother'.

A grandmother gave a loaf of bread to each of her three grandsons, leaving none for herself. One of the children asked her--do you have any left for you? none; unless each one of you give me a half of your loaf of bread. Every one of the three gave her half of his

۴۹۷ دانه زویه مینه نه ورکیری دسپی زویه
مینه ورکیری .

ترجمه دری: از نبودن پسر خا نواده، گم نمی شود از
بودن پسر سگ صفت خا نواده گم می گردد

مورد استعمال: درباره گریکتر پسر گفته می شود یعنی
گریک خا نواده بزرگ و نادمه ار بکه پسر نباشد از این
نمی رود ولی اگر پسر ی باشد که اوصاف مردانه نداشته
باشد تا نام خا نواده خود را حفظ کند تنها نام خا نواده
را بد نام نمی سازد بلکه از بین می برد .

Not having a son-will not cause a family to abandon their place of domicile but having a doggish son will do so.

A bad character in the family will bring notoriety to it.

۲۹۸ دنیا به امید خورده کیری •

ترجمه‌داری: دنیا با امید خورده می شود.

مورد استعمال: درست بودن امید گفته می شود و توصیه

است بزیست با امید که نسبت بزیست نا امید

پایه ارتر می باشد.

298— 'One lives with hopes'.

One lives a happy life hoping for a better future.

۴۹۹- دنیا و یریری زنده انگیزی

ترجمه‌داری: مال دنیا که زیاد می‌شود دل تنگ می‌گردد .
 مورد استعمال: در نکوهش زیادت مال و خست دادن از
 گفته می‌شود یعنی بهمان اندازه که مال زیاد می‌گردد
 دل مالدار رو به تنگی می‌گذارد و به‌خلاف رو به آزادی .

299— 'The richer, the greedier'.

'The richer, the more frugal'.

'The richer one gets, the stingier he becomes.'

♦ ۳۰۰ - دوی سترگی به دیگد ان کی وی ♦

ترجمه دری : - چشم گرسنه درد یگد ان می باشد .
مورد استعمال : - کنا یقدر باره کسی گفته می شود که
همیشه در هر موقع فکر چیز و یا مطامی که در جستجوی آنست
می باشد و مانند گرسنه ای که با انتظار طعام بسوی دیگد ان
می بیند .

330— 'A hungry man seeks the kitchen.'
One must seek his goal persistently, as a hungry
man seeking food.

۳۰۱- دوست به دی و ژړوی، د ښمن به دی و خندوی.

ترجمه دری : دوست ترا بگریه خواهد آورد، و دشمن
ترا بخندد.

مورد استعمال: در وقتی که یک شخص به سبب شنیدن
حقایق تلخ از زبان دوست خود برانگیخته و یا با اثر سخنان
فریبنده دشمن خود خوش شود برای تنبیه آن شخص
گفته می شود، ناحقاً بق تلخ دوست خود را بخوشی بشنود
و از آن نرنجد و به تملق دشمن اریب نخورد و خوش نشود

301—'A friend criticizes bitterly, and an opponent
praises sweetly.,

Hearing bitter criticism is not sweet but bears
sweet results.

۳۰۴- دوست ته حال وایه ، د بنهن ته لای پی وهه .

ترجمه دری . بدوست حال بگو، بدشمن لاف بزن .

مورد استعمال: در طرز گزاره با دوست و دشمن گفته

می شود یعنی بدوست حقیقت حال خود را اظهار کن ، او

را هم دروغ و غشریک خود بدان ، ولی دشمن را از حقایق

احوال خود غافل نگه دار و احوال خود را پشت پرده

لاف پنهان کن .

302— 'Tell a friend the truth, but brag before an enemy'.

Reveal your real—self to a friend, but hide it from an enemy by bragging.

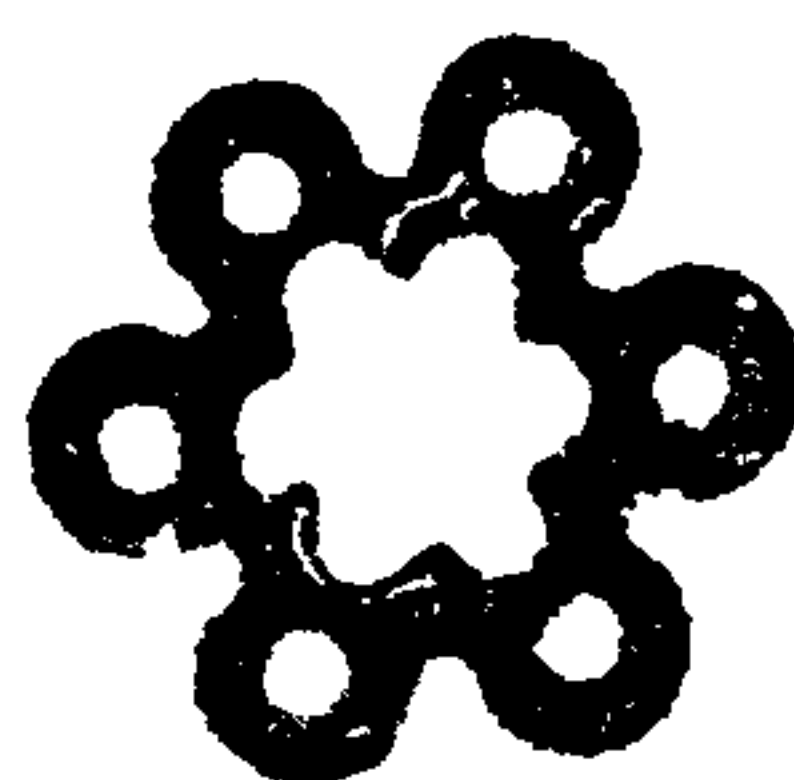

۳۰۳ = دو نه توپ و هه چه دپینو و نه لوی پری :
 ترجمه دری : آنقدر خیز بزنی که از پای نیفتی .
 مورد استعمال : بکسی گفته می شود که با لاتراز توان
 خود بکاری اقدام کند و توصیه می شود که يك انسان
 باید در اقدامات خود تعادل را از دست ندهد و با اندازه
 توان و استعداد خود بکار اقدام نماید .

303— 'Jump so high as not to break your legs'.

Try not to attempt doing something of which you are not capable.

۳۰۴- دهرچا سره خپل سیوری مل دی.

ترجمه دری: با هر کس سایه اش همراه است.

مورد استعمال: کنایه در باره اعمال انسان

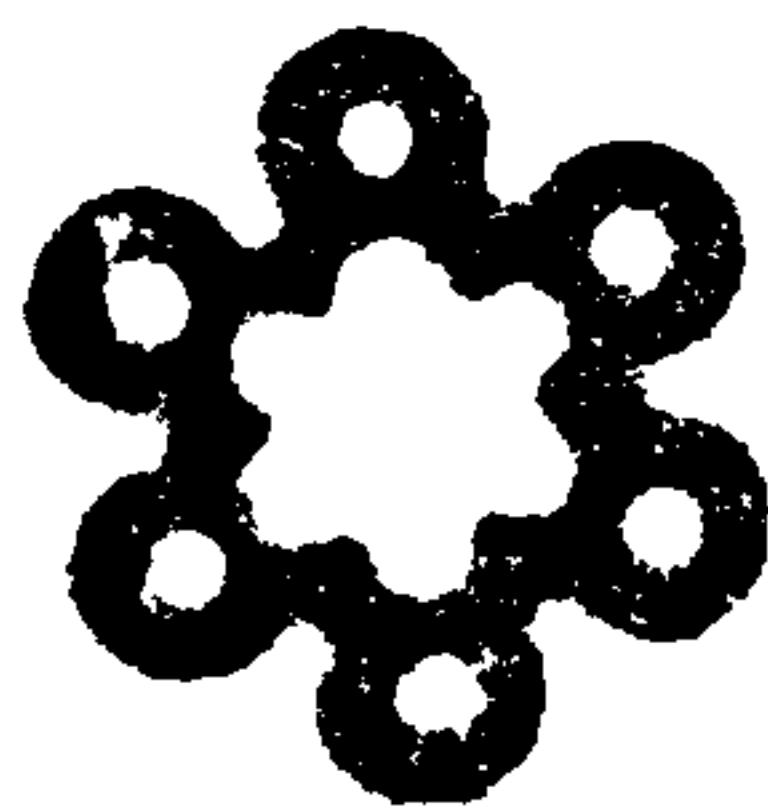
گفته میشود یعنی اعمال انسان و یا اثرات و نتایج اعمال

انسان مانند سایه انسان با او همراه است پس هر انسان

باید بکوشد تا همراه خوب با خود داشته باشد.

304— 'Everyone is followed by his shadow'.

One reaps what he sows.

۳۰۵ - نه هر سړی اب په خپل لاس کښي دی :
تر جمه دری : اب هر کس در دست خودش است .

مورد استعمال: در اینجا « اب » بمعنی « ابرو » است یعنی
ا بروي هر انسان در اختیار خود اوست که آنرا با احترام
حفظ می کند و یا در راه استفاده های جزئی و شخصی می ریزاند .

304— 'Keeping self—respect is one's own job'.

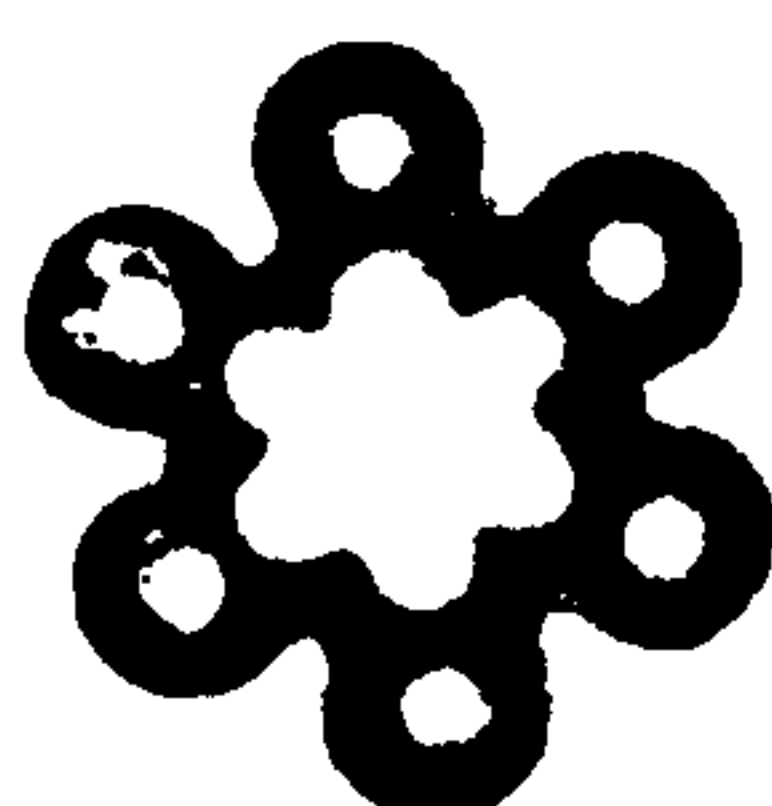
۳۰۶ - دهغه مه بیر یزه چی له خدایه بیر یبری،

دهغه و بیر یزه چی له خدایه نه بیر یبری •
ترجمه دری : از کسی بترس که از خدایم ترسد ، از
کسی بترس که از خدا نمی ترسد .

مورد استعمال : در مورد خدا ترسان و خدا نترسان گفته

می شود - یعنی کسی که از خدایم ترسد او از ارتکاب ظلم
خیانت ، تجاوز بحقوق دیگران و همه اعمال ناشایسته اجتماعی
می گریزد پس از و ترسیدن هیچ مورد ندارد - بالعکس
انسانی که از خدا بترسد او از ارتکاب هیچگونه اعمال نا
شایسته اجتماعی هراسی ندارد پس از چنین شخص باید هراسید

306— 'Fear the one who does not fear God'.
One fearless of God may commit any sort of crime.

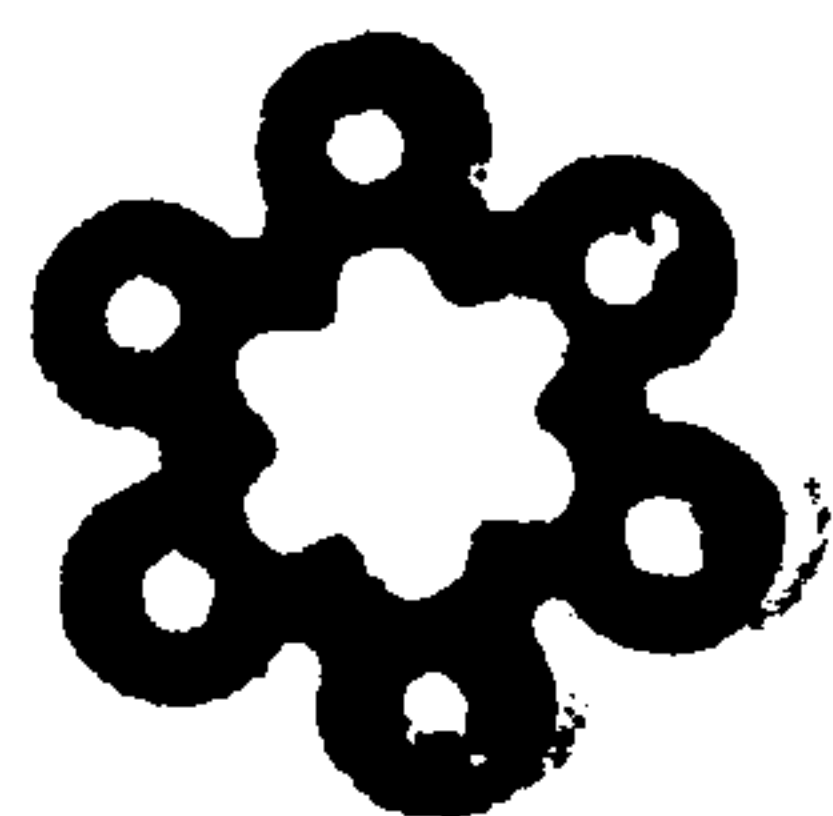
۳۰۷ - دیوار نم زده وی انسان غم

ترجمه دری : دیوار را نم کهنه می سازد
و انسان را غم پیر .

مورد استعمال : وجیزه پند دهند است ، یعنی هما نظور
یکه دیوار را نم کهنه می سازد و بنیادش را است می گردانند
غم انسان را زود تر به پیری می رساند و از پای می اندازد
پس تا که ممکن است انسان نباید خود را بغم بسپارد و با
مغلوب آن گردد بلکه بعمل غم باید پی برد و با آن مبارزه
نمود ، تا با از بین بردن علل غم خود غم را از بین برداشت .

307— 'Moisture makes a wall wear and tear and grief a man'.

Grief makes a man aged like moisture wears and tears a mud—wall. Therefore don't grieve much, don't be desperate with down—falls and always work to succeed.

۳۰۸ - دیوالو نه هم غوږونه لری ♦

ترجمه دری : دیوار ها هم گوش دارد .
 در زبان دری گفته می شود (دیوار ها هم گوش دارند و موش ها گوش)
 مورد استعمال : در اهمیت حفظ اسرار و احتیاط در گفتار
 استعمال می گردد یعنی با اینکه در چهار دیوار خانه صحبت
 شود و باز هم احتیاط را نباید از دست داد و چنان تصور باید
 نمود که دیوار ها هم گوش دارد .

308— 'Walls listen too'.

In telling secrets be very cautious.

۳۰۹- دیوه لاسه تگ نه خیری .

ترجمه دری: از یک دست آواز نمی برآید .
 در زبان دری نیز گویند «از یک دست آواز نمی برآید»
 مورد استعمال: در مورد لزوم زیست با همی و
 رغبت دو جانبه بین انسانان گفته می شود یعنی اگر دو
 انسان مانند دودست با هم رغبت کنند و هم آواز شوند
 می نوازند صدای موفقیت را بلند نمایند و رزق رغبت یکجانبه
 اغلب بجایی نمی رسد و انسان یک دست از آن صدای نمی برآید .

309— 'Moving one hand does not make a sound'.
 Cooperation and not individualism leads to achieve-
 ment.

۳۱۰ = دیوه مری دسلو با دار •

ترجمه دری : غلام بکنی و با دار صد.

مورد استعمال : در محیطی گفته شده که هنوز

مفهوم با داری و غلامی در میان بود و شخص پرستی یا (فرد

پرستی) رواج داشت و در آن زمان این ضرب المثل وقتی

گفته می شد که اگر شخصی غلامی یا نوکری و یا اطاعت بکند

شخص مقتدر و با نفوذ را قبول میکرد در آن صورت دیگران

او را از لحاظ با دار مقتدرش به داری می پذیرفتند .

310— 'Be slave of one and boss of a hundred'.

Serve the powerful man to boss over hundred.

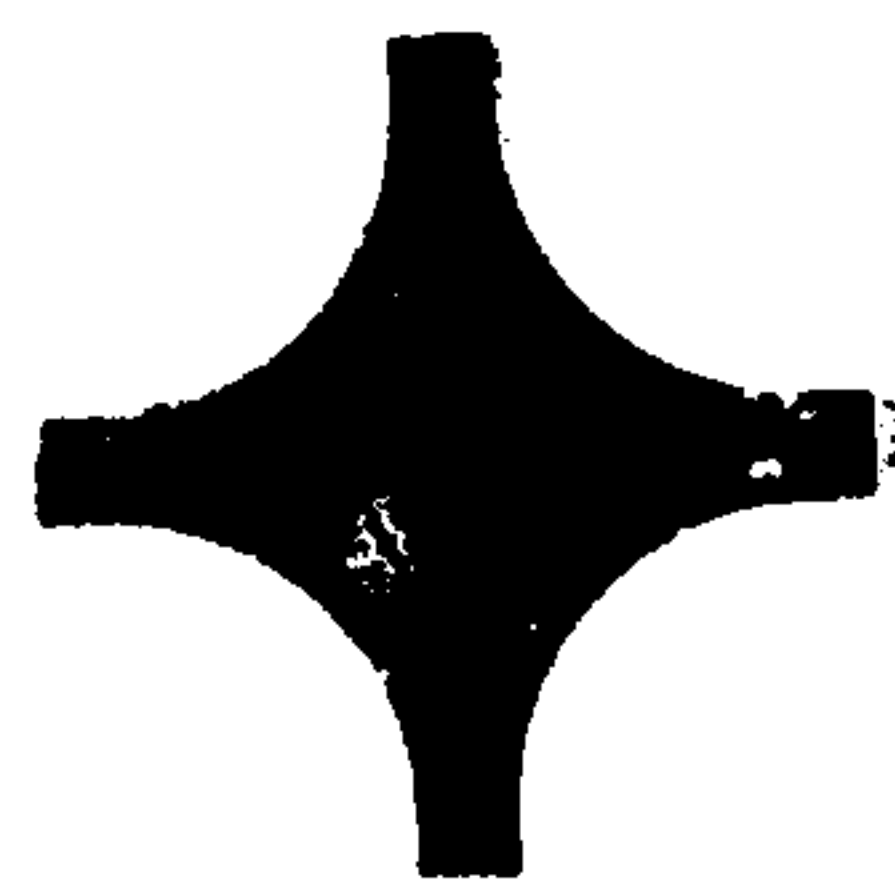

۳۱۱ - دیوی سپری دپاره پوستین اورته مه
اچوه .

ترجمه دری: بخاطر یک شمش پوستین را در آتش
سیفگن .

مورد استعمال: بکسی گفتد می شود که برای
جلوگیری از یک خطر بسیار کوچک خساره بزرگ بخود
وارد می کند ما ننند اینکه برای دفع خطر یک شمش
پوستین را با آتش بیندازد .

311— Don't burn the fur coat to kill a louse.
Do not bring a great loss upon yourself just to
avoid a small loss.

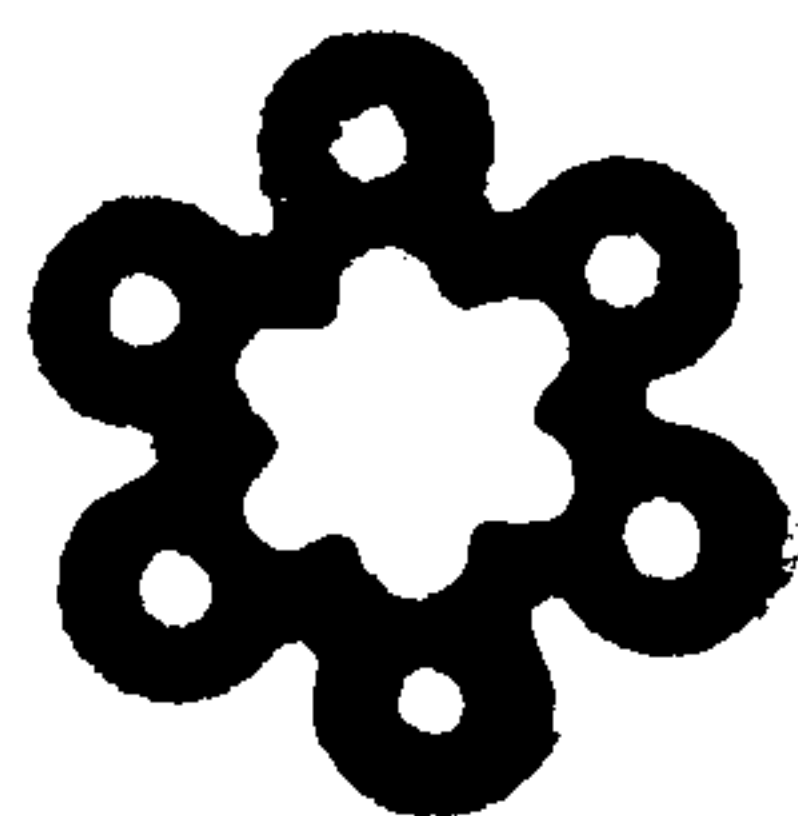
۳۱۲- دیوی ورعھی حکومت دسلو کلو کور
خرا بوی •

ترجمه دری : حکومت یک روزه خانه صد ساله را
خراب مینماید .

مورد استعمال : در مورد حکومت استبدادی و
ظالم گفته می شود یعنی حکومت مستبد و ظالم اگرچه یک
روزه باشد در همان یک روز می تواند خانه صد ساله را بخراند
یکسان و نابود سازد .

312— 'A one day government ruins a hundred year old family.'

A despotic government, even for one day, ruins and humiliates a nation.

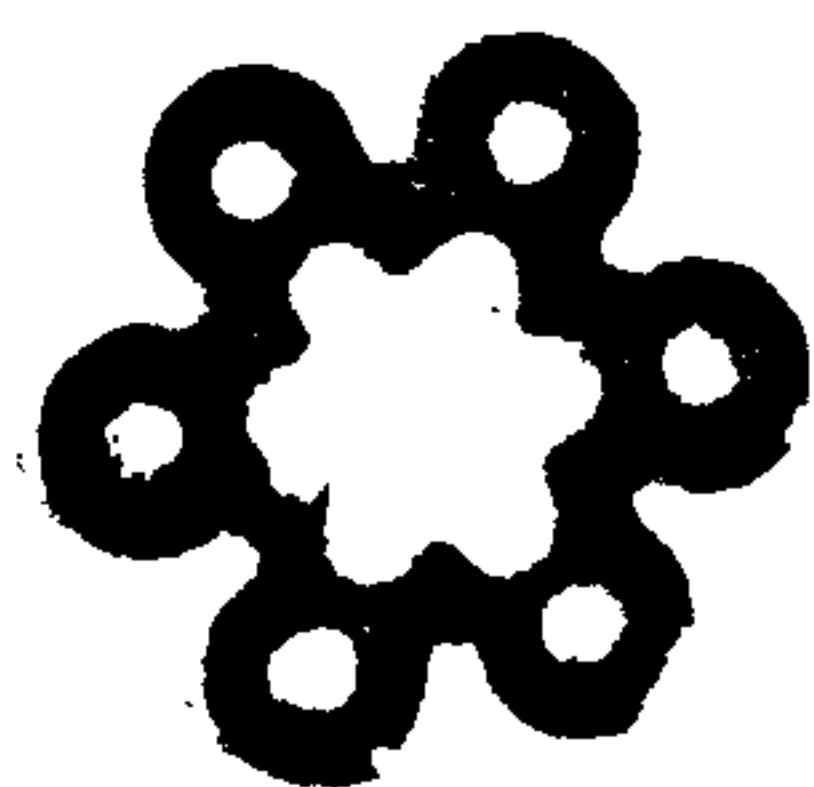
۳۱۳- دیره چي پر عجای پر ته وی در نه وی.

ترجمه دری : سنگ بر جای خود سنگین است در زبان
دری عیناء موجود است.

مورد استعمال: برای کسی گفته می شود که بر جای خود
آرام نمی گیرد در هر کار و هر موضوع مداخله می کند
و قدر متانت خود را از بین می برد.

313— 'A stone not moved from its place seems heavy'.

Avoid interference in other's work which is to be respected.

۳۱۴- پُر سر یتیم پُر سر لوی پری:

ترجمه دری: سنگ پُر سر یتیم می افتد - یا - سنگ از سر یتیم خطا نمی رود.

مورد استعمال: ظاهراً در باره بدبختی و بد چا نسی یتیم گفته می شود ولی کنایه در مورد اشخاص بد چا نس که عموماً در مسیر بدبختی ها قرار میگیرند نیز استعمال میگردد.

314— 'A Stone falls on the head of an orphan'.
Bad luck comes to an unlucky.

۳۱۵ دمه کپی دلی نه شوه ویل یی عحمکه کپره ده:

ترجمه دری: ر قاصه ر قیصده نمی تو ا نست بی گفت
زمین کج است.

مورد استعمال: در مورد اشخاص نا لایق و بی استعداد
ونا اهل گفته بی شود که در عین حال از خود راضی بی
باشند و برای پنهان کردن نا لایقی و عدم استعداد ونا
اهلی خود بها نه های گوناگون بی ترا شد

315. 'A Gypsy couldn't dance, said the ground was uneven'.

An incapable person always makes, excuses for his failures.

۳۱۶- دودوی خپله خوره عقل له بله زده کوه :

ترجمه دری: نان از خور بخود عقل از دیگری
یا د بگیر .

مورد استعمال: در توصیف اسوختن از دیگران گفته
می شود زیرا هیچ انسان نمی تواند همه چیز را به
تنهایی از خود بیا موزد او برای تکمیل ذهنی و عقلی خود
مجبور است به دیگران رجوع کند و آنچه را که خود نمیداند
از دیگران بیا موزد .

316— 'Eat on your own account and learn from others.'

Learn from others what you don't know.

۳۱۷- دودی دلو بی له مخی خوړ له کپړی *

تر جمه دړی: نان از روی ظرف طعام خورده می شود.
 مورد استعمال: ظاهراً در مورد نظافت ظرف طعام
 گفته می شود که طعام ظرف نظیف و پاک در اشتها تاثیر
 بارز دارد ولی کنایه در آرایش و نظافت و ترتیب ظواهر
 هر چیز استعمال میگردد.

317— 'Food is eaten from a plate'.

A clean and nice—looking plate brings an appetite.
 Keep yourself clean and well mannered.

۳۱۸- دودی که دبل ده اس خودی خپل دی

ترجمه دری: نان اگر از دیگر است شکم از خودت

است.

مورد استعمال: بشخص پر خوری گفته می شود که،
خوردن را نسبت به صحت خود بیشتر دوست داشته
خصوصاً که، نان هم از خودش نپا شد بهین شخص گفته می شود
که، نان اگر از دیگر کس است شکم از خودت می باشد.

318— 'If the food is another's the stomach is yours'.

Eat enough to keep healthy.

۳۱۹- دیر ه کجه د مایه سرخوری •

ترجمه دری: سود زیاد سر سرمایه را میخورد.

مورد استعمال: در مورد خطر فکر سود زیاد در

سرمایه انفرادی گفته می شود که اغلب سرمایه های

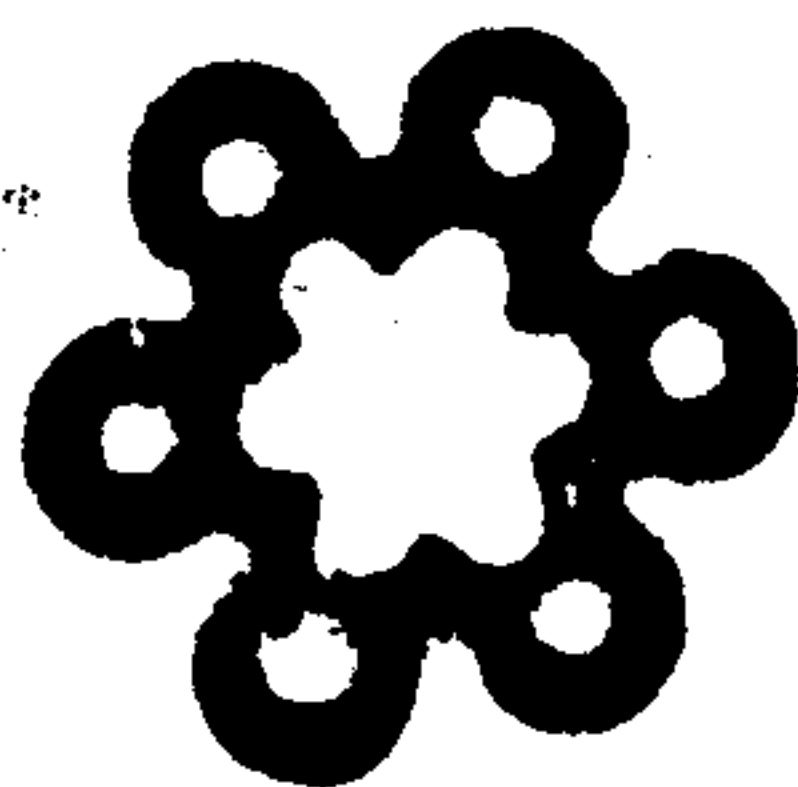
انفرادی در انتظار سود زیاد را که می ماند و بالاخره

با ثر و کود زیاد از بین می رود ازین جهت درین ضرب المثل

می گویند که «سود زیاد سر سرمایه را میخورد.»

319— 'One speculating to earn too much may lose his capital'.

Speculating for too much profit may not always be profitable.

• ۳۲۰ = دیریی نه موندل لږه یی نه خوړل •

تر جمه دری: زیاد را نمی یافت کم را نمی خورد.

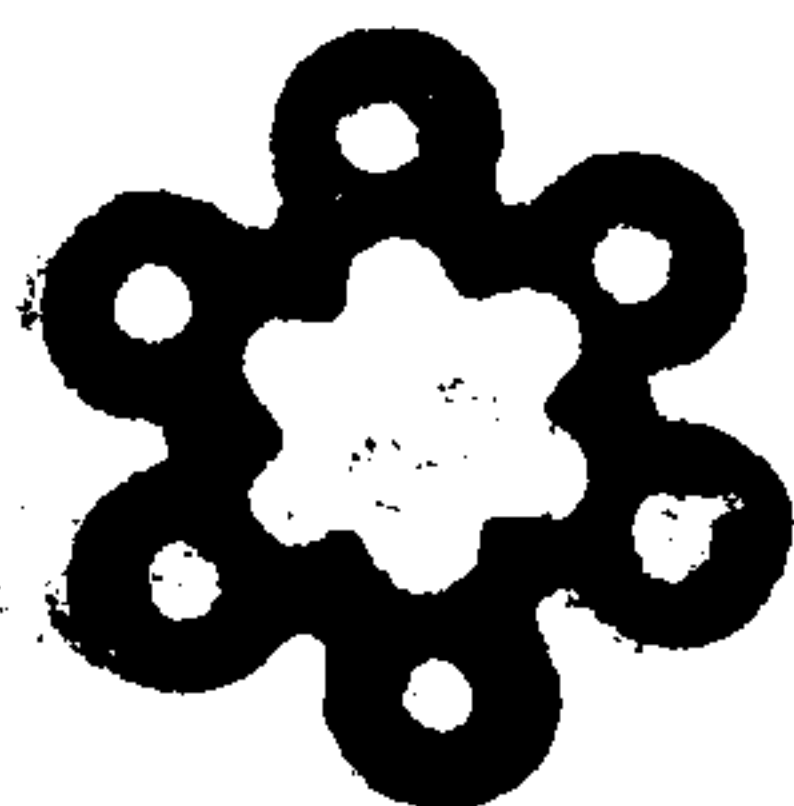
مورد استعمال: در باره کسی گفته می شود که

هم حریص باشد و هم خسیس حریص در زیادت طلبیدن مال

و خسیس در صرف نکردن مال-چنین شخص آنچه حرص و ازاو

می طلبد نمی یابد و آنچه که دارد از خست صرف نمی کند.

320— 'He couldn't get much, but didn't take little'.
Don't be too greedy to earn too much and spend too little.

۴۴۱- راستی زوال نه لری •

ترجمه دری : راستی زوال ندارد .

مورداستعمال : وجیزه است درستودن و بایدار بودن
راستی که بشکل ضرب المثل درآمده است و در زبان دری
هم می گویند : « راستی را زوالی نیست »

321— 'Honesty does not wither away'.

Honesty is always praised.

۳۲۲- رنیتیا ویل ترخه دی •

ترجمه دری: راست گفتن تلخ است .

در زبان دری هم عین ضرب المثل موجود است و در

عربی هم گویند «الحق مر»

مورد استعمال : چون گفتن راست و حق مستلزم جرئت

و جسارت اخلاقی است بنا بران هر کس نمی تواند انرا

اظهار کند پس در نزد اشخاصیکه فاقد جرأت و جسارت

اخلاقی باشند راست و حق گفتن تلخ می نماید و هم شنیدن

گفتهار راست و حق با اشخاصیکه باحق و راست شنیدن آشنا

نمیستند تلخ می گذرد .

322— 'Truth is bitter'.

Only the honest and courageous men listen to
and reveal the truth.

۳۲۳- روع صورت نیمه پاچاهی ده •

ترجمه دری : بدن سالم نیم پادشاهوست .

مورد استعمال : درست کردن صحت گفته می شود و انرا

با نیم پادشاهی برابر میدانند و در وقتی استعمال میگردد
که ملتفت ساختن شنونده با اهمیت صحت مطلب باشد .

323— 'Good health is worth half a kingdom'.
Everyone must keep in good health.

۴۴۴ = راه انده ته شپه او ورخ یوشان ده ♦

ترجمه دری: نزد کور شب و روز یکیست .

مورد استعمال: ظاهراً در مورد کوران ظاهری گفته شده

ولی کتابته در باره کوران معنوی بی دانشان استعمال

می گرد که در زنده گانی اجتماعی راه راست را از چپ

تمیز کرده نمی توانند خوب و بد نزدشان یکسان می نماید .

324— 'A blind person is indifferent to night and day'.

A blind person cannot see anyway.

۳۲۵-۳ انده ته مه گلپینه کا نه ته پول مه وهه .

ترجمه دری: پیش کور رقص مکن پیش کرد هل مزن .

مورد استعمال: گرچه ظاهر ادر مورد کرو کور ظاهری

صدق میکند یعنی کور رقص را ندیده نمی تواند و کراواز

دل را شنیده نمی تواند و ای کنا یتاً مراد کور و کره نوی

یعنی بی دانشان و نااهلانو مطلب این است که پیش

نادانان نباید عملی را اجرا کرد که بان پی نبرد و نباید

از موضوعی بحث کرد که اوشنیده نتواند .

325— 'Don't dance for a blind; person don't drum for a deaf one'.

A blind person cannot see dancing and a deaf person cannot hear drumming.

۳۲۶- رومی دوروستی پل دی ♦

ترجمه دری : آغاز پل انجام است- یا- گذشته پل آینده است .

مورد استعمال : در اهمیت (آغاز) و یاد را اهمیت (گذشته) گفته می شود که «انجام» و یا «آینده» را بخود وصل می کند و خود آغاز «یا گذشته» شکل یک پل بین آغاز و انجام و یا بین گذشته و آینده را بخود می گیرد . و یا بعبارت دیگر بنیاد «انجام» آغاز و اساس «آیند» «گذشته» است .

326— 'A pioneer serves as a bridge to those following him'.

A pioneer describes the trails of his journey that will save the latter travellers from their pitfalls.

۳۲۷- هو ند له خدا په غواړي دوی سترگی:

ترجمه ددی: کور از خدا چه میخواهی دو چشم روشن.

مورد استعمال: در مورد کسی گفته می شود که در انتظار

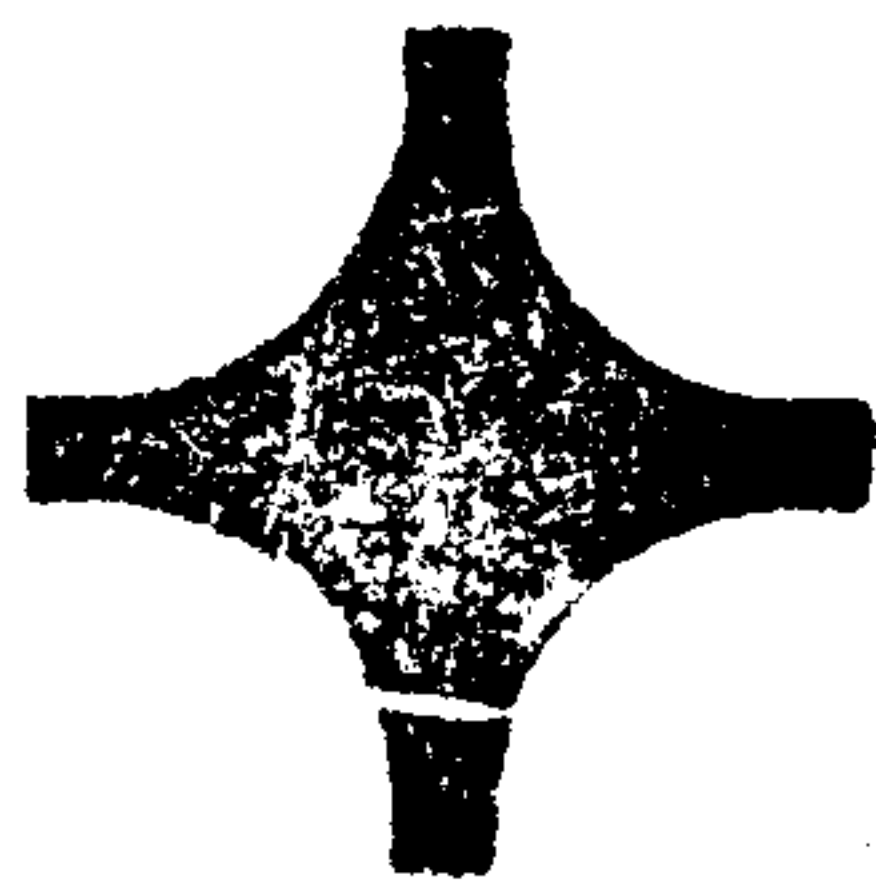
شدید رسیدن بارزویش باشد و شخص دیگر غافل از انتظار

او از رسیدن بارزویش بهرسد در جوابش گفته می شود:

کور از خدا چه میخواهد! دو چشم روشن!

327— 'A blind man only wishes eye sight'.

The one with only goal very anxiously pursues achievement.

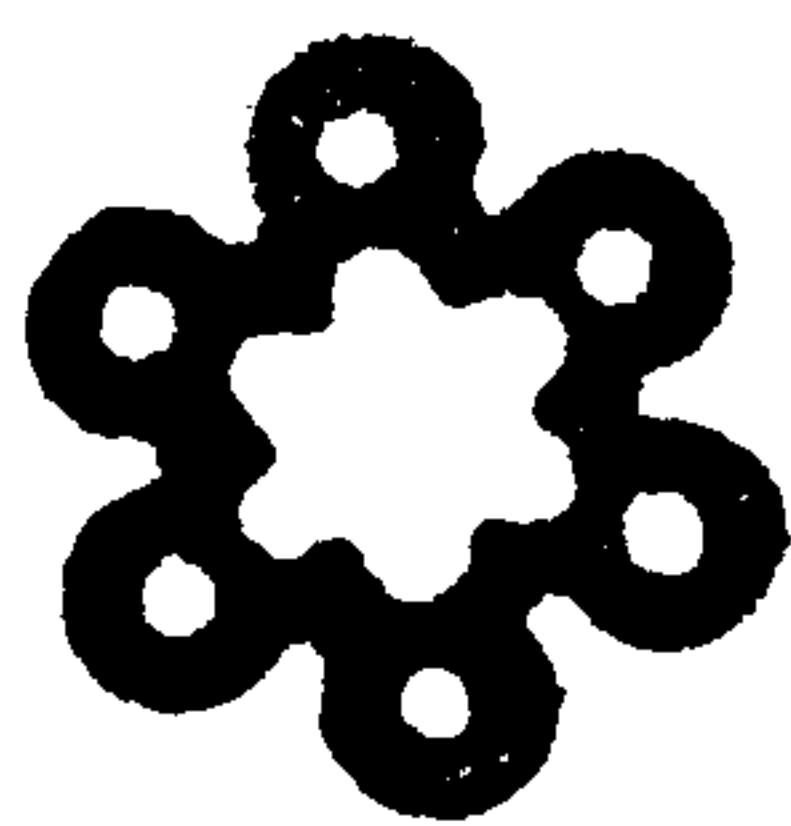

۳۲۸- پروا دیواری امساور کوی:

ترجمه دری: کور يك مرتبه عصارا گم می کند .
مورد استعمال: از زبان شخص محتاطی که همیشه از
احتیاط کار گرفته باشد ولی تصادفا مرتکب سهوا اشتباه
میگردد گفته می شود و مطلب این است که با و ثانی آن
سهوا اشتباه تکرار نخواهد شد و مانند کور يکه مرتبه
عصارا گم کرده باشد از احتیاط بیشتر کار خواهد گرفت.

328— 'A blind man loses his walking stick only once'.

Avoid repeating the same mistake.

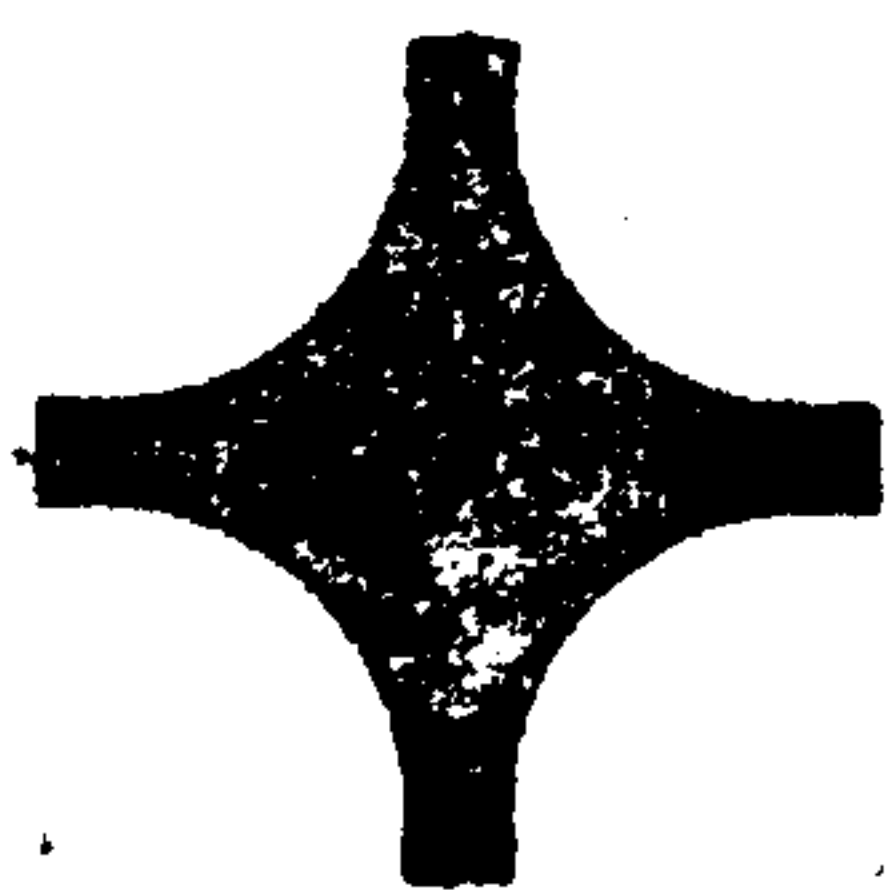
ز

۳۲۹- ز رچی پاک وی له اوره یی عه پاک وی

ترجمه دری : زو که پاک باشد از آتش چه پاک دارد؟
مورد استعمال : درست بودن پاک باطنی انسان گفته می شود
یعنی اگر باطن پاک انسان از غل و غش فساد و مخیانیت
مانند زو خالص پاک باشد او از پرسش و حساب چه پاک دارد .

329— 'Pure gold does not fear fire'.

An innocent person fears no interrogation.

۳۳۰- زرچی وی زاری دغه ده ۹۰۰

ترجمه ددی : زر که باهد زاری برای چیست؟

مورد استعمال : در اهمیت و قدرت زر گفته می شود یعنی

جائیکه زر باهد زاری نیست زیرا زاری زاده ناچار است

و ناچاری زاده بی بضاعت است- وقتی که زر آمد بی بضاعتی

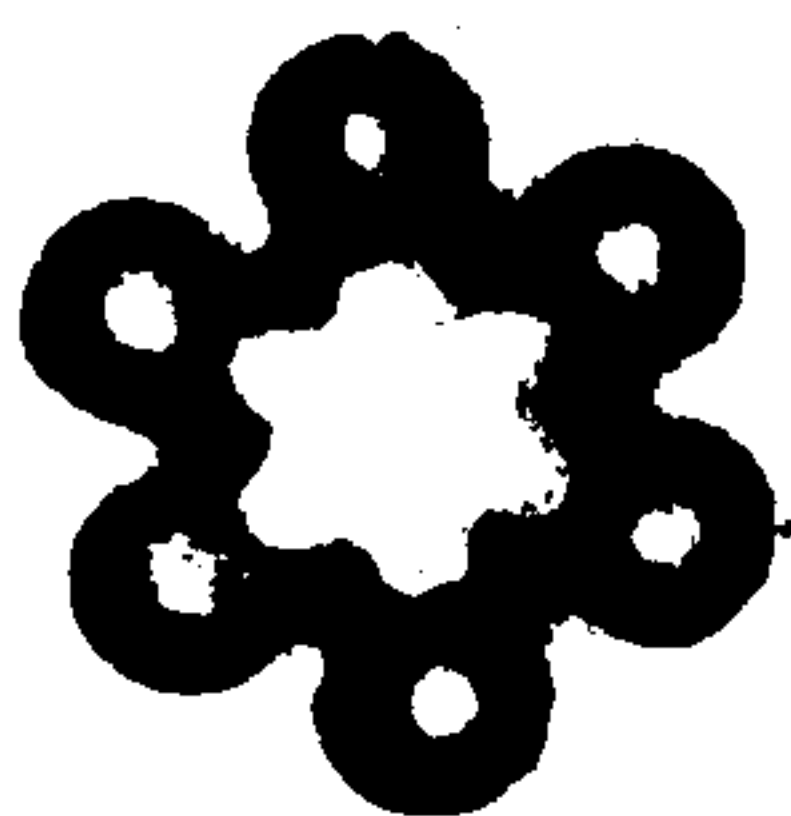
میگریزد و با گریزی بضاعتی ناچاری هم از آن می رود

ناچاری کدرفت جای زاری را هم زرمیگریزد.

330— 'If there is money, there is no need for begging.'

Money and power solve most problems

'Money—bags don't beg'.

۳۳۱- زنه دمینی کور دی ♦

ترجمه دری : دل خانه محبت است.

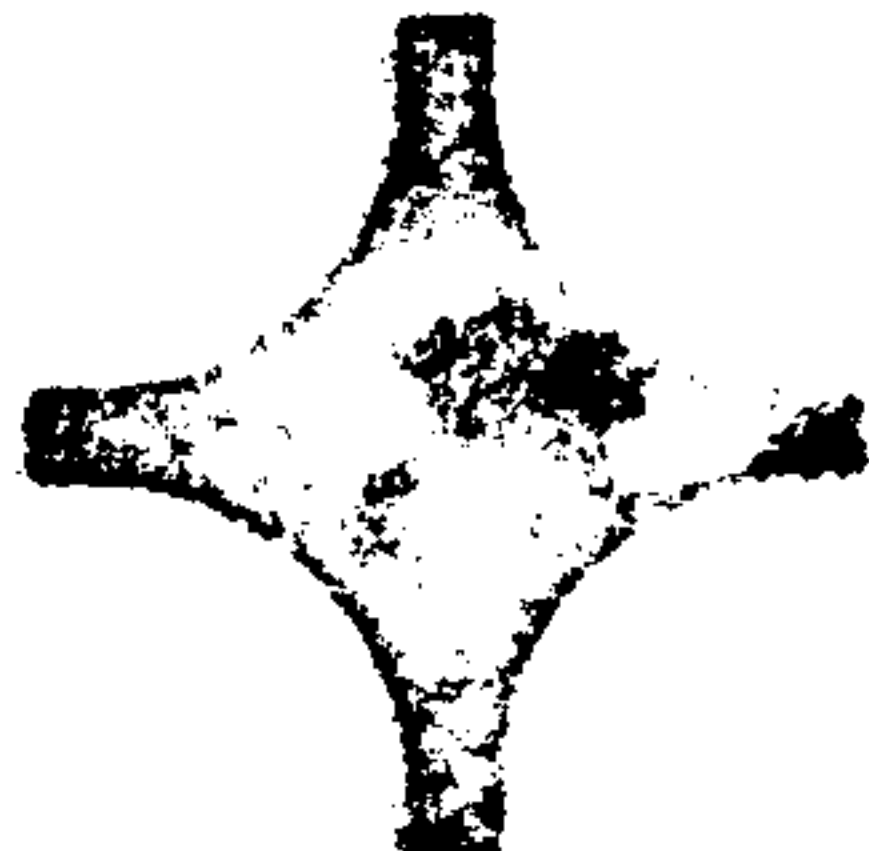
مورد استعمال : وجیزه در ستایش محبت انسانی است که دل

انسان را خانه محبت بپسنداند و از خانه محبت باید جز

محبت چیز دیگری نگیرد.

331— 'Love lives in the heart'.

The heart is for love.

۳۳۲- زما دانه منی د خره دامنی •

ترجمه دری : سخن مرا قبول نمی کنی از خر را
قبول میکنی !

مورد استعمال : این ضرب المثل حکایه ای دارد سزاویه که
می گویند : کسی از دوست خود خری را بعاریت خواست
دوستش بهانه کرد که خرش در خانه نیست - در این وقت
عرعر خربلند شد آن شخص گفت : این که صدای خرتست
دوستش در جواب گفت « سخن مرا قبول نمی کنی ! » این
ضرب المثل وقتی گفته می شود که بهانه جویی يك شخص
برسلا و رسوا گردد .

332— 'You do not accept my words but the braying of a donkey'.

It is said that a person went to his friend's house to ask for his donkey. The latter replied that his donkey was not at home. At this very moment the donkey brayed. The first said,

"Listen your donkey is braying over there." The latter replied "You do not accept my words but the braying of a donkey".

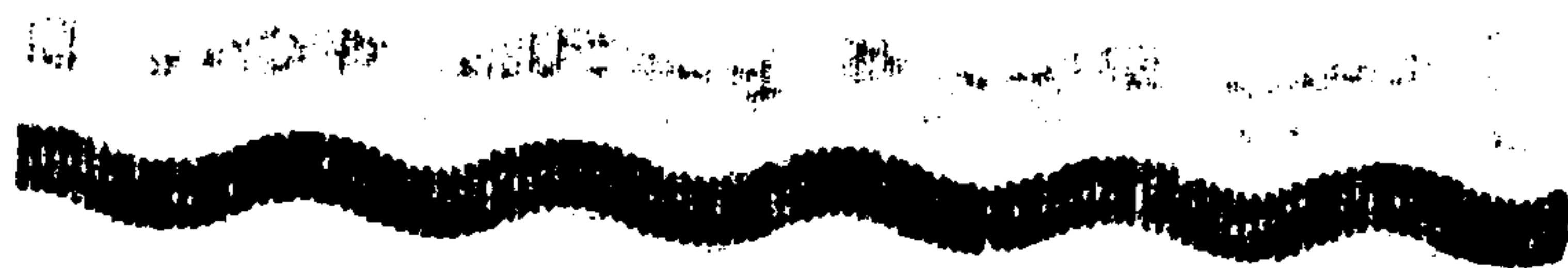

۴۳۳- زورچی زور و رشی عقل مرورشی
 ترجمہ دہری: زور کہ زور اور شود عقل بیگانہ می گردد

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که عقل و
 منطق با زور و قوت مطلق روبرو شود و چون عموماً عقل و
 منطق در مقابل زور مطلق ارزش خود را می باز دینا بران
 مردم می گویند:

«زور که زور اور شود عقل بیگانہ می گردد»

333— 'Where force rules, reason fails'.
 Reason loses strength when force prevails.

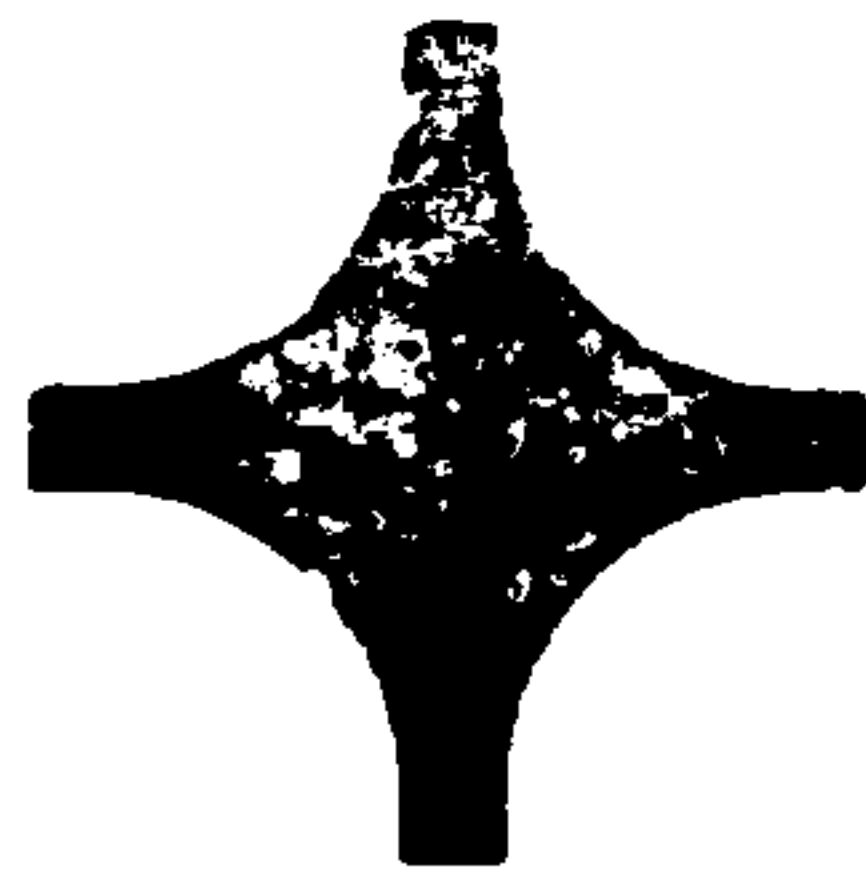

۳۳۴- زور در حساب ملامت آوی •
ترجمه دری: زور کمر حساب را می شکند •

مورد استعمال: در مقام بی بندوباری، واستبداد و زور
بطاق گفته می شود که شخص زور آور حاضر به پذیرفتن
حساب و منطق نیست •

334— 'Force breaks the backbone of reason'.
Despotism does not know reason.

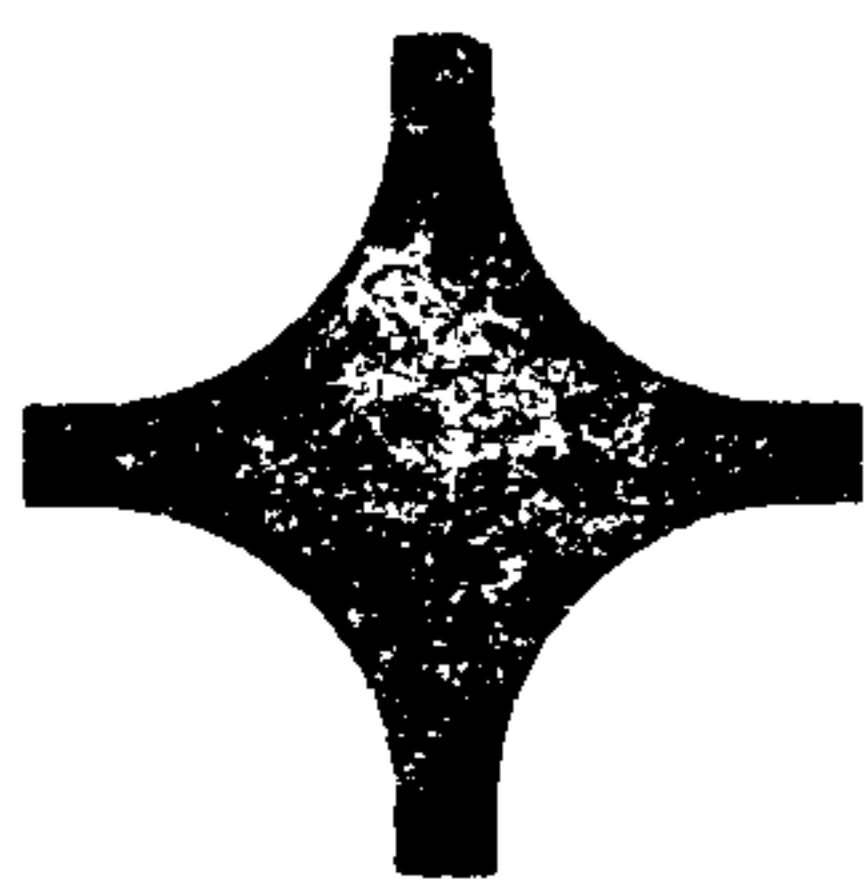

۳۳۵- زه او ته یو له یوه اسلامه زه نو ولی شوم
 کم اسلامه .
 ترجمه دری: من و تواز يك اسلام پس من چرا کم
 اصل شدم .

مورد استعمال: در نکوهش و تبعیض بین
 انسانها گفته می شود که همه از يك اصلند پس چرا باید یکی
 اصیل و دیگری کم اصل باشد .
 این ضرب المثل از زبان آنا نیکه به کم اصلی منسوب
 میگردد گفته می شود حساسیت و نفرت پنبه تونها را در
 مقابل تبعیض نشان میدهد !

335— 'We are from the same stock, so why I am
 looked down upon.'

Men are from the same stock and there shall be
 no discrimination.

۳۳۶- زه پور غوا هم ته نور غواړي •

تر جمه‌دري: من قرض سيخوا هم تو قرض ديگر سيخواهي.
 مورد استعمال: بکسي گفته سي شود که از قرض دهنده
 علاوه بر قرض گذشته قرض ديگر هم نقاضا کند و کنايه
 بکسي ني نهز گفته سي شود که با سوء استفاده جزئي قايع نبوده
 خواهش اسعفا ده بيشتر نمايند •

336— 'I am recalling previous loans and you ask for new credit.'

A debtor must not ask for further credit.

۳۳۷- زه هکورم تا ته ته هکوری ما ته کا رشو
ترمنخ پا ته

ترجمه دری : من بسوی تو می بینم تو بسوی من کار
در میان ماند .

مورداستعمال : این جملات مقفی که در مقام ضیاع و وقت
گفته می شود در ضمن توصیه ایست سعی مشترک بدون
فوت نمودن وقت کار .

337— 'Awaiting one another to do work leaves the work undone'.

Do not waste time waiting for others to do work, do it yourself.

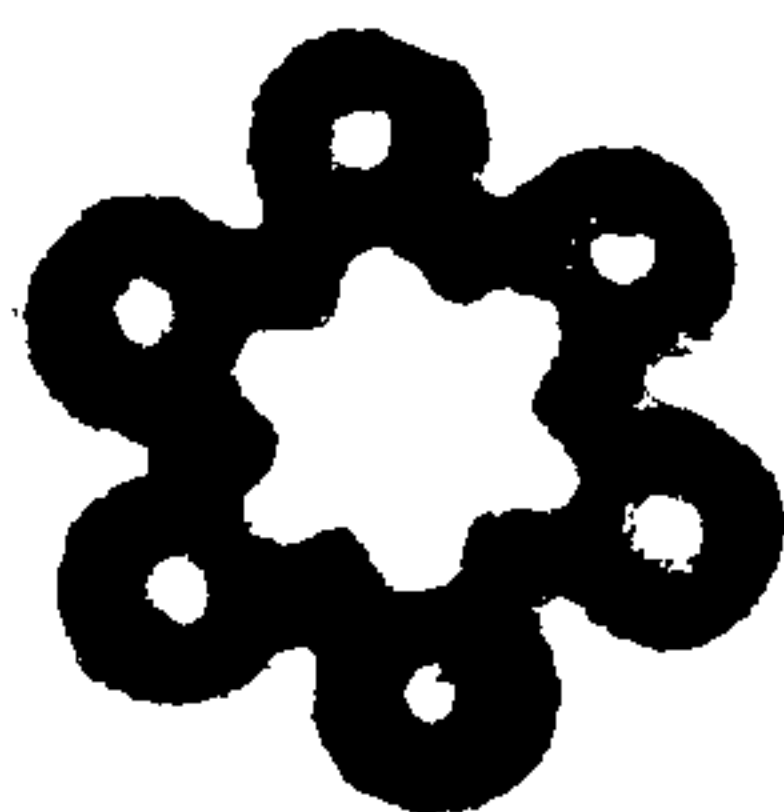
۳۳۸ - زه وایم اوچه نشته آه وایی پتوری پخی
کچه .

ترجمه دری : من میگویم ارد نیست تو میگوئی نان
پتور - پخته کن .

مورد استعمال: در وقتی گفته می شود که مواد اولیه
هک کار موجود نباشد ولی کار فرما فرمایش بکنوع
مخصوص کار را بداد .

338— 'There is no flour and yet you want to bake bread'.

When there is no raw material, orders for finished goods must not be accepted.

ژ

۳۳۹ - ژر زنده که د پلار ده هم په واره ده.

ترجمه دری : آسیاب اگر از پدر است هم بنوبت است.
 در زبان دری نیز گویند : ((آسیاب پدر هم به نوبت است))
 مورد استعمال : در باره رهایت نوبت گفته می شود هر چند
 که شخص ذینفع نیز در قطار کسی نیکه نوبت گرفته اند
 بیاید. مثلاً اگر آسیاب از پدر یک شخص هم باشد در وقت ارد
 نمودن گندم باید پسر صاحب آسیاب نوبت را رعایت کند .

339— 'Even if the mills are one's father's he must take his turn'.

Take your turn.

۴۴۰ - ژ می دی تو دمه شه دوی دی سو
 تر جه دری: زمستان گرم نشود تا بستان سرد.
 مورد استعمال: در نا مطلوب بودن تغییر غیر
 طبیعی فصول دوگانه سال (زمستان و تابستان)
 گفته می شود زیرا گرمی زمستان سبب خشکسالی
 می گردد و در سردی زمستان کشت ها نشو و نوی
 طبیعی خود را از دست می دهد.

340— 'Wish you not a warm winter and a cool summer'.

A warm winter signals a drought year; and plant growth is slowed down in a cool summer.

۳۴۱= بیره زما واکائی د ملا •

ترجمه دری: ریش از من اختیار آن از ملا .
 مورد استعمال :- از زبان کسی گفته که میشود
 که اختیار مال خودش توسط قوت های مسلط شده
 باشد چنانچه ملا ها اختیار ریش مسلمان های عوام را خود
 بدست خود گرفته اند یعنی ملا ها بمسلمان های عوام اجازه
 نمیدهند که ریش ها ی خود را بتراشند .

341— 'The beard is mine and the authority over it is the mullahs'.

The authorities encroach upon one's rights, as the mullahs do not allow Moslems to shave their own beards' .

س

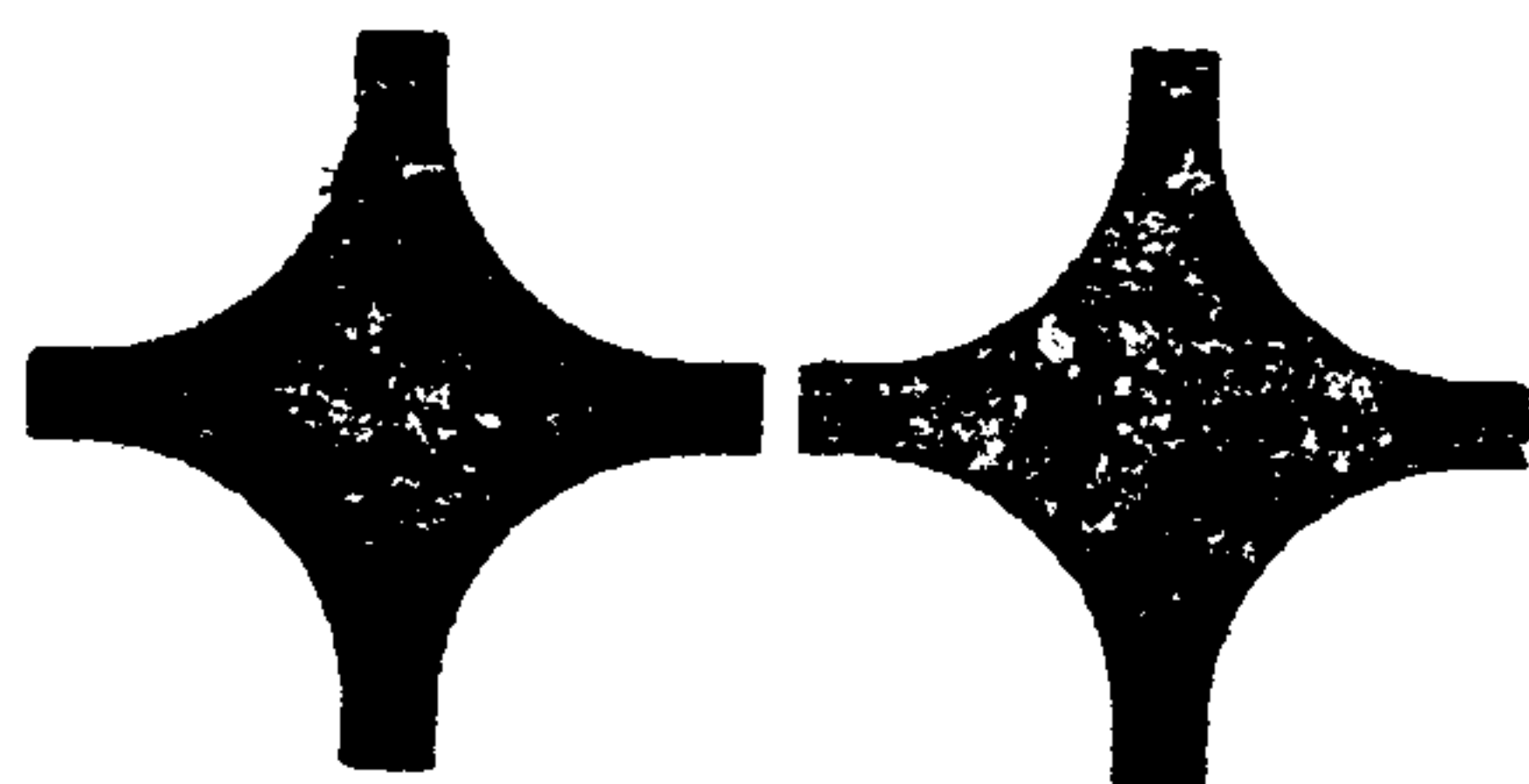
۳۴۲- سپهاسپه ما نه له ادي نه له ابا •

ترجمه دری: - صرفه کردن تا صرفه کردن - نه که از
مادر و پدر .

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که شخصی بنام صرفه
جویی، پس انداز و اقتصاد حتی در حق مادر و پدر هم
اساک و کوتاهی کند مقصود این ضرب المثل نکوهش
صرفه جویی و اقتصاد نیست بلکه روآوری در حق پدر و مادر
است .

342— 'Save, but not from parents'.

(One must not be stingy with his parents).

۴۴۳ سیمولی سچو خوولی

ترجمه دری:- صرفه کرده سگها خورده .
 مورد استعمال:- در مذمت افراط در صرفه جوئی
 گفته می شود و اخطار داده می شود که آنچه با افراط در
 صرفه جوئی ذخیره می گردد عاقبت نصیب سگها است
 یعنی ضایع میگردد و صرفه کننده از آن بهره نمیگیرد .

That which is saved- (Stingily) is eaten by dogs
 Do not go too extreme to save,

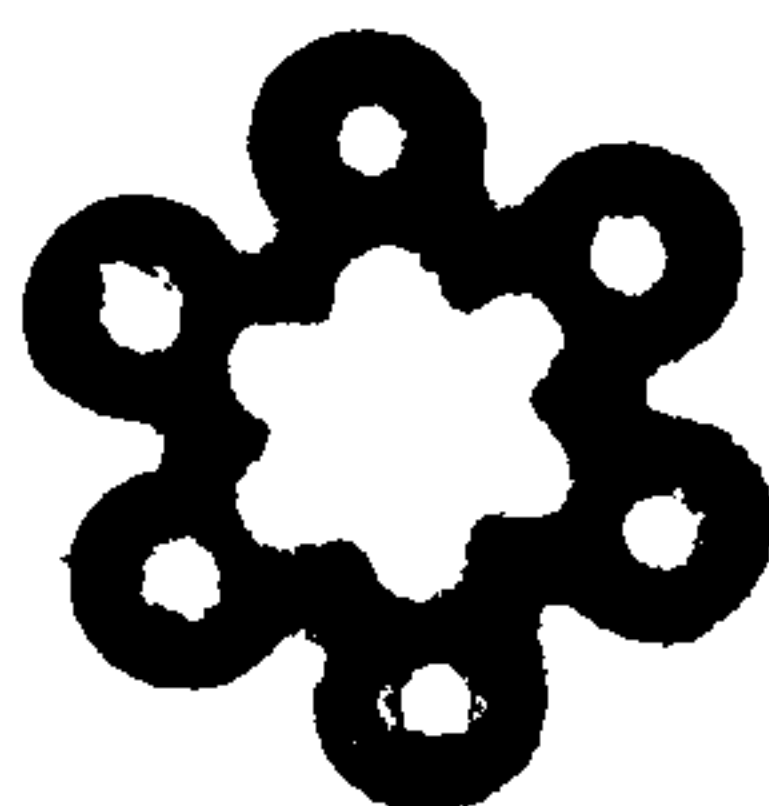

۳۴۴ - سپنجی پاری محای شکیری ♦

ترجمه دری: - نخ برجای باریک می سگلد .
مورد استعمال: - وقتی گفته می شود که يك کار
و یا يك موضوع در نقطه باریک برسد و از هم قطع گردد
و هم عموماً در مورد نقاط ضعف هر کار و هر موضوع
استعمال میگردد .

344— 'A thread is broken at a thin point'
Determine the weakest link in the chain to break it.

۳۴۵- سپی د پیل په سیوری کښی ته ویل ئی
 داسیوری زما دی .

ترجمه دری : سگ در سایه پیل می رفت گشت این سایه از
 من است .

مورد استعمال در مورد کسی گفته می شود که در سایه
 قدرت شخص مقتدر خود را گم می کند و آن قدرت را از خود
 تصور می نماید مانند سگ در سایه پیل که سایه پیل را از
 خود می پندارد .

345— 'A dog going in the shadow of an elephant
 thought it is his.

One favoured by an authority may lose his real
 self.

۳۴۶- سپی دیر د همان د پاره غا پی لږ د کور د پاره •

تر جمه د ری : سگ بیشتر برای خود عوومی کند کمتر
برای خانه .

مورد استعمال: در وقتی گفته می شود که استفاد، شخصی
بر منافع عمومی ترجیح داد، شود و کنایه چنین استفاده
جو با سگی تشبیه شده که بیشتر برای نفع خود عووم کند
و کمتر برای نگهبانی خانه .

346— 'A dog barks much for his own sake and little for his owner's.'

An exploiter works for his own interests rather than for society's.

۳۴۷ - سپین والی دزیره به دی ، نه دو یشتو •

ترجمه دری : سپیدی دل خور بست ، نه از موی .
 مورد استعمال : درست کردن صفای باطنی انسان گفته می
 شود که از صفای ظاهری او بهتر است ما زند سپیدی
 و پاکی دل که از سپیدی موی برتری دارد .

347— 'Whiteness of the heart is better than that of the hair'.

Spiritual cleanliness is better than the physical.

۳۴۸- سپین و یبسته د مرگ استازی دی •

ترجمه د ری : نوی سپید سفیر مرگ است .
مورد استعمال : برای تنبیه اشخاص معمر و سپید نوی
گفته می شود تا بنزدیک شدن مرگ ملامت بوده واجد
کارهای نیک گردند .

348— "White hair is a warning of death".
One gets near his death as his hair gets white.

۳۴۹- سپینه اورول کا، تورہ ویر ول کا •

ترجمہ دری : (ابر) سپید می بارد، سیاه می ترساند.

مورد استعمال: ظاهراً از اصطلاحات ویشگوئی های

دهقانانست که ابر سپید را حامل باران و ابر سیاه را

ابر ترس میخوانند ولی به تعبیر دیگر ابر سپید کنایه از

انسانان صاف دل و خیر رسانست که بدون تظا هر و صدا

بمردم خور می رسا نند و بالعکس ابر سیاه که غر و صدا ی

بلند دارد ما نند انسانان لاف و ستظا هر بجز تولید

ترس منبع کلام فیض نمی گردد .

349— 'A white cloud brings rain and a dark cloud frightens'.

A farmer recalls this proverb as he forecasts weather by looking at the clouds.

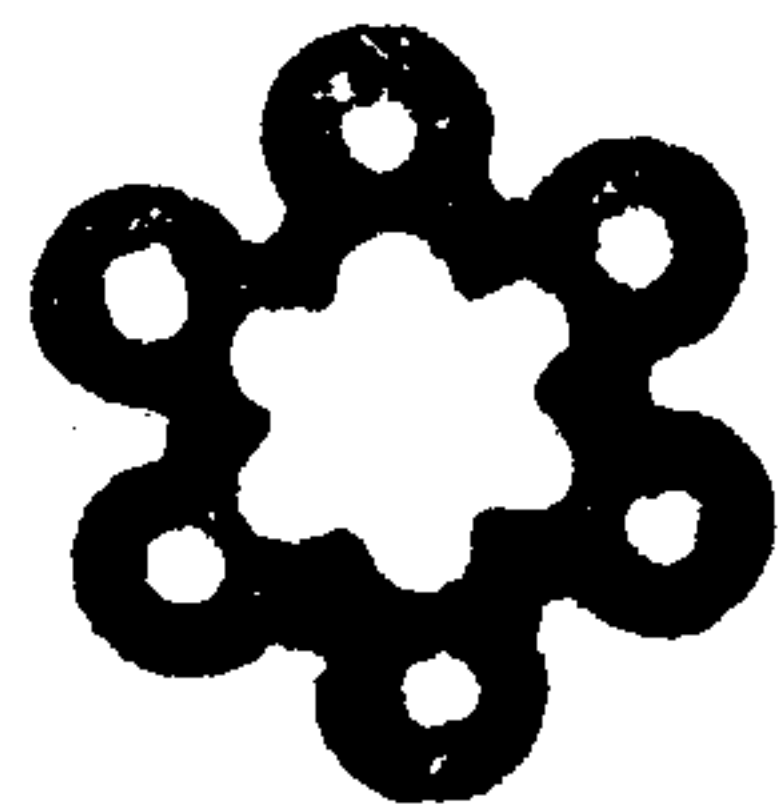
۳۵۰- سهر ووهکقل، هو سا ووهققل.

تر جمه دری: خسته گان کما ئی کرد ند، راحت
نشسته گان لیسید ند.

مورد استعمال: در وقتی گفته می شود که
استثمارگران زحمت کشان را استثمار کنند، و محصول
زحمت آنانرا را بگان بر بایند.

350— 'The toiling people produce and the parasites
eat and rest'.

Parasites and exploiters are not producers.

۳۵۱- سخوند رد موبی په زور غو عی :

ترجمه دری: گوساله بزور سیخ خیز می زند .
 مورد استعمال: - در باره کسی گفته می شود که
 شیر از قوت خود بقوت دیگرانکاء داشته باشد
 و بزور انانکاء نظام بقدرت نماید.

351— A calf jumps as high as its peg permits.
 A demonstration of one's force on the strength of
 another one's.

۳۵۲- سرچی د شال وړووی له کشمیر ه وړته راغی.

تر جمه دری: سر پکه لایق شال باشد از کشمیر
برایش می آید.

مورد استعمال: در مورد شخصی گفته میشود که با اثر
لیاقت خود بموفقیتی برسد که توقع آن پیش بینی نشده
باشد و مطلب این است که لیاقت موفقیت غیر متوقع
را هم بار می آورد

352— 'A shawl will come from Kashmire, if one is good enough for it'.

To every one according to his worth.

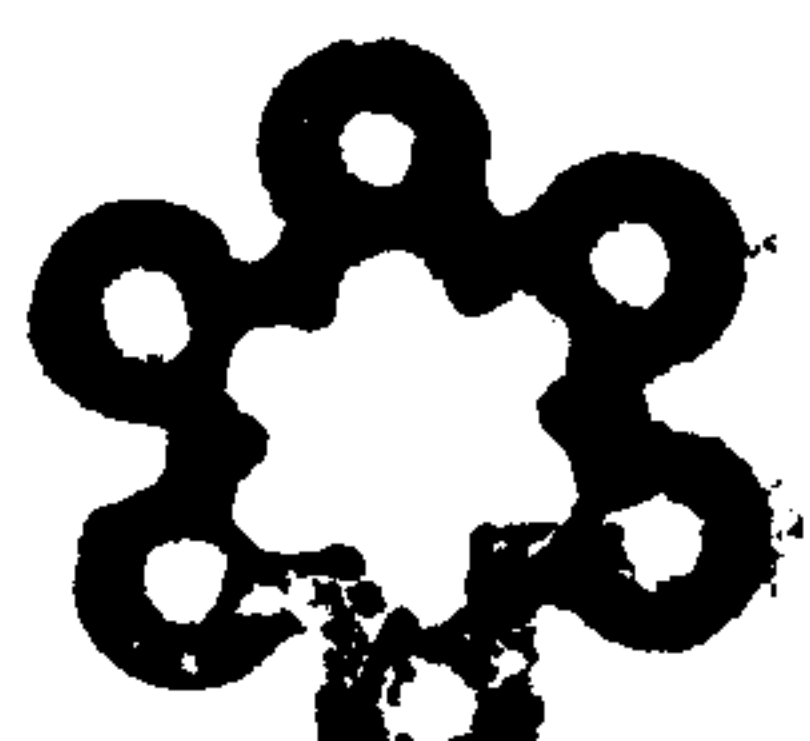

۳۵۳- سرخریلی بنده نه مهره شریلی :

ترجمه دری: سرکل شده خوست نه راند شوهر.
 مورد استعمال: در مدت رانده شدن زن از طرف
 شوهر گفته می شود یعنی اگر سر زن تراشیده و کل شود
 (گرچه این عمل بذات خود بسیار زشت است با زهم) بهتر است
 از اینکه زن از طرف شوهر رانده شود، و کما یقه زن شوهر دار
 ترصیه است که نباید در تکب اعمالی شود که شوهرش را مجبور
 به ترک و راندن او گردد.

353— 'A head—shaved woman is better than a divorcee'.

A woman must not do what may cause her devorce
for a head—shaved woman (a bad woman) will be more
 respected than her.

۳۵۴- سر می لویدی می با با می به لشکری .

ترجمه دری: مردم بلند است که پدرم در لشکر است .
مورد استعمال: در مقام از زبان نرزند پدر جنگجو و
بپارزی گفته می شود که برای دفاع وطن بالشکر همراه
گردیده است .

354-- 'My head is raised high, for my father is
the patriotic army'.
Be a patriot

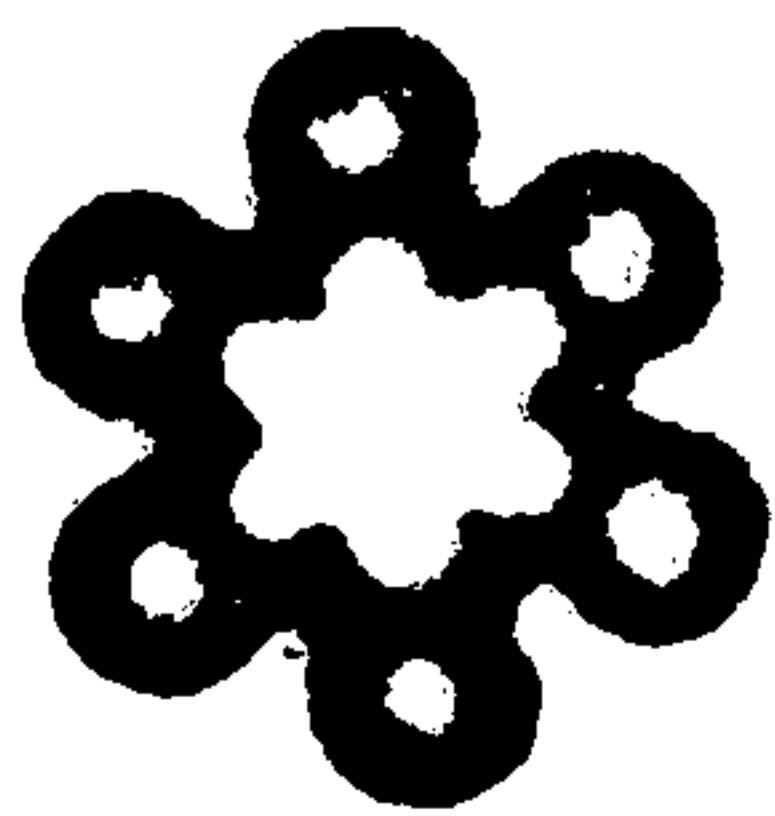

۳۵۵- سری غرو نه دی بنجی بی ارمونه •

ترجمه‌داری: مردان کوهها هستند و زنان رافعه (۱).
 مورد استعمال: در باره تسلط زنان بر مردان گفته
 می‌شود یعنی مردان اگر مانند کوه سنگین باشند زنان
 می‌توانند آنها را زیر نفوذ خود بیاورند.

355— 'Men are mountains and women levers
 Any man can be reached through a woman.

(۱) چوب یا آهنیکه برای دوراندن یا دور کردن یک
 جسم سنگین استعمال میگردد، و با اصطلاح کابل «چهل برده»
 نامیده میشود.

۳۵۶ - سری کسه ، جا مه پری نیسه .

ترجمه دری : آدم را بین ، لباس را برایش بپوش

بگیر .

مورد استعمال : ظاهراً خطاب بخیاط و یا کسیست که

لباس را تهیه می کند - ولی کنایه در نظر گرفتن حیثیت و

اهلیت و ایاقیت شخص گفته می شود که با او با هر شخص

بطابق حیثیت و اهلیت لباس بپوشد و روش اختیار

کرد .

356— 'Know the man and then tailor clothes for him'.

Treat everyone according to what he is worth.

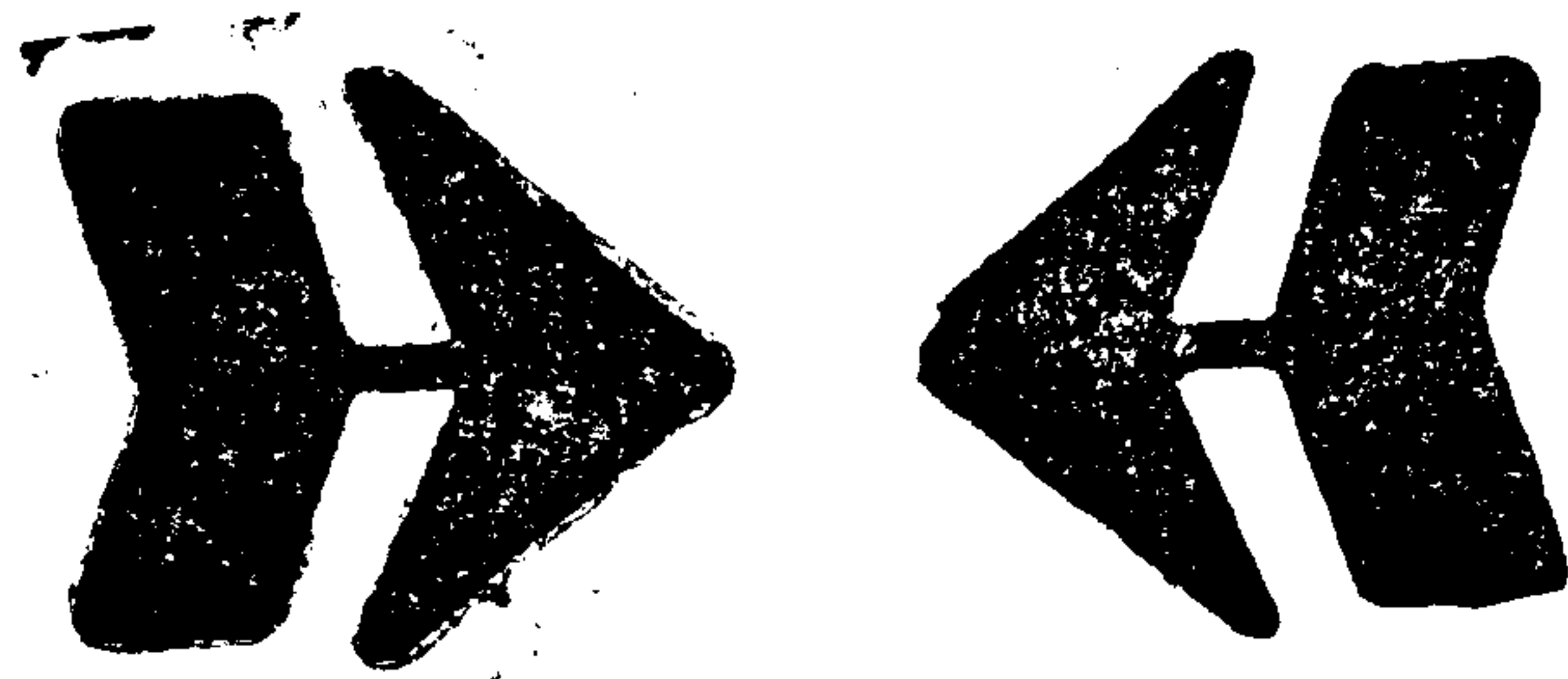
۳۵۷-سل د زر گر یوه د آهنگر .

تر جمه دری: صد از زر گر، یک از آهنگر .

مورد استعمال: ظاهراً در مورد قوی بودن ضربه چکش آهنگر نسبت به ضربه زر گر گفته می شود، ولی کنایه در سو اثر بودن گفتار و کردار از شخص با منطق و با عمل نسبت به گفتار و کردار شخص بی منطق کند و عمل ازو کاری ساخته نیست استعمال میگردد .

357— 'A hundred blows by a goldsmith, but one by a blacksmith'.

A blacksmith has heavier blows than a goldsmith'.

۳۵۸- سل دی و مره یودی مه مره .

ترجمه دری: صدت بیمورد ، یکیت نمورد .

مورد استعمال:- در مورد کمیت و کیفیت اشخاص
گفته می شود ، یعنی در بین انسان ها کیفیت نسبت به کمیت
بسیار و بهتر است . زیرا در صد ها تن ، در هزاران تن
و حتی در میلیون ها تن یک تن نا بغه ، قهر مان ، قاید و
پیشوا بمیان می آید . بنابراین گفته می شود که مرگ صد
تن بی کیفیت آنقدر خساره با ر نمی آورد با نند مرگ یک
تن با کیفیت و کاری .

358— 'Give a hundred men to save a leader'.

Capable leaders are few and must be looked after.

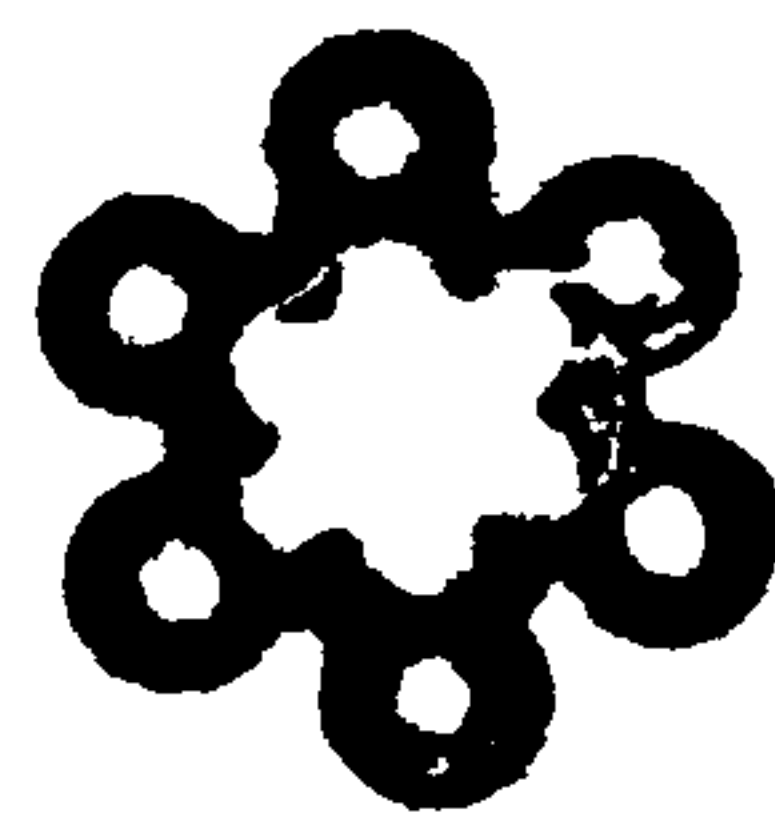
۳۵۹ - سل سمنده بنده الی الی عذله محان ساته •

ترجمه دری: صداسپ سمنده را بخش از عقل خود
را نگهدار .

مورد استعمال: در نکوهش رفاق و صحبت با نادان
گفته می شود یعنی اگر با از دست دادن صداسپ سمنده هم
از بی عقل خود را نجات دهی باز هم بجمع تو است.

359— 'Give away a hundred horses to keep away
from a fool.'

Never associate with a fool.

۴۶۰- سال کا لہ دعبادت یوہ خبرہ د حقیقت •

ترجمہ دری: صد سال عبادت يك سخن حقیقت .

مورد استعمال : درست بودن گفتا و حق و سخن حق گفته می

شود حتی يك سخن حق و حقیقت با صد سال عبادت برابر

دانسته شده است و ازین ضرب المثل علاقہ و فرط پیشتونها

براست گفتن و حقیقت اظهار نمودن بخوبی آشکارا می گردد.

360— 'One hundred years of praying equals telling one truth'.

Always tell the truth.

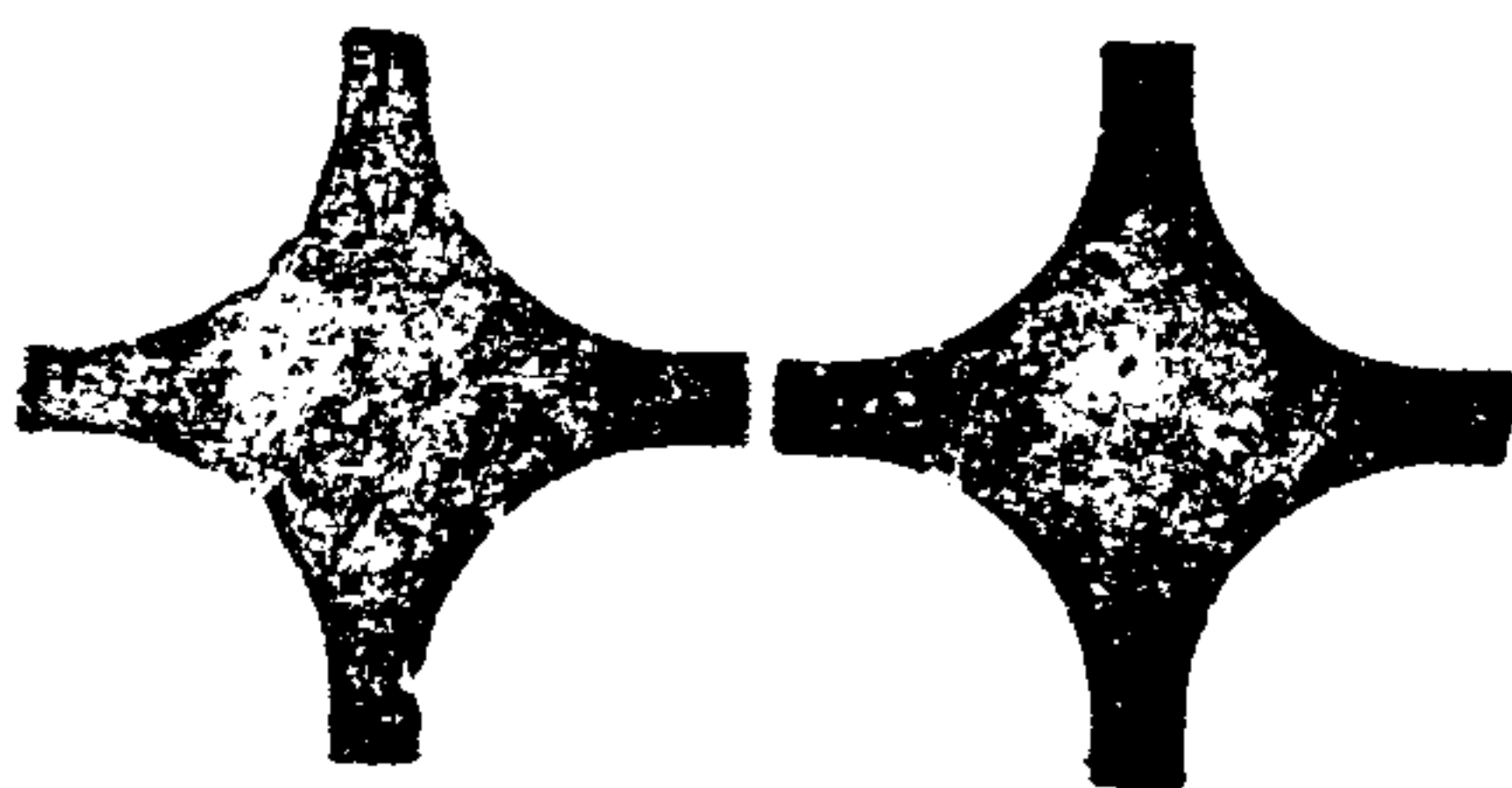
۳۶۱- سل مری پردی کوی، یومری اخری کوی.

ترجمه دری: صد مرده ه پرده می کند، يك مرده
وخته می کند.

مورد استعمال: مطالب این ضرب المثل عین مطالب ضرب المثل
گذشته است که هر يك مرده کا و از هر يك صد مرده
بیکار مهم دانسته شده است.

361— A hundred dead may not be as great a loss
as one.

The death of a capable leader harms the cause

۳۶۲- شرم دایمان پوش دی ♦

ترجمه دری : حیا پوش ایمان است .

مورد استعمال : وجیزه نیست در سعادون «حیا» که شکل
ضربا لمثل را بخور دگر فته، یعنی حیا نگهها ن وحا نظ
ایمان است .

362— Shamefulness is a main stay for faithfulness?

One ashamed of nothing has no faith either.

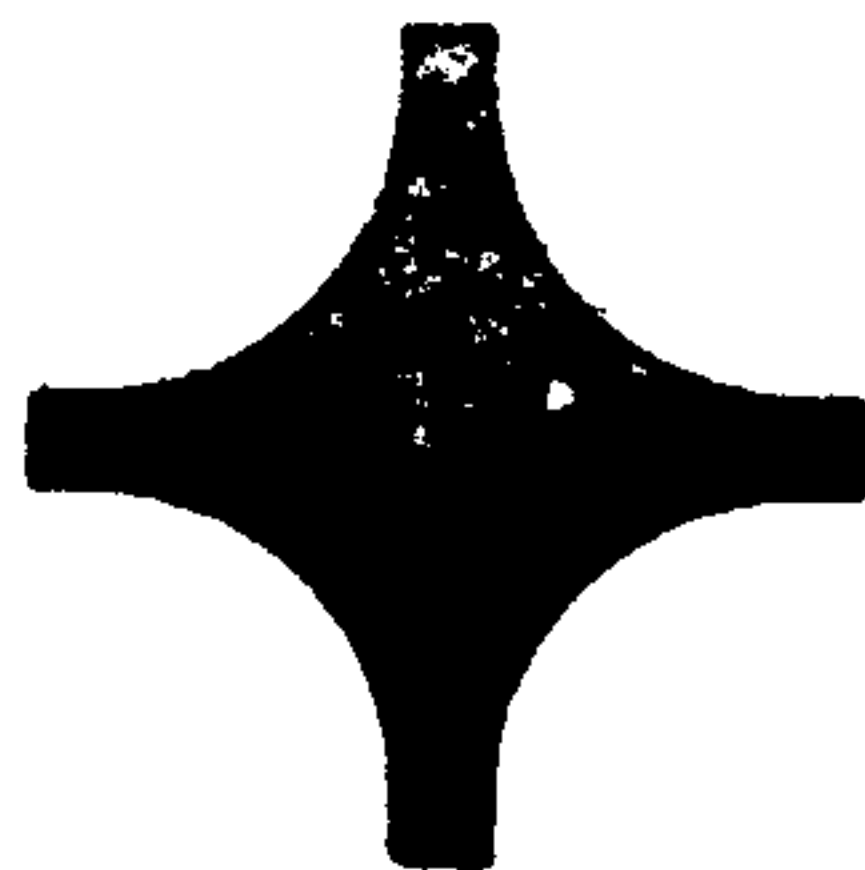

۳۶۳- شرمش خه غواهی ؟ بادو باران ♦

ترجمه دوی : گرگ چه می‌خواهد ؟ بادو باران .
 مورد استعمال : در مورد اشخاص شریری گفته می‌شود که
 برای تولید شرارت و سوءاستفاده از آن صحنه ها و زمینه های
 مغشوش و ناگواری را آرزو می‌کند چنانچه گرگ برای
 سهولت شکار خود با دو باران می‌خواهد .

363— 'A wolf only wishes stormy rains'
 A war—monger only wishes wars.

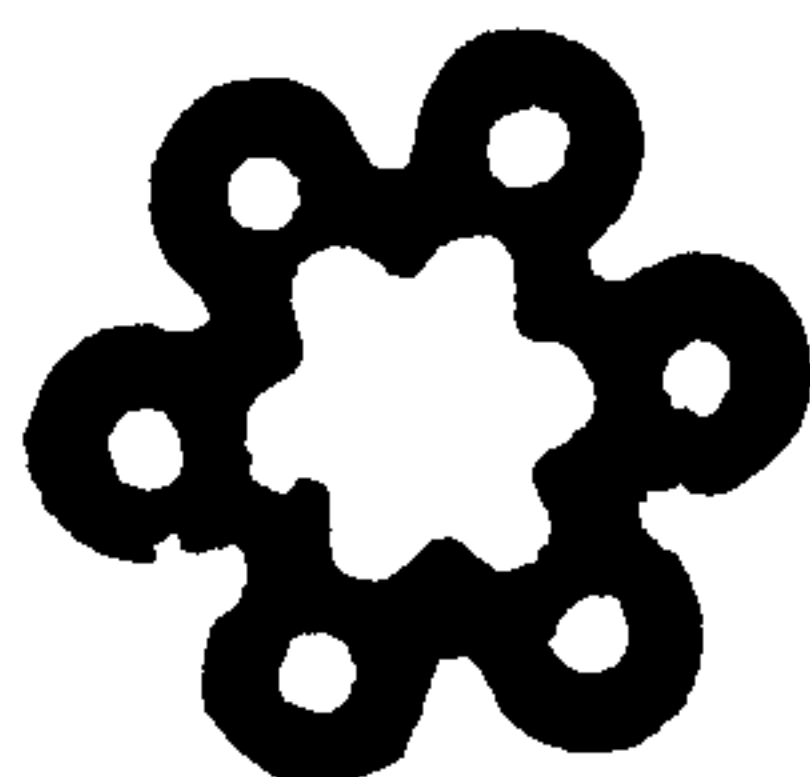
۳۶۴ - شرمینگی دمار سره غزیده پرمینخ و شلیده

ترجمه دری : - چلهاسه بامار درازامی کشید ، از
دیوان سگلمید .

مورد استعمال : در مورد شخصی گفته می شود که
بیرون از توان خود باشد شخص قوی تر از خود رقابت و سیالی
نماید - چون از توان خود بالا تر گام بر میدارد بنا بران به جز
امجا خودش نتیجه دیگر ندارد .

364— 'A small lizard trying to be as long as a
snake tears itself into two'.

One trying to do more than his capability breaks
his neck.

۳۶۵- شرمین هغه میږه ووی چي لا رمې څخه جلاوی

ترجمه دری : گرگ آن میش را می راید که از
رسته جدا باشد .

مورد استعمال : زاهراً از بودن میش که از رسته جدا
با شد حکایه است ، ولی کنایه تأدیر و در دشمنی گفته می شود
که دور از خانواده ، پادشاه از قبیله ، پادشاه از جمعیت خود
بصورت انفرادی زیست دارد - زیرا اینگونه شخص همیشه
هدف خطرات قرار میگیرد .

365— 'A wolf catches the sheep away from the herd'.

An individual cannot live happily without the cooperation of others.

۳۶۶- شنبه به غلازه چیچلی کیبری ♦

ترجمه دری: دانه های خنجرک بد زدی جویده نمی شود
 مورد استعمال: جویدن و شکستن دانه های خنجرک
 بدندان صد اتواید می کند، از پنجه ته می گویند که دانه های
 خنجرک بد زدی یعنی بی صد او پنهان جویده نمی شود، و در
 وقتی گفته می شود که شخصی در پنهان کردن یک گفتار علمی
 و یا کردار و اژدام علمی سعی کند.

366—Crackling nuts cannot be eaten secretly’.

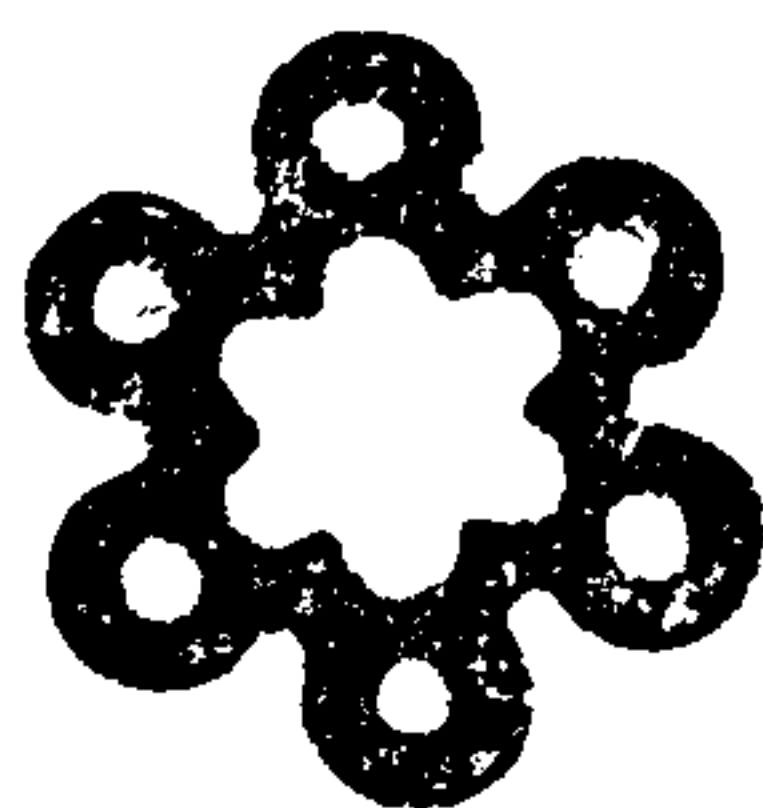

۳۶۷- بنار په نرمه ژبه خوېل کيږي نه په کلک کونک

ترجمه دري : شهر بڼه نرم خورده شي شونډه به چوب سخت
مورد استعمال: در توصيف زبان نرم و روش نرم در اداره امور
 شهرى و اجتماعى گفته مى شود يعنى آنانيكه با اداره امور
 شهرى و اجتماعى مؤظفند بڼه زبان نرم و روش نرم خوبتر و بهتر
 مى توانند موفقيت و محبوبيت را بدست بياورند - بعضى
 اينكه بسخت گيرى و ضربت چوب سخت متوسل شونده .

367— 'One cannot live in a town with only a big stick.

A despotic government alternates the carrot and the stick to rule.

۳۶۸- بنده دکن جامه ده ♦

ترجمه دری : زن جامه تن است .

مورد استعمال : در تعریف و اهمیت زن گفته می

شود، چنانچه خدا در کتاب مقدس مسلمانان «قرآن» نیز

میفرماید: «هن لباس لکم و انتم لباس لهن»

یعنی زنان لباس شماست و شما لباس زنان استید .

368— 'A woman is a cover for a man'.

Women play important roles in human society. ,

۳۶۹-نبه عمل دلاری مل ♦

ترجمه دری : عمل خوب رفیق راه .
مورد استعمال : در ستودن عمل نیک گفته می
شود ، و عمل خوب رفیق راه ، زندگی دانسته شده است .

369— 'Good acts accompany one'.

Always try to be kind to others.

۳۷۰- بنه کوه له پا چامه بیر یزه .
ترجمه دری : خوبی کن و از پا دشا ه مترس .
موردستعمال : در توصیف نیکو کاری و نبودن خوف
در راه انجام نیکو کاری گفته می شود .

370— 'Do good and don't fear anyone'.
Good doing is always favoured and never punished.

۳۷۱- عاقلان بدی و رکوی بی عقلان په بدو عخان اخته کوی.

تر جمه دری : هوشیاران بدی را گم می کنند، نادانان
خود را بدی گرفتار می سازند .
مورد استعمال : در مذمت بدی و بد کردن و اجتناب
از بدی گفته می شود ، و اینکه هوشیار کسیست که بدی را
از بین بردارد ، و بدست خود ، خود را بدی مبتلا کردن
نادان نیست .

371— 'Wise men stop hostilities, but fools start them.'

Only fools engage in hostilities.

۳۷۲- غنچه گوله کومی خیری •

ترجمه دری : لقمه بزرگ کام را پاره میکند .
مورد استعمال : افراط در هر کار یکم باشد منتج ضرر
میگردد، ولو در لقمه طعام باشد و این ضرب المثل در باره
اشخاص حریص گفته می شود که میخواهند از حد بیشتر
استفاده برند و فایده بدست آورند .

372— 'A big mouthful requires a mouth wide open'.
Avoid extremes.

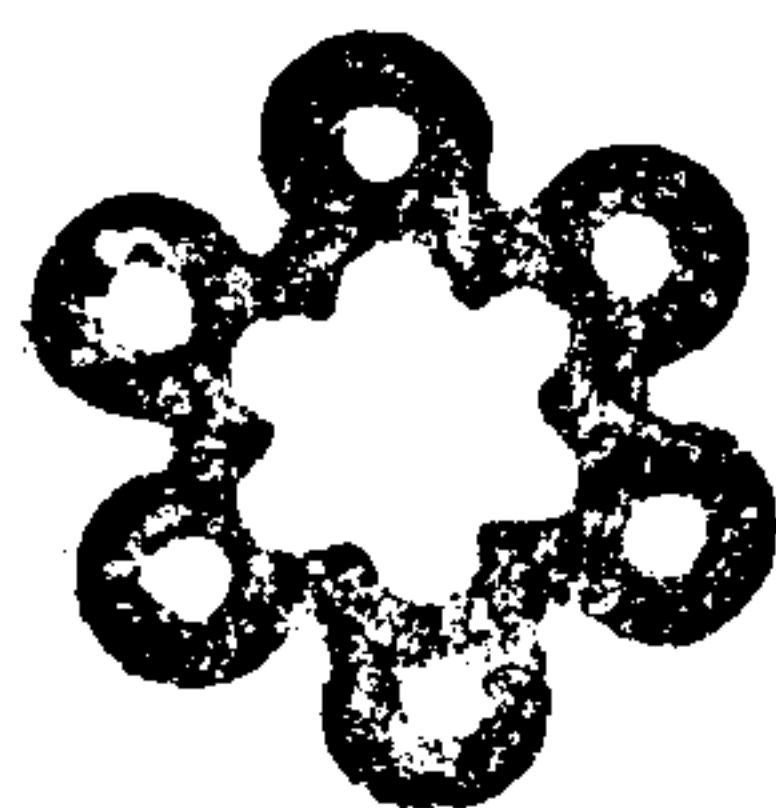
۳۷۳- غیبی سترگی همان وینمی، و بوی سترگی جهان .

ترجمه دری : چشمان بزرگ خود را می بیند و چشمان
خورد جهان را .

مورد استعمال : در مورد خود بینانیکه بمقامات
بزرگ رسیده اند و جهان بینانیکه در مقامات خورد هستند
گفته می شود ، یعنی آنانیکه بمقامات بزرگ رسیده اند
واقعاً از بزرگ بدست آورده اند هموماً خود بین هستند
و بجز خود بشخص دیگر قائل نمی شوند، ولی بسا اشخاص
دارای اقتدار کم و مقام کوچک هستند که نظر جهان
بینی دارند .

373— 'Big eyes see only themselves, but small eyes
see the world'.

Great ruling authorities only see themselves but
the small toiling men see the world.

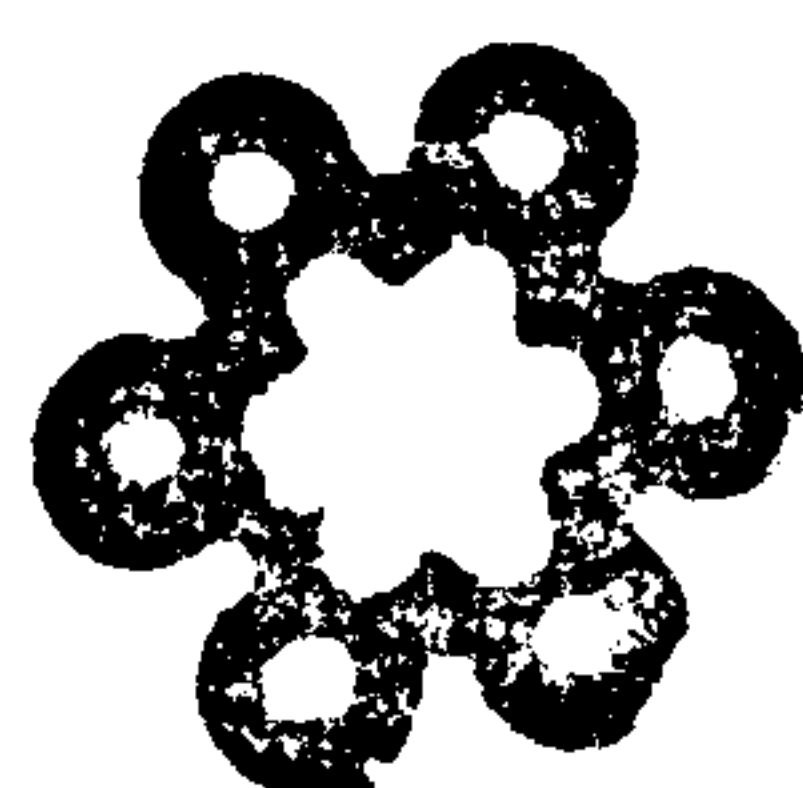

۳۷۴- غر په غره نه ورغی، سړی په سړی ورغی •

تر جمه‌داری : کوه بکوه نمی رسد، آدم بآدم می رسد .
مورد استعمال : در مورد لزوم زیست با همی و جذب به
محبت انسانی بین آدمیان گفته می شود یعنی کوه با آن
بزرگی نمی تواند نزد کوه دیگر برود، ولی آدمیان با این
کوچکی می تواند به جذب به محبت انسانی یکدیگر را بخود
جذب کنند .

374— 'Big mountains don't need each other but men do'.

Cooperate and assist each other.

۳۷۵- غر که لوپ دی په سړی لارده .

ترجمه دری: کوه هر قدر بلند باشد بر سر خود را دارد
مورد استعمال: موقعی گفته می شود که مشکلی
بزرگ پیش روی باشد و مطلب این است که مشکل بزرگ
همراه حل دارد .

375— 'There is always a way over a high mountain'.

There are no problems that cannot be solved.

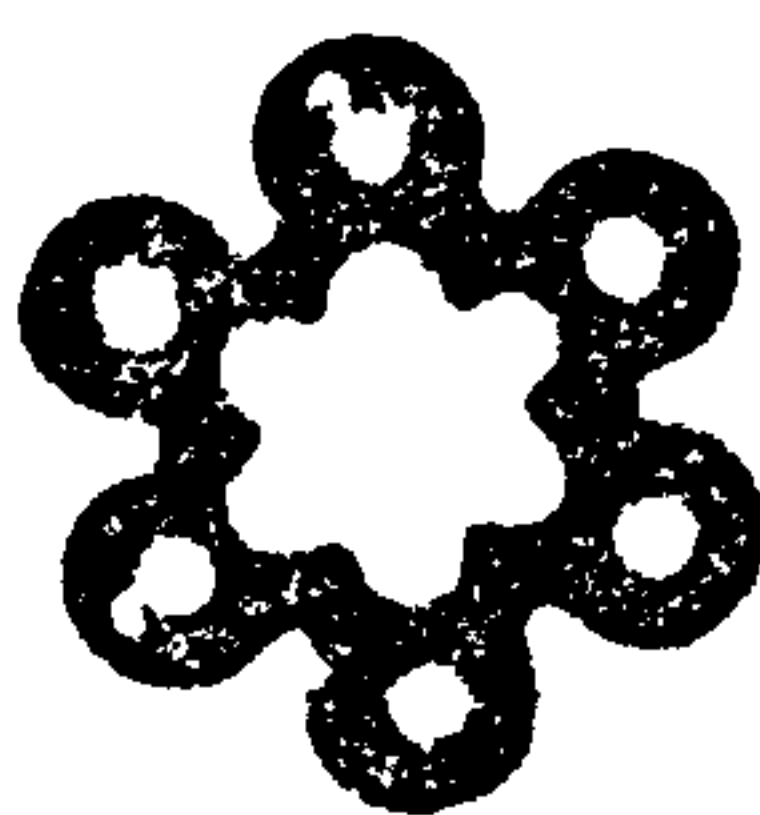

۳۷۶- غلبیل ولا ډسو کوزې ته یی ویل سوری لری.

ترجمه دری :- غربال بگوزه گفت سوراخ داری .
مورد استعمال :- در مورد شخصی گفته می شود
که بعیوب زیاد خود ملتفت نبوده ، عیوب کم دیگران
را برخشان می کشد .

376— 'The sieve pointed to the only hole in the jug'.

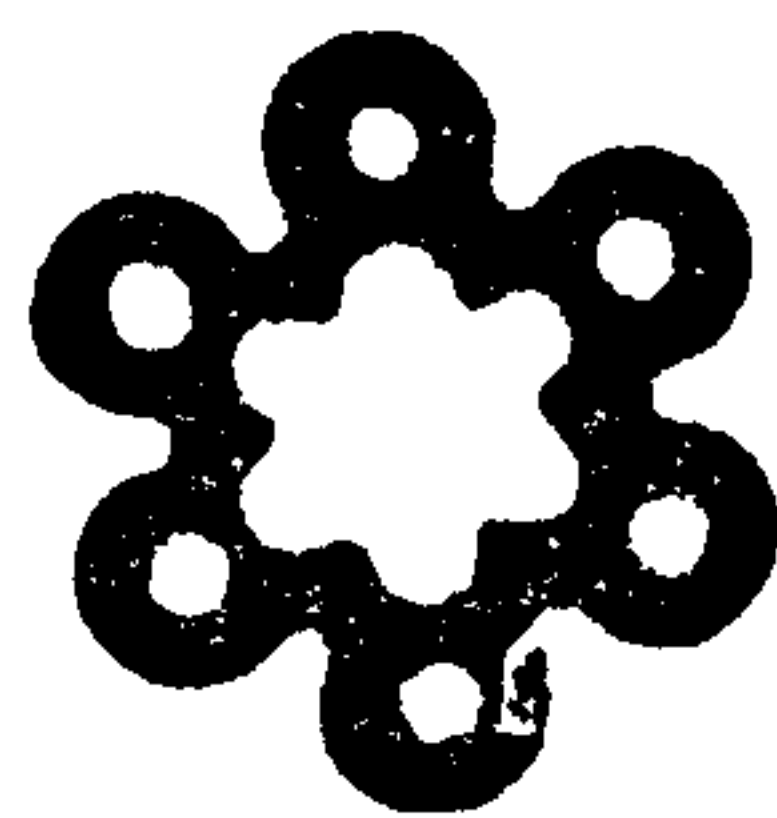
No one sees his many faults but he always sees any fault of others.

۳۷۷- غل غل پیڑ فی:
تر جمہ دری:- دزد دزد راسی شناسید.
مورد استعمال:- وقتی گفته می شود کہ یک شخص
در بارہ ہمہ سالک خود صحبت کند.

377— 'Thieves know each other'.
It takes a crook to catch a crook.

۳۷۸- غله ته وای غلاکوه، د کور مخبښتن ته وای
وینښ اوسه :

ترجمه دري : بد زد مېگويد دزدی کن ، به صاحب
خانه مېگويد بيدار باش .

مورد استعمال :- در باره کسی گفته می شود که
بین دو طرف متقابل رول بهم اندازی و تحریک کردن
یکی علیه دیگر را بازی کند .

378— 'Encourage the thief to steal but warn the
house owner to stay awake.'
Divide and rule.

۳۷۹- غل خه غواهی دغان ماله غواهی

تر جمه دری :- دزد چه میخواید ؟ همراهان برای
خود می خواهند .

مورد استعمال :- در مورد کسی گفته می شود که
در راه رسیدن بمطالوب خود سعی نماید - رفداران
و همراهان زیاد پیدا کنند .

379— 'A thief looks for an accomplice'.

Try to get assistance from others .

۳۸۰ غوغ پر غوغ تو ئیبری •

ترجمة دری: روغن بر روغن می ریزد .
مورد استعمال: وقتی که یک ثروتمند به ثروتمند دیگر
چیزی می بخشد و یا یک شخص بمقتدر دیگر تحفه
میدهد، و یا پوئدا تر می شود و امثال اینها پس گفته می شود
که روغن بر روغن می ریزد .

380— 'Fat gets fatter'.
Money makes money.
The rich get richer.

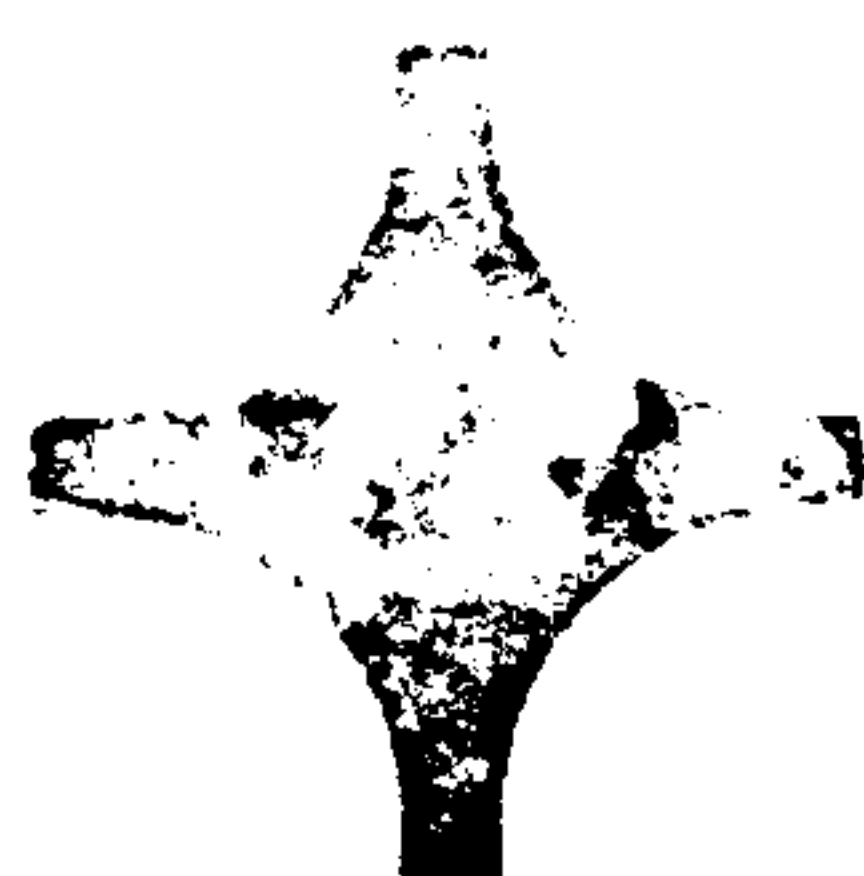

۳۸۱- غویشی خا نا نو و خو پ لای ، پر هلو و کوئی سپی
جنگ کوی

ترجمه دری: گوشت را خا نا ن خوردند ، پر
استخوانهای آن سگان میجنگند .

مورد استعمال: دربارهٔ طفیلان استفا ده جو گفته می شود
که بر فضلات و پسماندهای دیگران با هم می جنگند .

381— 'Bosses eat meat; dogs fight over the bones'.
The unorganized toiling people provide for the
parasitic life of the bosses and fight among themselves
for a pittance.

۳۸۴ - غوبنی دهر چا خوبنی دی، مگر پویشی
ایمان پر راوهی دی

ترجمه دری : گوشت را هر کس خوشتر دارد، ولی گر به
بان ایمان آورد داست.

مورد اسعتمال : در مورد کسی گفته می شود که در دوست
داشتن و خوش داشتن چیزی بیش از حد افراتنماید.

382— 'Everyone likes meat, but a cat more than all'.
Going to extremes in liking some thing.

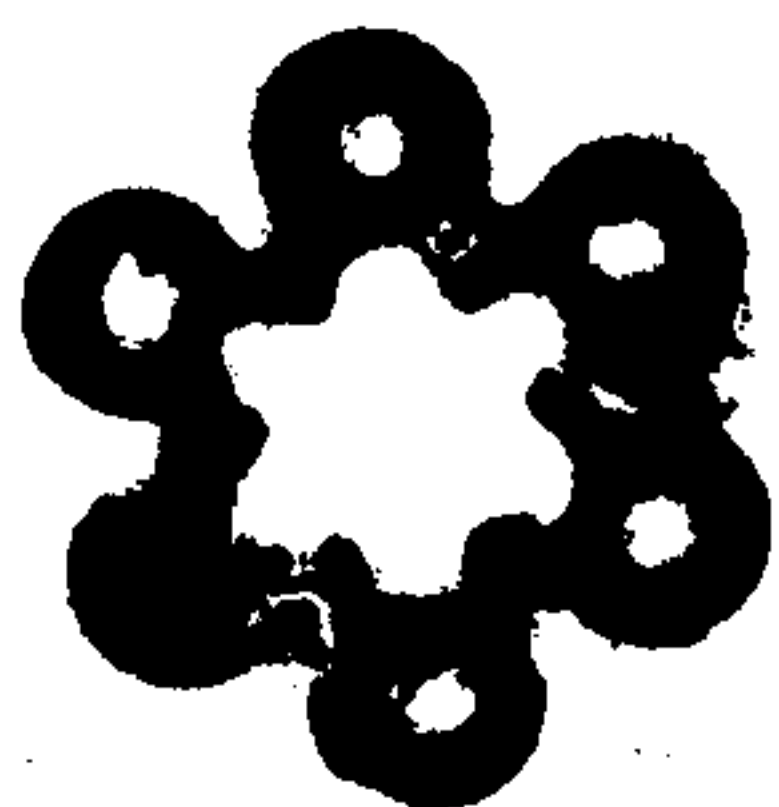
۳۸۳-غیر ا نونہ چی پر خر ہ با ندی شی نوم ٹی
غیرت خان شی

تر جمہ دری: قرا نھا کہ ار خر بار شود غیرت
خان ناسید دمی شود.

مورد استعمال: در ادیت پول و پولاری گفته می شود
یعنی اگر خر ہم بر پشت خود بار پول داشته باشد اورا
عوام « لقب غیرت خان » خواهند داد.

383— 'A donkey loaded with money is called a
money—boss'.

Money is important for social prestige,

۳۸۴- صبر که تر یخ دی میوه‌ئی خوبه ده .

تر جمعه‌دری :- صبر اگر تلخ است ، میوه شیرین دارد .
مورد استعمال :- برای حوصله انزائی کسی گفته
می شود که از تلخی صبر و تحمل نا دلایمات بسته و آمده باشد
و او را بشرینی نتیجه ، صبر امیدوار و دتین می سازد .

384— 'Patience is bitter but bears sweet fruits'.
Practicing patience results in success.

۳۸۵- قصا بان چی دیرشی، غوا مردار یری ♦

ترجمه دری:- قصا ب که بسیار شد، گاودار

شد .

مورد استعمال:- کار يك شخص را بچند شخص سپردن

نتیجه نامطلوب میدهد زیرا ذوق و سلیقه و تربیت کار

هر شخص از شخص دیگر جداست و تا ذوق های مختلف بهم

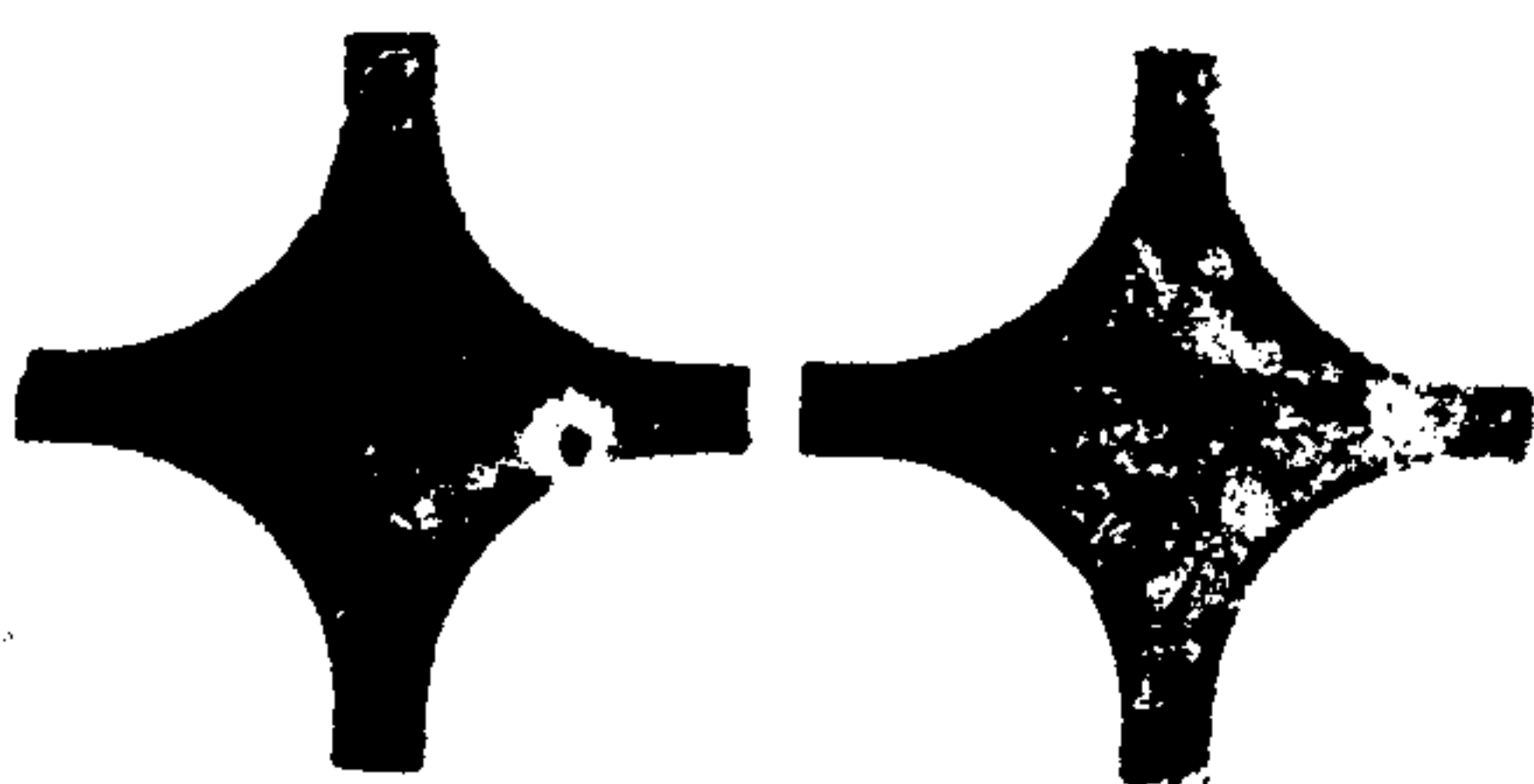
توانق پیدا کند انجام کار بتمویق می افتد و یا برهم

می خورد، چنانچه زیادت قصا بان باعث مردها شدن یا بردن

گا و میگردد.

385— 'Many butchers and only one cow'.

Only one job assigned to many may never be done.

۳۸۶- کار آسان دی پیل لی گران دی .

ترجمه دری :- کار آسان نیست آغاز آن سخت است .
مورد استعمال :- در اهمیت آغاز کردن کار گفته
می شود ، یعنی بعد از آغاز کار کردن مشکل نیست .

386— 'The work is easy, but to begin it is difficult.

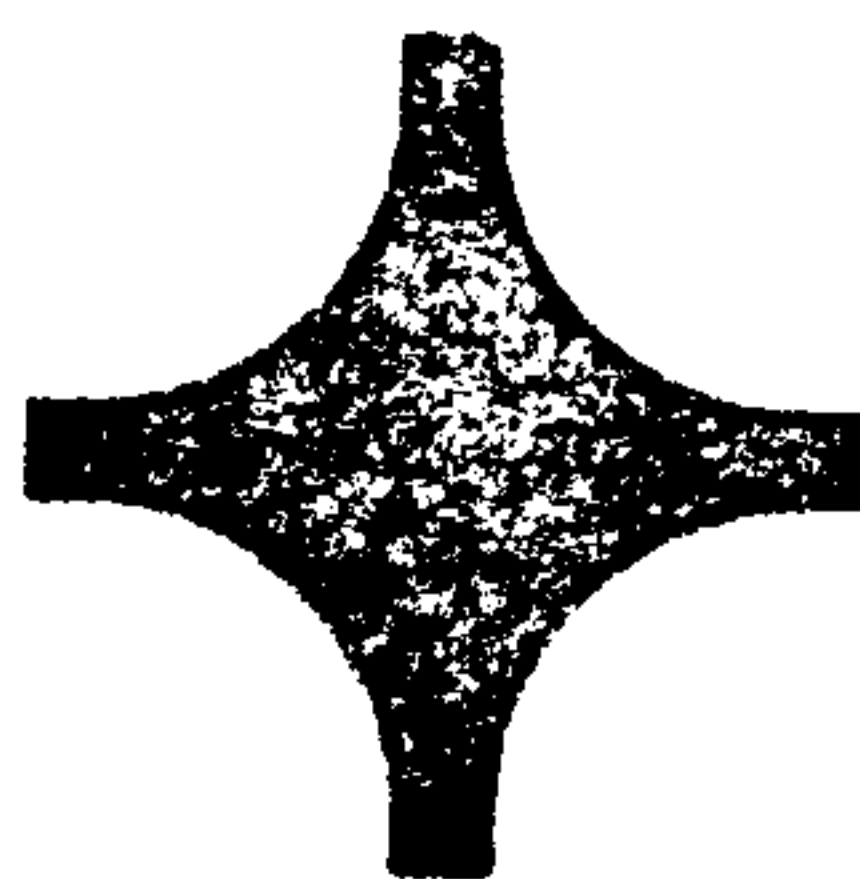

۳۸۷- کارگر کورم روی، لبمورژ روی •

ترجمه دری :- کارگر خا نواده را سیر می سازد ،
 کاهل مادر را می گریاند .

مورخ استعمال :- درست کردن کارگرو نکوهش کاهل
 گفته می شود یعنی يك انسان کارگر از برکت کار
 وزحمت علاوه بر شخص خود ش خا نواده خود را هم سیر
 می سازد ، وای انسان کاهل بجز اینکه باعث اذیت
 مادرش گردد کار دیگری نمی کند .

387— 'A worker makes his family have their fill,
an indolent person makes his mother weep.
 Work hard and have a happy family life.

۳۸۸- کاره که دزر کی تگ زده کا وه خپل
بی هیر شو

ترجمه نری: زا غرنتار کبک راسی آءوخت رفتار
خودش فراموش شد.

مورد استعمال: در مورد مقلدین بعض گفته می شود که در
تقلید دیگران خاصیت خود را فراموش می کنند.

388— 'A crow imitating a partridge forgets his
own way of walking.'
Be original; don't imitate blindly.

۳۸۹- کار می دبل خویش خوراک می خپل .

ترجمه دری: کار دیگران و خوردن خودم خوشم می آید .
مورد استعمال: از زبان کاهلانی گفته می شود که از
کار کردن دیگران و از مفت خوردن خود حظ می برند .

389— 'Eat yourself and put others to work'.
Indolents and parasites like to eat and put others
to work.

*****

۳۹۰- کانی به پوست نه شی دشمن به دوست نه شی

ترجمه دری : سنگ نرم نخواهد شد ، دشمن دوست نخواهد شد .

مورد استعمال : در شناختن موقوف دشمن گفته می شود .

39— 'One can't turn an enemy into a friend, as he cannot soften a stone'.

Turning an enemy into a friend is as hard as softening a stone.

۳۹۱- کبر جرد خدای دشمن دی .

ترجمه دری : متکبر دشمن خدا است .

در مورد اداستعمال : در نکوهش تکبر و مذمت متکبر گفته
می شود ، و این وجیزه اخلاقی است که شکل ضرب المثل را
بخود گرفته است .

391— 'A conceited one is an enemy of God'.
Do not be conceited at all.

۳۹۴ = کړې وړې چاره یو آس غواړی دری ناله .

تر جمله دری : کار تمام است ، یک اسب
میخواهد و سه نعل .

مورد استعمال : - در مورد خوش باورانی گفته
می شود که یک موفقیت بسیار کوچک را علامت
موفقیت بسیار بزرگ بدانند .

دیگویند یکی از چنین خوش باوران یک نعل برای اسب
را یافته بود و از خودی زیاد در جامه نمی گنجید و صدا
میکرد : « کار بکلی تمام و آماده است ، فقط یک اسب و سه
نعل بکار است تا من صاحب اسب شوم » .

392— 'Only a horse and three horse—shoes are
needed to take a ride'.

Turn a small success into a great one.

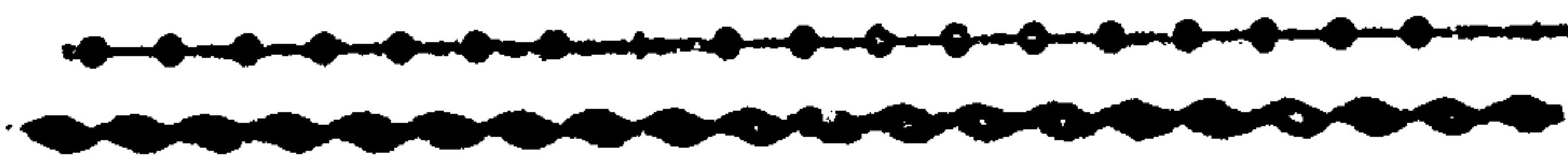

۳۹۳- کبردی په خپلو وړاند وولایه ده .

ترجمه دری :- غزدي بطنا بهای خود ایستاده
است

مورد استعمال :- در مورد اتکاء بخود گفته
می شود ، یعنی ما نند غزدي که بطنا بهای خود
استوار است انسان نیز باید متکی بخود باشد.

393— 'A tent stands on its steads'.
Be self reliant and self—sufficient.

۴۹۴۔ کمال زدہ کہ، پہ تاخچہ کی نی کنویر دہ۔

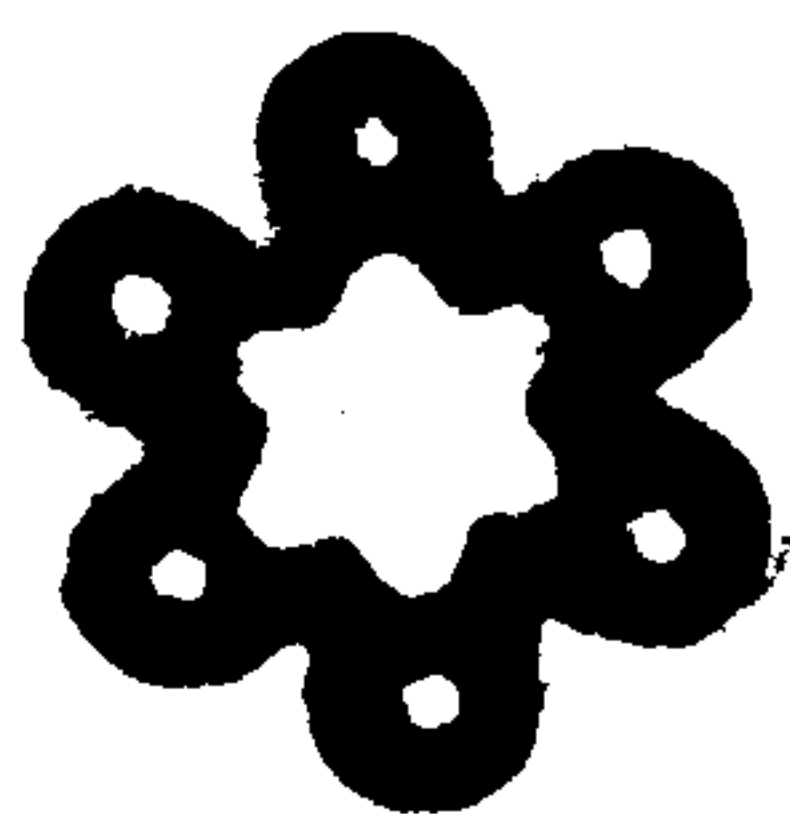
ترجمہ دہری:- کمال رہا ایما، وزود و طاق بگذار.

مورد استعمال: در آشوب و ترغیب با موختن

صنعت و حرارت و هنر گفته شده است -

394— 'Learn a trade no matter what'.

Trade is praised.

۳۹۵- کوپ کوپ دلتیه لری هتکی هلتیه اچوی.

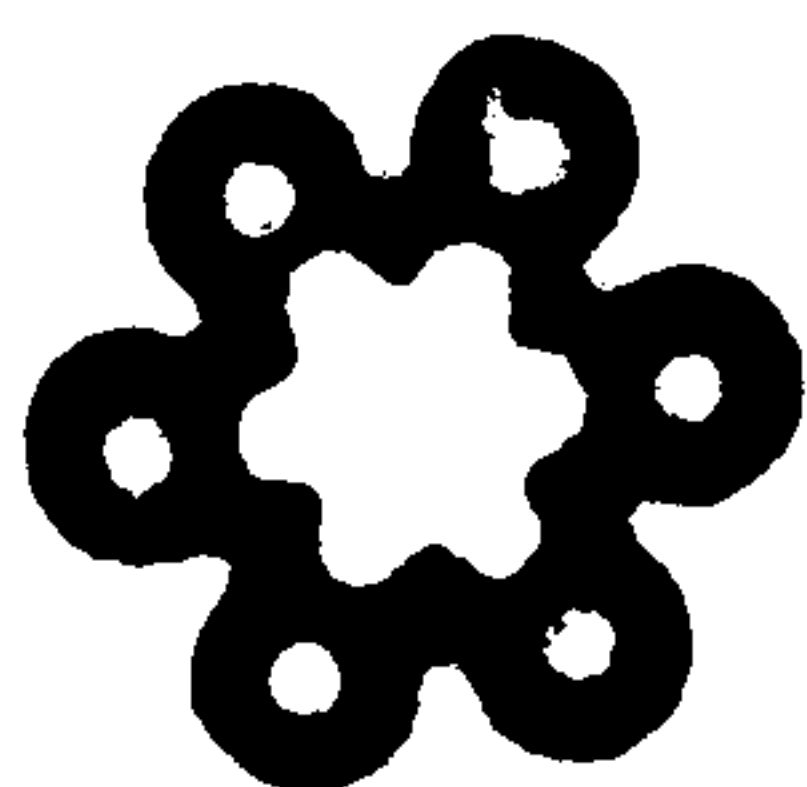
ترجمه دری: گت گت اینجا میکنی ، بیضه را آنجا
میگذاری .

مورد استعمال: بکسی گفته می شود که در حیات
اجتماعی روش منافقت و دو روئی را تعقیب کند ، در
ظاهر بجائی و در باطن بجای دیگری پیوندد وابستگی
داشته باشد و چنین کس بما کیانی شبیه گردیده که ،
صدایش يك جا و تخم گذاری اش جای دیگر باشد

395— 'Being fed here she lays eggs there'.

An opportunist and a double-faced person always

try to deceive.

۳۹۶ - کور کی دی جوا ری نشته له دماغه دی
د پلو بوی غی •

ترجمه دری : درخانه ات جوار نیست از دماغت بوی
پلوی آید .

مورد استعمال : بشخص متکبرین بضاعت گفته
می شود ، و کنایه تأدیر با وده شخصی نیز صدق می کند که بیش
از لیاقت و بالاتر از اهلیت و استعداد خود ادعا می نماید .

396— 'There is no corn in his house, but he brags
about having had a rice meal'.

He shows off more than he is.

۳۹۷- کورمی آرتا چارخکه دی مه وهه .

ترجمه دری : خانه ام قربان تو ، چشمت نباشد .
مورد استعمال : از زبان کسی گفته می شود که ظاهراً
بدوست خود لاف هرگونه تعاون می زند ، ولی عملاً جز تظاهر
محض نتیجه دیگر ندارد .

397— 'My house is your own, but don't eat there.'
Only bragging about friendship but never being
sincere

*****

۳۹۸- کو بر بار تر مزله نه رسیدی .

تر جمه دری: بار کج بمنزل نمی رسد .
مورد استعمال: برای انتباه کسی گفته می شود
که در حیات اجتماع را وریش کجی ادب پیش گرفته باشد
و با و اخطا رود، می شود که روش کجی نتیجه مطلوب ندارد
مانند بار کج که بمنزل نمی رسد .

398— A Load gone askew will not reach
its destination.

Do not be on the wrong side.

۳۹۹- کون دوه واره خاندی .

تر جمه دری: کردو مرتبه بی خندد .
 مورد استعمال: د رښه د کسې گفته یی شود که چنان
 عملی را اجرا کند که هم از روی تقلید باشد و هم از لحاظ
 پی بردن مفهوم آن عمل- مانند کرکه اړل یا خند د مردم یی
 خند دو مرتبه دوم و تری یی خند د که مفهوم او را خند د یی اږد.

399— 'A deaf person laughs twice'.

A deaf seeing everybody laughing laughs and then when he knows why they were laughing laughs again.

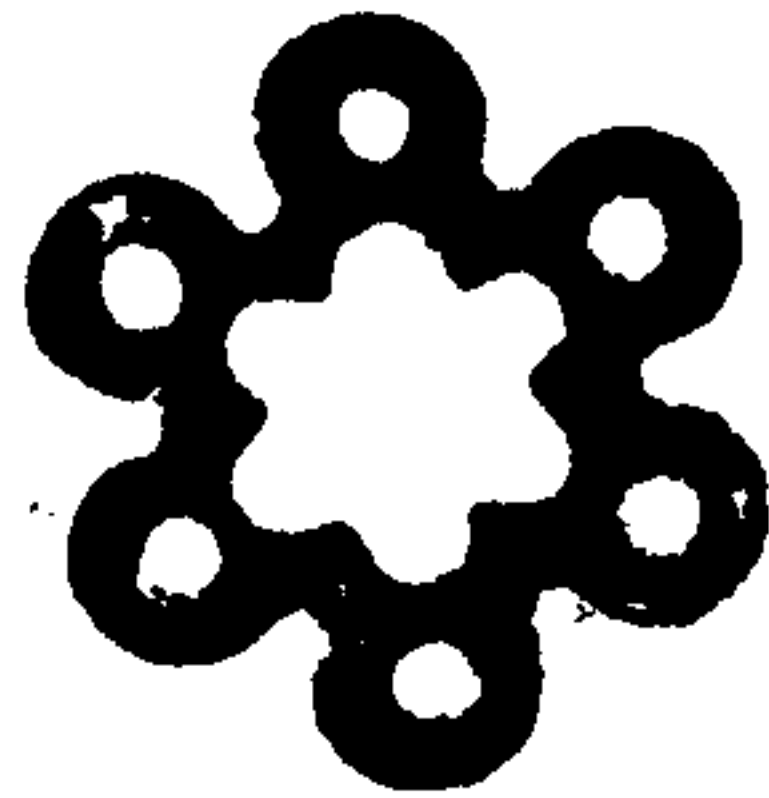

۴۰۰- که په ژبه ژوندی کیدای مری به ژوندی شوی وای

تر جمه دری اگر اگریه سی شه، درد گان زنده سی شه زده.
مورد استعمال: برخلاف ارباب ضعیف و بیچارگی که در
ضد ناله و زاری در رو بری شدن با مشکلات زندگی گرفته
سی شود، و ضمناً انسان را مبارزه با مشکلات از راه معن
و تلاش توصیه می کند .

400— 'If you could enable him to live again by weeping for him, all the dead ones would have returned to life'.

The currents of reality cannot be turned back.

۴۰۱- که تاویل چیه زه ایم او ماویل چیه زه ایم نه به
ته یی نه به زه ایم او که تاویل چیه ته یی او ماویل
چیه ته یی هم به زه ایم هم به ته یی ♦

ترجمه دری: اگر تو گفتی که «منم» و من گفتم که «منم»
نه تو خواهی بود و نه من — و اگر تو گفتی «تو هستی» و من گفتم
که «تو هستی» هم تو خواهی بود و هم من .

مورد استعمال: درباره لزوم همبستگی نزد یک
وزیر است با هم بین آدمیان گفته می شود، چنانکه یک
انسان بقای خود را در بقای انسان دیگر بداند، و این
یک درس مهم از فلسفه عمیق زیست با هم است.

401— 'If every one cares only for himself, nothing
will be achieved':

Cooperation and well organized mutual assistance:
is praised.

۴۰۴-۴۵۵ مشر توب غواهی کشر هم د دنیا دود غواهی

ترجمه دری: سهتر اگر بهتری سیخواهد، کهتر هم
رسم جهان سیخواهد.

مورد استعمال: برای احقاق حق کهتر و بهتر
گفته می شود، یعنی همانطور یک پدر بر پسر، یا برادر بزرگ
بر برادر خورد حق بزرگی دارد، پسر یا برادر خورد نیز
بر پدر و برادر بزرگ حقوق سوجه دارد.

402— 'If an elderly man demands respect, young
one demands his rights'.

The rights of everyone must be respected.

۴۰۳- که زری و دانه ده په مری قیامت دی .

تر جمه دری: اگر جهان آباد است بر سر ده قیامت است .

مورد استعمال: در مورد کسی استعمال می گردد که

خودش مصیبتی گرفتار باشد، ولی محیط دادرش در

آسودگی بسر برد.

403— 'It is dooms day for the dead, no matter how long the world lives'.

Respect life.

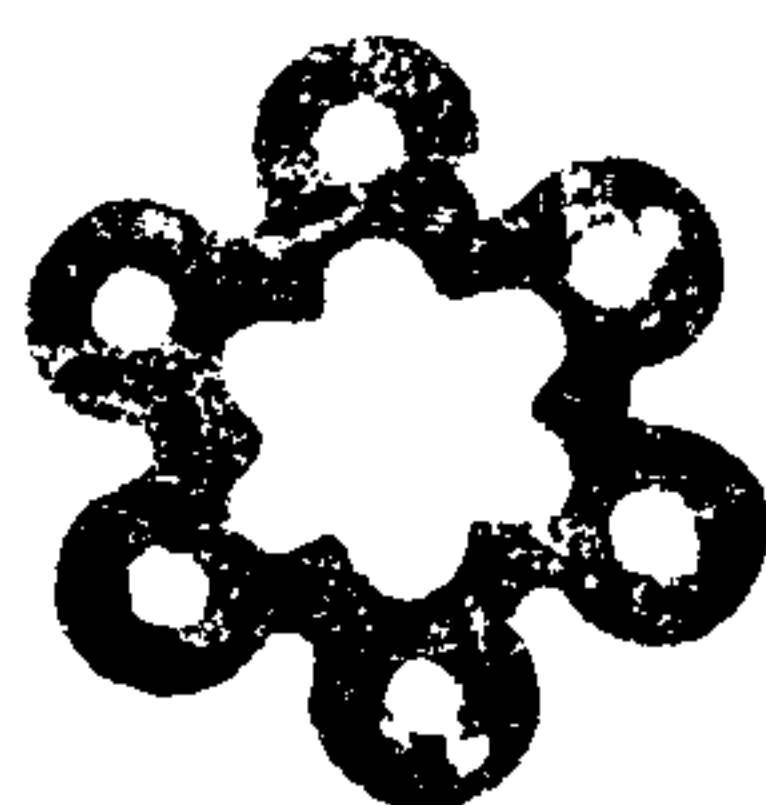

۴۰۴- که هر خواهو نیاری نادان پوینته .

ترجمه دری - هر قدرد انا باشی نادان را پرس .
مورد استعمال :- کسی گفته می شود که آنها
بدانای خود اتکا داشته باشند و کسی را از خود دانا تر
فکر نکنند ، و یا عبارت دیگر توصیه است بمشوره کردن .

404- 'No matter how smart you are, always seek advice'.

Try for collective decision and action.

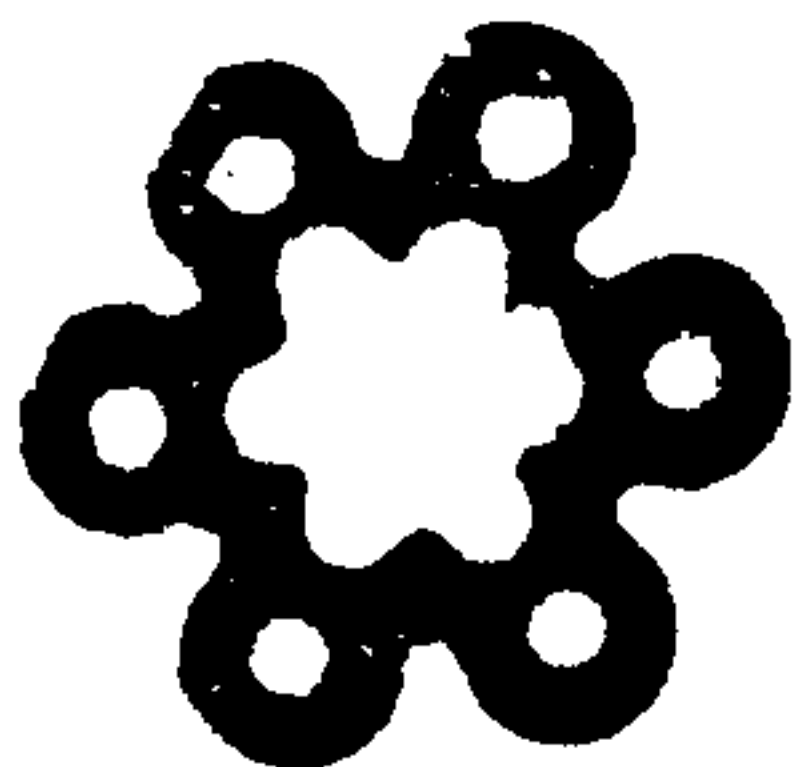

۴۰۵ - کاهینه د گل په بوی څه پوهیږي •

تر جمه دري: - گا ودهش ببوی گل چه دی فهمد .
 مورد استعمال: از روی کنایه بشخصی گفته می شود
 که اهمیت یک کار ویایک موضوع را نداند و در آن اهلیت
 نداشته، باشد ولی در آن غیر حق مدخله کند و یا کاری
 بغیر از اهل کار سپرد شود .

405— 'A buffalo cannot smell a flower'.

A non—expert does not know the work of an expert.

۴۰۶- هکتی تر هکتولا ندی دی ♦

ترجمه دری: - فایده ها زیر سنگها است .
مورد استعمال :- برای تشویق سعی و تلاش گفته
می شود ، یعنی سود و فایده باون زحمت کشیدن میسر
نمی گردد ، انسان باید سنگهای مشکلات را بردارد تا
سود و فایده دست یابد .

406— 'Gains are under stones'.
Pay great efforts to get great gains.

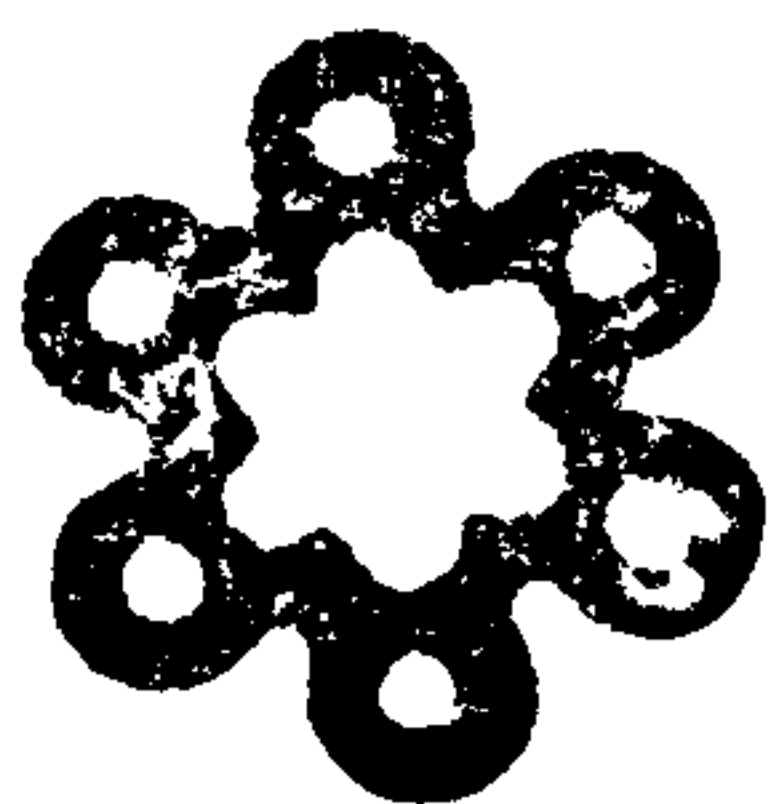
۴۰۷- هکڻجي کهڏا کٽروای د خپل سرعلاج به ئی
کړی و .

تر جمه دری :- کل ا گر اکټر سی اود سر خود را
علاج سپکړد .

مورد استعمال :- بکسی گفته سی شود که از
بیچاره چاره کار بخواند ، مثلاً ار بیماری علاج بیماری
از نا خوان خواندن مکتوب و غیره .

407— 'If the bald-headed were a doctor, he would have cured his head'.

Accept failures try for success.

۴۰۸- سگیدی ته خپل پوست بلادی .

تر جمه دړی : برای ربا پوست خودش بلاست .
مورد استعمال : در مورد کسی استعمال می
گردد که هنر خودش برایش موجب اذیت شود ، و یا از
اقارب و خویشاوندان نزدیک خود ضرری بیند .

408— 'For a fox his own skin is an enemy.'

A close friend or a relative may be jealous of
one's accomplishment.

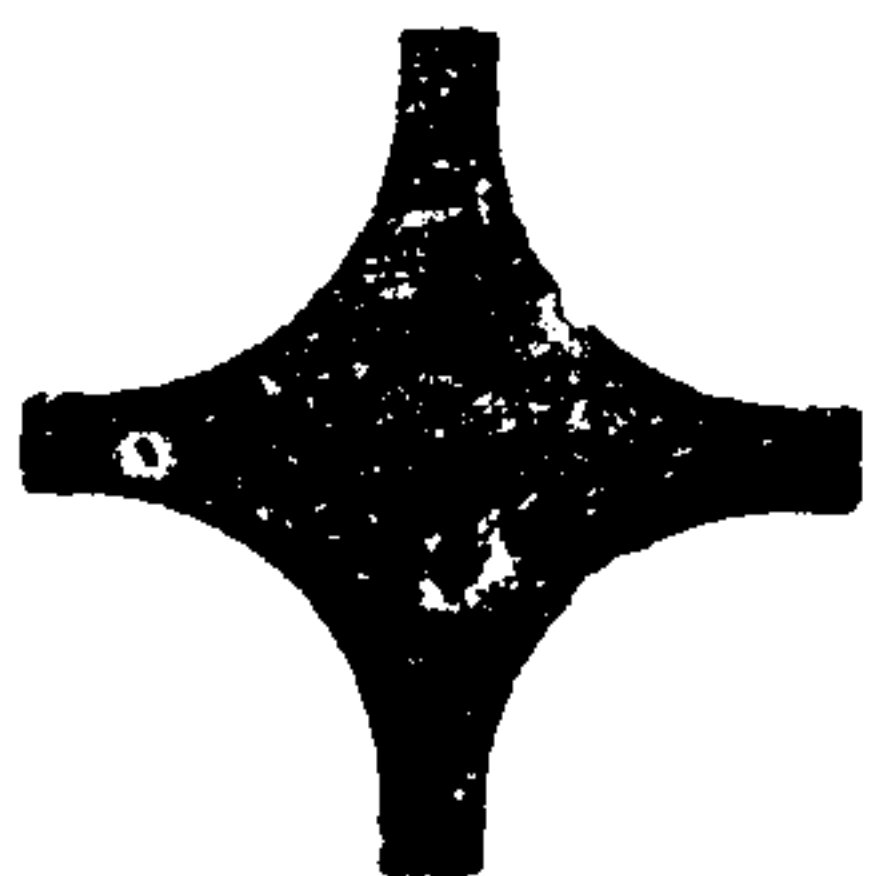

۴۰۹- لاس چي مات شي غاړي ته ځي لويږي .

ترجمه دړي : دست که بشکند بسوی گردن دی
رود - ویا در گردن دی افتد .

مورد استعمال : وقتی گفته می شود که با انسان
د صیبتی و یارنجی رسد و او برای جلب همدردی و غم شریکی
با قارب و دوستان خود رجوع کند .

409— 'A broken hand hangs from one's neck'.
Only sincere friends and relatives sympathize.

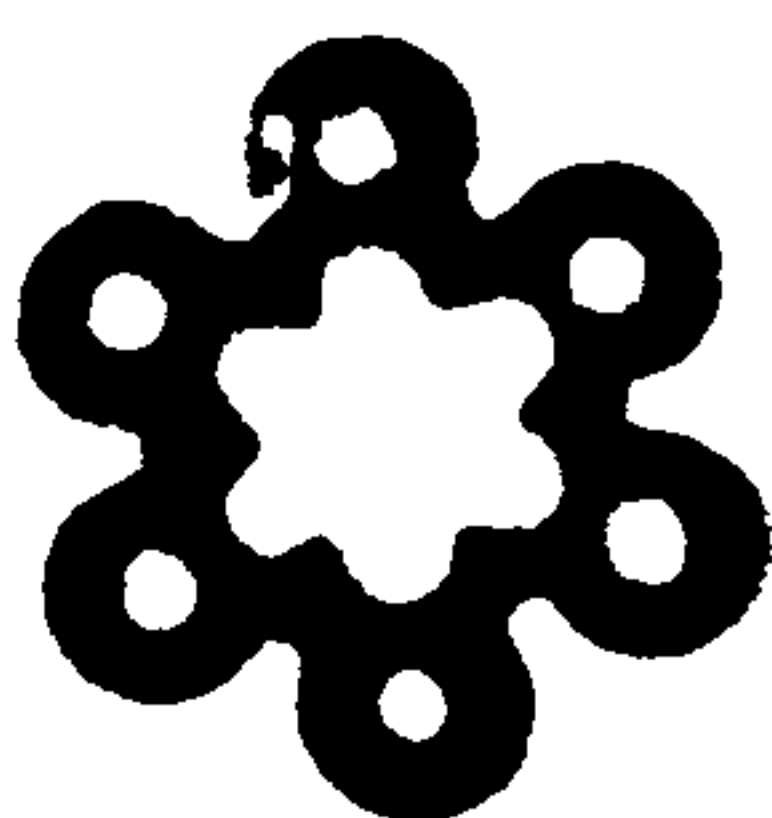

۴۱۰- لاس می تور سپی خقلمی دی .

ترجمه دری : دستم را سگ سیاه لیسیده ، است .
مورد است همال : از زبان کسی گفته می شود که احسان
همدردی و کمک وی با شخص دیگر نتیجه مطلوب ندهد
آنگاه می گوید « دستم را سگ سیاه لیسیده است » یعنی
برکت و تاثیر ندارد .

410— 'A black dog has licked my hand'.
My favour and assistance are not returned in kind,
for I have no luck.

۴۱۱- لبر خوره تل خوره، لبر خوره گنله لبر خوره ♦

ترجمه دری: کم بخور همیشه بخور، زیاد بخور زهر بخوره
 مورد استعمال: وجیزه صحت است که در و د کم
 خوری و اجتناب از پر خوری گفته می شود یعنی آنکه کم
 می خورد صحتش خوب می باشد بنا بر آن همیشه می تواند
 بخورد، ولی زیاد خوردن مثلاً به زهر خورد نیست.

411— 'Eat little and for ever, eat much and be poisoned'.

Eating too much is like eating poison.

۴۱۴- برخوره طبیب ته به اڅ نه یی

ترجمه دري: کم څوړ طبیب د محتاج نه خوا هڅه شوه .
مورد استعمال : توصیه طبي است که شکل ضرب
المثل گفته می شود، - ابقناب از پر خوری - توصیه می نماید

412— 'Eat little and don't visit a doctor'.
Too much eating is not good for health.

۴۱۳- لبرویل دیر کار .

ترجمه دری . کم گفتار زیاد کردار .
مورد استعمال : در بهتر دانستن گفتار کم و کار
زیاد گفته می شود یعنی انسان با شخصیت و فعال باشد کم
بگوید و بسیار کار کند .

413— 'Few words and more work' .

An active person works much and talks little.

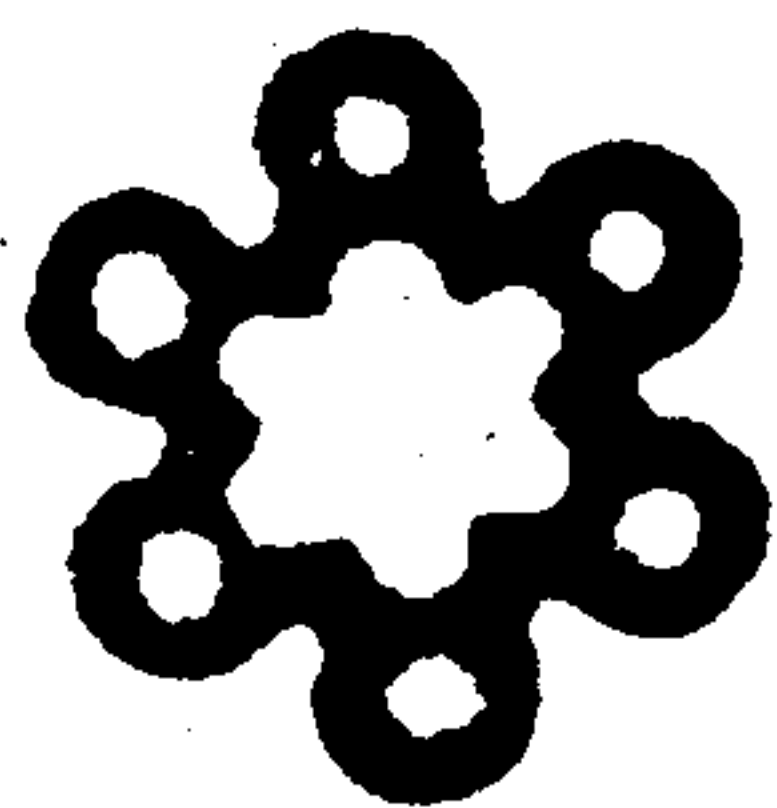

۴۱۴- امر به دوو هکو تو نه پته بزی ♦

تر جمه دری: آفتاب بدوا گشت پنهان نمی شود .
مورد استعمال: وقتی گفته می شود که کسی بخواهد
بگک حقیقت آشکار و یایکک واقعیت روشن را بحیله های
کوچک بپوشاند.

414. You can't hide the sun with two fingers
One cannot conceal a reality

• ۴۱۵-لوخ له او بو نه بیریری •

ترجمه دری : برهنه از آب نمی ترسد .

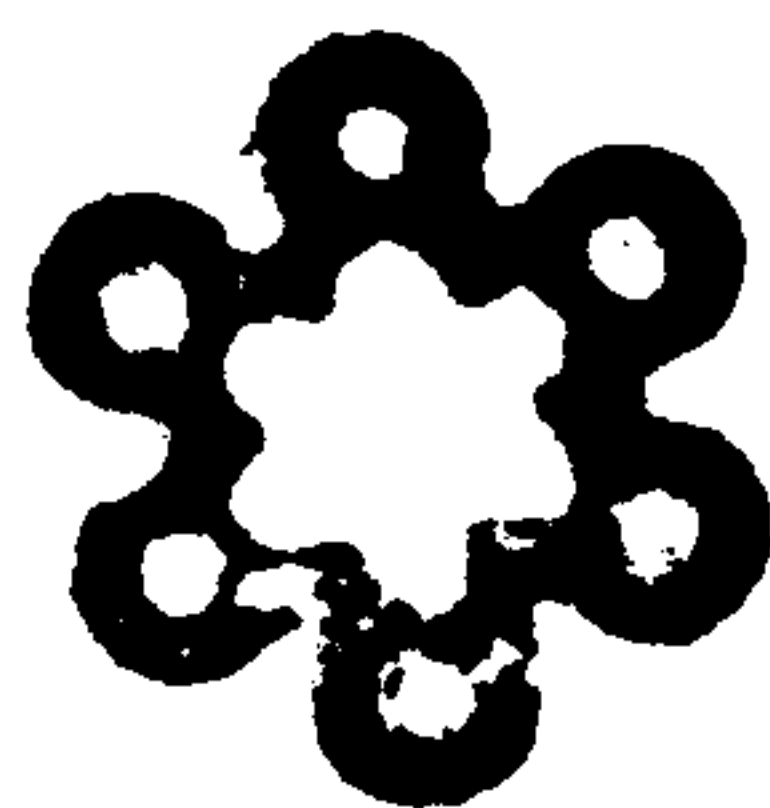
مورد استعمال : درباره کسی گفته می شود که پیش از

وقوع واقعه برای رویش آن واقعه خود را آماده

ساخته باشد .

415— 'A naked one does not fear water'.

One ready for an eventuality does not fear any calamity.

م

۴۱۶- مار دشینشو بی بدرا تله شینشو بی بی
 دغار په خوله کی ورته شین شو •
 ترجمه دری: مار از بودینه با من برد، پندینه درهن
 زارش سبز کرد •
 مورد استعمال: در مورد شخصی گفته می شود که
 از کسی یا چیزی که زیاده تر بد می برد با آن بیشتر و برتر
 می گردد •

416— 'A snake does not like mint but mint grows right at its hole.'

An unliked person is frequently met.

۴۱۷- مارچی غارله ورسی نوسمیروی

ترجمه‌داری : مار که بغارخود بر سر راست می‌شود.
 مورد استعمال : در لزوم راستی و راست بودن
 در خانواده خود گفته می‌شود ، چنانچه مار هم که برون
 غار خود کج می‌رود ، وقتی که بغار خود می‌رسد راست
 می‌شود .

417— 'A snake straightens itself when entering its hole'.

Be always straight and upward.

این کتاب به مناسبت دهه فجر ۱۳۵۷
 توسط انتشارات خوارزمی چاپ شده است

۴۱۸- مار چپچلی له پری ویریږی •

تر جمه دری : مار گزیده از ریسمان منی ترسد .

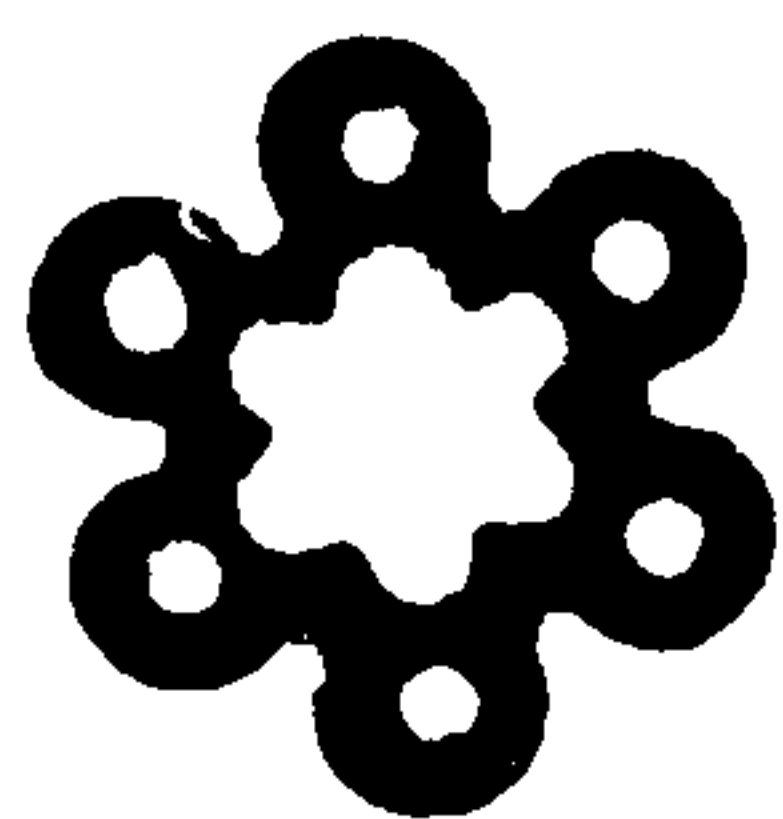
مورد استعمال : در مورد کسی استعمال میگردد که

بیک مرتبه با خطر مواجه شده می باشد بار دوم از شبیه همان

خطر بترسد .

418— 'When bitten by a snake one fears a rope'.

One who has experienced great difficulties fears its
resemblance.

۴۱۹- ماهی چی انه زوسی تر لکی یی نیه .
 ترجمه هری : ماهی را که نیس گیری از دمش بگیر .
 مورد استعمال : بکسی گفته می شود که برای نکردن
 کار بهانه می تراشد ، مانند ماهیگیر بکه نمی خواهد
 ماهی بگیرد پس ماهی را از دمش می گیرد ، و ماهی را
 نیس توان از دم محکم گرفت .

419— 'If you don't want to catch a fish, hold it by its tail'.

Don't make excuses for not doing something, like the fisherman who catches a fish by its tail.

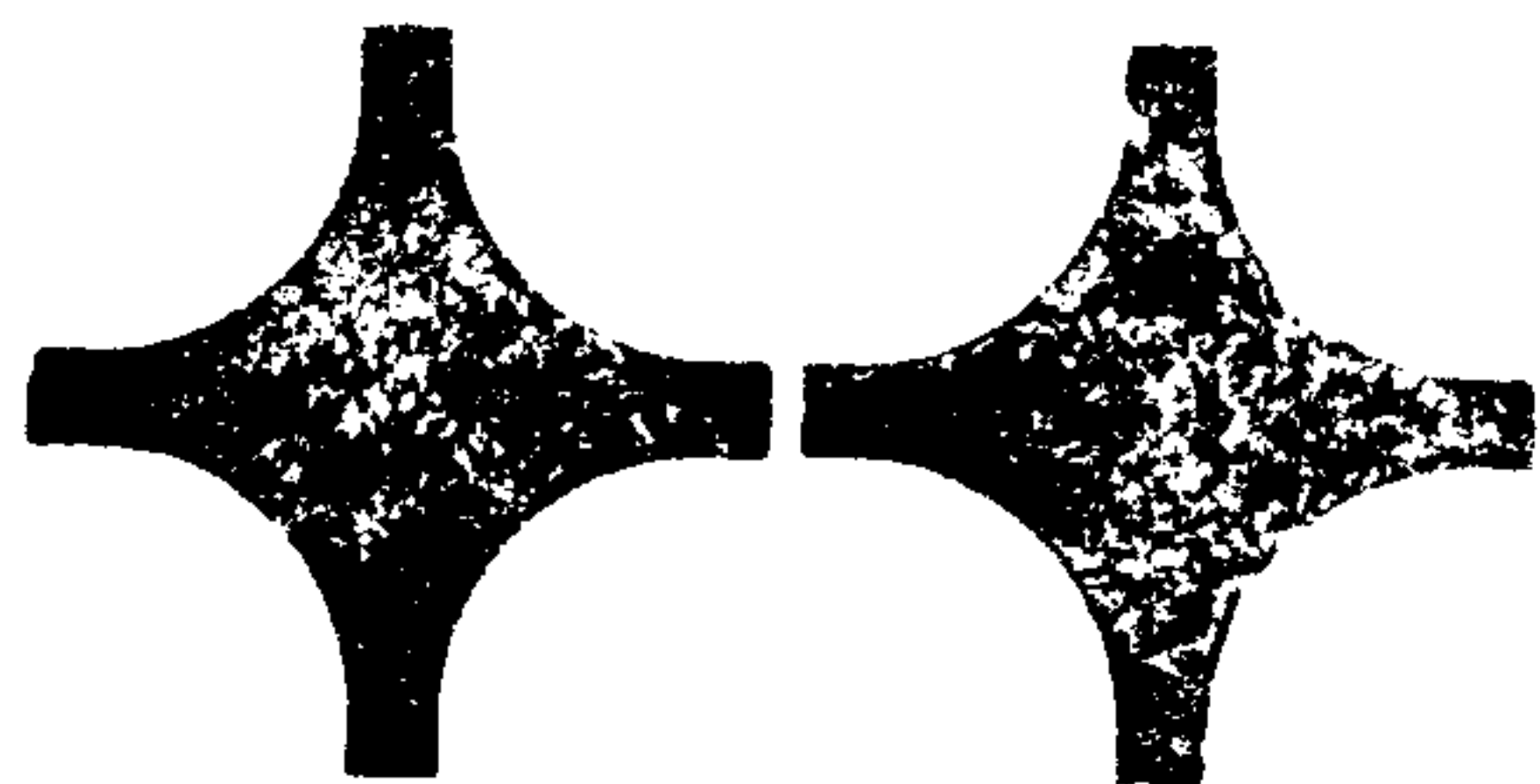

۴۲۰- میخ کی عجمه! خوبیر ته هم گور ه

ترجمه دری : رو رو رو، مگر هشت سر هم بین !
 مورد استعمال : کسی گفته من شود که تنها
 رو برو می بیند و هشت سر را نمی نگرد - یعنی ماضی فراموش
 می کند و تنها بحال و مستقبل متوجه است حالانکه انسان
 دانا با اینکه بسوی حال و آیند، متوجه می باشد ماضی را
 نیز از یاد نمی برد و از زجارب گذشته برای کامیابی آیند،
 استفاده می کند .

420— 'Advance, but be mindful of the past.'
 Use your past experience fruitfully in making
 further advances

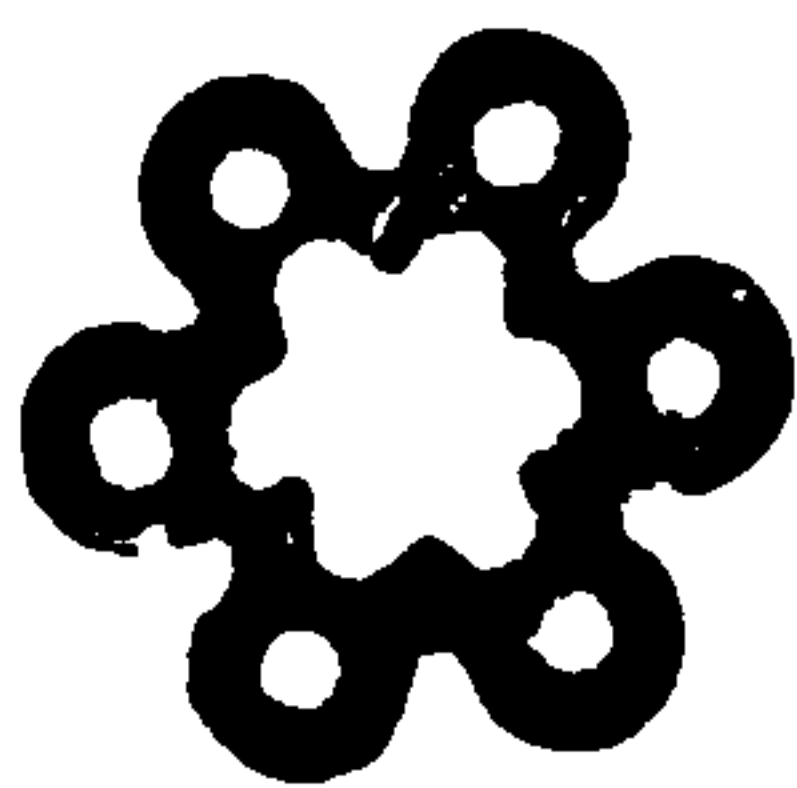

۴۲۱ محکمہ ہنگہ سوئیچی چپ اور پر بلایوی

ترجمہ دری : همان زمین می سوزد کہ آتش بر آن روشن است
 مورد است همال : وقتیکہ یکک شخص با یکک حادثہ ناگوار
 روبرو گردد و شخص دیگر آن حادثہ را بنظر بی اعتنائی
 ببیند این ضرب المثل گفتہ می شود یعنی از یکک حادثہ نا
 گوار شخصی حقیقتاً متاثر می گردد کہ با آن حادثہ روبرو
 گردیدہ است .

421— 'The place is burned where fire is made'.

Only the one engaged in a great struggle is experienced.

۴۴۴ مړك په غار نه سوانو تلای جارو ویی ه ه په
لکې پوری غوټه کړه

ترجمه دری : موش بسو راخ درآوده نمی توانست جارو
راهم بدم خود بسته کرد .

مورد استعمال : در آورد کسی گفته می شود که توان
و استعداد انجام دادن کار کوچک را نداشته باشد ولی
با انجام دادن کار بزرگتر اقدام نماید .

422— 'A mouse couldn't go into its hole and yet
tied a broom to its tail'.

A person not capable of trivial accomplishments
seeks great jobs.

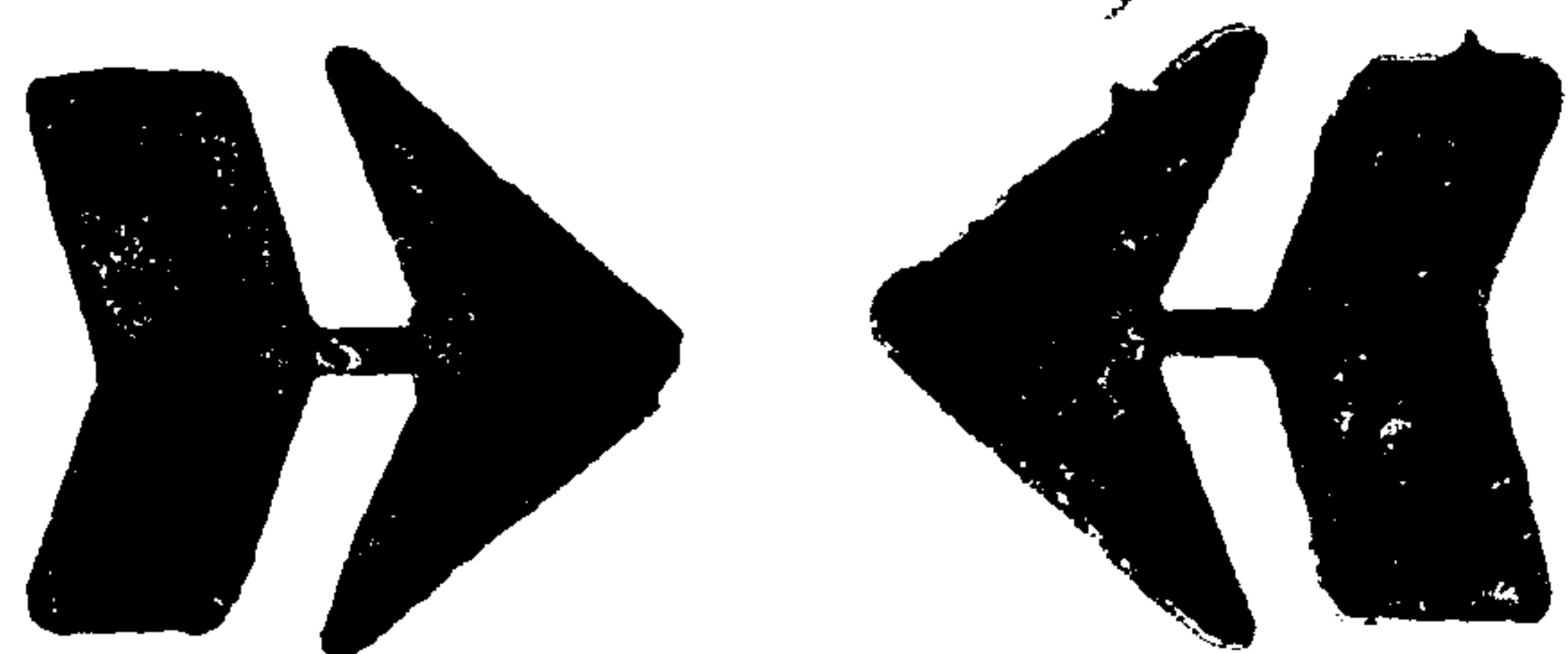

۴۲۳ مور چی روی سی هم دزوی زپه له خوری •

تر جمه دری : مادر را اگر بلا هم شود دل پسر را نمی خورد ،
مورد استعمال : دوز و دزد لطیف و محبت مادر با فرزند
گفته می شود .

423— 'A mother, even of a wolf, does not eat her child's heart'.

A mother always loves her child.

۴۲۴- مورئی د نه شوالی مړه کیدله زوی ئی په

پا لوده پوری پوروی خوړله.

تر جمه دري: - ما درس از ندا اشتق شاء می مرد ،
پسرش با فا لوده نان می خورد .

موردا سه مال :- د رږورد کسی گفته می شود که
کلان کاری بیجای نماید و بالا تر از آنچه که هست
خود را نماید .

424— 'A mother didn't have rice—soup, her son
was eating cake with pudding.
About a show off of a poor boy.

۴۲۵-مه داسی خوبسه چی خوک دی و خوری ، مه
 داسی تر یخ سه چی خوک دی و غور غوی ♦

ترجمه دری :- نه اینقدر شیرین شو که کسی ترا
 بخورد ، نه آنقدر تلخ شو که کسی ترا دور بیندارد .

مورد استعمال :- در مسیر حیات اجتماعی انتخاب
 راه اعتدال را توصیه می کند که هر انسان باید در روش
 خود با مردم از افراط و تفریط پرهیزد ، روش معتدل را
 برگزیند .

425—Dont be so sweet as to be swallowed and not
 so bitter as to be spit out.
 Don't be at the extremes.

۴۴۶: مه کوه په چا چي و به سي په تا •

تر جمه دري: - مکن بکس که نشود بقو .

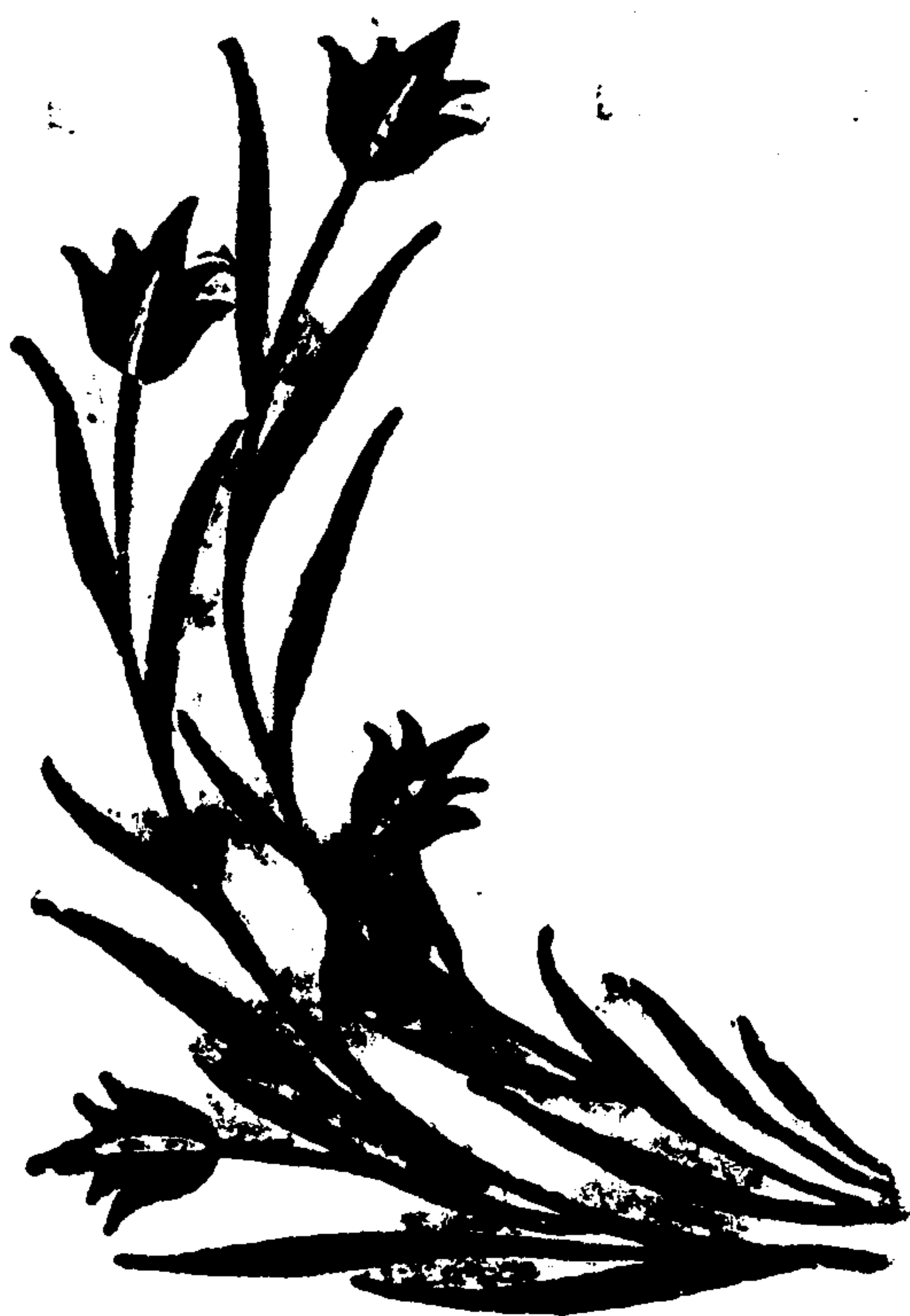
مورد استعمال: - در مورد اجتناب از بد کردن

با کس گفته می شود یعنی با کسی بد مکن تا خودت

بد نگردانی نشوی .

426— 'Don't do to others what you don't want to be done to you'.

Avoid harming others.

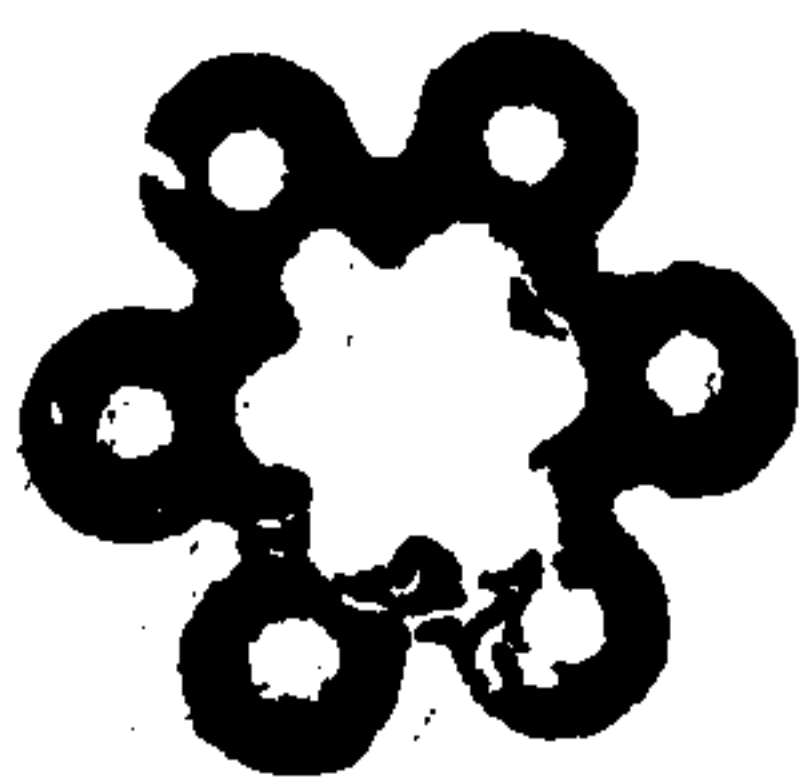
۴۴۷-: میگویم که میگویم از نه نی مه و رکوه .

ترجمه دری :- مرد را بکشی ولی مردانگی او را از

بین ببر .

مورد استعمال :- در مورد حفظ شیوه مردانگی
مردان بزرگ و لو دشمن هم باشد گفته می شود - یعنی اگر
دشمن تو هم صفات مردانگی داشته باشد و لو اینکه او را
بکشی باز هم شیوه مردانگی این است که او صا - مردانگی
و کارهای او را از بین نبری .

427— 'Kill a man but not his good reputation'.
Encourage one to work for a good reputation.

۴۲۸- مبری ته چی خدای په قهر شی نو و زور و نه
و کړی .

تر جمه دری : بمور چه ، که خدا قهر شود بال پیدا می
کند .

مورد استعمال : وقتی گفته می شود ، که شخص ضعیف
و بی اهلیت اقامت ، از بزرگ سپرد ، شود ، و چون بنا بر ضعف
و نا اهل خود از آن اقتدار طوری که ، شاید استفاده کرد ،
نیتواند بنا بر آن مانند مور چه بالدار ، از یک پرواز
مقطومی کند .

428— An ant that has been damned gets wings.
A poor man must not ape a man of power.

ن

۴۴۹- نرمه غاړه توره هم زه غوڅوی .

تر جمه دړی : گړن نرم را شمشیر نمی اړد .

هورد استعمال : درستودن تواضع و نرمی در

بقابل زور گفته می شود .

429—'A knife cannot cut the throat of an affectionate man,.

Be kind and affectionate so that the man of power and cruelty may not harm you.

۴۴۰ - نوک او اوری نه سره بیله پری ♦
 ترجمه دری : ناخن و گوشت هم جدا نمی شود .
 مورد استعمال : وقتی گفته می شود که بین دو برادر ،
 دو دوست ، دو قریب ، دو خویشاوند ، دو قبیله اتحاد کامل
 و یگانگی تام مقصود باشد یعنی آنها مانند ناخن و گوشت هیچ از
 هم جدا نمی پذیرند .

430— 'A nail cannot be separated from the finger tip'.
 Men of the same outlook are always united.

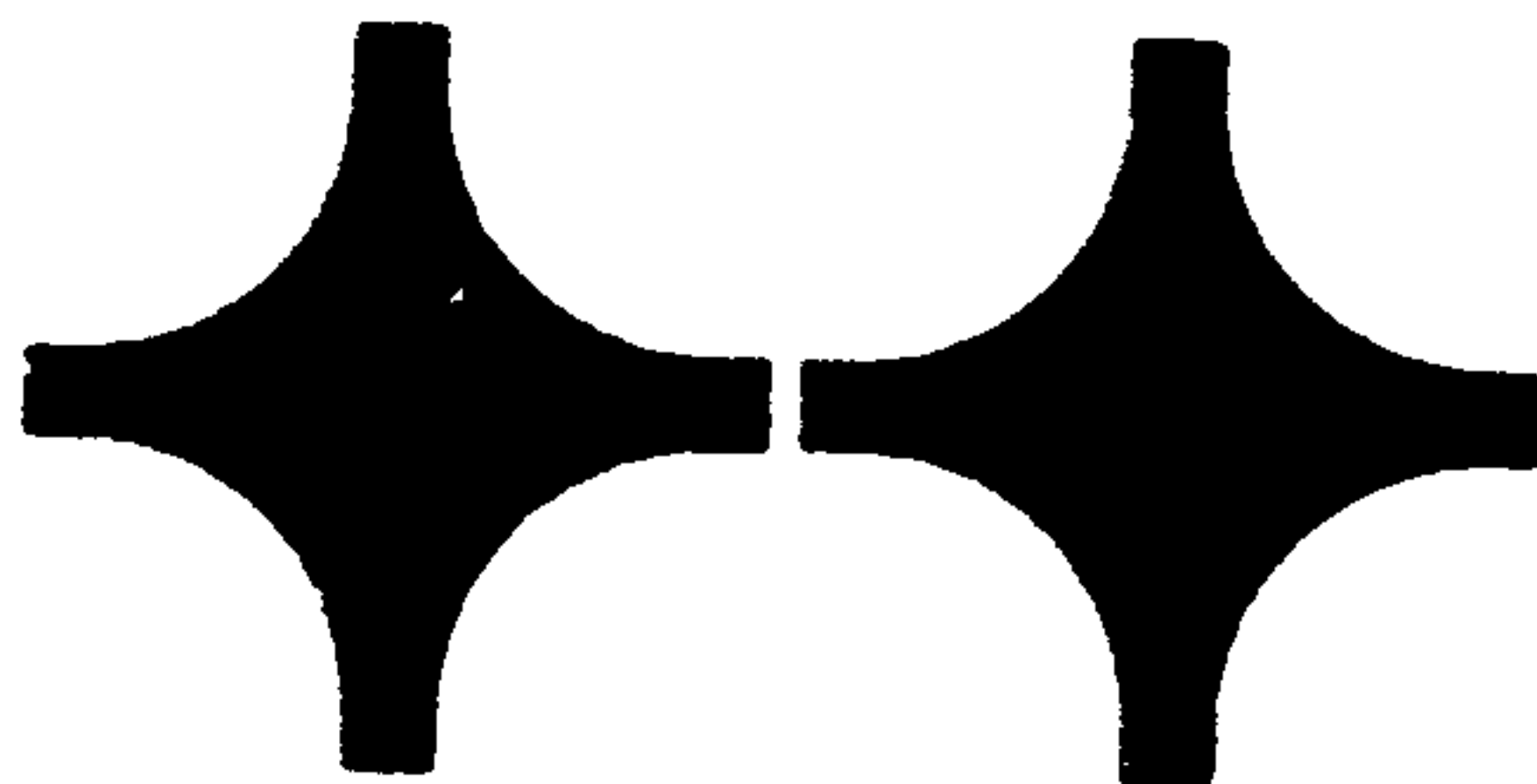

۴۴۱- نه سیخ سو زه کباب .

ترجمه دری: نه سیخ بسوزد نه کباب .
 مورد استعمال: وقتی بین دو تن مشاجره و یا منا زعه
 رخ دهد، و شخص سوم بحیث میا نجیگر مداخله کنه باو گفته
 می شود که چنان فیصله عادلا نه نماید که نه سیخ بسوزد نه
 کباب یعنی بنفع هر دو طرف باشد .

431— 'Burn neither the roast nor the spit'.
 Settle the matter acceptably to both parties.

و

۴۳۲- واده یم خو خبره نه یم په چا؟

ترجمه د دې: از دواج کرده ام ولی نمیدانم با کی؟

مورد استعمال: از زبان عروسی گفته می شود

که بدون رضا و اختیار خودش عروسی شده باشد، و کنایه

در باره شخصی نیز استعمال میگردد که در حیات اجتماعی

اختیار خود را از دست داده باشد و آله دست قدرت دیگری

باشد.

432— 'I am married but don't know my husband'.

A rubber—stamp politician always follows the will of others without knowing them.

۴۴۳- وایبکی پرنری عهای شایبری ♦

ترجمه دری : طناب برجای بار یک می سگلد .
مورد استعمال : وقتی گفته می شود که یک شخص
بیچاره و ناتوان محکوم واقع گردد ، و یادریک موضوع
نقطه ضعیف آن موضوع مدار حکم قرار گیرد .

433— 'A chain breaks at the weakest link'.
The powerless one in a group is always under
pressure.

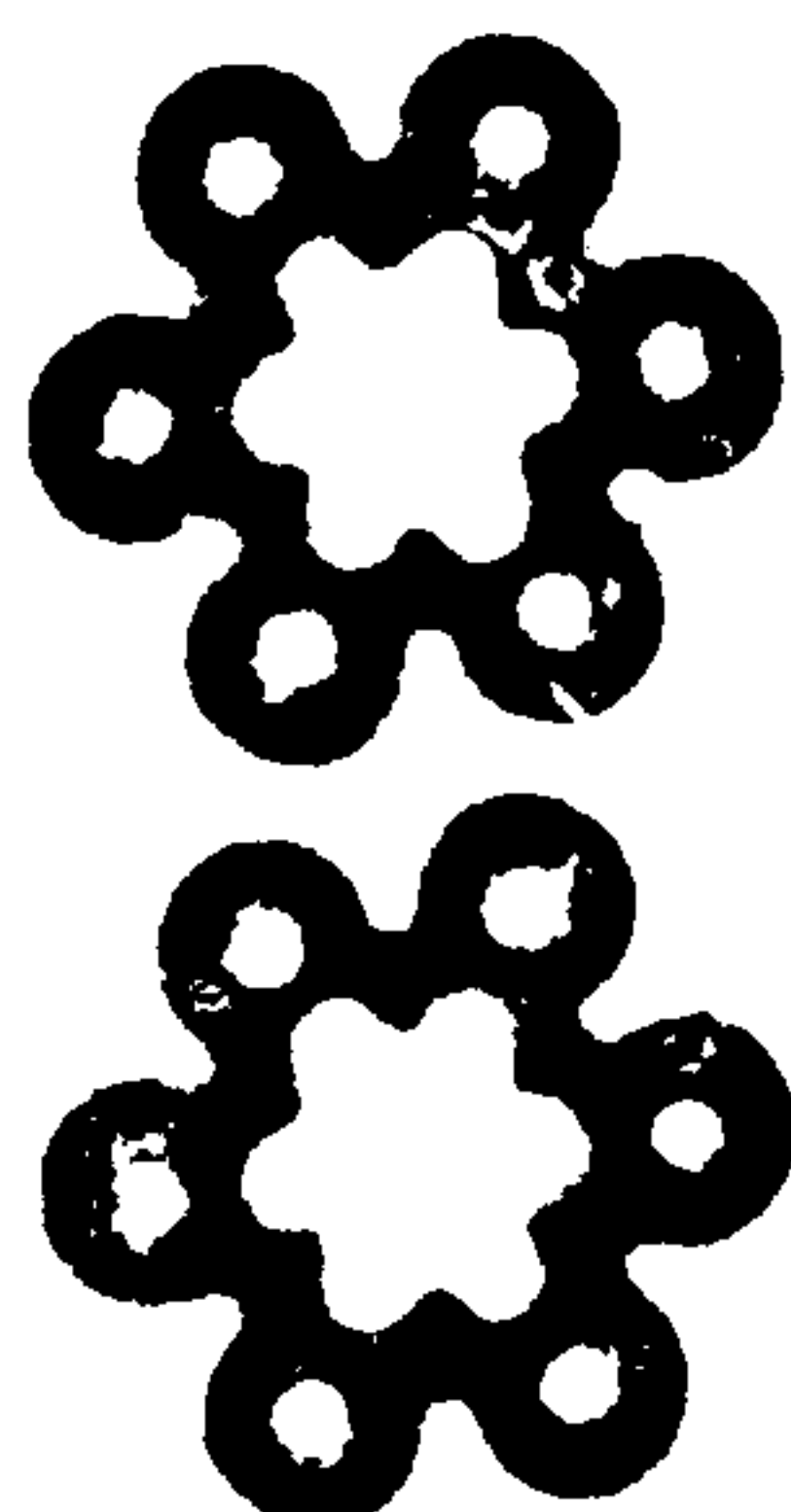

۴۴۴- وېږې پيشو د زمري سره جنگېږي ♦

تر جمه دړي : گر به گرسنه با شیر می جنگد .
 مورد استعمال : در تأثیر گرسنگی گفته می شود ،
 یعنی شخص گرسنه و لضعیف هم باشد برای رفع گرسنگی
 و بقای حیات با قوی تر از خود مبارزه می کند .

434— 'A starved cat fights a lion'.
 Struggle for survival.

۴۳۵- وېږي ته چا ويل څلور او څلور څو كيږي؟
ويل يې اته دوې .

ترجمه دړي : كسي بگرسته گفـت كه چـهار و چـهار
چند مـي شـود او گفـت هـشت نا ن .

435— “When asked ‘how much is four and four It makes eight loaves of bread, answered a hungry man”.

مورد استعمال : وقتي گفته مي شود كه يك شخص
هميشه در فكر سطلوب خود باشد، چنانچه ضرب المثل آتي
نيز همين مفهوم را در بردارد كه ميگويند :
« وړي د ملغلرو هميا نې پيدا كړد نينو گومان ئي پرو كې »
يعني گرسته، خريطه، مرواريد را يافتو گمان پله كړد.

ی

۴۴۶- یار تر کوخی تیر که ، رنگ نی هیر که .

ترجمه دری: یار را از کوچه تیر کن ، رنگش فراموش کن .
مورد استعمال: در مورد دوست و رفیق بی وفا گفته می
شود که در حضور بدوستی و رفاقت ظاهر نما بد ولی
در غیاب با بند دوستی و رفاقت نباشد .

446. 'You should forget the friend who is not loyal.
An unloyal friend soon forgets one.

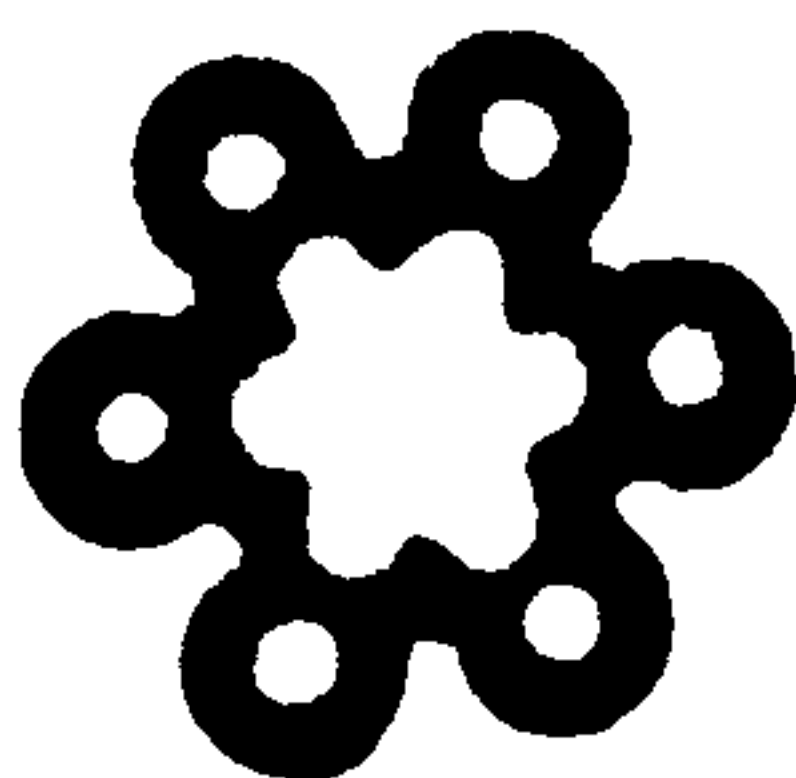

۴۳۷- وگوره سہی، تری لاندی و اچوہ کالی

ترجمہ دری: آدم را بین، فرش را زیر پایش بوند از .
مورد استعمال: در مورد پذیرائی و استقبال مہمان
مطابق بسوی یہ شخصیت او گفتا می شو دیا اوزیا ی
شخصیت نظر باستعداد و اہلیت آن .

437— 'Know the man, then put a cushion under him'.

Receive one as he is worth.

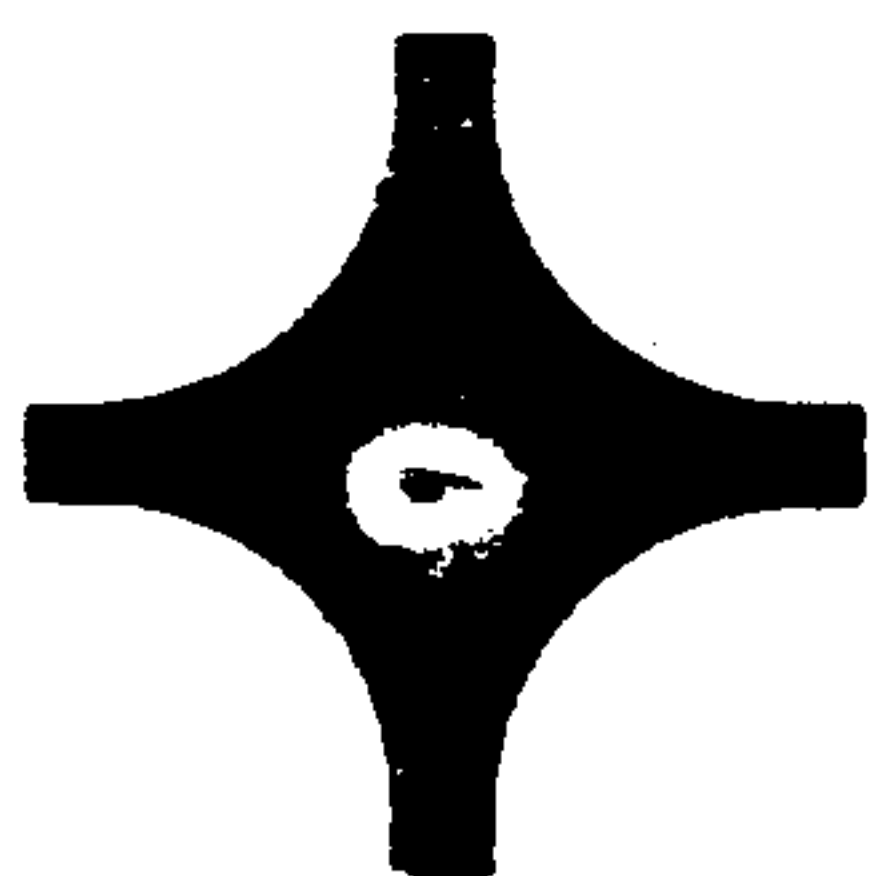

۴۳۸- ولای او به ژر ژر یبری •

ترجمه دری : آب ایستاده زود زرد می گردد .
 مورد استعمال : در نگرهش سکون سطاق و ضمناً در
 تشویق بحرکت گفته می شود یعنی انسانیکه بی کار
 حرکت نمی کند مانند آب ایستاده است که زود زرد و
 نامرئی می گردد .

438— 'Standing water soon stinks'

An inactive person is not worthy; he is like standing water that will soon stink.

۴۴۹-و گفته ؛ پیل و خوره •

- ترجمه دری : کمائی کن و پیل را بخور •
هرداسنه مال : بکسی گفته می شود که اشتهای
مصرف و هر خوری وی نسبت به کمائی وی بیشتر باشد، و او
را بکمائی کردن بیشتر تشویق و ترغیب می نماید •

349— 'Earn and eat an elephant'.
Live by your own earnings.

۴۴۰- هر څوك چې وزگار شي يا غل شي يا بيمار شي

تر جمه دړي : هر کس که بیکار شود ، یا دزد یا بيمار شود
مورد استعمال : در مذمت و نتیجه بیکاری گفته می
شود که انسان را یا دزد می سازد و یا بيمار ، و ضمناً تشويق
است برای کار کردن .

440— 'An unemployed person, either becomes a thief or gets sick'.

Unemployment and idleness are social diseases.

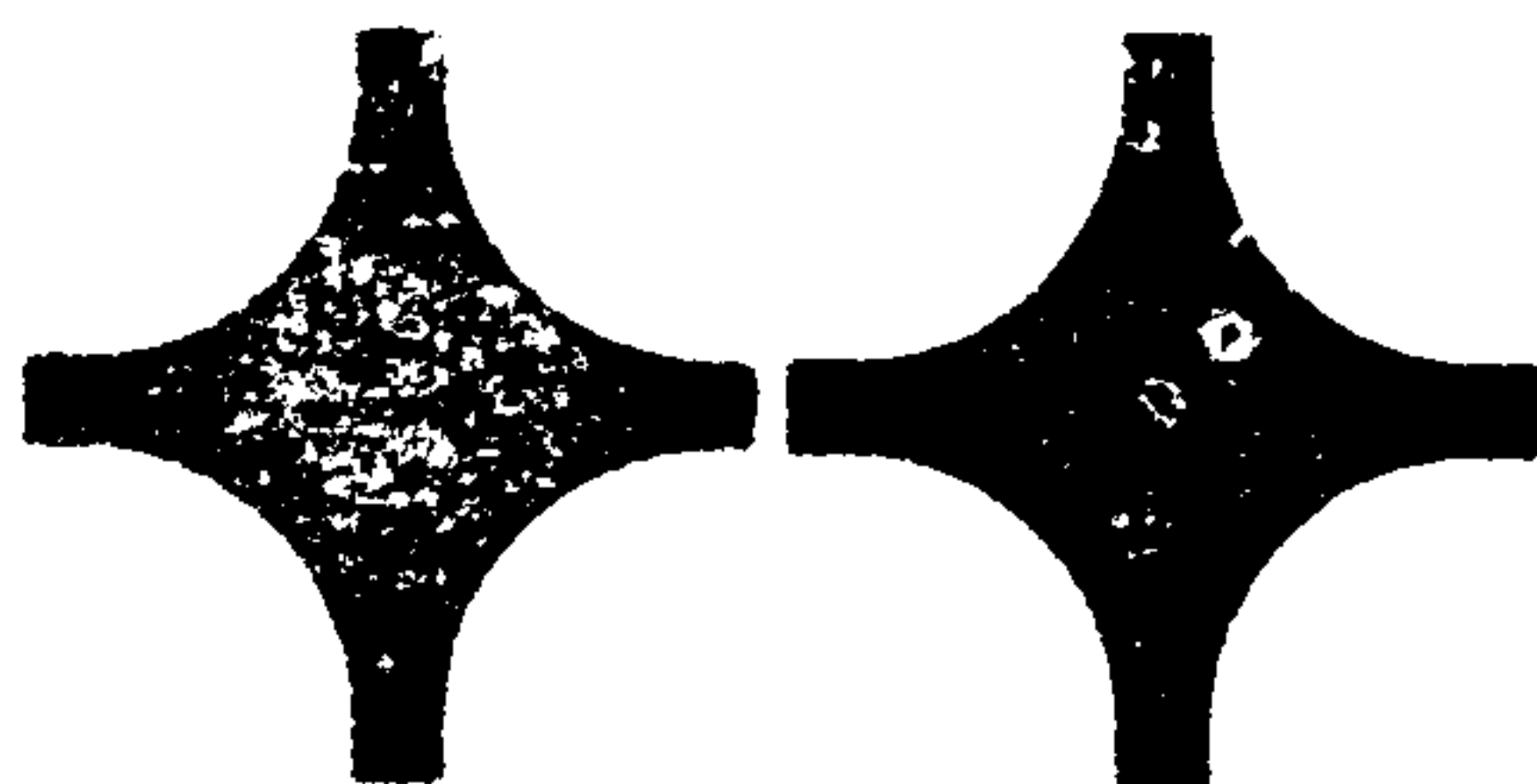
۴۴۱- هغه آښ هغه کاسه •

تر جمه دری: همان آښ و همان کاسه .
 مورد استعمال: وقتی گفته می شود که برای تغییر
 دادن فکر یک شخص و یا برای تحول یک موضوع و یک جریان
 سعی بعمل آید، و ای در نتیجه آن سعی بی اثر واقع گردد نه
 فکر تغییر کند و نه موضع و جریان تحول پذیرد پس گفته می
 شود که همان آښ است و همان کاسه چنانچه ضرب المثل
 آتی نیز عین مفهوم را در بردارد که میگویند:

« هغه درك هغه خړك »

یعنی همان درگ و همان خړك .

441— 'The same soup in the same bowl'.
 Too rigid and will not change.

۴۴۲ هلمته به دی زده ی شی شی د خوار په حال
دی شپه شی .

ترجمه دری . وقتی خواهی آموخت که به حال غریب
شب را سحر کنی .

مورد استعمال: در مورد واقف شدن از حال غربا و
بیچارگان با اشخاص دارنده و ثروتمند گفته می شود
یعنی ثروتمندان و سعادتمندان وقتی از حال بی بضاعتان و
بیچارگان واقف خواهند شد که يك شب را مانند آنان بگذرانند .

442— 'You will know a downtrodden man's life, if you pass a night with him'.

A rich man will know the living conditions of a poor one only when he lives like him.

۴۴۳- هم درخچه مرم ، هم درپسی مرم •

ترجمه‌داری : هم از دست تو سیمیرم ، هم پی

تو سیمیرم

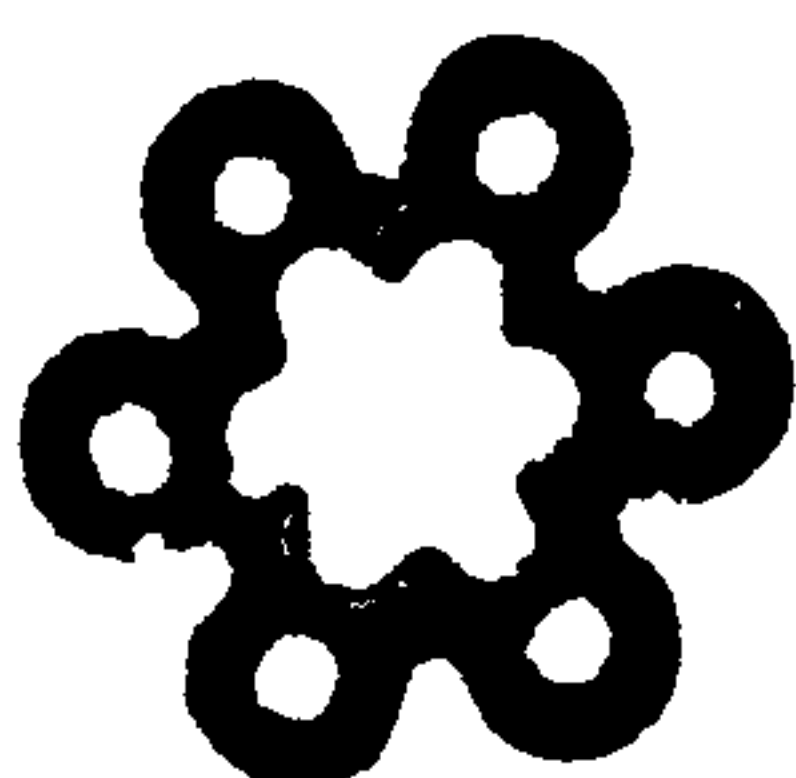
مورد استعمال : به دوست یا رفیق یا قریب و یا

خویشاوند نا اهل گفته می‌شود که انسان او را هم از دل

دوست داشته باشد و هم از نا اهل وی اذیت بیند .

443—"You torture me and your absence torture me too."

It is said about an unkind or vulgar beloved, son, daughter, etc., whose evil behaviour hurt their lover or parents, and their separation troubles them too.

۴۴۴- هم یی پر میخ و هی ، هم یی پر نال •

ترجمه دری : هم بر میخ میزند هم بر نعل .

مورد استعمال : در مورد شخص دو روی و منافق

گفته می شود ، چنانچه ضرب المثل نمره (۴۴۵) نیز همین مفهوم

را در بر دارد

444. 'You are hammering both, the nail and the horseshoe'.

An opportunist can go either way. ...

۴۴۵- هم یې سکهڼی هم یې رغوی .

تر جمه دری : هم ټیچی سی کندوهم می دوزد.

445— 'You do both, cutting and tailoring.'
An opportunist may go either way.

۴۳۶- ویدی نس بلا ده •

ترجمه دری: شکم گرسنه بلا است •

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که يك شخص گرسنه

با اثر گرسنگی باعث بلاخیزی و فتنه انگیزی گردد •

436.— An empty stomach is seditious

۴۴۷- یا نیکک پلو (۱) یا نیکک جلو

ترجمه دری: یا نوک چادر نیکک یا جلوی نیکک.
مورد استعمال: در پشته و نهادهای دو چیز بفال و شگون گرفته می شد یکی عروس و دوم اسپ- از آن جهت اگر با آمدن عروس نو و یا با قدم اسپ نو زندگی فامیل داماد و یا حیات فامیل صاحب اسپ رو بخوبی می نهاد آنوقت عروس را نیکک پلو و اسپ را نیکک جلوی می پنداشتند

447—'Either a lucky bride or a lucky horse'.
A lucky horse and a lucky bride bring good luck to a family.

(۱) پلو: در پشته و نوک چادر زنان را گویند.

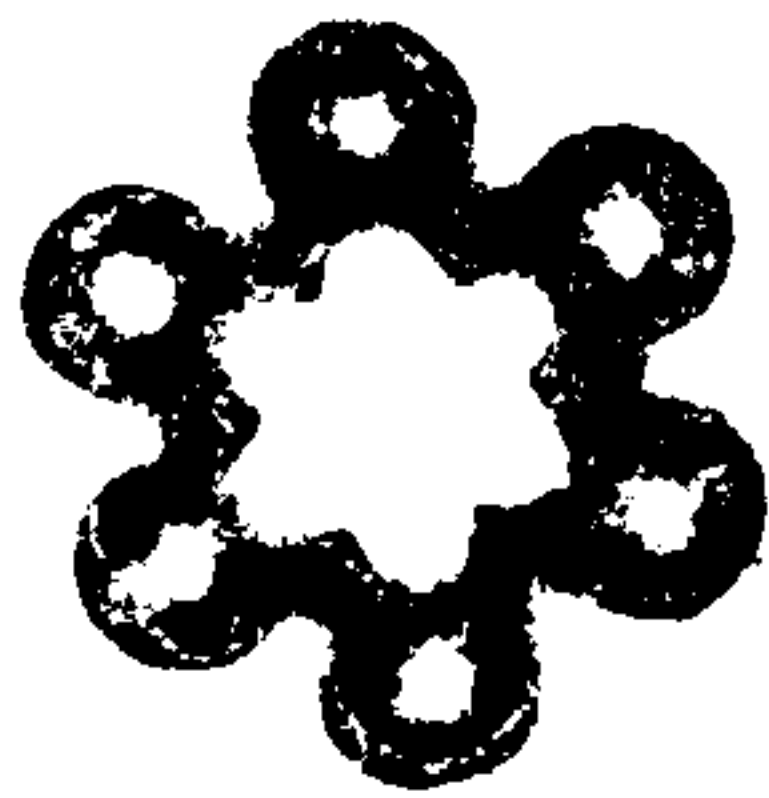
۴۴۸- یو د لوبډی مړ کیدی ۽ بل نئ سر ته پراتی لټو ئی

ترجمه دری: یکن از گر سنگی می درد و دیگری زیر سرش پراته می پالید.

مورد استعمال: در باره شخص استفاده جو بی گفته می شود که حتی در حالت مردن شخص دیگر هم از استفاده جویی خود دستبردار نیست.

448— 'One is dying of hunger and another one is looking for cake under his head'.

An exploiter drains out the last drop of blood of an exploited.

۴۴۹- یوه مور خر خوله بل په پور غوښته

ترجمه دوی: یکه مادرش را می فروخت و دیگری بقرض می خواست.

مورد استعمال: در مورد مجبوری یک انسان و بی اعتنائی انسان دیگر گفته می شود - یعنی یک انسان از بیچارگی و ناچاری مادر خود را می فروشد و دیگری از بی اعتنائی به مجبورت شخص اول مادر او را بقرض می خرد.

449— 'One was selling his mother and another was buying her on credit'.

It shows one to be highly in need and the inconsiderate purchaser to be only mindful of his own wishes.

۴۵۰:- یوئی گیتی، سل یی ختی ♦

تر جمہ دری : یکے تن کماہی می کند و صد تن از-
آن استفاده می نمایند .

مورد استعمال : در موردی استعمال می شود کہ
یکے تن کاریگر ماہر و مفید بجامعہ را ستا یش می کند-
و ہم چنان می نماید کہ یکے عضو فعال جامعہ می تواند از
فعالیت اجتماعی خود صد تن را مستفید گرداند .

450.—‘One person earns it and hundred persons consume it.

The above proverb is used in the case of a skilful and useful laborer who sincerely contributes to his society. Furthermore, it also appears that an active member of the society may enable many people to benefit from his activities.

ضروری یادونه

لطفآدی ۴۳۶ نمبر متل پہ ۴۳۹ او ۴۴۶ نمبر

متل دی پہ ۴۴۹ مخ کی تصحیح شی

سمون

له محترم مولوستونکو څخه هيله لرو چې ددی کتاب تر لوستلو دمخه دالا ندي غلطه سمی کړی.

لیکه	مخ	سم	نا سم
۴	۱	آره	آر
۲	۵	مرد	پت مرد
۵	۵	مېړه	سېړه
۶	۱۰	نمی کرد	نمیکرد
۴	۱۰	مطلوب بدست	مطلوب بدست
۲	۱۱	آزمایش نمی کند	آزمایش می کند
۸	۱۱	آزموده را آزمودن	آزمودن
۱	۱۲	گتی	گتی
»	»	مېړونه	مېړونه
۶	»	سخن است یعنی	سخن
۷	»	کنند	کند
۳	۱۴	می کشد	می کند
۱	»	خرایی	خرایی
۳	»	عرعر	غوغر
۴	۱۶	اصل	اصیل
۸	۱۶	می ترساند	می ترسانو

لیکده	منځ	مسم	نا سځم
۵	۲۱	مړده	مړد
۱	۲۳	مړه سړه	مړه سړو
۳	۲۸	نيزه	نيز
۲	۲۹	سرچشمه	سر
۴	۳۱	لپ	لپه
۱	۴۱	اتن	اتن
۲	۴۲	سم دی	سم وی
۶	۴۴	بشمر	بشمر ر
۴	۴۵	ریخت	ریخت
۳	۴۶	عموماً اعات	عموماً اعا
»	»	مهمان	مهمان دت
۴	»	پرسیک ند	پرسیک
۵	۴۷	می گویند	می گوید
۵	۴۹	مشکلات	برو مشکلات
۸	۵۱	داد	داد

لیک	مخ	سم	لایسم
۸	۵۳	ضرب المثل	ضرب المثل
۷	۵۴	ضرب المثل	ضرب المثل
۳	۵۶	بر پشت	بر پشت
۶	۵۶	بر خود	بوجود
۱	۵۷	خای بی	خای دی
۵	۵۸	وذ لیل	وذ لیل
۵	۵۹	معشیت	معشیت
۱	۷۱	تنسکه	تنسکه
۷	۷۲	سو	مود
۸	»	میدارد	میداد
۱	»	گهی	گهی
۱	۶۴	رسید لی	رسد لی
۷	۷۴	بجای	بجای
۳	۱۱۹	مذمت	مذمت
۶	۱۲۶	در نمی دارد می باشد	در نمی دارد
۱	۱۳۹	پلار	د پلار

لیک	مخ	سم	نا سم
۸	۱۴۹	تھید	تھید
۱	۱۵۶	پنبی	پنبی
۸	۱۶۳	تازی	نازی
۴	۱۶۷	با اجبار	با رجبار
۲	۱۷۲	حاضر	خاضر
۲	۱۷۶	زیاد اند	زبا اند
۳	۱۸۱	تقیح	تقیح
۲	۱۸۷	خو بست	خوست
۳	۱۹۴	اتفاق	انفاق
۲	۱۹۷	«میری»	«میر»
»	»	شخصی	شخصی
۷	۱۹۸	تظا هر	نظا هر
۶	۱۹۹	بید ادگری	بید ادگری
۳	۲۰۲	امید	اید
۴	۲۰۴	گذشته	بالا

ناسم	سم	مخ	لیک
میگفت	اوستیگفت	۲۱۲	۳
وجیزه	وجیزه	۲۲۱	۳
در اشخاص	در مورد اشخاص	۲۲۹	۳
خواهد	خواهند	۲۳۳	۲
متوجه	نقص متوجه	۲۴۰	۳
دلیر	پندار	«	۵
ایمانت	ایمانت	۲۴۱	۳
دل دل	دل بدل	۲۴۳	۲
درسی گوید	در دری می گوید	«	۷
دباره	درباره		۳

ناسم	سم	سخ	لیکه
بخانه	خانه بخانه	۲۵۳	۳
په کوروکی	په کوروکی اوسی	۲۵۵	۱
اشخاصیکه آنها	اشخاصیکه سالها سیر بوده اند	۶۲۵	۹
آنها از خود	از خود	۲۵۹	۷
سیر	سیری	»	۸
باب	باب	۲۶۰	۲
بسیازد	بسیازد	۲۶۵	۸
دشمن	دشمن	۲۶۶	۱
پدارن	پداران	۲۶۸	۳
سطر ۴ و ۵ و ۶	زاید است	۲۷۵	
در خدمت	در مذمت	۲۷۶	۳
عرض	غرض	۲۷۷	۱
دنداش	دنداناش	۲۷۸	۶
مسلمان	مسلمانان	۲۷۹	۱۱

فاسم	سم	مخ	لیک
نکبر	تکبر		۲ ۲۸۳
گریده	گزیده		۴ ۲۸۴
شخص	شخص		۵ ۲۸۴
زیا	زیاد		۶ ۲۹۵
لنگیری	تنگیری		۱ ۳۰۲
اب	آب		۳، ۲ ۳۰۸
می ریزاند	نمی ریزاند		۵ ۳۰۸
خد	خدا		۹ ۳۰۹
بعمل	بعلل		۸ ۳۱۰
مانند	مانند		۷ ۳۱۴
مینکید	میکنند		۴ ۳۱۵
رقیصده	رقصیده		۲ ۳۱۸
می تراشد	می تراشند		۷ ۳۱۸
از خور بخور	از خود بخور		۲ ۳۱۹
هیچ	هیچ		۵ ۳۱۹

لپکه	مخ	سم	زاسم
۵	۳۲۰	کنایتاً	کنایه
۱	۳۲۲	گته	گته
۲	۳۲۲	سود	مود
۵	۳۲۷	می‌گردد	می‌گرد
۸	۳۲۹	«آینده» و	آیند
۲	۳۳۰	میخواهد	میخواهی
۲	۳۳۲	زر	زو
۱	۳۳۸	تئی	ته
۵	۳۳۹	کنایتاً	کنایه
۳	۳۵۲	پیشگویی‌های	پیشگویی‌های
۱	۳۵۴	غورخی	غوخی
۱	۳۵۷	لبنکردی	لبنکری
۴	۳۵۷	مبارز	مبارزی
۱	۴۴۵	چی	خی

PAGE	CORRECT	INCORRECT	LINE
238	oppose	oppsing	4
247	between	of	3
255	due to	from the	1
266	you	your	3
274	wisdom	widom wishdom	1/3
279	priest's	priest	1
312	to	of	1
313	a hundred	hundred	2
314	danger	loss	3
320	out of	from	1
340	the work	work	3
341	can not be accepted	must not be acepted	4
348	it was his	it is his	2
357	is in	is	1
370	rule in	live in	1
398	tries	try	3
428	spat out	spit out	2
446	torture	tortures	1

PAGE	... CORRECT	INCORRECT	LINE
108	lengthy	lengthey	4
113	money	monery	5
115	monstrous	massterus	1
134	only	ony	1
151	two	too	3
153	people	peoples	2
158	Add after	line 2:- When there is no modesty or shame in a society	
160	it	its	2
162	to	than	6
165	entrance	entrence	1
170	impressive	impressve	1
200	sows	sow	2
208	eat	east	1
220	there	their	1
223	nature	hature	4
232	blind	blined	3
235	ruin	ruing	3

PAGE	CORRECT	INCORRECT	LINE
238	oppose	oppsing	4
247	between	of	3
255	due to	from the	1
266	you	your	3
274	wisdom	widom wishdom	1/3
279	priest's	priest	1
312	to	of	1
313	a hundred	hundred	2
314	danger	loss	3
320	out of	from	1
340	the work	work	3
341	can not be accepted	must not be acepted	4
348	it was his	it is his	2
357	is in	is	1
370	rule in	live in	1
398	tries	try	3
428	spat out	spit out	2
446	torture	tortures	1

PASHTO PROVERBS

Selected and
Translated into Dari

By

A. R. Benawa

Translated into English

By

A. M. Shinwari

International Centre for
Pashto Studies
Academy of Sciences
of Afghanistan

Kabul (1979)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library